

DR. TIHAMÉR TOTH,

univerzitní profesor v Budapešti

KRISTUS

A PROBLÉMY DNEŠKA

PŘEROV 1935

SPOLEČENSKÁ KNIHTISKÁRNA V PŘEROVĚ

Dr. TIHAMÉR TÓTH

UNIVERSITNÍ PROFESOR V BUDAPEŠTI

KRISTUS A PROBLÉMY DNEŠKA

PODLE III. VYDÁNÍ SCHÖNINGHOVA

V PŘEROVĚ 1935

Nr. 13.400.

I M P R I M A T U R

Dr. Joannes Martinů,

Vicarius generalis.

Olomucii, die 21. augusti 1935.

PŘEDMLUVA

Jméno budapeštského profesora dra T. Tótha je u nás dobře známo. Jeho knihy přeloženy byly do různých řečí, a všude prospěly spáse duší. Vždyť vytryskly ze srdce, které rozumí trpícímu lidstvu a zvláště mládeži. S porozuměním promlouvá k těm, kdož pochybují a bloudí, jemnou rukou odnímá pohár rozkoše od úst moderní mládeže a přesvědčivými příklady táhne k Bohu ty, kdož se zdráhají zcela se mu odevzdat.

Zpět ke Kristu, jedině záchraně světa! — tak to zní z každé stránky, a čtenář hned poznává, že se zde spojily: zkušenosti kněze z velkoměsta, nadšení pro svatou věc a láska k »ovcím bez pastýře«. Proto kazatelna jeho je vytrvale obléhána akademickou mládeží a posluchačům radia se jeví Kristus Pán každé neděle v nové kráse.

Kéž pomůže tato kniha i našemu kněžstvu rozdmýchatí co největší nadšení v českém národě pro zapomínaná práva Krista Krále.

M. Ostrava-Hrabůvka, r. 1934.

Al. H.

KRISTUS, NÁŠ KRÁL

Drazí katoličtí křesťané!

Svatý Otec Pius XI. ustanovil svým okružním listem »Quas primas« ze dne 11. prosince 1925 nový svátek. Nařídil, aby od nynějška každého roku byla poslední neděle říjnová zasvěcena *Kristu Králi*.

Odhodlal jsem se tedy věnovat řadu kázání myšlence papežem naznačené, a to z dvojího důvodu.

Prvý důvod spočívá v dětinné, opravdové úctě, kterou musí osvědčiti každý katolický věřící k náměstku samého Krista Ježíše.

Moji bratři a sestry! V létě roku 1926 účastnil jsem se velkolepého mezinárodního eucharistického kongresu v Chicagu. Žasl jsem nad tím, že ve Spojených státech, kde ze 120 milionů obyvatelstva je pouze 20 milionů katolíků, připravili téměř neuvěřitelné přijetí delegátu svatého Otce, uvítali ho s nadšením, u nás nevídaným, s dětinnou láskou a oddaností. Před dvěma roky navštívil jsem eucharistický kongres v Amsterodamu a také tam vyšla země — ze dvou třetin protestantská — papežovu zástupci vstříc s nemenší radostí. Mohl bych jmenovati ještě několik příkladů. Ano, všude se katolíci přiznávají k nejvyšší hlavě Církve s takovou úctou a láskou, k jaké náš národ musí býti teprve vychován. Nuže, to je také první příčina, jež mne pohnula k tomu, abych v tomto roce věnoval řadu kázání důležitému projevu svatého Otce.

Kromě toho pobádal mne k tomu *znamenný význam předmětu*. Neboť nový svátek jest nevyčerpatelnou studnicí časových otázek náboženských, a téměř se obávám, že mi celý rok nepostačí, abych promluvil o všem, o čem jsem si umínil, že promluvíím ve vztahu ke Kristovu království.

O jakém svátku jest tedy řeč a čeho jím chce papež dosíci? Co znamená idea Kristova království a s jakými nadějemi smíme k němu upíratí svůj zrak? Čím se stala společnost skrze Krista a co by se z ní stalo bez Krista? Kristus je králem nás všech: Je Králem Církve, králem kněží, králem věřících, trpících, je králem jednotlivých lidí, ale i celé lidské společnosti. Politika, manželství, sport, morálka, čest, dítě, mládež, žena, rodina, škola — čím budou v Kristu a čím budou bez Krista?

Hle: to jest předmět letošních kázání! Chtěl bych vás jenom poprosit, abyste má kázání sledovali se zájmem, jak si to přece zaslouží slovo sv. Otce a důležitost předmětu.

I.

A. V Anglii měl před lety jeden učenec přednášku pod názvem: »Kdo vyhrál válku?« Jeho odpověď zněla: »Francie to vyhrála vojensky, Anglie politicky, Amerika finančně. Morálně? Papež.«

Ano! Jediné Benedikt XV. ozval se ve válce a po válce opět A teď, když papež Pius XI. ustanovil nový svátek, také to má býti zvěstí nové výstavby světa.

Když papež vydal toto nařízení, prohlásil otevřeně, že od něho očekává »obnovu světa«. Jeho encyklika vyvěrala ze smutných zkušeností. Velká světová válka byla dovršena mírovými smlouvami — ale papež nebyl k nim pozván! Strašné »mírové smlouvy«, v nichž se nevyskytuje jméno Boží! Potom následovaly ještě různé mírové porady, ale o jménu Božím ani zmínky.

Dle toho byl i výsledek! Šestnáct let uplynulo od světové války, a kde je mír? Kde smíření národů? »Mírové smlouvy, které jsou ohniskem ustavičných nepokojů, jsou bankrotem křesťanství« — říkají roztrpčení lidé. Oh ne! Je to spíše bankrot moderního pohanství! Jsme již příliš málo křesťany, a v tom nutno hledati zlo. Kdyby byla Evropa vpravdě křesťanská, byly by se staly mírové smlouvy zdrojem klidu, a nikoli ohniskem nových a stálých nepokojů.

A hle: teď přichází papež! On je strážcem na cimbuřích Vatikánu, on nám musí ukázat cestu. Nemáte pokoje? *Nemůžete míti pokoje*, poněvadž ho hledáte na bludných cestách! Nechcete nic vědět o Kristu, ačkoli On je středem světových dějin!

B. Drazí křesťané! V Římě je léčebný ústav, Vatikán, jehož úkolem je zjišťovati bacily, které přinášejí nemoci světa. Dne 11. prosince 1925 promluvil přednosta tohoto ústavu, jenž je odpovědný za duchovní zdraví světa a volá k nám ve svém okružníku: Lidé! Vypukl mor! Zuří světová epidemie! Tato světová epidemie: *Kristus jest odstraňován se světa!* Lidé, na tuto nákazu zahynete!

A víte také, co je důkazem, že svatý Otec má vskutku pravdu? To právě, že nás ani neleká jeho volání o pomoc. Člověk by se domníval, že od té doby, co je znám list papežův, mluví se o něm v novinách, ve společnosti, na schůzích. Co? Že se o něm hovoří? Kde? Nikde!

Z toho je již zřejmo, jak velice má svatý Otec pravdu, že společnost je těžce chorá. S nejvyššího místa je konstatována smrtelná choroba a nikdo se nezachvěje, ano, nikoho se to ani nedotkne!

Vzpomínám si na starého profesora medicíny, jenž zavedl své mladé posluchače do velkého nemocničního sálu, seskupil je kolem sebe uprostřed místnosti a zeptal se jich: »Řekněte mi jen

tak na první pohled, který je tu nejtěžší nemocný? Že neuhodnete? Podívejte se na toho, který leží tam v koutě, pokryt mouchami. Neboť když nemocný snese klidně, s úplnou lhостejností, aby se mouchy honily po jeho obličejí — to už bývá znamením nastávajícího konce.« Ano, přátelé moji, už se nedá zatajovati nemoc lidské společnosti, vředy už pukají, a přece nikdo na to ne-reaguje, nikdo se toho nezalekne . . .

C. »*Jaká pak křivda se děje?*« zeptá se někdo. Je snad náboženství pronásledováno? Očekává nás popraviště a žalář, vyznáváme-li svou víru? Ne, to už jsou otřelé metody starých Nero-nů a Diokleciánů. Moderní bacily pracují zcela jinak. Odnímají pouze vzduch našemu Pánu, Ježíši Kristu, a již nedovolují, aby někdo byl ve veřejném životě praktickým katolíkem.

Svět je knihou a každý tvor větou v ní, jejím autorem je Nejsvětější Trojice. Každá kniha vyjadřuje nějakou ústřední myšlenku, a kdybychom chtěli obsáhnouti ústřední myšlenku světa jedním slovem, mohli bychom napsati pouze: *Kristus!* Snad nám to není ještě dnes dost jasné, přesvědčíme se o tom teprve, až se objeví na nebi znamení Syna člověka — pak poznáme, že byl alfou a omegou, počátkem a koncem, cílem a středem. Avšak i když to dnes ještě nevidíme, přece v to věříme: věříme, že tam, kde chybí znamení Syna člověka, panuje temnota, že tam nastává lidstvu duchovní zatmění slunce.

Ach, jaké zatmění slunce zastíňuje teď duše, dokonce i duše křesťanské!

»My přece věříme v Krista!« říkáš, drahý bratře. Nu ano, jeden víc, druhý méně. Ale těch, kteří jsou zcela proniknuti myšlenkou, že Kristus musí býti hlavou všech a všeho, není mnoho. Kristus je králem mého srdce — dobře. On je králem mé rodiny — zcela správně, jenže to nestačí! Kristus je králem školy, tisku, parlamentu, továrny, radnice. Kriste! Pane! Rozhlédněme se kolem: *kde je tvůj kříž?* Na kostelní věži, tam ovšem září ještě kříž. V některých školách, nad lůžkem zbožných rodin zůstal ještě kříž. Na krku některého zbožného křesťana, tam je kříž — a pak? Kde stojí tvůj kříž ve veřejném životě, jako kdysi před staletími! Nikde! Ledová noc bez Krista obklopuje duše. Nesčetným pokřtěným duším zdá se Kristus jen chladnou, mlhavou, prastarou vzpomínkou: »Byl jednou kdesi Kristus . . .«

Chápete tedy, vy věřící křesťané, jaký účel má tento nový svátek? Chce naznačiti: svíjíte se, trpíte, běháte k lékaři, a přece vás stihá jiné strašné zlo: Slunce naděje nad vámi už nesvítí!

D. Pravda, veřejně není u nás náboženství Kristovo pronásledováno. Jen »*není pro něho místa*«. Tato věta je nám nějak známa. Kde jsme ji jen slyšeli? Ach, ano, v betlémské noci.

Také tenkrát Krista nepronásledovali, ale politické, sociální a hospodářské poměry byly takové, že se pro něho nenalezlo místa. Také dnes není Kristus pronásledován. Není jenom pro Něho místa. Kde se dnes setkáš s Kristem? Jediné v kostele. Ale ten mu přece nemůže postačit. Kristus činí si nárok na všechno. Když opustíme kostel a několik zbožných rodin, jako bychom nebyli už mezi křesťany. Kristus — Král! — jenže jsme ho oloupili o jeho korunu, on už nevládne!

II.

Jak se stalo, že to s námi, drazí křesťané, došlo tak daleko? Tak jako v Jörgensenově podobenství o pomateném pavouku.

A. Jednoho krásného zářijového jitra — tak vypravuje znamenitý dánský básník v jednom ze svých hlubokých podobenství — bylo ovzduší plno jemných, lehce se vznášejících pavučin. Jedno z vláken zůstalo viseti na vrcholku vysokého stromu, a nepatrný vzduchoplavec, malý pavouček, přestoupil ze své bílé lodičky na pevnější půdu listoví. Ihned vyslal nové vlákno, jehož konec připevnil ke koruně stromu a spustil se po dlouhé pavučině k úpatí stromu. Tam našel rozvětvený keř a dal se hned do práce: jal se přisti síť. Hořejší cíp tkáně připevnil na dlouhé vlákno, po němž sestoupil, ostatní konce upevnil na větve keře.

Nádherná pavučina byla výsledkem jeho námahy. Lov much se mu dařil skvěle.

Ale po několika dnech uznal síť za nedostatečnou a snažil se ji na všech stranách rozšířit. Dík silnému vláknu, které vedlo do výše, podařilo se mu to. Když v podzimním jitru pokryly třpytivé kapky rosy síť, podobala se závoji posetému perlami, nádherně zářící v matném slunečním světle.

Pavouk byl pyšný na svou práci. Den ode dne byl tučnější. Stal se z něho břicháč. Sotva mohl uvěřit, že přistal počátkem podzimu vyhladovělý a zbědovaný na vrcholku stromu...

Jednoho dne procitl ve velmi špatné náladě. K tomu všemu bylo ještě mlhavo, a daleko široko žádné mouchy. Co měl také dělat v tomto nevýslovně nudném podzimním dni?

»Musím se přece poohlédnouti kolem dokola po celé síti,« uvažoval si konečně, »obhlédnu, zda by se nedalo někde něco vyspravit.«

Zkoušel, jak pevně drží každé vlákno. Ačkoli nenašel žádné chyby, zhoršovala se přece jeho zlostná nálada.

Když tak mrzutě chodil sem a tam, objevil na nejhořejším konci pavučiny vlákno, o němž nemohl zjistit, kam vlastně náleží. O všech ostatních to věděl: toto vede ke konci zlomené větve, ono tam k trnu. Pavouk znal všechny větvičky a vlákna.

Ale k čemu je toto vlákno zde? A pak — vede ještě nepochopitelně nahoru! Přímo do vzduchu! Co to má znamenat? Pavouk se postavil na své zadní nohy a civěl nahoru svými sterými očky. Marně. Toto vlákno nemá konce! Ať jakkoli si je prohlíží, všechno je marné, vlákno vede do oblak!

Čím více se pavouk snaží rozluštit tuto hádanku, tím zuřivější se stává. K čemu je toto k nebesům běžící vlákno? Zapomněl už dávno, k vůli svým věčným muším hodům, že jednoho zářijového dne právě po tomto vlákně sestoupil dolů. Nepovšiml si toho, jak užitečné mu bylo toto vlákno, když spřádal a rozšiřoval svoji síť. Na to na všechno si vůbec nevzpomněl. Věděl jenom to, že tu stoupá vzhůru neužitečné, bezúčelné vlákno, jež nepřináší užitku, neboť pouze visí ve vzduchu.

Pryč s tebou! — vykřikl konečně dozloben a překousl jedním rázem vlákno ve dvě.

V tom okamžiku se síť zhroutila... a když se pavouk vzpamatoval, ležel ochromený na zemi pod trnitým keřem a trosky umělé, stříbrné, perlové sítě ovíjely ho jako mokrý hadr. Onoho mlhavého dne stal se žebrákem bez domova, jediný okamžik stačil, aby zničil všechnu jeho práci, a to proto, že nepoznal cenu vlákna, které vedlo k nebi...

B. Potud Jørgensenovo hluboké podobenství. Ukazuje základní chybu, nemoc, k vůli níž v našem moderním životě vypukla krise.

Před nedávnem vzbudila veliký zájem jistá kniha,* věštící neštěstí. Spisovatel líčí v ní děsivými barvami, jak zkažená je naše doba. Není již žádné autority — píše — žádné úcty k zákonům. Vědění, zkušenosti, ctnost, rodinný původ, stáří nevzbuzují už žádné úcty. Jaký neuvěřitelný protiklad! Obrovské pokroky v technice a přece se cítí člověk nešťastným. Proč? Poněvadž vyrostla pouze jedna část naší bytosti. Kdyby někomu vyrostla jen jedna ruka, byl by mrzákem. Takovým mrzákem stala se společnost, poněvadž rostly naše vědomosti, rostla naše technika, rostly naše továrny — *ale nerostly ctnosti!*

Dějiny posledního století nejsou ničím jiným, než zřejmě pokračující odlukou od Krista. V každickém hnutí a činu středověké atmosféry žil Kristus. Ale nás opojily moderní přírodní vědy a technika. Naš pohled jest upřen k zemi. Středověk ještě věřil, že země je středem světa — a přece hleděl k nebi. My dnes víme, že země je pouze práškem ve vesmíru, a přece lpí naše všechna touha na této zemi a na nebe nemyslíme. Naši předkové věřili, že celý svět se točí kolem země, a přece žili tak duchovně, že země nebyla pro ně tím nejdůležitějším; dnes je známo, že země není středem světa, a přece žijeme tak, že všechny naše naděje se odnášejí jediné k zemi.

* Spengler: Der Untergang des Abendlandes.

Nuže, vizme tedy, jak daleko jsme došli! Nafukujeme se! Pojednou se zřítí štoly, do povětří vyletí továrna, ve Floridě smete bouře tisíce lidí v náruč smrti... Tu se zalekne člověk — nepatrné zrnko prachu — ruky Boží, ale pouze na okamžik. Jako kdysi španělské loďstvo (8/8 1588) pocítí pojednou: »*Afflavit Deus et dissipati sunt* — Dechl Bůh a rozptýleni jsou,« ale v nejbližší minutě nadouvá se člověk znova bez Boha, nad zřícenými doly, při smrtelném chropotu obětí.

C. Představuji si to tak: Kdyby se Kristus chtěl znovu narodit, a kdyby pro něho hledali příbytek, opakovalo by se do nejmenší podrobnosti vše, co se událo v *oné betlémské noci*.

Kde by se mohl dnes Kristus naroditi?

Svatý Josef klepe na dveře rodin; tu vyhlédne domovník: »Vyloučeno, všechny byty jsou obsazeny!« — Klepe u síní umělců: »Ne, umělec nemůže dbáti mravnosti.«

Klepe v redakcích, klepe v divadle — nevpustí Ho dovnitř: »Není místa pro Něho.«

Klepe na bránu továrny: »Jsi organisovaný?« zní první otázka. »Ne? Tedy co zde hledáš? — — —«

Toto vraždění Krista předčí pouze Golgota. Zamykají před Kristem dveře. »Kristus Král!« — Ó, ty ubohý Králi, Králi bez domova!

Do krevního oběhu lidstva vloudil se před staletími bacil a vůči hledě mohutněl. Rozřeďovali a oklesňovali Kristovo učení stále víc a víc a teď — vypukl mor!

Vyhnanství Kristovo mělo svůj počátek především ve *světě myšlenek*.

Stále méně mysleli jsme na Boha. Naše víra ustavičně slábla. Není ještě mrtva (jsme přece křesťané!), avšak spí.

Nechcete tomu věřit? Ach, alespoň kdybychom měli Aladinovu lampu, kterou bychom si mohli posvítit do myšlenek dnešních lidí... brrr! Všimněme si jen způsobu myšlení nejlepších křesťanů v denním životě; jest snad jiné, než lepších pohanů před Kristem? Trochu přirozené dobroty, vnější mravnosti, zdvořilosti... ale v hlubinách duše jaký studený, mrazivý svět bez Krista!

A toto odcizení se Kristu přešlo pak do *rozhovorů*.

Nač člověk myslí, čeho je srdce plné, o tom rád hovoří. Ústa vydávají bezděčně svědectví o obsahu srdce. Na Krista, na jeho přikázání, na jeho Církev vůbec nemyslíme, tudíž o nich také nemluvíme. Ach, o čem všem se povídá v takové katolické společnosti! O závodech a letním pobytu, o charlestonu a ondulaci, o módě a počasí, politice, zemědělství, o dolaru, valutě, o prádle, o nakládání ovoce... ale kde se mluví o Kristu? Nemluvíme o něm, protože na Něho vůbec nemyslíme.

O všem možném, o každé maličkosti povídáme celé půl hodiny, o Bohu však, o svém Stvořiteli, se mluvit stydíme. Zabýváme se každou malicherností, jakmile však směřuje rozhovor k Tomu, před Nímž se musí sklonit všechna kolena, jakmile se začne o náboženství — jsme ihned nepříjemně dotčeni. Člověk, který zná příliš dobře svou dobu, nadhodil tuto otázku: Jak často v roce připomíná se ještě jméno Kristovo v parlamentech tak zvané křesťanské Evropy? Kristus Král! Ó, ubohý, vyhnaný Králi!

★

Hle, drazí bratři a sestry, toto je smutný stav dnešní společnosti. Svého Krále jsme vyhnali: »Nechceme, aby on nad námi panoval.« Politika pravila: Co by zde Kristus hledal? Hospodářský život pravil: Obchod nezná žádnou morálku. Továrna pravila: Co chcete s Kristem? U bankovních přepážek mu řekli: Jdi odtud, tu není nic pro tebe! Ve vědeckých laboratořích řekli: Víra a věda si odporují... A tak povstal současný stav: Nemáme Krista! Král zemřel...

A nyní přichází papež Pius XI. a mluví: Aleluja! Ježíš Kristus nezemřel. Král je tu! Kristus žije a panuje! Nechceme rozředěné křesťanství. Hlásáme, že Kristus má neomezené právo na všechny lidi: na jednotlivce, společnost, vládu, stát. Všecko jest podřízeno Kristu! Také politika! Také život hospodářský! Také umění! Rodina! Dítě! Mládež! Žena! — Všecko, všecko!

Ano, Kristus je Králem všech lidí! On je Králem králů, presidentem presidentů, vládcem vlád, soudcem všech soudců, zákonodárcem všech zákonodárců! Kristova korouhev musí vláti všude: ve škole, v dílně, na redakci, na radnici. Ať žije Kristus, náš Král!

Kéž by se opakoval zázrak z Kany Galilejské: Pane, nemáme vína! Pijeme špatnou vodu, ztuhlou, bahnitou vodu světského života. Dej, abychom měli jiné oči, abychom mohli na všecko hledět zcela jinak. Proměň nám srdce, tužby... a pak budeme zase křesťany!

Pane, buď s námi, když se modlíme, abychom se tak dovedli modlit, jako ty's to dovedl!

Pane, buď s námi, když pracujeme, abychom tak uměli pracovat, jak tys pracoval!

Pane, buď s námi, když jdeme po ulici, tak jak putovals se svými učedníky po cestách galilejských!

Pane, buď s námi, když jsme znaveni a obtíženi, tak jako nepouštěls nemocných svého lidu.

Pane, buď opět naším Králem!

Drazí bratři a sestry, kéž bychom mohli s nadšením zvolati, jako volali naši předkové: »*Uitam et sanguinem pro Rege nostro: Christo!*« Život obětujeme za svého Krále, za Krista! Amen.

KRISTUS A MODERNÍ ČLOVĚK

Drazí katoličtí bratři a sestry!

Jednoho zimního odpoledne, kdy se tiše sypaly sněhové vločky, šli dva muži touže cestou: katolický učitel a sociálně-demokratický novinář. Brouzdali se do jakési schůze.

Vy katolíci — začal žurnalista — si ustavičně stěžujete, že my socialisté pronásledujeme katolické náboženství. Kdepak! My mu neubližujeme! Není nám také zapotřebí, abychom je utiskovali. Pohledte jen na tento kříž u cesty... Podívejte se, jak na něj padá sníh... brzy bude úplně pokryt... A lidé vpravo i vlevo jdou spěšně do své práce. Kdo si všimne tohoto zasněženého kříže? Není třeba se vůbec obtěžovati k vůli němu. Sníh ho znenáhla pokryje a pak si ho už teprve nikdo nepovšimne!... Zrovna tak to bude i s katolicismem... Novinář chtěl vyvoditi důsledky z tohoto podobenství, ale nedokončil, neboť náhle zasvištěla ze sousední ulice prudká vichřice, vmetla oběma sněžné vločky do obličeje, zavířila sněhem v ulici a strhla dokonce socialistovi klobouk s hlavy... a zatím co meluzina mizela v dálce, objevil se na zasněženém kříži opět obličej ukřižovaného Krista, dobrotivě a mile hledícího na oba disputující muže.

Ano, — pravil nyní učitel — prach sice pokrývá v duši obraz Kristův, ale jen potud, dokud se nepřivalí světové války, živelné pohromy, utrpení... neboť potom? potom tím více zapláče duše živelnou bolestí po zastřeném obličejí Kristově...

Drazí katoličtí bratři a sestry! První kázání započatého cyklu bylo naladěno na akord tesknoty duše. Papež Pius XI. oznámil světu strašnou nemoc: Lidé, vy zahynete! Kristův obličej je v duších pokryt prachem! V každém projevu společnosti, ulice, školy, tisku, soukromého a rodinného života jest obličej Kristův setřen.

Přišla vichřice světové války, ale ani ta nebyla s to očistiti zaprášený obraz... Nyní přichází papež a pokouší se o to novým svátkem: Pomocí svátku Kristova království chce v nás znovu oživit setřelý obraz Kristův. Ve svém posledním nedělním kázání poukázal jsem na to, jak nevýslovně pustě se utváří život lidstva, když se mermomocí chce vymanit ze sladkého jha a lehkého břemena Kristova. Dnes chtěl bych poukázati na tři příčiny, které tyto smutné poměry vyvolaly. *Chci odkrýti příčiny, k vůli nimž se moderní člověk zdráhá uznati Kristovu královskou vládu.*

*

Proč nepotřebuje již moderní člověk Krista? Vždyť jakým

úchvatným obrazem je výjev v Betlémě: tři králové u jeslí! A k jeslím přicházejí také tři moderní králové: státník, bursián a továrník. Vskutku, příběh opravdu poetický! — řekne se. Jak roztomile se vyjímá Děťátko, pastýři, ovce, hvězda, sláma, stáj, posvátná noc... Tu možno již vymalovat nádherný obraz... a zapadne vhodně do slohu každého salonu.

Nu ovšem!

Jenže toto dítě je zároveň synem Boha živého, Slovem, jež se stalo tělem, vládcem lidského pokolení. Ah tak, ale pak je to ovšem něco jiného! Tak On je také Králem, a ne jenom oblíbeným předmětem malířů! Malé dítě — zároveň však zákonodárce! Miluje mne — a jest zároveň mým přísným soudcem! Milý, ale přece i přísný! Je-li mým králem, pak nesmím již žít tak lehkomyslně jako dosud. Neboť zasahuje do našich myšlenek a plánů, do našich obchodů, do našich zábav. Ale to je přece příliš! Pak jsou ovšem stáj, jesle a sláma velmi trudným tajemstvím! Tomu my nerozumíme! Nu ano, nerozumíme tomu, poněvadž rozumět nechceme; hrozíme se pochopiti, že tato prostota, tato chudoba, tato pokora nejsou ničím jiným než protestem proti našemu celému dosavadnímu životu. Neboť má-li Kristus pravdu, pak je naprosto jisto, že my pravdy nemáme. V nepravu je naše pýcha, naše nespoutaná ctížádost, naše požitkářství, naše zbožnění země a uctívání zlatého telete.

Hleď, teď jsme pronikli k jádru otázky: proč se moderní člověk bojí přiznati se ke Kristu? Proč nemůže potřebovati Krista? 1. Nepotřebuje Krista, poněvadž toto pokorné betlémské dítě odsuzuje naši nafoukanou pýchu. 2. Nepotřebuje Krista, poněvadž tento chudý Kristus odsuzuje naši žádostivost požitků. 3. Nepotřebuje Krista, poněvadž tento k nebi ukazující Kristus odsuzuje náš úplně moderní světový názor, jenž pohrdá hodnotami duše a zbožňuje zemi. Jinými slovy, jestliže Kristus jest naším Králem, pak nemůže býti naším Bohem ani rozum, ani požitek, ani zlato.

1. *Jestliže je Kristus naším Králem a Bohem, pak nemůže býti rozum naším Bohem.* Jestliže je Kristus naším Králem, pak nemůžeme zbožňovati vědu. Ano, jen mějme vědu v úctě, ale nedělejme z ní Pána Boha. Vědění samotné nedostačuje člověku ke spravedlivému životu. Zbožnění vědy okouzlo lidi. Teprve teď? Oh ne, hned první lidi. A od té doby dav zbožňuje všechny nemožné ideje, jakmile se o nich řekne, že jsou »vědecky dokázané«.

Bratři, abyste mne špatně nechápali! Neříkejte, že v universitním kostele káže universitní profesor proti vědě. Ne! Ne proti vědě, nýbrž proti modlářsky slepé víře ve vědu! Já říkám jen — a úplně za to přejímám odpovědnost — že pro vyrovnaný lidský život věda sama nepostačí!

Mám to dokázati?

Měli jsme někdy tolik škol jako dnes? Tolik knihoven? Tolik kulturních pomůcek? Nikdy! A přece: bylo někdy tolik zločinců jako dnes? Byl někdy svět tak zkažený jako dnes? Vědění, kniha, kultura ještě není všechno! Což nebyl to právě onen anděl — Lucifer, jenž věděl nejvíce a klesl nejhluběji? A nečteme den ode dne v novinách, že právě ti nejučenější, nejchytřejší, nejrafinovanější lidé stávají se největšími zločinci? Nuže, v čem se my vyznáme? — No, umíme — copak? — stavět mrakodrapy, umíme důkladně vykořisťovati doly, světácky žít, upadat stále níž, hyznout . . . ale býti čestnými, vytrvalými, šťastnými, žítí jak na člověka sluší — toho nedovedeme!

Kristus jest náš Král! Chápete, co to znamená? To, že duše má větší cenu než tělo! Mravnost znamená více, než vědění! Kostel více než továrna! Mše svatá více než divadelní hra! Modlíci se křesťan víc než člověk nafouklý pýchou — to nám tedy zvěstuje království Kristovo!

2. A víte proč nepotřebuje dnešní člověk království Kristova? Poněvadž Kristus by odsoudil naši módu. *Jestliže je Kristus naším Králem, nemůže býti lehká móda naším Bohem.* Kde je Králem Kristus, tam nemůže býti králem špatnost. Kde je Kristus Králem, tam se nelze neslušně oblékati, tam nelze tančiti a baviti se způsobem, jakým to činívají lehkomyšní lidé dnešní doby.

Jak mnozí se hněvají: proč si všímá Církev módy? Proč se mísí i do těchto otázek? Co na tom záleží, jestli ženy nosí krátké nebo dlouhé vlasy? A jestli jejich šaty jsou o pět centimetrů kratší nebo delší?

Přátelé, tak povrchně nesmíme posuzovati tuto otázku. Je mnohem hlubší důvod k tomu, aby Církev zaujala své stanovisko k těmto otázkám.

Víte, o čem je zde řeč?

Opět o strašné nemoci, o laicismu (zesvětačení), o Kristem zvržené epidemii, o moderním pohanství, na něž poukazuje papež Pius XI. a jehož bacil vnikl do našeho nitra. Jeden z příznaků tohoto pohanství je přemrštěná móda. Krista, křesťanství, z čeho možná nejvíce míst vytlačit, oloupit Krále o jeho poddané, je jejím cílem. Tedy nejen o jedné rodině a o jedné duši zde mluvíme, nýbrž o rozhodující otázce, zda v našem moderním *společenském životě* a jeho vnějších projevech chceme dbáti Krista nebo ne. Ano, o tom je řeč!

Proti křesťanství se postavilo již všechno možné na odboj: věda, filosofie, politika, diplomacie, svobodné zednářství, literatura, umění, zákonodárství. Marně! Všechno toto nebylo s to Krista odstraniti. Přicházejí tedy s nejnovější zbraní: s ješitností žen. Vidíte, jak hluboké kořeny má tato otázka? Boj je veden proti Kristu. Uznávám, že většina žen, které holdují frivolní módě, ani

dobře neví, že se tím samy tlačí do pohanství. Křesťanství zatlačilo svého času pohanství a nyní zase vytlačuje pohanství je. Nedostatečný oblek je pohanstvím! Nestydaté tance jsou pohanstvím! Zavrženíhodné chování v lázních, na mořském pobřeží, duši ničící biograf, luxus — to vše je pohanstvím.

Hle, proto nemůže svět potřebovati Kristova království, poněvadž ono zavrhuje naše moderní pohanství.

3. A víte, proč konečně dnešní člověk nemůže potřebovati království Kristova? Protože odsuzuje dnešní hmotářský, zemi zbožňující život. *Je-li Kristus našim Králem, nemůže býti našim Bohem zlato!*

Kdysi, ve starém pohanství, zlato a požitek se těšily božské úctě. Když na pláních betlémských zaznělo »Gloria«, zřítíl se také trůn model. A hle, nyní opět zlato a peníze dosáhly vrcholu zbožnění. Všimněte si jen nauk posledních let. V téže míře, jak jsme zapomínali na Krista, Boha, zapomínali jsme také na cenu duchovní kultury. Netušíte v tom žádného nebezpečí? Nevycifuje z toho, že cosi tu není v pořádku? Nebo řeknete snad: Všecko je v pořádku? V téže době, kdy nejušlechtilejší učenci a umělci hladoví a nemají žádné příležitosti k práci, v téže době umírá filmový herec (Rudolfo Valentino) a ve všech časopisech světa se dočtete, že zanechal osm aut, dvanáct psů, padesát párů bot a dva tisíce košil. Je to v pořádku? Nejhodnější děvčata studují, pracují a nemohou se vdáti. A v témže čase přelave jistá dáma lamanšský kanál, a dostane hned na to sedm set nabídek k sňatku! Je také tohle v pořádku? Nebo jest dokonce v pořádku, když boxerský hrdina shrábne po jediném večerním vystoupení tolik, kolik přijme za půl roku soudce nebo profesor? Je to v pořádku? Křesťanství učí duchovním výsadám, duchovní aristokracii; v současné době zatlačuje ji však do pozadí aristokracie svalů.

Kde Kristus je Králem, tam má duše větší cenu, než hmota. A proto nám není dnes potřebí království Kristova, neboť příliš mnoho lidí nemá duši: nemají čas na to, aby měli duši.

*

Nuže, to je současný stav.

A jaký byl konec této kulturní domýšlivosti? Ten, že jsme se vzdali veškeré naděje a utíkáme se k Asii. Zvláště od války stoupá počet těch, kteří se domnívají, že spásu lze hledati v tajuplné filosofii Asie. Po tisíc roků vdechujeme evropský vzduch a tak daleko jsme dospěli! Neviděli jste na všech rozích a koncích našeho města plakáty: Lidé, na kolena, Krišnamurthi přichází! Rabindranáth Tagore přichází! Orientální filosofie přichází!

Je to možné? Mohou nám ti zde něco nového říci? Vždyť to,

co je v nich dobrého, jest křesťanské, a co není křesťanské, to je špatné a falešné v jejich učení. Máme se tedy utíkat do Asie, na Východ? Život má se utéci ke smrti? Tvůrčí síla k nečinnosti? Denní světlo k noční temnotě?

Vyprýští snad z Orientu, z mlhavé, tajuplné země snů, energie, vzpružující národy? Viděli jste už někdy Budhovu sochu? Jeho oči jsou zavřeny ve snění. Ah, co vědí o skutečném životě! Vždyť on uniká před životem do Nirvány! Kristovy oči jsou však otevřeny i na kříži: Září z nich síla, radost z práce, naděje.

Zle je! Lidstvo spěje vstříc strašné katastrofě. A přece nesmí křesťanství býti naladěno pesimisticky! Co znamená pesimismus? To, co v zárodku dusí naši činnou sílu!

Co tedy hlásáme? Hlásáme Kristovo království. Katolická idea musí býti zaseta a musí dozrati, nebo zahyneme! Slunce musí vyjít, a když vyjde, bude opět světlo. A zdá se, jakoby už vyzařovaly první paprsky nad vrcholky hor . . .

Ne, my nestojíme o Krišnamurthiho a Tagorovu mlhavou náboženskou nauku! Nestojíme o mělkou morálku indických bazarů a japonských gejší.

Legenda vypráví, že na všech místech, kde Jezulátko prchalo do Egypta před Herodesem, všechny modly se zřítily . . . Tato legenda musí se dnes státi pravdou: Před Kristem musí se rozpadnouti všechny modly. Před pokorným Kristem naše pýcha! Před chudým Kristem naše nadutost! Před skromným Kristem naše požitkářství! *A jestli znovu uznáme Krista jako svého Krále — potom, ale teprve potom — se lidská společnost uzdraví ze svých tisícových ran.*

Přiď, o Pane Ježíši, neboť bez Tebe nelze nám již žít! Amen.

KRISTUS A SMRT

Drazí katoličtí bratři a sestry!

Toto kázání, jež dnes uslyšíte, měl bych vlastně mítí teprve až ke konci roku, jako závěr svého cyklu. Teprve až bychom pojednali o významu Kristova království z nejrůznějších životních hledisk, bylo by přirozeno, abychom upřeli pozornost k říši smrti a naplnili duši vznešenou útěchou: Kristus není jen Králem nad životem, nýbrž také nad smrtí.

Mlhavá listopadová nálada mne však nutí, bratři a sestry, abych změnil poněkud pořad a promluvil už dnes o tomto předmětu. Když Církev svatá zasvěcuje měsíc listopad milým zesnulým, úmyslem jejím je seznámiti nás co nejvíce s myšlenkou na smrt. Jednak, aby zmírnila úděl našich zesnulých, kteří na věčnost se odebrali, jednak aby v nás vzbudila vážnou náladu. Když vzpomínáme na své mrtvé, jest takoruka nemožné, abychom si nepřipomněli tu, již dnešní člověk se neodvažuje ani jmenovati, před níž utíká, před níž ho mrazí, již však zcela marně uhýbá s cesty — na naši vlastní smrt.

Nehoršeme se na Církev svatou, že se zdá býti příliš málo moderní, příliš málo zdvořilou, když volá na tento zapomínající, kvapný svět: Lidé, vzpomeňte přece svých zemřelých (to ještě děláme), ale vzpomeňte také zároveň na svou vlastní smrt!

Církev svatá nemluví proto o smrti, aby nás strašila. Ne, nechce nás rozechvět, ale spíše povznést, vážně nás naladit a zároveň potěšit. Hroby mluví vážnou řečí, ano, strašně vážnou, abychom však nezoufali, zasazuje naše víra na hrob kříž. Smrt zvěštuje nekonečně vážné věci. Nic není s to zahladit, zmírnit její chmurný majestát — jediné kříž Kristův. Oné velkolepé myšlenky děkujeme za námět k dnešnímu kázání: *Kristus jest také Králem nad smrtí.*

I.

Drazí posluchači! Co nám káže smrt?

1. Káže velkou, vznešenou pravdu: lidský život trvá zde na zemi několik desetiletí a pak se pojednou končí. *My všichni zemřeme: také já, také ty!* Br! O tom se nesluší vůbec mluvit. K čemu si kazit radost? — říkají mnozí zděšeně při tomto slově. A vskutku, mnozí si vůbec nikdy nevzpomenou na tuto vážnou minutu! Žijí tak, jako by zůstali na zemi věčně! Jak se sami ukolébávají v dřímotu! — Milí křesťané! Ať už na to myslíme nebo ne — od minuty k minutě blížíme se k smrti. Rozdíl spočívá

pouze v tom, že ten, kdo na smrt často myslí, přestává se jí bát.

Ano, smrt je strašná moc. Vyjdi si ven na hřbitov. Co čteš na náhrobních křížích? Novorozeně, mladík a stařec, mocný a slabý, bohatý a chudý — všichni musejí umřít.

»Ave Caesar, morituri te salutant!« volá lidstvo ustavičně smrti vstříc, tento Caesar však nikdy nedává milosti. Zvedá ruku, ale k ráně, ne aby omilostnil. Od narození jsme odsouzeni k smrti. Spánek, jídlo, oblékání, odpočinek, to vše na chvíli oddaluje smrt, ale na konec přece jen ona vítězí.

A jak výmluvná je řeč němých mrtvých: »Co jsi ty, byl jsem já, co jsem já, budeš ty!« — říkají nám. Mysli na to nebo ne, je to lhostejné. »... buďte připraveni, neboť Syn člověka přijde v hodinu, kterou netušíte,« praví Pán.

Talleyrand, proslulý francouzský politik, se bál příliš smrti. »Smrt« — toto slovo nebylo dovoleno ani před ním vysloviti. Nikdo neměl odvahu ohlásiti mu úmrtí jeho nejlepších přátel, také se to nedověděl, když zemřeli. Ale marně se varoval, marně se měl na pozoru: také on onemocněl. Teď útočil na svého lékaře: za každý měsíc, o nějž mi prodloužíte život, daruji vám milion franků. Marně! Když přišel čas, zemřel také on.

»Když přišel jeho čas.« Příštího roku v tuto dobu přijde snad také můj čas? »Kdo ví, kdy to bude« — odpovíš na to, drahý bratře. Také já to říkám, avšak s jiným přízvukem: »Kdo ví, kdy to bude?«

Dej pozor, aby se ti nevedlo jako kancléři moudrého krále Šalomouna. Stará legenda vypráví, že jednoho jitra předstoupila před kancléře smrt. Tak podivně, tak pronikavým pohledem měřila kancléře, že krev velkého pána počala náhle stydnouti. Chvěje se, vřítíl se ke svému králi: »Můj pane a králi, po celý život jsem ti věrně sloužil, neodmítej tedy nyní této mé prosby. Dej mi svého nejrychlejšího koně.« Král si nedovedl tuto jeho prosbu vysvětlit, ale vyhověl mu. Co nejspěšněji skočil kancléř do sedla a pádil jako vichřice do světa. Po celý den hnal zpěněného koně, jen aby byl pokud možno co nejdále od smrti. Když konečně nadešla noc, klesli oň i jezdec vyčerpání k zemi na okraj cesty, v ohromné dálce od domova. Znaven sestupuje kancléř se sedla — ale můj Bože — koho tu vidí? Kdo to sedí tam u hranečníku a pozoruje jezdce? Je to smrt. Sténaje odevzdává se kancléř svému osudu a praví: »Vidím už, že ti neuteču, nuže dobře, vezmi si mne, tobě náležím. Avšak odpověz mi nejprve na tuto otázku: Proč jsi mne dnes ráno, když jsi ke mně přišla, měřila tak užaslým pohledem?« — »Nu, víš,« odpověděla smrt »pouze proto, že jsem dostala rozkaz, abych tě vzala s sebou zde, na této cestě, při západu slunce. Udivena řekla jsem si: Ne, z toho nic nebude, vždyť je tak ohromně vzdálen od toho místa,

ale vidím, že jsi přece jen přišel,« pravila, a odjela s kancléřem do dále.

Bratři! A jak zní výstraha Páně? »... buďte připraveni, neboť Syn člověka přijde v hodinu, kterou netušíte.«

2. Ale smrt učí nás také, *jak děsný je hřích*. Smrt nahání strachu. Víš proč? Poněvadž nebylo v Božím plánu, aby člověk zemřel. Jak musí býti hřích ohavný před Bohem, když zaň člověka potrestal smrtí! Naši prarodiče jedli zároveň se zakázaným plodem smrt. Původní myšlenkou Boží bylo stvořiti dokonce i tělo nesmrtelným. Hřích učinil ho však křehkým, jako hliněný hrnec, ba ještě křehčím. Nedotýkáme-li se hrnce, vydrží sta let. Zatím co život lidský 70 roků, když mnoho 80, a ať ho chráníme sebe úzkostlivěji, rozpadne se přece v hrst prachu. Čím musí býti tedy hřích, když od Boha zasloužil takový trest!

Budu i po tomto osvětlení stále ještě tak lehkomylně žít, jako dosud?

Trapisté pozdravují se takto: »Memento mori!« »Pamatuji na smrt!« Pamatuji také ty, bratře můj, často na svou smrt! Zvláště v době pokušení. Numa Pompilius, král starého Říma, nechal své zrcadlo ozdobit lebkou a nápisem: »Hoc speculum non fallit — Toto zrcadlo neklame.« Myšlenka na smrt neklame, pod jejím dojmem mizí mnohé hříšné pokušení. Může sice býti mnohemu za těžko žítí křesťansky, za to umírání je pak tím lehčí. Těžce však bude umírati ten, kdo lehce žil.

3. Smrt mluví také o *marnosti světa*. Velmi hlasitě zvěstuje tuto pravdu: Neboj se, ať jakkoli trpíš. Nebuď domýšlivý, i když se ti všechno podaří.

Hormisda, vznešený perský jinoch, navštívil jednoho dne tehdejší hlavní město světa, Řím. Při loučení zeptal se ho císař: »Jak se ti líbí Řím? Nechtěl bys tu snad zůstatí?« »Pane,« zněla odpověď, »opravdu takové nádhery jsem nikde nespátřil. Avšak, smím-li býti upřímným, nedovedla mne oslnit. Neboť mezi skvělými sloupy, triumfálními oblouky a paláci viděl jsem také hroby. Tedy v Římě umírají lidé zrovna tak jako v Persii! Když jsem si to uvědomil, pohasla mi před očima všechna ta krása.«

Tento muž měl zcela pravdu. Bratři moji! Kdykoli se rozhlédnu po hřbitově, přepadá mne také zvláštní myšlenka: kdyby tito mrtví, kterých zde na tisíce odpočívá, nyní vstali a mohli žítí, řekněme pouze rok, co by s nimi asi bylo? Zda by žili dál tak lehkomylně, v tak mnoha hříších, jako v prvním životě? Zda by jim zase byla k smíchu Boží přikázání? Už vědí až příliš dobře, že krása, bohatství, marnivost, všechno pomíjí!

Ale to patří do říše fantasmie, mrtví se nemohou vrátit, nemají tedy nejmenší příležitosti, aby něco napravili.

Ale ty, příteli můj, ty tu možnost máš!

Přemýšlej o tom jednou!

Snad si vzpomeneš na bližního, jehož jsi urazil, s nímž ses však ještě nesmířil.

Snad máš u sebe nějaké peníze, nějaký klenot, které získals neprávem, které jsi tedy povinen vrátit.

Snad si vzpomeneš na člověka, jehož bys měl zapřisahat: Nečiň to, prosím tě, nečiň to, cos viděl na mně!

Pohleď, bratře, sestro, nyní ještě můžeš všechno napravit.

Neodkládej to na dobu pozdější! Když už vidíš, můj bratře, sestro, že vůbec nic na světě nemůže zadržeti duši odcházející z těla, ani lékařská věda, ani péče ošetřovatelek, ani srdcevrvoucí vzlykání okolostojících, když vidíš, že nemocný, třebaže se svíjí bolestí, nemůže dříve zemřít a ač by tak rád déle žil, nežije déle, než to stanoví tajuplný zákon Boží, ó nahlédni přece, jakým bláznovstvím je ustavičně se starati jen o tělo a nedbati o duši!

Když si uvědomíš, jak rychle lidé zapomenou na zemřelého a jak snadno odcházejí zase ze hřbitova k zábavě, když si pomyslíš, jak rychle se všechno zhroutí, cos pokládal za své životní dílo, když si vzpomeneš, jak málo budou se k tobě znáti po tvé smrti ti, kteří neopomíjeli tě v tvém životě chváliti, pak uznej, že by bylo pouze mařením času, abys prahl po lidské přízni a slávě, místo aby ses snažil uspokojiti věčného Boha.

4. A právě tím, křesťané draží, ukazuje smrt, *jak převelice důležitý je pozemský život.*

Smrtí není konec všemu. Jest ovšem určeno, aby člověk zemřel, ale pak přijde soud. »Teď je všemu konec,« bédovala jedna vdova, když její muž naposledy vydechl. Ó, tak tomu není! Kdyby bylo všemu konec! Ale ono není všechno pryč. Teprve teď počne začátek: začátek věčného života. A tehdy bude záležet na tom, jak jsem žil, v jakém stavu mne smrt překvapila.

Na úmrtních oznámeních čteme často: »Neočekávaně zemřel.« Neočekávaně? Co to říkáte, bratři? Nevíte, že vlastně každý »neočekávaně« umírá? Nejen ten, koho raní mrtvice, ale také těžce nemocný »to ještě neočekával«. Každý ví, že zemřít musí, ale každý si myslí: teď ještě ne. Tedy čekej a buď připraven! Nevíš sice, kde tě smrt dohoní, ty však ji očekávej všude.

II.

Tomu všemu nás učí hrob — a je to tak zdrcující a smutné. Ale na našich hrobech vidíme také kříž! O čem nám káže náš hrobní kříž? Káže nám, že za hrobem je ještě jiný život, že Kristus je Králem hrobu a také i smrti, *neboť On nad smrtí zvítězil.*

Hřbitov je posvátné místo, ohromné Boží pole. Jsou do něho

zasévána lidská semena, aby vykvetla k věčnému životu. Kriste! Kriste! Tys nás posílil, abychom neklesli pod děsnou myšlenkou smrti. Kriste, tys nám oznámil, že nezmizíme beze stopy, nýbrž že i za hrobem skrývá se ještě jiný život.

Ano, ti, kteří žili pro Ježíše, nebojí se smrti.

Velký misionář sv. František Xaverský zemřel daleko od svého domova, na ostrůvku blízko Číny. Maje velikou horečku, stále ještě volal: »In te Domine speravi, non confundar in aeternum — V tebe, ó Pane, jsem doufal: nebudu zahanben na věky!«

Svatý Karel žil vytrvale pro Krista a toužil po něm, proto mohl říci: »Ecce venio — Ejhle, už jdu!«

Svatý Vincenc z Pauly zemřel se slovy: Ipse perficiet — Staň se ve mne Tvá vůle!«

Svatý Ondřej z Avellina vydechl u oltáře duši, když říkal: »Introibo ad altare Dei.«

V době pronásledování zpíval právě s kazatelný africký jáhen velikonoční aleluja, když mu šíp pronásledovatele pronikl hrdlem, takže své aleluja mohl dokončit až před trůnem Božím.

Nuže, Kristus je Králem i nad smrtí!

Ve svatoštěpánském kostele ve Vídni je tklivý náhrobek: Obrněný vévoda jede pyšně na koni podél květnatého pahorku. U jeho nohou zrcadlí se pramen. Za ním číhá lstivá smrt a skrývá kosu mezi květinami. Rytíř se sklání k prameni, krásné kadeře padají mu na čelo. V zrcadle průzračné vody vidí modré nebe nad sebou. Zvedá se a smrt ho zasahuje. Takové ráně ještě nikdo živý neušel. Před 300 roky kůň přiběhl domů bez jezdce, a tohoto jezdce pochovali zde v kostele. Stojím před náhrobkem a marně se snažím přečísti zvětralý nápis, a tázat se také nemohu: »Jaký byl tvůj život, hrdý rytíři? Mládenče, tak brzo umřels!« Ale duše tvoje žije!

Jděme však dál. V kostele vidíme nádherný kamenný sarkofág. Již dávno zpráchnivěly ruce, které jej otvíraly, kdykoli některá korunovaná hlava byla ukládána dovnitř. Snad to byl nějaký panovník, který ovládal svět, a tisíce lidí leželo před ním v prachu, a nyní také on už není dávno ničím, než prachem. Než nemáme času dlouho se u něho zdržovat, poněvadž na nás čeká ještě tolik jiných náhrobků. Stěny jsou obloženy mramorovými deskami se zlatými nápisy: Koruna, vítězství, nádhera, blahobyť, krása, mládí, moc — jen taková slova čteme na většinou zvětřalých kamenech a všechna ta nádhera a skvělost patří již minulosti. Ale jejich duše žijí! A já tisknu horké čelo na chladný mramor, volaje do hrobu: »Ty slavný hrdino, ty ušlechtilý jinochu, ty krásko, ty korunovaný králi, vy všichni, kteří se tu rozpadáváte v prach, pomysleli jste kdy ve svém životě také na to, co

vás čeká? Jestliže ano, pak vás mohu prohlásit za šťastné!« — Avšak žádná odpověď, slyším jen tlukot svého srdce.

A zatím co mne přepadá myšlenka, jak všechno na světě pomíjí, zaznívá od hlavního oltáře evangelium zádušní mše. »Já jsem vzkříšení a život, kdo věří ve mne, byť i umřel, živ bude, a já ho vzkřísím v den poslední.« Ó jak mne oživuje toto slovo Kristovo! Jaký to chladící balsám na mé srdce zraněné myšlenkou, že všechno pomine! Mše svatá pokračuje a podivuhodná preface zní: »Vpravdě hodno a spravedливо jest, slušno a spasitelno, abychom Ti vždy a všude díky vzdávali, Hospodine svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože, skrze Krista Pána našeho, v němž nám naděje blaženého vzkříšení zasvitla, aby ty, které rmoutí jistý úděl smrti, potěšilo zaslíbení budoucí nesmrtelnosti. Vždyť Tvým věrným, Pane, život se mění, nikoli odnímá, a když se rozpadne dům tohoto pozemského přebývání, věčný příbytek v nebesích připraven bývá.«

Oh, slyšíte, bratři moji a sestry! Kristus je vzkříšením a životem! Náš život nezanikne, nýbrž bude jen proměněn a v nebi nám bude připraven věčný příbytek. Kriste, Pane Ježíši Kriste! Ty jsi Králem i nad smrtí!

Milí křesťané! Umírání jest tvrdým okamžikem. Nikdo, i kdyby nám stál sebe blíže, nemůže nám pomoci, když kráčíme touto temnou branou. Tuto svou nejtěžší cestu musíme nastoupiti zcela sami.

A přece! Jest ruka, k níž se můžeme pevně přimknouti. Ruka, která byla milosrdně vztažena k lotru visícímu na kříži. Ruka, jež dobrotivě žehnala hlavu kající Magdaleny.

Ano, smrt je tvrdá. Kdo se však nechá vésti rukou Kristovou na oné tvrdé cestě, tomu se nebude vůbec zdát tvrdou.

Jak to vím, že se nebude zdát tvrdou?

Říkalo to malé děvčátko, nemocná dívka. Bylo to tak: Jeden z mých spolubratří byl povolán k nemocné dívce, aby ji vyzpovídal. Dívka ležela již dlouho nemocná, věděla také, že smrt je blízka. Byla tak klidná a statečná, že se ji kněz až udiveně zeptal: »Nu, milé dítě, ty se smrti nebojíš?« — »Ano, dříve mi bylo úzko, ale od té doby, co se udál příběh s vosou, už se nebojím.« — »S vosou?« — »Nu ano. Seděla jsem venku v naší zahradě a tu přilétla náhle veliká vosa ke mně. Strašně bzučela. Uděšeně jsem vykřikla: Maminko, maminko, ona mne teď bodne! Tu mne matka s úsměvem objala a řekla, hladíc mne: Neboj se, maličká! A vosa létala kolem, usedla na rámě matčino, hluboko ji bodla, a matka se stále ještě usmívala a řekla: No, vidíš, tebe to nebolí! Zrovna tak povede se nám, až budeme umírat, také nás nebude smrt bolet, neboť její žihadlo dříve přece vniklo do srdce Pána Ježíše. Od té doby se smrti nebojím.«

*

Pane Ježíši, až se má hodina přiblíží, pak posiluj také mne vědomím, že žihadlo smrti vniklo již do Tvého Srdce, do Tvého přesvatého Srdce. Amen.

KRÁLOVSKÉ PRÁVO KRISTOVO

Drazí katoličtí bratři a sestry!

Nedávno slavila Církev svátek vznešeného, svatého jinocha Emericha. A dnes se konalo v universitním kostele generální svaté přijímání oné mládeže, která velmi dobře ví, že lze tohoto svatého jinocha po 900 letech stále ještě následovati, že může býti stále ještě ideálem. Ano: nejen může, nýbrž dokonce musí býti ideálem. Přišli sem ti vysokoškoláci, kteří jsou přesvědčeni, že nové tisíciletí zabezpečí národu jen taková mládež, která bude kráčet ve šlépějích sv. Emericha.

Moji bratři! Ve svých kázáních pojednávám o království Kristově a myslím, že se nepotřebuji uchylovat od vytčeného cíle, třebaže nás sem shromáždila oslava onoho mladého světce. Můžeme pokračovati v započatém námětu a pojednati v tomto kázání o právních základech království Kristova. Neboť, co chtěl vlastně sv. Emerich? Upevnit království Kristovo ve své duši a v duších svých bližních. Toto slovo: »království Kristovo« sice neznal, ale znal jeho podstatu. Svátek je nový, pravda však, na níž je založen, je prastará. Jest třeba jen uvést několik skutečností, abychom ihned doznali. 1. že Kristus byl by naším Králem, i kdyby o tom nikdy nebyl ani mluvil, 2. že Kristus má vpravdě právo na království.

I.

Kristus jest naším králem, i kdyby to byl nikdy neřekl. *Kristus je naším Králem, poněvadž je naším Vykupitelem a naším Bohem.*

Jako Vykupitel toto právo drazé získal. Víte, »že nikoli porušitelnými věcmi, zlatem neb stříbrem, jste byli vykoupeni, nýbrž drahou krví Krista, jakožto Beránka neúhonného a neposkvrněného« (I. Petr, 1, 18. 19). Náš Pán Ježíš Kristus nás vykoupil »za cenu velikou« (1. Kor. 6, 20), tak, že naše těla stala se údý Kristovými (1. Kor. 6, 15). Kristus jest naším Bohem. A Bůh jest »jediný mocnář, král nad králi a pán nad pány« (1. Tim. 6, 15). Bůh má svá práva nad námi! Prohlásiti Boží práva: to byl nejprvnější čin Pána našeho Ježíše Krista, když sestoupil na tento svět a v noci svého zrození, v Gloria andělů, proklamoval vládu Boží.

Velká francouzská revoluce počala tím, a tak počíná každá revoluce, že zdůrazňovala lidská práva. První revoluce ve světě povstala rovněž tím způsobem, že totiž Satan proklamoval práva

lidí proti Bohu. Dílo vykupitelské muselo začítí něčím opačným, totiž tím, že znova práva Boží prohlásilo. Ano, Bůh je suverenním pánem nade mnou. Jen nade mnou? Nikoli! Ale on jest pánem nad mojí rodinou, pánem nad našimi školami, pánem nad radnicí, pánem nad parlamentem, pánem nad redakcemi, pánem nad divadlem, On jest pánem nad celou lidskou společností! Abychom toto uznali a zapsali si do duší — v tom spočívá hlavní význam nové slavnosti Kristova království. V tom spočívá význam nové slavnosti, že my dnes, kdy celé davy nechtějí o Bohu ničeho vědět, znova všemu světu oznamujeme, že Bůh má svá práva nad lidmi, a člověk své povinnosti k Bohu.

Kristus je naším Bohem — tedy naším Králem.

II.

Rozjímějme o této otázce poněkud hlouběji: není ona myšlenka, že Kristus je Králem jeho duchu cizí?

Učí Písmo svaté o království Pána našeho Ježíše Krista?

Když listujeme ve svatých knihách, tu narazíme občas na motivy, které hlásají království Ježíšovo.

A. Vzpomínám druhého žalmu, dle něhož Kristus byl od Otce ustanoven králem nad Sionem, jeho svatou horou, a dostane se mu údělem »pohanů jako majetku a všechny končiny světa budou jeho vlastnictvím.«

Mám připomenouti Jeremiáše, jenž říká o přicházejícím Kristu, že bude králem, »jenž panovati bude moudře a konati bude právo a spravedlnost na zemi« (Jer. 23, 5.)?

Mám poukázati na vznešená úvodní slova evangelia sv. Jana: »Na počátku bylo Slovo... a bez něho nepovstalo nic (z toho), co povstalo?« Mám opakovati slova, kterými anděl povzbuzoval Pannu Marii: »Ten bude veliký a Synem Nejvyššího slouti bude, a Pán Bůh dá mu trůn Davida, otce jeho, a bude kralovati v domě Jakubově na věky, a království jeho nebude konce?« (Luk. 1, 32, 33.) A mám zvláště připomenouti onen markantní rozhovor, jenž se udál mezi Pilátem a naším Pánem Ježíšem? »Tedy králem jsi ty?« ptal se římský místodržící. Jak majestátně odpověděl: »Rex sum ego! — Ano, já jsem král!« (Jan 18, 37.) Jest ovšem pravda, že bezprostředně před tím prohlásil: »Království mé není z tohoto světa. Kdyby z tohoto světa bylo království mé, služebníci moji bránili by, abych nebyl vydán Židům« (Jan 18, 36). Co má znamenati tento závěr? Kristus jest král, nebojuje však zbraněmi a dynamitem (»Schovej meč svůj do pochvy!« řekl Petrovi) — nýbrž chtěl býti králem našich duší, chtěl panovati nad naší vůlí (On jest »Cesta«), nad naším rozumem (On jest »Pravda«), nad našimi smysly (On jest »Život«).

Ano. Kristus jest král, »král všech pozemských králů« (Zjev. 1, 15), »na jeho rouchu a na jeho bedrech je napsáno: Král nad králi, a Pán nad pány (Zjev. 19, 16). Otec učinil ho »dědicem nade vším« (Žid. 1, 2), proto »musí kralovati, dokavad nepoloží všech nepřátel pod nohy své« (1. Kor. 15, 25).

Hleďte, bratři, Písmo svaté zvěstuje zcela jasně království Kristovo. Mohli bychom uvést ještě několik výroků, dva výroky Páně se mne však zvláště dotkly. Soustředme se na ně těchto několik minut, neboť vím, že tato slova zanechají v našem nitru hluboký dojem.

B. Víte, co mne tak velice dojíhá, když rozjímám o Kristově království?

Všeobecně známý, tak často opakovaný výrok Páně: *»Nebe a země pominou, ale slova má nepomnou.«* Neznám téměř druhého tak úžasného slova z úst Páně. Jednoho večera sedí Mistr se svými učedníky na svahu hory Olivetské. Proti němu je hora Moria s jerusalemským chrámem. Chvilé odpočinku po pilném dni.

Pyšně ukazuje jeden z jeho učedníků na chrám: »Mistře, jenom pohleď, jaké kameny, jaká skvělá stavba!«

A Pán odpovídá: »Nádherná stavba? Vskutku, nezůstane tu kámen na kameni.«

Uleknutí ptají se Ho Petr, Jakub, Ondřej a Jan, jeden po druhém: »Ale, Mistře, řekni nám přece, kdy se to stane? Jaká znamení budou předcházet, než se toto bude dít?«

Na tuto otázku byl Spasitel připraven. Tiše padá soumrak večera... naslouchající seděli apoštolové jako ovečky kolem pastýře. Pán počíná mluvit: »Vaše víra bude vydána na pospas nekonečným pronásledováním.« Ale ihned jim dodává odvahy: »Nebuďte malomyslní!« Pak mluví o zničení chrámu jerusalemského. Nepozorovaně přechází k poslední katastrofě a konečně přednáší jim onu pravdu, k vůli níž to vlastně všechno říkal: »Všecko, co vidíte na nebi a na zemi, zanikne. Jen jedno vítězně všechno přetrvá v troskách tisíciletí a vyměří lidstvu cesty, a tím je: můj zákon. Nebe a země pominou, ale slova má nepomnou.« Bratři, bylo možno královský majestát Kristův vyjádřiti slovy vznešenějšími?

Uplynulo dvacet století od tohoto proroctví a Jeho slova se do písmene naplnila. Několik apoštolů dožilo se zboření Jerusalema. Řecké císařství zmizelo — čas ho odfoukl. Nesmírná římská říše, jež obsáhla téměř celý tehdy známý svět, — zmizela. Germánská »svatá říše« se rozpadla. Rozpadla se naše říše velkomoravská. Napoleon zdeptal krvácející tělo Evropy a konec — vyhnanství na malém ostrůvku...

A když ještě uvážíme, co všechno bylo před Kristovým naroze-

ním! Nové a nové vykopávky vynášejí na povrch zemský prastaré trosky. Prastaré zříceniny Babylonu, Alexandrie, rasy, národové, epochy povstávají, vyvíjejí se a mizejí s jeviště života. Co nám vypravují zaniklé ohromné říše? Nebe a země pominou, ale slova Kristova nepominou!

Bratři, sestry, přichází mi na mysl podivná myšlenka. Co by se stalo, kdyby Pán se mezi námi objevil a uvedl nás nahoru na Petřín? Líbezně a tiše padá večer na naše město a my s radostí a sebevědomě mluvíme k Pánu: »Pohleď, Pane, na tuto stříbřitou Vltavu! Pohleď na naše skvělé Hradčany, na velechrám sv. Víta, na sta těch věží, pohleď na marnotratnou záplavu elektrických světél, na divadlo, kde dav tleská, na restaurace, kde tak dychtivě lidé pijí, baví se a lokají radost!« A Pán na to odpovídá: »Všecky tyto hotely, paláce, mosty, musea, nádherné, ohromné stavby, jedoucí tramvaye, signály aut, sirény továren, — to jednou zmizí a rozpadne se, nic z toho všeho nezůstane, leč snad pouhá památka a ani to ne!«

Slyšíce to, chtěli bychom vyskočit při těchto slovech: »Pane, to je nemožné! Tolik práce, tolik...« — Ale vzpomínáme si hned na to, jaký život kvetl v severní Africe před 15.—16. staletími, tam, kde se dnes prostírá písčná poušť. Přišlo by nám na mysl, kolik namáhavé práce je třeba k tomu, aby vědecké společnosti odkryly občas trosky měst, v nichž kdysi panoval čilý život. Dost možná, že národové Asie a Afriky postupně zaplaví jednou Evropu, ale dokonce i ti nosí už v sobě zárodek rozkladu. Neboť všechno, co člověk vidí, slyší a cítí, všechno zanikne. Nebe a země pominou!

Ale, Pane, můj Pane! Což i já beze stopy zmizím? Bude i tento nezdolatelný životní instinkt, jenž prosycuje celou mou bytost, neukojen, zničen? Ó ne! Pán praví: »Nebe a země pominou, ale slova má nepominou.« Ten, kdo slova Páně v sobě uchovává, bude žítí věčně!

Ó Kriste, ty zůstaneš králem časů! To mne utěšuje. To mne oživuje! Kristus je Králem věčného života a já se vynasnažím býti věrným synem tohoto krále...

Hleď, tato myšlenka nám nejdříve napadá, když rozjímáme o království Kristově.

C. A víte, bratři, která slova Páně mě ještě zvláště dojímají? Co mně v jasném světle ukazuje jeho královská práva? Jeho druhý výrok: *»Dána jest mi všechna moc na nebi a na zemi. A já, až budu povýšen od země, všechno potáhnu k sobě.«*

Ó Pane můj! Jak ses odvážil tak mluvit? Z lidské moudrosti jistě ne! Neboť lidsky mluveno, s čím mohls vůbec počítati? Před tebou stál krvavý kříž, nenávidný lidský dav, dvanáct neučených rybářů. Tito? Ti mají rozšířit Tvé království?

A navzdor všemu. Co se stalo z učení Kristova? Bratři, sestry! Pohleďte jen, jak slova Páně do písmene se uskutečnila! Zaseté semeno roste, kruhy kamene vrženého do vody se rozšiřují: hory a doliny, lesy a pláně, Samařsko, Cilicie, Kapadocie, Frygie, Athény, Řím, všechno stojí na straně Kristově. Pak sklánějí opět národové, po světovém stěhování, svou tvrdou šíji pod jeho Kristovo. Následují nové objevy: smělí plavci nesou kříž na břehy Mississippi, Gangu, k potomstvu Inků, ke kmenům Rio de Plata, na pobřeží Číny a Japonska, na ledové ostrovy Severního moře, do krajín jižního pólu. Všude zaznívá píseň: Klaníme se Tobě, Kriste, a dobrořečíme Tobě! Skutečně: »Vexila Regis prodeunt.« Královny prapory vlají. Opravdu, byl vyvýšen a pak začal táhnouti všechno k sobě. A všimneme-li si nejen minulosti, nýbrž i doby přítomné? Kdy se vyskytl ve světových dějinách muž, vládce, jenž měl tolik poddaných jako Kristus? Čí vláda je ve všech částech světa? Či byli takovými: César, Alexander, Karel V., Napoleon? Jejich říše byla krátkou v porovnání s říší Kristovou! Mám vyprávěti o triumfálním vjezdu Konstantina Velikého? Opravdu, dětský průvod v porovnání s eucharistickým kongresem v Chicagu, kde jsme se sešli se všech stran světa: Číňané, Američané, Ěskymáci, Černoši, Němci, Italové, Češi, Maďaři, Francouzi, Angličané, a všichni padali na kolena před Kristem — v jedné a téže víře!

2. Spočítejme si pak ještě všechny těžkosti a překážky, které stály v cestě Kristovu vítěznému průvodu! Přísná je mravní nauka Kristova! Zkažení lidé, Židé, pohané, Turci, nevěřící, zednáři, komunisté! Diplomacie a násilí, chytrost a lstivost, nepravá věda a tisk chápaly se po dvě tisíciletí všeho možného proti Kristu. Znáte jediného zakladatele náboženství, o jehož učení by vzplanul tak roztrpčený boj, jako o Kristovo?

Měl jen dvanáct prostých apoštolů, než i oni byli na Velký pátek k smrti ulekáni. Ale pak přicházejí první svátky svatodušní a počet věřících stoupá do tisíců.

Jerusalém vraždí Jakuba, pronásleduje Petra a Jana, ale křesťanství tím nebylo zničeno. Nejdivočejší pronásledovatel jest vyslán proti křesťanům — a ze Šavla stává se Pavel, který k Palestíně získá ještě Malou Asii.

Řím se chystá k pronásledování: všude oheň, železo, krev — a konečně křesťanství dobývá Říma a Řím pokřesťanuje Evropu.

Ve Francii bylo vykřikováno heslo: *Écrasez l'infame!* Ale nemohli Církev zdolati, naopak, v novém světě se ujímá a šíří stále víc a víc... A jak rychle se šíří! Není ani moci ani jakékoli lstivosti a síly, které by jí mohly státí v cestě. Poslyšte jen několik dat: na počátku devatenáctého století měly Spojené státy 3 biskupství, dnes jich mají 95, v Kanadě bylo 1, nyní 32, v Asii 45,

nyní 165, v Africe 9, nyní 55, v Australii ani jediné a dnes 38. Není tu patrný triumfální vjezd Krista krále? »Až budu povýšen od země, všechno potáhnu k sobě.«

Všecko táhne k sobě!

3. *A jakou mocí!* Jakou láskou nás k sobě přikovává. Neznáme žádného krále, který by měl na své poddané takový vliv . . . »Jděte a učte všechny národy« — a jeho rozkaz se splnil doslova. Kristovo slovo ještě dnes žije! Naslouchají mu v palácích, zrovna tak pozorně jako v chatrčích, ve sterých jazycích, věnuje mu pozornost prostý člověk i učenec. V hotelích Spojených států v každém pokoji nalezneme Písmo svaté. Slovům Kristovým naslouchá norský rybář zrovna tak, jako holandský kupec, nebo český sedlák v rovinách, nebo anglický horal, nebo německý tovární dělník, nebo brasílský farmář. Čte je a slyší je a stává se jím lepším. Slyší je a snáší lehčeji život. Opravdu, slovo žalmistovo se stává skutkem: »Kvěsti bude v jeho dnech právo a hojnost blaha. — Panoval bude od moře k moři a od Řeky až na konec světa.« (Žalm 71, 7—8.)

*

Moji milí křesťanští posluchači!

Roku 737. pátého měsíce v 31. noci po založení Říma opustil císař Augustus svůj palác se slavnostním doprovodem. V tajuplném světle hořících pochodní kráčí temnými ulicemi Říma . . . k poli Martovu.

Po ustavičných bojích a nepokojích zatoužil lid po lepších dobách . . . A hle, neobyčejná hvězda objevila se na nebi, nastaly lepší časy. Proto tomuto souhvězdí pospíchá císař obětovati.

Obrovské pochodně . . . nebe jiskří . . . v slavnostním šatě tísní se lid kolem tří oltářů, které jsou zřízeny bohům, kteří řídí osudy . . . Nesčetní kněží . . . plameny plápolají . . . znějí fanfáry, tu náhle zmírá hluk, vznešený okamžik nastává: císař se zvedá a přistupuje k oltáři, aby zasvětil říši a národ bohům.

Radostně ubírá se zase lid domů: »Nastal nový, lepší věk.«

Měli pravdu.

Ale ne tak, jak oni se domnívali!

Kometa nepřivodila nového věku, nýbrž o několik let později narodilo se na betlémských pláních bezbranné Dítě . . ., ale podle jeho narození svět začal řídit hodiny světa a pod jeho dechem se rozpadly pohanské modly.

A od té doby všude, kdekoli žije člověk, slyšíme modlitbu Církve: »*Per Dominum nostrum Jesum Christum, Filium tuum, qui vivit et regnat per omnia saecula saeculorum* . . . Skrze Pána našeho Ježíše Krista, jenž žije a kraluje po všechny věky . . .«

Ano, moji milí, Kristus má právo na nás, právo na království.

A právě proto není jeho svátek jen svátkem Církve, nýbrž také svátkem naší vlasti. »A není v žádném jiném spasení; neboť není jiného jména pod nebem daného lidem, skrze které bychom mohli býti spaseni« (Skut. ap. 4, 12.) — píše Skutky apoštolské. Náš svatý Otec papež Pius XI. k tomu právem dodává: »On jest původcem blaha jednotlivcova, jakož i státu a opravdového štěstí. Ani stát, ani jednatel nemůže od nikoho jiného dojíti štěstí, protože stát není ničím jiným, nežli souborem lidí.«

Moji bratři, vy jinoši, vy mladé letorosty na mohutné národní lípě, vy následovníci sv. Emericha! Nová, dorůstající generace přiznává se opět ke Kristu. *Zkoušeli jsme to bez Něho a blížili jsme se záhubě. Urátíme se k němu a s Ním chceme zvítězit. Amen.*

KRISTUS A POZEMSKÁ VLAST

Drazí katoličtí bratři a sestry!

Dnešní evangelium vyvolává v nás vážnou myšlenku o konci světa. Je to beze sporu jedna z nejdramatičtějších nauk křesťanských: tento svět zanikne, země zanikne, pozemský život, pozemská vlast zanikne . . . všechno zanikne.

Zanikne-li však tento svět, pak má pro nás věčný domov ten největší význam.

Tedy pozemská vlast ničeho neznamena? Všimněme si dobře této myšlenky: Kristus jest Králem věčné otčiny: dle toho nemusíme svou pozemskou vlast vůbec milovat?

Zabývati se touto myšlenkou jest tím důležitější, poněvadž se katolickému náboženství tak často a rádo vyčítá, že mluví ustavičně o království nebeském, nikdy však o této vlasti, takže věřící nejsou vychováni v dobré občany a řádně poučováni o lásce k domovině. Kromě toho je prý to náboženství mezinárodní, neboť jeho nejvyšší hlava nesídlí u nás, nýbrž v Římě.

Tato otázka mohla by býti krátce vyřízena. Stačilo by pouze poukázati na nepopiratelné dějinné události. Z toho, že hlava katolické Církve sídlí v Římě, nevznikla naší zemi dosud ta nejmenší škoda. Naopak, naše dějiny oplývají povzbuzujícími a krásnými událostmi, které dost zřetelně dokazují, že papežové naší domovině přispěchali vždycky ku pomoci, počínajíc oněmi papeži, kteří svými apoštoly a kulturními pionýry — sv. Cyrilem a Metodějem — nejen obrátili náš národ ke křesťanství, nýbrž zajistili také jeho politickou existenci, až k papeži Piu XI., jehož nuncius projevil opravdový zájem o náš národ, kdy se o nás nikdo nestaral, a jenž je stále naším spolehlivým přítelem. Možno tvrditi, že naše náboženství, ačkoliv je nazýváno římskokatolickým, není ani italské, ani jinak národní, nýbrž katolické, to znamená, všeobecné, že odpovídá individuálním vlastnostem každého národa. To všechno lze uvést na obranu, milí bratři a sestry, chtěl bych však přece tuto otázku hlouběji rozebrati i pod zorným úhlem království Kristova: jest oprávněná výčitka, že katolická Církev nepodporuje naše národní vědomí, nebo jest spíše opak pravdou, že *žádné jiné náboženství nepodporuje tolik opravdovou lásku k vlasti jako náboženství katolické?*

I.

A. Láska k vlasti u katolíků vyplývá a) z příkladu Páně, b) a z Písma svatého.

a) *Z příkladu našeho Pána.* Předě mnou se rozvíjí obraz: jen několik dnů dělí Ježíše od jeho bolestného umučení a On se loučí s Jerusálemem. S výše Olivetské hory přehlíží ještě naposled svaté město, na něž se rozlévá čarovná zlatová červen zapadajícího slunce. Náhle se vkrádá slza do oka Páně. Kristus Pán pláče nad svojí drahou vlastí a národem, poněvadž nepřijali jeho pozvání, nýbrž se od Něho vzdorně odvrátili. Před očima Páně otevírá se nyní budoucnost: Jerusálem v plamenech, vítězstvím opojený nepřítel vraždí obyvatelstvo — a Pán, jenž miloval svou vlast jako nikdo jiný, — pláče nad městem.

b) *Z příkazu Písma svatého.* Jako první uvádím věčně památný výrok Páně: »Dávejte co je císařovo císaři, a co jest Božího, Bohu.« A druhý jest příkaz svatého Pavla: »Není jiné moci, leč Boží«, a konečně vyznání apoštola, který svou víru nebojácně zvěstoval: »Více sluší poslouchati Boha, než lidi.«

Z toho vyplývá zásadní pojetí katolicismu:

»Dávejte co je císařovo, císaři.« Císař znamená pozemskou moc, státní autoritu. Pán nám přikazuje, abychom dali státu, co mu patří.

Co mu patří?

Materielní službu, daně, úctu a poslušnost ve všem, co má právo od nás žádati.

»Není žádné moci vyjma moci od Boha, a všechny, které jsou, jsou ustanoveny od Boha,« to znamená: poslouchej, dokud pozemská moc ničeho neporoučí proti Božím přikázáním! Teď již rozumíme, jak svatý Otec má pravdu, když v encyklice, která ustanovuje svátek Kristova království, píše: »Jakmile lidé uznají ve svém soukromém i veřejném životě královskou autoritu Kristovu, vyplynou z toho občanské společnosti neuvěřitelné výhody: opravdová svoboda, kázeň, rozvážnost, dorozumění a mír. Kristova královská autorita posvěcuje lidskou autoritu knížat i vlád a zušlechťuje mimo to vědomí povinnosti a poslušnosti u občanů.«

A dále mluví papež: »Kdyby knížata a zákonité vlády nabyli přesvědčení, že nevládnou ani tak z vlastní moci, jako z moci Kristovy a ve jménu Kristově, jest zřejmo, že by své moci užívali svatě a moudře a že by úzkostlivě dbali všeobecného blaha a lidské důstojnosti svých podřízených.«

B. A že toto přesvědčení tvoří základní kámen každé opravdové lásky k vlasti, poznáme, až o této myšlence budeme hlouběji rozjímati. *U čem spočívá pravá láska k vlasti?*

V tom snad, že zůstaneme věrni oné chatrči, v níž jsme se zrodili, kde matka zpívala nad námi ukolébavku?

Snad v lásce k vesničce, k svému rodišti? V lásce k národu, ke své zemi? Ano, také v tom! Ale katolická láska k vlasti učí nás ještě mnoha jiným věcem!

Nebo spočívá láska k vlasti v tom, že bojujeme ve prospěch vlasti? Také v tom! Ale všechno to, bylo by stále ještě velmi úzkým pojmem lásky k vlasti. Katolická láska k vlasti učí nás ještě víc!

A čemu?

Svatému snažení, neúnavné práci, aby má vlast, můj národ byl všude ve světě vážen! Naše práce budiž první ve světě! Ať je přesná, spolehlivá, vzorná! Jsem-li dělníkem, teprve tehdy miluji svou vlast, když také pro ni pracuji! A také práce vědecká musí býti vážná a tím nám získá úcty ve světě. Jsem-li učencem a věnuji-li se vědeckému badání, pak tím miluji svou vlast. Naše mládež musí býti nejcharakternější ve světě, a když se o to snažím s neprospnou důsledností jako učitel, profesor, kněz, pak je to láska k vlasti! Víra a zbožnost našeho národa budiž tak pevná, jako obrovská hora, čnící do oblak, a když se o to snažím, miluji svou vlast. Naše mravy ať září jako nevinné dětské oči — a snažím-li se o to, miluji svou vlast!

Ano, to je ta pravá, ta katolická láska k vlasti! Láska k vlasti, která je s to povznést vlastní národ, aniž by při tom jiné tupila nebo haněla! Láska k vlasti, jež nevybočuje v slepé sebezbožnění. Nechce jiné národy zničit, nechce si podmanit svět! Láska k vlasti, jež cizí národy nechce nenávidět, ačkoliv svůj miluje nade všechny, neboť ví velmi dobře, že jsme všichni dítkami téhož Otce! Ó kdyby byli lidé prodchnuti takovou láskou k vlasti — pak by nebylo tolik nespravedlností ve světové politice. Ano, katolické náboženství nás učí takovéto pravé lásce k vlasti!

C. Jest jeden druh lásky k vlasti, která je mnohomluvná, tak zvané *praporečkové vlastenectví* — to ovšem je katolicismu cizí. Takového vlastenectví katolicismus nehlásá . . .

Neučí takovému vlastenectví, které bije do velkých bubnů, třepotá vlajkou a z plného hrdla vykřikuje: »Nazdar« — ale v denním životě, kde se jedná o vyplnění tolika povinností, nedovede přinést nejmenší oběti, nemluvě ani o hrdinských obětech v kritických dnech. Velké bankety, dvouhodinové řeči, ohňostroje, úvodní články v novinách nepomohou ovšem příliš věcem vlasti. Ne, takové vlastenecké lásce katolicismus neučí! Ale abys vytrvale pracoval, pracoval až k nejzazším hranicím, je-li třeba, abys udělal i z noci den — tomu učí katolicismus. Řekněte mi, není tohle láska k vlasti?

Dnes, když čestnost strašlivě upadá, a kdy dokonce kolísají i ti, kteří byli určeni, aby stáli zpříma, staví se katolicismus před lidstvo a volá:

Človče, bratře, buď čestný, neposkvrňuj svých rukou, své duše! — Není to láska k vlasti?

Dnes, kdy jsou s neuvěřitelnou bezcitností a lehkomyšlností podřívány základy státu, a kdy ani stát, ani spolky, ani jiná nábožen-

ství nebrání manželským rozlukám — katolicismus staví se před manžely a má tolik odvahy a síly, že volá: lidé, bratři a sestry, to nedovolím, to nesmí být! Kristus zakazuje rozluky, neopouštějte jeden druhého! Řekněte: není to ta nejvzácnější láska k vlasti?

Katolicismus staví se před manžely, z jichž svědomí frivolní moderní svět vyškrtl úctu ke vznešeným povinnostem rodičovským a kdy ani zákonodárství, ani sociální řád, ani volání o pomoc pro národ nejsou s to vystavěti hráz proti ohavnému systému jednoho dítěte — jest schopno jen a jediné katolické náboženství ochrániti posvátnost rodiny před ponižujícím vražděním dětí. Řekněte, není to láska k vlasti?

Katolicismus staví se před mládež, před naději naší vlasti, jejíž sněhobílá duše je trísněna špínou satanského neřádu na ulicích, v biografech, v divadlech . . . a volá k ní tam, kde ani škola, ani stát, ani rodiče ničeho nemohou dosáhnout: mládeži drahá, uchovej si duši čistou, neboť co se stane s naší vlastí, když tvůj obličej pobledne tajným hříchem a když tvoje páteř se pokřiví. — Řekněte, není to jediné správná, svatá láska k vlasti?

A když počne boj? Když zuří válka? Když je nutno hájiti napadenou vlast? Co pak propůjčí paži ocelovou sílu?

Když pak je nutno trčeti po celé týdny v rozmoklých ztuchlých zákopech, co pak posílí vytrvalost v duších?

Na to sám nechci odpovídat.

Zmíním se jen o jedné události z roku 1914, jíž jsem sám byl svědkem. Naše pluky stály ve vlhkých zákopech na srbském bojišti. Déšť padá a padá . . . Jedna z nejtěžších zkoušek ve válečném poli. Po celé týdny ležet v zákopech, v chladném, podzimním dešti . . . Co dodávalo těmto vojákům stále znova síly? Jeden vyňal z kapsy růženec a hned na to se modlí s ním všichni v zákopech. Nikdy nezapomenu otřásající víry, kterou jsem objevil u jednoho zraněného vojína, když tento po těžké operaci ležel v lazaretu v posledním tažení. »Důstojnosti,« sténal ubožák, »kéž bych již brzo zemřel, abych směl spatřiti Matku Boží.«

Nuže, tito mužové zajisté milovali svou vlast.

A hle, ze slov tohoto zraněného nejen že poznáme hrdinnou vlasteneckou lásku katolíka, nýbrž také zároveň pramen, který lásku k vlasti ustavičně živí.

II.

A tak jsme dospěli k druhému dílu našeho kázání, v němž odpovídáme na otázku: *odkud bere láska k vlasti svoji potravu?* Uslyšíme překvapující odpověď: Z oné vlastnosti katolicismu, kterou na první pohled bychom prohlásili za nanejvýš nepříznivou vlastenecké lásce — totiž, že katolík kromě své pozemské domoviny zná také ještě domovinu věčnou.

A. Pozoruhodná slova Páně neříkají jen: »Dávejte císaři, co jest císařovo«, nýbrž zároveň »*Co jest Božího, Bohu*«. Snad jsme si nikdy dobře neuvědomili, bratři, že věčný život, láska k věčné vlasti jsou vlastně nejlepší školou lásky k pozemské vlasti! Jak často slyšíme, že katolicismus mluví jen o jiném světě a ustavičně nás napomíná: »Zachraň svou duši!« a tím tento svět zanedbává. Nuže, milí bratři, vzpomeňme na dobu před několika lety: kdo byli ti, kteří zradili naši ubohou zemi, založili požár a rudě naši vlast zabarvili? Nebyli to právě ti, kteří si věčného života a věčné domoviny neváží, nemluvě ani o tom, aby jim byly svatými? Katolicismus a lásku k vlasti že nelze spojit? Když roku 1917 nesměl být nikdo vlastencem, kde se ještě odvážili zpívatí národní hymnu? Nikde, leč v katolickém chrámu!

Za co děkuje láska k vlasti katolickému náboženství, vidíme nejzřejměji v Americe. Všude se tam lze přesvědčiti, že právě katolický chrám a katolická škola jsou jediným útočištěm krajanů. Kde nalezneme organisovanou farní osadu s farní školou, tam síla našeho národa odolá cizím proudům a zase naopak, tam, kde taková farní obec organisována není — tam národní duch, náboženství a *srdce* bývají ztraceny.

Ano, teprve v cizině si uvědomíme, jak naše katolická víra je živým pramenem opravdové lásky k vlasti! A právě proto jest pramenem, poněvadž katolický křesťan ptá se sám sebe, zda koná pro svou vlast opravdu to, co je vykonati povinen a proto si musí také odpověděti, zda také pro duši koná to, k čemu je povinen: čili zda Bohu skutečně dává to, co mu náleží.

Katolicismus skrývá tedy v sobě nejvyšší vlasteneckou hodnotu, nejen že vyzývá ke konání povinnosti, nýbrž že vybírá zároveň i daně pro Boha, nezapomínaje na slovo Páně: na penízi je obraz císařův. Dobře, dejte si císařovi, co jest císařovo. Ale v naší duši je vtisknut obraz Boží. Pečujte tedy také o duši a dávejte, co jest Božího, Bohu!

B. Ve Starém zákoně uzavírá moudrý Šalomoun knihu Kazatel těmito slovy: »Konec rozpravy všichni slyšme: Boha se boj a příkazů jeho šetři, neboť to patří ku přirozenosti lidské; a vše, co se děje, přivede Bůh na soud, každou věc skrytou, buď že je dobrá nebo zlá.« — K témuž pobádá nás Pán, když říká: »Dávejte, co jest Božího, Bohu!« Všecko jest marnost, všecko pomine, nic tě nemůže učinit dokonale šťastným, vyjma, že tvá duše je v pořádku a že smíš Bohu klidně hleděti do očí.

Celé učení Kristovo je prosyceno touto myšlenkou: *Zachraň duši svou!* Žádné jeho slovo, žádný jeho čin neměl jiného účelu, než vepsati tuto jediné velkou myšlenku do našich srdcí: máš jedinou nesmrtelnou duši. Jestli jsi ji zachránil pro věčný život, tedy jsi

všecko zachránil, jestli jsi ji ztratil, co je ti platno, kdybys i celý svět získal!

Dávejte, co jest Božího, Bohu. Všecko patří Bohu, tedy dejme to Bohu! Znáte podobenství o »knize života«, v níž je zapsán každý náš skutek, aby o nás svědčil při posledním soudu? Je to ovšem podobenství, avšak podobenství hlubokého smyslu, jež vypráví o tom, že nebe a země podléhají tajuplnému účetnictví. Bůh nám půjčí kapitál (duševní a tělesné schopnosti) a pak požaduje tento kapitál zase zpět, ale s úroky!

Kdy? — to nezávisí na mně.«

Kde jsem žil? — to je zcela lhostejno!

Jak dlouho žiji? Zda jsem stál na významném místě nebo na docela skrovném — toť stejné!

Pouze to jediné má cenu: Dal jsem, co je Božího, Bohu? Není hlavní věcí, zda jsem v životě vykonal něco velkorysého, nýbrž to, zda jsem svědomitě pracoval!

Uvažte jen, bratři, jaká síla pramení z této myšlenky! Síla, jež nám pomáhá řádně plnit své denní, rozmanité, drobné povinnosti. Vždyť denní vyplnění všech povinností není někdy o nic snadnější než sama smrt mučednická. Hrdinný život, který dovede vytrvati vzdor utrpením a pohromám, je krušnější než hrdinná smrt v zákopech!

C. Ano, bratři moji, naše náboženství mluví ustavičně o věčném životě, o věčné vlasti, ale rcete: — jest snad nějaká jiná myšlenka, jež by mohla býti lepším zdrojem pozemské lásky k vlasti, než tato: přijde chvíle, *kdy Bůh požádá nazpět ode mne všecko*, co mně kdy dal i mě samého a půjdou k Němu všichni lidé, s nimiž jsem se v životě kdy stýkal?

Mne. Dříve, než jsem se narodil, žil jsem jako skvoucí, čistá myšlenka v Bohu. On mne stvořil. Mým úkolem nyní je, abych tuto Boží myšlenku den ode dne v sobě krásněji vytvářel.

Bůh bude žádati účty také za ty lidi, s nimiž jsem přišel do styku. Nemohu minouti svého spolubratra, aniž bych na něho a on na mne nějak nepůsobil. Bůh staví každého zcela a bezvýhradně do svých služeb. Přenechal apoštolům, aby vybudovali jeho Církev, mučedníkům, aby byli příkladem hrdinnosti, velkým učencům, aby bojovali proti mělkým naukám. Se sv. Václavem měl ten plán, aby Čechy svým příkladem obrátil, svatý František Assiský měl zase býti příkladem chudoby...

A co zamýšlí se mnou?

Chce ze mne utvořit jasnou duši. Jest přece tolik tmy kolem mne, tolik malomyslnosti. Budu-li tedy činiti dobro ve svém nepatrném okruhu, dám již tím co jest Božího, Bohu. A Bůh mne jednou povolá k zodpovědnosti: kolik světlých paprsků vyslal

do temnot, kolik soli jsi nasypal na hnilobu, kolik oleje jsi vлил do ran?

Moji bratři! Zpytujeme na chvíli své svědomí. Bože můj, dával jsem ti dosud to, co ti patřilo? Snad už moje vlasy jsou šedivé! Stojím v podzimu života. A na podzim víchř vane mezi listovím a strhává listy k zemi. A jestliže mne jednoho dne serve se stromu života, jaký se objevím před Bohem? Dával jsem co jest Božího, Bohu? Vzpomeňme si na dosavadní život: jak jsem pospíchal, jak jsem se štvál, jak jsem se potil — a proč? Jak se všemožně dřú, jen abych si vydělal svůj denní chléb . . . abych si opatřil požitky . . . abych získal peníze . . . Ale staral jsem se také tak dokonale o svou duši, o svou ubohou jedinou duši? Dal jsem žaludku, co mu patří, dal jsem tělu, co mu patří, někdy dokonce mnohem víc — ale dal jsem také svému Bohu, co mu patří? Pro všechno možné máme často času dost: pro rozptýlení, pro společnost, zábavu, ale pro duši? — pro duši ani čtvrt hodinu!

Snad tomu tak bylo dosud . . .

Jak tomu bude ode dneška? . . .

*

Hleďte, tak soudí naše svaté náboženství o lásce k pozemské vlasti! Ačkoliv o ní často nemluví, cítíme přece, že proniká k hloubi otázky: církevní smýšlení a vlastenectví, pravá nábožnost a pravá láska k vlasti, katolické srdce a vlastenecké srdce — nijak si neodporují! Nejen, že si neodporují, ale musíme dokonce přiznati, že právě z katolického náboženství pramení pro stát největší požehnání, poněvadž tím, že zdůrazňuje povinnosti k Bohu, zdůrazňuje i povinnosti ke státu.

Není žádné moci, žádné organisace, žádné společnosti, žádného náboženství, jež by vykonaly pro pozemskou vlast tolik, jako katolicismus!

Víte kde a kdy jsem si to tak dobře uvědomil? Na jedné pouti ve Svatém roce, jednoho říjnového dopoledne, na hrobě svatého Petra . . . S několika sty poutníků vyšel jsem právě z Vatikánu. Všichni hovořili o majestátním průběhu papežské audience a rozešli se pak do věčného města. Já se chtěl ještě podívat i na několik minut do svatopetrské basiliky.

Když jsem překročil práh, slyšel jsem v dálce, z nitra kostela, nad hrobem apoštolských knížat uchvacující zpěv. Užasle jsem naslouchal: Co je to? Nemožno! . . . Klamu se! Všichni naši poutníci jsou přece už v městě, vždyť ani jediný se nevrátil do chrámu! Kdo jsou ti lidé před hrobem sv. Petra, z jejichž rtů zní bolestně slova národní písně: »Ať ruka osudu nám žehná nebo bije, zde musíš žít anebo zemřít!«?

Pospíchám k nim — kdo jsou vlastně?

Víte, odkud byli? Byli to katolíci z jižních Uher, jimž doma není dovoleno, aby vyzpívali svou bolest, ale zde, na srdce společné Matky Církve katolické mohli se přitulit i oni a vyzpívat svou bolest. »Ať ruka osudu nám žehná nebo bije, zde musíš žít, anebo zemřít!«

Nyní mi odpovězte, zda římsko-katolický křesťan není vlastencem?

Kdo se připravuje a jest připraven pro věčnou otčinu, ten že by mohl svou pozemskou vlast nemilovati?

Jestliže dávám, co jest Božího, Bohu, zda neměl bych své vlasti dáti to, co jí patří?

Moji bratři a sestry! Víte, kdo byl Daniel O'Connel?

Jeden z největších irských vlastenců, ale také zároveň z nejvěrnějších synů katolické Církve. Ve své závěti napsal:

»Mé tělo patří Irsku, mé srdce Římu, má duše Bohu!«

A my, čeští katolíci, napíšeme: *»Moje tělo patří české otčině, mé srdce římskokatolické Církvi, má duše Bohu. Amen.*

KRISTUS A VĚČNÁ VLAST

Drazí katoličtí bratři a sestry!

Poslední neděli jsme mluvili o tom, že Kristus jest králem pozemské vlasti. Věnujme dnešní kázání druhému dílu otázky: *Kristus je králem věčné vlasti*, věčného života.

Úryvek Evangelia, který Církev svatá předčítá dnes, na první neděli adventní, pojednává o témž námětu jako Evangelium poslední neděle církevního roku: o pomíjejcnosti světa a o životě věčném. A jestliže jsme si tenkrát připomněli povinnost k pozemské vlasti, dnes obraťme své myšlenky výhradně k věcem věčným, k věčné domovině.

Mluvití o věčném životě, jest tím větší naší povinností — čím častěji pozorujeme smutnou zkušenost, že na stromě našeho svatého náboženství, vedle nádherných květů vyskytují se divoké, neužitečné výhonky, ba dokonce usychající větve.

Kdosi roztrídil katolíky do tří skupin. Řekl: Jsou *pokřtění katolíci* (ne: křesťanští katolíci), kteří jsou katolíky dle křestního listu, ale v jejich životě není křesťanství téměř ani patrné — to jsou uschlé větve na stromě Církve. Pak jsou *nedělní katolíci*, kteří v neděli obléknou lepší šaty a vyhledají modlitební knihu, ale když přijdou domů, s lepšími šaty odloží zároveň i modlitby, a v následujících šesti dnech nezpozorujeme ani nejmenší stopy, že v neděli byli také katolíky. To jsou usychající větve. Ale Bohu díky, máme ještě třetí skupinu: máme také *činné katolíky*, kteří nejen že jdou do kostela (ovšem že činí i to!), nýbrž také i mimo kostel, také ve všedních dnech zůstávají katolíky, kteří si zařizují celý život podle vůle Páně.

A ohlédneme-li se trochu kolem, milí křesťané, a tážeme-li se: proč nejsme silnější? — pak jest jenom jedna odpověď: proto, poněvadž je mezi námi velmi málo čínorodých katolíků, jichž pracovní dny byly by provanuty dechem nedělního katolicismu, je málo katolíků, jichž duše se posiluje také ve všedních dnech náboženstvím, k němuž se v neděli přiznávala v kostele, kteří se už ráno připravují modlitbou na povinnosti nového dne a jeho ještě horší pokušení, kteří večer se kladou k odpočinku s vědomím: »Pravda, Pane, že jsem dnes dobře žil a žes měl ze mne radost.«

Pane Ježíši, jenž jsi králem věčné domoviny, nauč nás takovému katolickému životu!

*

Milí katoličtí křesťané!

Odkud ona smutná skutečnost, že mezi námi je tak málo číno-

rodých katolíků? Poněvadž nehledíme na věčný život očima, jakýma se na něj dívali svatí. Nedovedeme pozorovati očima svatých: Boha, pozemský život, nebe a posmrtný život, protože nám chybí zbožná víra svatých. Když na nás dopadají těžká pokušení životní, podobná přetěžkým balvanům, nejsme s to rozzářenýma očima hleděti k nebi, jak to čteme o svatém Štěpánu, mučedníku, který »pohleděl k nebi a užírl slávu Boží a Ježíše, an stojí na pravici Boží.«

Svatí byli též lidé jako my, byli oblečeni v totéž tělo, tytéž překážky stály jim v cestě, měli nesnáze s týmiž asi lidmi jako my, přepadala je také tatáž pokušení a oni užívali proti nim týchž prostředků jako my . . .

Ale v tom se od nás naprosto lišili, že stále přemýšleli o tom: Co jest Bůh? Co jest cílem pozemského života? Co jest věčný život? Tyto tři myšlenky nespouštěli nikdy z paměti. Jakmile pocítili, že život počíná býti těžkým, »pohleděli k nebi a užírl slávu Boží a Ježíše, an stojí na pravici Boží.« A jestliže my tak lehce klesáme, pak je to proto, že docela jinak myslíme o Bohu, o pozemském a věčném životě, než svatí.

A. *Co soudíme o Bohu?* Třeba to mnozí neřeknou, ale opravdu smýšlejí takto: Bůh jest cosi velikého, vznešeného. Kdesi daleko trůní ve své nádheře, v neděli Ho uctíváme, ale v dílně, v kanceláři a v kuchyni — kdo si na Něho vzpomene? Ve společnosti, doma, v továrně — kdo o Něm mluví?

Milí bratři! Svatí jinak o tom smýšleli. Bůh že je od nás daleko? Kdepak! Jest uprostřed nás, je všude! Kamkoliv jdu, v Něm žiji, v Něm se pohybuji, v Něm jsem. Před Jeho obličejem nikdy se nemohu ukrýt.

Jakmile narazíme na překážky a nesnáze, jsme ihned roztrpčeni: Bože můj, zasloužil jsem si to? Proč mne tresceš? A pak se snad dokonce od Boha odvrátíme. A co svatí? Ti viděli ve všem vůli Boží.

Reptáme v nemoci a při ranách osudu. Svatí? Líbali trestající ruku: »Otče, zde, zde mne kárej, trestej, pal — jen na věčnosti mne ušetři!« (Sv. Augustin.)

My žalujeme: Kolik obtíží mi působí tento nemocný! Jak protivný je onen člověk! A co svatí? — Tento člověk jest bratr Kristův, co jemu učiním, učiním samému Kristu! — tak říkali a líbali hnisavou ránu nemocného..

Hle, jak zcela jinak smýšlíme o Bohu než svatí!

B. *A co soudíme o životě?* Čím je nám život? Ach, jest příliš mnoho těch, jimž život nic jiného neznamená, než shon po hříšných požitcích. Či ne? Snad nepatříme k takovým. Ale jsou lidé, jimž se život nezdá ničím jiným, než řadou let, jichž polovina jest prosněna — »jak dobré to bylo kdysi«, a druhá polovina je prožita ve

strachu — »co nám jen přinese budoucnost?« Čím jest život nespočetným lidem? Ustavičným shonem po stále lehčím životě. Ano, to, a nic víc! Jak upřímně mluvil starý nemocný, když mu lékař předepsal drahý způsob léčení: »Pohleďte, pane doktore, jakým podivným tvorem je člověk. Dokud je mladý, vydává své zdraví pro peníze, a když je starý, dává peníze za zdraví.«

Vskutku, je to takové! Nikdy nejsme spokojeni. Myslíme stále, že druhým se daří lépe. Počínáme si zrovna tak, jako čínský dělník v lomech.

Co dělal?

Celý mrzutý tloukl kamení a naříkal si na trpký život, když právě císař s nádherným průvodem projížděl vedle po silnici. Seděl na hřbetě obrovského slona, pod zlatým baldachýnem. Vábně zářily na jeho koruně nesčetné drahokamy. Doprovázel ho vznešený zastup ministrů, vojáků a dvořanů. Tu v úžasu vzdychal lamač kamene: Ach, kdybych tak mohl býti císařem!

A v tom okamžiku byl již také císařem! Nyní seděl on pod zlatým baldachýnem, pán nad miliony lidí, na jehož pokyn skláněli se ministři a vojevůdci. Ale slunce tak rozlévalo žár na zemi, že císař marně si osušoval pot s čela. Stával se pozvolna mrzutým, poněvadž viděl, že slunce jest ještě mocnější než on. Rozhořčen zvolal:

Sluncem chci býti!

A také ihned byl sluncem. Nyní vznášel se on ve vesmíru. Žhnul a pářil, že lidé a zvířata vyčerpaná sotva dýchala, tráva vyprahla a země pukala. Spokojeně se nad tím slunce usmívalo. Tu postavil se mu náhle do cesty těžký jako uhlí černý mrak. Marně se slunce namáhalo, aby proniklo svými paprsky clonu mocného mraku. Hrozně se rozhněvalo a vzkřiklo:

Mrakem chci být!

Ihned bylo mrakem. S hromovým rachotem vysílalo teď na zem dešť, prameny a řeky vzrůstaly, povodeň odnášela domy, lidé tonuli. Jen velká skála stála na svém místě vzdorně a nepohnutě. Se svraštělým obličejem láteřil mrak:

Co to znamená? Tato skála si mně troufá vzdorovat? Skalou chci býti!

A stal se skálou. Cítila se teď nesmírně šťastnou. Nadutě tu stála před celým světem, ani sluneční úžeh ani průtrž mračen jí nemohly uškodit. Přišel však muž a začal bušit sochorem do těla skály.

Co tohle má znamenat? — vykřikla skála. Tento lamač kamene že by byl ještě silnější než já? Lamačem kamene chci býti!

A v tom okamžiku stal se znovu lamačem kamene. A od té doby byl spokojen se svým údělem.

Ano, bratři, v nespokojenosti prožíváme dny svého života. Věřte mi, takhle svatí život nechápali.

Pro ně byl život těžkou úlohou, na jejímž vypracování se přičiňovali den ode dne. Hleděli na život, jako na sněhobílé roucho, kterým je nebeský Otec oděl se slovy: Dítě mé, tak je přines zase zpět po své smrti! Život se jim zdál býti velkou pokladnou, kterou každý dostane při zrození, kterou však musí před smrtí naplniti. Mnozí ji nacpávají všelijakým haraburdím, které sežere rez a moli. Svatí ji naplňovali nepomíjejícími poklady. Oni nevzdychali ustavičně: »Jak krásné časy byly kdysi,« ale ani se nechvěli strachem: »Co nám přinese příští den?« Pro ně bylo jen jedno důležité: Jak splním dnes, v tuto hodinu, v tomto okamžiku svatou vůli Boží? Jak se stanu den ode dne zralejší pro věčný život?

Ano, pro věčný život! A nyní přichází třetí rozhodující otázka, kolem níž se všechno otáčí: jak já hledím na věčný život?

C. *Jak já hledím na věčný život, na království nebeské?* Co soudili apoštolé o království nebeském, je nám známo. Co dodávalo sv. Petrovi sílu, když visel na kříži hlavou dolů? Co dodávalo sv. Ondřeji sílu, když toužebně vztahoval náruč po kříži? Co dodávalo sílu sv. Pavlovi — když skláněl svou šíji pod meč? Život věčný! Viděli nebe otevřené a Krista, krále věčného domova, státi na pravici Otce.

A jak mučedníci hleděli na království nebeské, víme rovněž. Kolem nich řvala vyhladovělá divoká zvířata, a oni slyšeli při tom z onoho světa uklidňující harmonii nějaké písně. Tygři a lvi, vydrážďeni cirkusovým obecnstvem, které šlelo takřka při pohledu na proudy krve, vrhali se na ně a mučedníci viděli nebe otevřené a Krista, krále věčného domova, státi na pravici Otcově.

A jak svatí hleděli na království nebeské, je nám také dobře známo. Ó, ti pohlíželi velmi často tam nahoru, a že tam něco krásného viděli, je jisto, neboť volali: »Jak se mi oškliví země, když pohlížím na nebe!« Co asi viděli? Sebe samy; jak zde na zemi prožívali nevýslovné utrpení, ale jak už je všemu konec. Jak za tolik přetrpěných křivd dostalo se jim náležité odměny. Jak jejich slzy, pot, boje . . . jsou už perlami na nebeské koruně . . . Ano, stálo to za námahu, aby boj byl dobojován až do konce!

Nyní zbývá otázka nejdůležitější: Co soudíš ty o království nebeském?

Co o něm soudím? Modlím se přece každodenně: »Věřím v život věčný!« Já vím, drahý bratře, modlíme se to! Ale ne snad pouze ústy? Opravdu slovy a také životem? Nejenom tak — že sice může být, ale kdo ví, zda také skutečně je něco za hrobem? Nikoliv! Ne jako onen nevěřící voják, který se v dešti kulí modlil: »Bože milý (jsi-li), chraň duši mou (mám-li jakou), abych nepřišel do pekla (je-li jaké), ale do života věčného (je-li nějaký).« Oh, moji

bratři, je naše víra pevnější, než tato nedokrevná víra? Věřím neochvějně, že je život věčný, že budu žítí věčně?

Řekneš: v hrobě tělo setlí, promění se v prach — z toho má být zase život? Ó, pohleď jen: na podzim zaseté zrno mohlo by si rovněž ztěžovat: kolem mne samé tlení, bláto a studeno — může z toho ještě vzejít život? A, není-liž pravda, přece jen vzejde! Jenom až na jaře život se probudí!

Řekneš: jak nehybné jest všecko v hrobě — bude z toho ještě někdy život? Totéž mohla by říci housenka, jakmile se zakuklila a pak po celé týdny leží v kukle jako v rakvičce. Ale, není-liž pravda, jaký pestrobarevný motýl procitne k životu z této nehybné, zdánlivě mrtvé kukly!

Kolem mne všecko umírá, všecko hyne — a já si říkám: jest život věčný!

Můj otec jest pochován, hrob zavírá se za manželkou — a já říkám: jest život věčný!

Hřích na mne doráží se všech stran, že skoro již podléhám, ale dodávám si odvahy: jest život věčný!

Klesám už téměř pod břemenem a ranami osudu, ale utěšuji se: jest život věčný!

Neboť není-li žádného, pak je svět bláznovstvím! Není-li života věčného, pak nelze zůstat počestným! Není-li života věčného, pak ať každý směle jde za podvody, k loupežím a požitkům!

Co říkám? Není-li života věčného, pak je Bůh ukrutný, ano, pak ani není Boha, neboť je nemožné, že by nás stvořil jenom pro tento ubohý život pozemský.

Ah, moji bratři, nemějte mi za zlé, že tak mluvím. Také sv. Pavel mluví podobně: »Bojoval-li jsem v Efesu se šelmami po lidsku, jaký mám z toho prospěch? Jestli mrtví nevstávají, jezme tedy a pijme, neboť zítra zemřeme.« (1. Kor., 15, 32.)

Ano, bratři, pro svaté existoval věčný život. Oni považovali věčný život za jedině pravý, a život pozemský jenom za jeho stín.

Na věčný život hleděli jako na ohromnou knihu, k níž tento život je pouhou předmluvou, úvodem.

Věčný život byl jim opravdovým domovem, tento život jen »slzavým údolím.«

A přece také oni se radovali z paprsků Božího slunce. Také oni naslouchali zpěvu ptáků. Také oni bojovali a plnili své povinnosti. Ale k tomu, aby je plnili tak hrdinně, k tomu jako ze zřídla čerpali sílu z myšlenky na život věčný. Toužili po království nebeském, tak jak my toužíme po domově, ale my nepohrdáme světem, tak jak oni. Tato touha po věčném domově nás povzbuzuje k odvážnému jednání: Káže nám zapomenout na pláč a k modlitbě skládá naše v pěst zatáté dlaně. Dovedeme se usmívat i v nej-

chmurnějších dnech, neboť víme, že každá naše slza padne do ruky Boží.

Této pravdě se musíme bezpodmínečně naučit: Ať je nebe nad námi sebe chmurnější, přece jen pronikne k nám paprsek věčného života i tím nejčernějším mrakem!

D. A víte, co nám k tomu pomůže? Tato chvilka přemýšlení: *Co s námi bude za padesát let?* Budeme doma! Doma? Ano, ne však zde v Praze, nýbrž ve věčném domově. Dej Bůh, aby u něho byla moje věčná domovina. Pak si budu vzpomínat na pozemský život jako na sen. Ať už byl sebe těžší, ať byl sebe radostnější — nyní stojí přede mnou jako sen. Ó jak mi přijde hned to, hned ono na mysl: vždycky jsem se domníval, že nikdy bych se nemohl od něho odloučit, a teď — teď teprve vidím, jaké bláznovství to bylo! Mnoho jsem trpěl bolestmi a ranami osudu, a nyní teprve vidím, jak by bylo dobré, kdybych byl pro Boha ještě více trpěl.

Jak zcela jinak budeme jednou všechno vidět, celý svůj život!

Čím jsi byl na zemi? Ministrem? Hleď, teď nebude mít pro tebe největší cenu to, že jsi vytvořil velkorysé návrhy zákonů, nýbrž že jsi pomohl na cestě do parlamentu chudému, který tě prosil ve jménu Krista o almužnu.

Čím jsi byl? Profesorem? Nenaplní tě radostí to, že jsi napsal proslulé knihy, ale to, že jsi učinil lepší duše dětí, tvé péči svěřených.

Čím jsi byl? Dělníkem? Nebudeš pyšný na své stroje, ale na to, že jsi se ve špatném prostředí neodvrátil od Boha.

Čím jsi byla? Hospodyní? Nebudou tvojí útěchou řeči, které jsi pronesla při besedách, ale to bude tvojí útěchou, že jsi učila každého večera své děti spínati ruce k modlitbě.

S údivem si pak doznáš: Bože můj! Jak mne mohla tahle nicotnost přivést z rovnováhy! Proč jsem neodporoval oné oplzlé řeči? Kolik duší jsem tak mohl zachránit! Proč jsem byl tak zbabělý? Proč jsem nepotlačoval zlé žádosti? Proč jsem si nedovedl nic odříci? Jak jsem mohl věřit všelijakým prázdňým mluvčkám? Atd.

To všechno má jen jedinou chybu, že tam na věčnosti každá lítost přichází pozdě.

E. Ale teď ještě není pozdě! Není pozdě učit se velké pravdě: *celý svůj život, všechny své skutky zasvětit Boží službě.*

Bratři a sestry! Utrpením a životním zkouškám se nikdo nevyhne — jeden svírá pěst a zuří, jiný proměňuje své slzy ve věčné hodnoty.

Život pro nás všechny je mučednictvím. Někdo však může být mučedníkem, avšak *bez duše*. Takovým je každý člověk, který sice trpí, ale s roztrpčeným srdcem. A jiný zase může být mučedníkem, jako byli mučedníci v prvních dobách křesťanských, kteří při všem

svém utrpení hleděli k nebi a viděli nebe otevřené a Ježíše státi na pravici Otce.

Může býti někdo mučedníkem, avšak *bez zásluh*. A tím je každý, kdo proklíná své utrpení a skřípá zuby. A může býti někdo mučedníkem, podobným těm dávným křesťanským mučedníkům, kteří si dobyli svým utrpením věčnou korunu.

Mučedníci byli vražděni, kamenováni, popravováni. Zvítězili tak nad nimi? Oh ne! Oni byli vítězi, ačkoli za cenu strašného utrpení. Ale to je lhostejno!

Oni zvítězili a na tom záleží!

Přišli domů — a na tom záleží! Domů k nebeskému Otci, domů *ke Kristu Králi*.

Bratři, sestry! Musíme státi v mravně zvráceném světě zpříma, jako sloupy: sloup nesmí kolísat. Jako žulová skála musíme se vzpírati bouřlivé záplavě hříchu. Skála se nesmí pohnouti! Trpíme? Možná! Bojujeme? Možná! Padneme však? Nemožno, to se nesmí státi!

Kriste-Králi, ty jsi králem věčného života, a my chceme býti dědici věčného života! Činorodými katolíky, kteří nikdy, nikdy nezapomenou, že nás Bůh určil k věčnému životu a tam nás také očekává. Jen vytrvat, vytrvat! Pracovat, dokud je den! Dokud je světlo! Až slunce zapadne za hory... Ah, když jednou zmizelo, pak je všechno ztraceno.

Že je všechno ztraceno?

Ano! Pak přijde pohlavár Baškirů a člověk bude zahrabán.

Na jakého pohlavára Baškirů myslím nyní? Na otřásající povídku ruského spisovatele. Povím vám ji teď ke konci, a až půjдете, bratři a sestry, domů, nezapomeňte na ni.

*

Kdesi šťastně žil ruský sedlák. Nebyl bohatý, ale měl všechno, čeho bylo potřeba ke spokojenosti. Až jednoho dne se mu dostaly do rukou jakési prokleté noviny. V těch četl, že dole, v zemi Baškirů, jsou bezmezná, neobdělávaná pole. Každý, kdo časně ráno položí k nohám baškirského pohlavára čepici plnou rublů, dostane za to tolik půdy, kolik jí obejde až do západu slunce.

Mužik neměl již doma pokoje. Všecko rozprodal a zpeněžil — dostal tolik rublů, že jich byla plná selská čepice — a po dlouhém putování dospěl konečně k pohlaváru Baškirů.

Pohlavár se mu zaručil čestným slovem, ale důtklivě sedlákovi připomněl: než slunce večer zajde, musíš býti zase zde, na tomto pahorku, odkud teď vyjdeš. Neboť kdybys přišel jen o jednu minutu později, ztratíš zlato a pole také.

V dobré náladě vykročil sedlák na cestu, zatím co ptáčky vítali

jitro. Jaká nádherná země! Ta musí býti moje! — prolétlo mu mozkem jako povzbuzení. Tu pokvete pšenice, tam stojí lesík, také ten mi přijde vhod, musím ho obejít. Tam je louka, také ji ještě přeběhnu, musí býti moje.

Tak milý mužík šel a šel. Zatím bylo poledne. Nu, teď už by byl čas k návratu. Ale ne! Tu vidím ještě nádherný kus pole, toho se nemohu zříci, pak půjdu tím rychleji.

Ale pole bylo větší než zprvu tušil. »Na tom nezáleží, poběžím za to tím rychleji.« Konečně obešel i tento kus a začal se vracet. Teď postřehl teprve, že slunce se již blíží k západu. »Bude dobře, půjdu-li trochu rychleji.« Zdá se, jako by pohlavár a muži na něho z dálky kývali. Ale pahorek je ještě daleko. K tomu všemu musí nyní stoupat do kopce. Dosud šel jen se svahu dolů. Jak snadné mu to bylo! Návrat se stal netušeně těžkým. Sedlák rozvírá paže a počíná běžet. Také slunce zachází příšerně rychle. »Ah, kdybych jen včas došel!« Nahoře živě kývají, je slyšet také již hlasy. Tu mu počíná srdce bouřlivě bít, cítí, jako by mu někdo nožem rozřezával plíce. Pádí a vzteká se: »Na konec ještě všechno bude ztraceno.« Žhoucí sluneční koule dospěla k obzoru. Oči sedlákovy se zatemňují, v mozku mu blýská myšlenka: »Pole, peníze, práce, život, všechno, všechno ztraceno! Všecko marno!« Napíná ještě poslední síly, lapá po vzduchu, chytá se traviny, klesá a opět se zvedá: Je vidět pouze nepatrný kousek slunce: jeho poslední paprsky dopadají právě na zlato v čepici. Zlato svítí . . . Ne, ne, to nesmí ztratit. Jen dvacet metrů ještě, ještě deset, ještě pět . . . A slunce již klesá a mizí. Sedlák celým tělem klesá k zemi, krev mu zalévá oči, ještě jedno trhnutí a je mrtev.

Tu podává pohlavár jednomu sluhovi rýč: »Kopej hrob, dva metry dlouhý a metr hluboký, neboť tolik země potřebuje člověk.«

Ano, tolik země potřebuje člověk. A my pospícháme a ženeme se vpřed. Kvapíme dál. Soužíme se. Zatím co slunce klesá a klesá.

Bratři, sestry, nezapomeňme: než slunce zapadne, musíme dojít tam, odkud jsme na počátku života vyšli: *domů, domů, ke svému Otci*. Amen.

KRISTUS A CÍRKEV

Drazí katoličtí bratři a sestry!

Naše nedělní kázání jedná o Království Kristově. Dosud jsme si objasnili tuto otázku jen všeobecně: Kristus je Králem pozemské vlasti a je Králem nebeské vlasti. Nyní jsme dospěli k jednotlivostem: Kristus je Králem Církve, kněží, mládeže, rodiny, žen, on je mým Králem, Králem vyznavačů víry, trpících. To všechno bude předmětem jednotlivých kázání. Až to projednáme, poznáme, jakou cenu má pro nás vznešená myšlenka Kristova Království.

Předmětem dnešního kázání tedy jest:

Kristus, Král Církve.

Katolická Církev! Svět viděl již mnoho krásných věcí, ale něco takového dosud nespatriil. Viděl faraony, když budovali pyramidy, viděl Cyra, když zakládal svou světovou říši, viděl Alexandra Velikého, když vítězně procházel Asií, viděl říši římskou, když dobyla celý tenkrát známý svět, viděl, jak Karel Veliký zřídil říši Franků, viděl tisíce křižáků, jak odcházejí s plamenným srdcem, aby znova dobyli hrobu Spasitelova, viděl velkolepé vynálezy našeho věku, ale tak vznešenou instituci, jako je katolická Církev, ne, toho ještě svět neviděl.

Katolická Církvi! Lidé, kteří nejsou tvými dětmi, tolik toho o tobě mluví, proto také my smíme o tobě jednou mluvit. Katolická Církvi! Dle různých knih je počet tvých věřících veliký, ale pouze hrstečka těch, kteří s hrdým sebevědomím pociťují vysoké vyznamenání: jsem katolickým křesťanem! Katolická Církvi! Tolik výčitek musíš vytrpět od cizích lidí, i od svých vlastních dětí, uvažujme tedy poněkud blíže: Smíme nebo můžeme ti právem činit výčitky, smíme nebo máme tě kritisovat? Nebo naopak, má snad pravdu ten, kdo tvrdí, že Kristus, náš Pán, nám nezanechal drahocennějšího daru než tebe, tupenou, pronásledovanou, milovanou katolickou Církvi!

1. Co jest to Církev?

Katechismus odpovídá na tuto otázku: »Společnost všech pravověrných křesťanů na zemi, kteří uznávají římského papeže za svou duchovní hlavu.«

Jaký cíl sledoval asi náš Pán, když světil hlásání své nauky zvláštnímu ústavu?

Kristus Pán opouští zemi. Naučil nás, jak máme uctívat Boha, než on znal lidskou povahu příliš dobře. Věděl, jak snadno pravdu zapomínáme a převracíme. Proto chtěl, aby tu byl někdo, kdo se nemýlí, někdo, kdo by bděl nad jeho učením, kdo by měl zároveň odvahu pozvednout svého hlasu, protestovati, trestati, zůstatí neochvějným. Proto založil Církev.

Katolická Církev zvěstuje již dva tisíce let Kristovu nauku. Co v té době všechno dějiny lidstva viděly! Kolik to národů, kolik vládnoucích rodů zaniklo. Ale »*Stat crux*« — »kříž stojí« a musí také zůstat státi, neboť Kristova díla potřebujeme až do konce světa.

A já jsem údem této Církve. Někteří lidé se vychloubají svým staletým rodokmenem. A já? Můj rodokmen čítá dva tisíce let. Miluji Církev. Jsem pyšný na ni.

A proč jsem na ni pyšný? Proč ji miluji?

II. Proč miluji Církev?

1. Na katolickou Církev můžeme býti právem hrdi, drazí bratři, již z čistě lidského stanoviska.

Kde na světě bychom našli takovou instituci, jež by lidstvu dala jen přibližně podobné kulturní poklady, jako katolická Církev? Mezi zcela necivilisovanými národy byla jediné katolická Církev s to, v časovém úseku sotva tisíce let, rozšířiti kvetoucí kulturu umění, vědy a národního hospodářství. Staré kulturní hodnoty, zaniklé v době stěhování národů, zachránila Církev pro pozdější svět. Co na př. vykonali mniši, když mýtili lesy, seznamovali lid s orbou, když zalidňovali opuštěné kraje a zakládali školy — jest doslova nadlidskou prací. Katolická Církev může se vykázati tolika zásluhami o evropskou kulturu, že tato kultura obyčejně bývá také nazývána »kulturou křesťanskou«.

2. Nemiluji však katolickou Církev především proto, poněvadž šířila kulturu a šíří ještě dodnes. Ne proto, že mi pomáhá k materiálnímu pokroku, nýbrž především proto, poněvadž jest *první pracovnící o věčné hodnoty, že tvoří duchovní hodnotu.*

Drazí křesťané! Víme přece, že člověk má dvojí život: duchovní a tělesný. Tělesný obdržel od svých rodičů, duchovní však mu dala zcela jiná matka. Jak se jmenuje tato druhá matka? »*Ecclesia catholica*,« »Katolická matka Církev«. Ženich této matky je Ježíš Kristus, a její úkol spočívá v tom, že pěstuje v lidských duších nadpřirozený život milosti, a že tyto duše chce uvést po tomto pozemském životě do věčného království nebeského, kam nás Pán předešel.

Bratři, sestry, sotvaže jsme byli několik dní na zemi, už přistoupila k nám, o blaho naší duše tak starostlivá, milující matka

Církev a vepsala nám nesmazatelně svatým křtem do duše, že náležíme Kristu. Vlila do nás život milosti, jenž prýští z ran našeho Pána Ježíše Krista.

Ale tato trvale pečlivá matka nenechala nás po křtu samotny, ona ví dobře, že tento život milosti, jehož semena v nás byla zasazena svatým křtem, musí v nás rok od roku růsti, že musí zcela a úplně naši duši prostupovati, aby dozrál v ušlechtilé plody.

Když nám někdy napadá pokušení: K čemu vlastně je katolická Církev se svými kostely, kněžími, svátky, svátostmi, velkolepými projevy, tedy zde máte na to odpověď: Naše starostlivá matka Církev, naše svaté náboženství, stojí nám po boku od kolébky až ke hrobu, posiluje, živí a ochraňuje nebo obnovuje život naší duše, když jsme ho nešťastně ztratili. Kdo by také byl s to vypočísti bezmeznou péči, kterou Církev věnuje, jen aby zachránila naši duši, aby ji zachránila pro Krista, a tím i pro život věčný.

3. Chápete už, proč Církev tak miluji? Miluji ji nejen k vůli jejímu velkému kulturnímu významu, miluji ji nejen pro její péči o mou duši, ale miluji ji zvláště proto:

a) *Že v ní Kristus dále žije.* Kristus je ženichem, Církev nevěstou. To není pouhým básnickým rčením, to je základní pravda křesťanská. Je nemožno mluvit o Kristu, aniž bych při tom nemyslel na Církev. Kristus je Král, Církev Královna.

Kristus je životem Církve. Cokoli činí Církev, to činí vlastně Kristus. Křtí-li Církev, tedy křtí Kristus. Biřmuje-li Církev, tedy biřmuje Kristus. Obětuje-li Církev, tedy obětuje Kristus. Dává-li rozhřešení, žehná-li, modlí-li se, tedy to všechno činí Kristus Pán. Ano: Církev jest dále žijící Kristus.

Kněz, biskup, papež jsou jen zástupci živého, ustavičně působícího Krista. Žena přejímá jméno svého muže, děti jméno svého otce. Církev, jakož i dítky Církve, nosí jméno Kristovo: křesťanská Církev a věřící křesťané.

b) Miluji Církev, poněvadž v ní nejen Kristus žije, nýbrž proto, že *Církev Krista Krále také ctí a nade všechno si ho váží.* Katolický chrám je zbudován k vůli oltáři, oltář k vůli svatostánku. Odstraň Krista z kostela a co ti zůstane? Kostel? Ne. Velký sál ke shromáždění, architektonická nemožnost!

Pohledte, bratři a sestry, katolická Církev jest mezi námi žijící, životodárný Kristus. Jsi také proniknut touto myšlenkou? Mnozí si myslí: Církev je nádherná budova vznešených myšlenek, vedle níž nejučenější filosofické systémy vyhlízejí jako ubohé hliněné chatrče — ale to nestačí. Jiní chválí s nadšením velkolepou, lidstvo zlepšující mravouku Církve — ale to nestačí. Všichni tito obdivují Církev jen jaksi z ulice. Chceš-li se naučit opravdu znáti katolickou Církev, pak vstup do chrámu, jdi do-

předu, až blízko ke svatostánku, kde sídlí Kristus. Katolická Církev jest mezi námi žijící Kristus.

Kristus žije mezi námi zde ve svatostánku: domysli tuto myšlenku jednou až do důsledků. Svatostánek není rakví, není hrobem. Co tam činí Pán? Tu se naplňuje především, co Pán prohlásil o sobě po uzdravení 38 let nemocného muže: Otec můj až dosavad dělá, i já dělám (skutky božské) (Jan 5, 17). Tu bydlí nekonečná láska, věčná moudrost, všemohoucí Bůh, božská prozřetelnost — tu sídlí Král.

Ach, pro tyto věci jsme slepí, pro to nemáme zraku. Kdyby Bůh pro tyto věci otevřel naše oči, ó co bychom všecko viděli! Jaké moře světla, síly, krásy, lásky! Bratři, posilujme, cvičme proto své oči. Když tedy Kristus je zde, cítíš také, jak tě tento magnet přitahuje? Když Kristus je zde, myslíš také na Něho, když jdeš na př. vedle kostela?

Říkám ještě více: Jestli tvé srdce tě k němu také pudí, pak jdi, přijmi Krista do své duše. Či dovedeš přinést oběť, když je třeba jíti na mši svatou? Řekni mi: Vábí tě svatostánek? — a pak ti řeknu, zda jsi katolíkem. Ano, to živé, vřelé, bezprostřední obcování duše s Kristem, to je katolické náboženství, to je katolická Církev. Či smím tvrdit, že Krista miluji, když na Něho vůbec nikdy nemyslím? Pamatuji na svou existenci, na obchod, na sport, na zábavu. Kdy však myslím na Krista?

Bratře můj! Změř jednou svou teplotu, a když se přesvědčíš, že v kostele je nižší než v divadle, v obchodě, v krámě, v kavárně, pak řekni, zda je to v pořádku? Ne, v tom vězí srdeční vada, a velká část dnešních katolíků trpí touto srdeční vadou: všechno je zajímavé, všecko je přitahuje, všecko milují — a kdo miluje Krista?

Já však chci, chci milovat Církev a tím milovat i Krista.

III. Jak mám pohlížeti na Církev?

Jestliže tak smýšlím o Církvi, pak dovedu rozptýlit všechny námitky, které se mohou vyskytnout. Ti, kteří stojí mimo Církev, poukazují obvykle na dvě věci. Nebojme se žádné z nich, pohleďme jim jen přímo do očí.

Temné stránky z dějin Církve.

Všecko na světě má počátek, všecko povstává, vyvíjí se a zaniká. Člověk vstupuje do života jako nemluvně, pak se z něho stává dítě, pak jinoch, pak muž, stařec a koncem jest — smrt a hrob. A jaký je osud člověka, takový i úděl práce jeho rukou. I ty nejmocnější říše prožily kdysi svůj dětský věk, pak přišel

vývoj, pak zlatý věk jejich rozkvětu. Po období slávy následuje úpadek, slabost a posléze konec.

Jedna část katolické Církve je také lidská, a poněvadž má tedy vnější lidské rysy, pozorujeme také v dějinách Církve vedle období pokroku a rozkvětu, období vlačnosti, zesvětštění a úpadku. Víme, že byly časy, kdy Církev byla považována za neodvratně ztracenou: Teď, teď — radovali se nepřátelé — teď se rozpadne jako mumie nebo rozdrobí se v bezvýznamné kousičky. A nyní přichází to zázračné: naděje nepřátel byla marná. Vždy znova dostalo se Církvi síly a byla nepochopitelně znova upevněna.

Nepřátelé Církve ještě dnes roztrubují do celého světa, jak velice byla Církev prohnílá ve své hlavě i v údech v 10.—11. nebo v 15.—16. století. Opravdu, příliš mnoho smutných výjevů přichází nám na mysl, připomeneme-li si tato století. Ale ať nám někdo odpoví, může-li kdo, na tu jedinou otázku: Když církevní poměry byly tenkrát opravdu až do morku a kostí zkaženy, jak to, že Církev přece jen nezahynula? Jaká tajuplná síla ji proniká, když vzdor všem lidským zákonům zůstává stále na živu? Rozumějte mi dobře: nejen žije, ale ona rozkvétá! Negen že bledně neživoří, nýbrž na jejím stromě pučí právě na místech nejnebezpečnějších ran nové květy, které jí dodávají netušené mladistvé síly. Právě tato tajemná síla, tato odolnost nás posiluje v přesvědčení, že katolická Církev není lidským zřízením, nýbrž božským dílem, nad nímž bdí příslib Pána Ježíše: »A hle, já jsem s vámi po všechny dni až do skonání světa.« (Mat. 28, 20.) Aby toto někdo poznal a z dějin Církve vycítil, k tomu není potřebí opravdu žádné víry, nýbrž jen a jediné dějinného citu.

Druhá, často slýchaná výčitka, je, že *katolická Církev je »nesnášlivá«*. Tak na př. nedovoluje, aby ve smíšených manželstvích patřila jedna část dítek jinému náboženství, nedovoluje, aby prapor, zvony, jakmile jsou posvěceny, byly ještě »posvěceny« obřadem jiného náboženství atd.

Nesnášlivá? Ne, katolická Církev není nesnášlivá, nýbrž pravda, kterou chrání, je nesnášlivá.

Dvakrát dvě — vše marné — nebude nikdy pět.

Považte jen, jaká náboženská lhostejnost a vlačnost by pak následovala, kdyby Církev řešila tyto otázky lehkomylně. Svoji povolností dala by najevo, že sama si není zcela jista svou pravdou. Nebuďte uražení, když tu přímo vyznám: v tom okamžiku obrátil bych se ke katolické Církvi zády, kdyby prohlásila: »No, to nic nedělá, jiná náboženství mohou být také dobrá a pravdivá.« Neboť pak by nebylo ani katolické náboženství pravdivé. Máme se snad jiným náboženstvím posmívat? Ne, ale svého si važme nadevšecko. Máme jinými pohrdati? Ne, milujme však

své. Mějme ho rádi, víme přece, že v něm žije učení Kristovo, živoucí Kristus. Věříme, že Kristus je Králem Církve katolické.

*

Víte, drazí bratři a sestry, co to znamená: býti katolíkem? Ne, vy to nevíte. Ten to ví, kdo se jako katolík nenarodil, ale teprve po dlouhých duševních bojích našel útočiště v lůně Církve. — Známa německá spisovatelka Maria Brentano vydala knihu: »Wie Gott mich rief«. Autorka, jež byla světskou dámou nejmodernějšího typu, stala se benediktinkou. Ale jak musela hledati, bojovati, trpěti, až její výrok z dřívějška se stal skutkem: »Kdybych mohla věriti, stala bych se jednou katoličkou!« Takoví vědí, co to znamená býti katolíkem.

Víte, co to znamená býti katolíkem? Když jsem prodléval v Americe, vypuklo právě v Mexiku pronásledování katolíků, nejhanebnější ze všech v naší moderní době. Na neslýchané násilí svobodných zednářů odpověděla Církev tím, že 1. srpna 1926 zapověděla všechny náboženské úkony. Veškeré katolické obyvatelstvo Mexika mělo zaujmouti stanovisko k bolševické vládě. Moji bratři! Když v zemi bylo známo, že 1. srpna kostely zůstanou zavřeny, že ustane mše svatá, zpovídání, sv. přijímání, biřmování a oddavky, zmocnila se mexického lidu bolest a lítost. Z hloubí dalekých lesů táhli k městům Indiáni v dlouhých karavanách, vyčerpáni denními i nočními pochody a společně se zástupy svých elegantních, učených a vznešených katolických spoluvyznavačů navštívili ještě naposledy kostely, aby se mohli alespoň ještě jednou vyzpovídat, aby mohli ještě jednou přijmouti Nejsvětější tělo Kristovo. Denně proudilo tisíce biřmovanců, tisíce žádostivých křtu, a s chvěním očekávali 1. srpen, kdy mělo býti všemu konec. Srdcervoucí obraz! Vskutku, ti věděli, jaké je to štěstí býti katolíkem.

Ano, až to vše bylo by nám vzato, pak teprve bychom si opravdu uvědomili, čím nám byla katolická Církev, jakým je požehnáním Božím, až bychom ji ztratili. Vzpomeňte si jen na smutné dni komunismu: jak tklivě jsme hleděli na naše ohrožené chrámy.

Židé říkali v zajetí: »Nechť přilne jazyk můj k podnebí mému, jestliže tě zapomenu, Jerusaleme!« Přiznejme se tedy hrdě, statečně a s láskou, že jsme katolíky. Ty, milý bratře dělníku, jenž jsi po celé dny posmíván a sužován k vůli své víře, zůstaň věrný své Církvi. Ty, bratře úředníku, když ti někdy napadne, že jenom to katolické náboženství je ti překážkou při postupu, stůj věrně při této milé matce, katolické Církvi. Vy, studenti, na něž naše náboženství hledí s nadějí, zůstaňte věrni této matce, katolické Církvi. My všichni, bratři a sestry, chceme vytrvati

při katolické Církvi, poněvadž věříme, že tato Církev nás vede skrze Krista k Bohu.

Církev nás vede a ochraňuje nás. Naše Církev jest nevěstou Kristovou, Kristus je králem naší Církve, a my chceme býti *jejími věrnými, sebevědomými, hrdými dítkami, hodnými svého katolického jména*. Amen.

KRISTUS, KRÁL KNĚŽÍ

Drazí katoličtí bratři a sestry!

Před několika týdny sestavil jsem seznam nedělních kázání a vyvěsil na kostelních dveřích. Jako dnešní téma můžete tam čísti: *Kristus, Král kněží*. Když jsem sestavoval tento cyklus, netušil jsem, že dnes v našem kostele budou se světit zvony. Neměl bych změnit téma? — tak jsem se tázal. Ale ne. Není třeba. Vždyť proč tak mile zní lidu hlas zvonů? Zdaž ne proto, že volají ke Kristu, do kostela, na služby Boží, jež konají kněží. A proto jistě s užitkem vyslechnete: *Jaký názor má Kristus a Církev o kněžské důstojnosti a o kněžské práci?*

Tuto otázku slyšíte projednávat na kazatelně neobyčejně zřídka. Působilo by také podivným dojmem, kdyby kněží příliš o sobě mluvili. Také to kněží ani nečiní. S druhé strany však slyšíte často a často o nich hovořiti, ale zaujatě, hloupě, nenávistně. Jak často mluví o kněžích a proti kněžím právě ti, kteří nikdy v životě nepřišli do styku s počestným knězem. A proto je nutno říci také něco s kazatelnou o katolickém kleru a odpovědět na otázku: Co soudí Církev o kněžích?

I.

Milí křesťané! Ten, kdo nenosí kněžský šat, sotva tuší, kolik vášnivých, nenávistných výkřiků a poznámek musí vyslechnouti kněz v posledních letech na ulici, v tramvaji, ve vlaku a mezi dělníky. Nemám tu na mysli pověrečné pošetilosti, jež pochytili i mnozí věrní katolíci od nepřátel našeho náboženství (jako: »Ach, teď budu mít smůlu!«, nebo že se chytí za knoflík, nebo plivnou na zem, sotvaže spatří kněze na obzoru). Ne. Myslím spíše na ony jízlivé poznámky, pronesené s pitvorným obličejem, za nimiž se skrývá protikřesťanská, Bohem zhrdající duše, plná zloby. Myslím teď na ony oči, jež se zalévají krví, jakmile spatří kněze, nebo, jak oni říkají, černého, kněžoura, který balamutí svět. Nezřídka mi to připadá tak, že by bylo nejlepší hluboce se uklonit a poníženež prosit za odpuštění, že se ještě osmělujeme žíti na této žalostné zeměkouli, nebo, že se odvažujeme dýchatí líbezny vzduch tohoto města.

Ano, poníženež prositi za odpuštění.

Při pohledu na takovou nenávisť vyvěrá zároveň otázka: Co zde vlastně hledají kněží ve 20. století? *Má vlastní kněžské povolání, vlastní kněžský okruh působení v dnešních dnech opravdu*

ještě existenci oprávnění? Potřebujeme kněze tak nutně jako profesora, lékaře a inženýra?

Bratři — je samozřejmé, že v této otázce může být směřodátným soudcem pouze Ježíš, náš Pán. A On řekl jednoho dne apoštolům: »Jako mne poslal Otec, tak já posílám vás.«

1. Tedy »já posílám vás,« čili »jste *mými* vyslanci, *mými* sluhy«. Kněžství si nevymysleli ctižádostiví, po moci bažící lidé, jak se to mnozí odvažují tvrditi. Ne jednotlivci, kteří se jen o to snaží, aby byli ustavičně ctěni — jak nám to vyčítají — nýbrž to je přímý rozkaz našeho Spasitele, který si přál, aby byli takoví muži, kteří jsou svobodní od denních starostí, dokonce i po celý život zbaveni starostí rodinného života, a kteří zasvětili celý život, všechen svůj čas jednomu vznešenému cíli: vésti lidi k Bohu, duše povznášeti k nebi. Tentýž Bůh, který mezi dny v týdnu jeden, neděli, určil jako den Páně, týž Bůh, který ze zpěvů lidí zvolil si jen jeden druh, žalmy, jako zpěv Páně, týž Bůh, který mezi příbytky lidskými vyzvedl jeden jako dům Boží — týž Bůh zvolil si mezi lidmi jednotlivé kněze, jako »pomazané Páně«, jako »sluhy Boží«.

Kněží tedy nechtějí vládnouti nad věřícími a vydávati zákony, nýbrž kněžské svěcení jim bylo uděleno proto, aby duchovní poklady, které přijali v onom svatém okamžiku, udíleli plnými rukama věřícím. V jejich rukou jsou klíče kostela, aby jej otvírali a přiváděli věřící blízko k Bohu. V jejich rukou jest klíč od svatostánku, aby ho otevírali a Boha, sídlícího mezi námi v naprosté nenáročnosti skromné hostie, přinášeli do lidských duší. Kněz, který jedná dle vůle Boží, ví příliš dobře, že může udělit pouze tolik milostí, kolik jich přijal; je si tedy také toho vědom, že nežije proto, aby byl obsluhován věřícími, nýbrž spíše proto, aby byl sluhou Páně a věřících. To je katolický kněz! »Jako mne poslal Otec, tak já posílám vás!« Králem katolických kněží je Kristus.

2. »Jako mne poslal Otec, *tak já posílám vás!*« Já vás posílám.

Dříve než Kristus Pán ve viditelné podobě od nás navždy odešel, dal svým apoštolům velice důležitý příkaz. Uložil jim rozšířit jeho učení, jeho náboženství. »Jděte a učte všechny národy, a křtěte je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.«

Jakoby chtěl říci: »Dosud jsem učil já vás, od nynějška však musíte vy učiti lid mým přikázáním. Dosud jsem byl já vaším povzbuzovatelem, vaším obhájcem, od nynějška budete jimi vy svým spolubližním. Dosud jsem já utvářel vaše duše dle plánů Božích, od nynějška budete vy utvářeti duše lidí dle mých příkazů. To znamená: Dosud byli jste *mými* posluchači, následovníky, *mými* žáky, od nynějška jste *mými* kazateli, *mými* apoštoly — *mými* kněžími!

Hle, kněžská důstojnost, jež je v katolické Církvi zavedena, byla vyvolána k životu na Zelený čtvrtek ve večeradle, prosyceném

láskou a slovy Spasitelovými, jež řekl při loučení, když se chystal vstoupit do nebe: »To činite . . .« »Jděte a učte . . .«, t. j. přinášejte oběť Bohu, a učte lidi, aby mne věrně následovali. Dle těchto slov jest kněz dělníkem, který razí cestu v říši Spasitelově, jest upravovatelem cest, s božskou pečeti zvláštního kněžského svěcení v duši; ústy hlásá slovo Boží, v rukou pak má moc Bohem propůjčenou. Kněz je také člověkem! (Jaká báchorka a pomluva, že my ve svých kněžích vidíme nadpřirozené bytosti!) Ale takovým člověkem, kterého Kristus kněžským svěcením přivinul na své, láskou k lidem žhoucí srdce, v jehož kněžskou duši vlíbal svou lásku k lidem, když říkal: »Jděte a učte všechny národy, učte je zachovávat všechno, co jsem přikázal vám«. »Jděte a nastavte čelo každému, kdo kazí duše! Jděte a neváhejte, nebojte se, já s Vámi jsem, až do skonání světa! Já ručím za to, že ani králové, ani císařové, ani republiky nebudou moci vás oloupiti o toto právo, jež jsem vám vyhradil: býti, žíti, učit! Učte všechny národy! Žádná lidská moc vám v tom nebude moci brániti. Zda budete trpět? O tom ani nemluvím. Zda budete pronásledováni? — Zda vás budou nenávidět? Zda budete strádat? To nezapírám; ale dokonce i za těchto podmínek budete muset učit! Snad spíše možno spoutati sluneční paprsky — ale ne slovo Boží. Křtíte všechny národy, t. j. posvěcujte duše, odpouštějte hříchy, udílejte milosti, narovnávejte zlomené třtiny, oživujte vyhaslé lampy, obraťte k nebi oči těch, kdož pláčí, veďte duše k Bohu! Nebudete míti rodiny, abyste zůstali neodvislí a svobodnější, abyste mohli zasvětit všechny čas, každý okamžik velké rodině — svým věřícím, tisícům dětí, svým duchovním synům, které jste pro mne získali . . .

Nuže, to je ideální vznešenost kněžského povolání v očích Církve!

»Jako mne poslal Otec, tak já posílám vás! Posílám vás, abyste vzpřímovali zlomené duše. Posílám vás, abyste léčili rány duše. Posílám vás, abyste utěšovali smutná srdce. Posílám vás, abyste přivedli k Bohu ty, kteří zápasí se zoufalstvím. Posílám vás, abyste spasili duše. Když potkáte ve světě truchlící, pohleďte na ně s láskou, s jakou já jsem na ně hleděl. Když se setkáte s těmi, kteří klesají pod životními zkouškami, vdechněte do jejich duší mou útěchu. Když uvidíte někoho klesat pod břemenem hříchů, vlejte mu do duše mé odpuštění. Buďte okem slepých, buďte nohou chromých. Veďte ke mně dítky v jitřních hodinách jejich života, muže v žáru jejich životních bojů, umírajícího v soumraku jeho života — ano, přiveďte je všechny ke mně! To jest posvátná myšlenka katolického kněžství v očích Církve!

3. »*Úy jste solí země . . .*« říká Pán svým učedníkům při jiné příležitosti. »*Úy jste světlem světa*«. (Mat. 5, 13, 14.)

»*Vy jste solí země!*« Na světě je mnoho sprostoty, mnoho bez-

charakternosti, mnoho morálního bahna, hříchů — vy se však postavte uprostřed tohoto světa, z vašeho čela září vzporný odpor proti hříchu, proti sprostotě! Když vidíte někoho, že svádí duše k hříchu — duše, pro něž jsem tolik trpěl — pak nebojte se: postavte se proti němu, i kdyby vás to stálo hlavu, neboť vy jste soli země, vašim úkolem zůstane — chrániti duše před zkázou.

»A »vy jste světlo světa«. Ukazujte cestu, na níž duše najdou Boha. Učte je mým přikázáním tak, aby je lidé nejen znali, nýbrž také dle nich žili. Nelekejte se naprosto ničeho ve světě, zvěstujte mé učení, i kdyby vás to stálo život. Buďte pastýři mých věřících, a bojujte neohroženě se svůdci ke hříchu! Dobrotivou rukou žehnejte právě těm, kteří proti vám pozvedají pěst!

Bratři, to jest vznešená idea katolického kněžství ve smyslu Církve.

II.

Když tímto způsobem budeme hleděti na úkol kněžův, pak drží bratři —, pak hned pochopíme dvě věci. Porozumíme oně vroucí úctě, s kterou vycházejí horliví věřící knězi vstříc, ale porozumíme neméně rychle oně bezmezně nenávisti, v níž by nepřátelé Církve tak rádi utopili všechny kněze.

Jest nepopíratelnou skutečností, že katoličtí věřící — vyznamenávali a stále ještě vyznamenávají své kněze *zvláštní láskou a úctou*. Ale kněží vědí zcela dobře, že tato vysoká úcta nepatří jim jako lidem, nýbrž jejich božskému poslání, tajuplné milosti, prýstící z příkazu Kristova, onomu vznešenému povolání, jímž Kristus Pán nerozlučitelně poutá k sobě kněžské duše po dobu trvání jejich obětiplného života.

Proto mají věřící křesťané v úctě své kněze, poněvadž v nich spatřují vykonavatele odkazu Kristova, pokračovatele v práci Kristově, poněvadž pevně věří, že denně spočívá tělo Kristovo v jejich rukou, že v jejich srdcích den ode dne bije srdce Kristovo, že se do jejich duše den ode dne rozlévá milost Ducha Svatého. Právě z toho důvodu líbala sv. Kateřina Sienská šlépěje kněžské, neboť viděla na jejich místě pučeti věčný život. Věděla, že kněz od oné minuty, kdy mu světicí biskup po prvé vložil do rukou mešní kalich, až k oné hodině, kdy je mu naposledy kalich postaven na rozloučenou na rakev — neměl by ani jediného úderu srdce věnovati jinému než Kristu a spásu krví Kristovou vykoupěných duší. Ano, tak to je! U velké zkoušky v den jejich vysvěcení, na něž se bohoslovci po léta připravovali, a kdy Pán Ježíš je sám zkouší, neptá se: »Víš mnoho z dějin, studovals důkladně církevní právo, umíš pořádně věrouku?« Ne. Pán se prostě táže: »Diligis me plus his?« »Synu můj, miluješ mne opravdu? Více než všechno ostatní?«

Opakuji: Nepohlížíme na kněze jako na anděla. Také on je člověk jako každý jiný. Ale láskou Kristovou prozářený člověk. Náš Pán Ježíš uzdravil slepého blátem, vzatým ze země, a nemocnou ženu silou, jež vyšla z lemu jeho oděvu. A takovým blátem je také kněz, avšak blátem v ruce Kristově, jež má vrátit zrak duchovně slepým, kteří Boha nevidí. Kněz je lemem na oděvu Kristově, který má navrátit zdraví duchovně chorým. Proto mají věřící katolické kněze v úctě, poněvadž je Kristus povolal.

Kněz přivádí věřící skrze křest do Církve, klade v Nejsvětější Svátosti Boha do jejich duší, posiluje je v jejich bojích, modlí se s nimi, ukazuje jim k nebi, utěšuje, když osud je stíhá ranami, stírá umírajícím studený pot s čela a neopouští je ani potom, když vrátil jejich tělo posvěcené zemi hřbitova; i potom ještě prosí za jejich duše před tváří božského majestátu. Proto katolíci mají ve své kněze tak velkou důvěru.

Abych nemluvil dlouho, milí křesťané, stačí poukázat pouze na jednu svátost. Chci se zmínit o Svátosti pokání. S jakou srdečnou důvěrou pospícháme ke kněžím, abychom jejich prostřednictvím přijali nevýslovnou milost od Pána našeho Ježíše Krista!

Hříchy odpouštětí může pouze Bůh. Hřích nemůže být jinak odčiněn, než odpuštěním Božím. Mohu se polepšit, mohu plakati, mohu putovati ke svatým místům — ale, to všechno nestačí, neboť v mé duši pálí ještě stále vědomí viny, neusmířený hněv uraženého Boha. A proto klekám ke zpovědnici se svou smutnou duší, se svojí ledovou duší, se svojí uštvanou, zhýralou, do morálního bahna zbloudilou, zmučenou a zápasící duší. Nesedí tam člověk, nevidím tam duchovního vůdce, nýbrž: »zpovídám se Bohu Všemohoucímu a Vám, otče, na místě Božím; pohled na mé nespočetné rány, viz, ó Bože, moji malomyslnost, můj smutek«.

A potom...

Potom, když jsem šeptem svěřil Pánu Bohu svou hanbu, když jsem skončil řadu svých hříchů, když jsem vyplakal svou obžalobu, milosrdný Spasitel otevře své rány a plyne z nich jeho krev a obmývá mou duši, pálí, očišťuje, sílí, rozradostňuje, povzbuzuje, potěšuje, a když se zvedám od zpovědnice, zdá se mi, jako by se v májové záři sluneční rozezpíval ptáček svou písničkou: všechno se raduje v mé duši, všechno se usmívá..., jest ve mně nový život, čistá duše, Kristus je ve mně! Hleďte, křesťané, v tom spočívá vznešené povolání katolického kněze!

Katoličtí bratři, zdaž víte, co znamená zpověď? Úzkostným duším opět vrací pokoj, na dobrou cestu přivádí mládež, kterou bludičky zavedly na bažiny hříchu, dětem prikazuje milovat rodiče a rodičům zase starat se o děti, od manželů žádá věrnost a v domácnosti svornost, zabráňuje krádežím a podvodům, hájí čest jiných... řekněte: může být ještě vznešenější dar Spasitelův?!

A tuto moc odpouštět hříchy vložil Kristus, náš Pán, do rukou kněží. Je tedy lehce pochopitelné, že věřící hledí s takovou úctou na toho, jenž vzal na sebe jeho Páně.

Ale právě z toho důvodu je také kněžstvo *nenáviděno* od nepřátel náboženství.

Říkají ovšem, že protestují jenom proti hříchům a chybám kněží.

Nuže, není všechno u kněží v pořádku? Bohužel, právě proto, že kněží jsou také lidé, vyskytují se mezi nimi chyby a hříchy. Každý strom má své padavky, každá armáda své zrádce. Ale není možno přece posuzovati strom podle jeho bezvýznamných padavek, a armádu podle jejich věrolomných zběhů! A právě proto, že kněží požívají takové úcty před lidmi, proto už jejich nejmenší chyby, kterých bychom si u jiných lidí ani nevšimli, tak bijí do očí. Ovšem: na bílé mešní říze zpozorujeme hned nejmenší skvrnu. A jako se mezi dvanácti apoštoly našel Jidáš, tak setkáváme se i dnes, bohužel, s takovými kněžími, v nichž sůl země vyvětrala, v nichž světlo světa pohaslo, kteří učení Kristovo kompromitují, kteří jsou hanbou našeho náboženství. To je, bohužel, pravda.

Ale co z toho vysvítá, drazí katoličtí křesťané? Uvědomělý křesťan, ať jakkoli želí těchto smutných zjevů, nestává se proto ještě nevěrcem. Nekolísá ve své víře, poněvadž umí rozlišovati moc Kristovu od onoho politováníhodného člověka, a tak jako v dobrém knězi nectí člověka, nýbrž zástupce Kristova, tak také nebude opovrhovati náboženstvím Kristovým k vůli hříchům zbloudilých kněží. Jestliže lékař někdy onemocní, nemůžeme říci, že lékařská věda nestojí za nic. A jestliže se vloudí hřích do svatyně, neřekneme: Křesťanství není pravdivé, křesťanství selhalo. Kněz je přece jen potrubím, jímž se přivádí milost Kristova do duší, nádobou, z níž můžeme čerpati milost Boží — a nádoba může býti ze zlata, ze stříbra, z mědi nebo z hlíny — to je lhostejné: hlavní věcí vždy zůstane to, co obsahuje, co nám skýtá!

Uvědomělý křesťan objeví vždy i za případnými chybami a zvrácenostmi některého kněze ještě líbeznou vůni kněžského svěcení v jeho duši, s níž Kristus Pán při svěcení uzavřel smlouvu na věky. A když někteří lidé nenávidí všechny kněze bez výjimky, a to jenom proto, poněvadž nosí kleriku, pak zase jiní ctí kněze právě proto, poněvadž je knězem a sluhou Kristovým.

A věřte mi, milí křesťané, že nad životem zbloudilého kněze *nikdo více nepláče*, než dobří, dle srdce Kristova žijící kněží, neboť ti vědí nejlépe, že deset svatě žijících kněží nenapraví ono duchovní zpustošení, které zavinil život jediného padlého kněze. Kdyby nepřátelé náboženství bojovali pouze proti těmto, pak by nikdo neřekl proti tomu ani slova.

Avšak naopak, co vidíme?

To, že právě ti nešťastní, zbloudilí kněží, kteří po tolika hříších se odřekli své milé matky, svaté katolické Církve, jakmile odpadnou, ihned jsou oslavováni jako hrdinové, učenci a prohlašováni za velikány, zatím co nejhorlivější, Krista milující, svatí kněží jsou pomlouváni, pronásledováni a tupeni.

III.

Milí křesťané!

Silnou zbraní našeho sv. náboženství jest modlitba. Ve Skutcích apoštolských čteme, že když sv. Petr strádal ve vězení římského císaře, ustavičně se za něho modlila celá Církev.

Dnes více než kdy jindy potřebují kněží modlitby věřících. Ať vám zní tato prosba sebe podivněji, přece je tomu tak: Nejen kněz má se modlit za lid, nýbrž také lid se musí modlit za kněze. Jest to milý rozkaz samého Pána Ježíše. Jednou viděl v myšlenkách duší bez počtu: Kolik je lidí, kteří hledají Boha, kolik nesmrtelných duší, kolik to zármutku a utrpení — a tak málo těch, kteří by se starali o tyto duše. — A tehdy z jeho srdce vydral se povzdech: »Žeň sice hojná jest, ale dělníků málo. Proste tedy Pána žně, aby poslal dělníky na vinici svou«.

Ano, bratři moji, proste Ho, modlete se za dobré kněze! Modlete se hodně za mladé bohoslovce (které tu ve svatyni vídáváte), aby vytrvali v plamenné lásce mladé duše na cestě ke svému vyvolenému povolání, kteří, ačkoliv by v nějakém jiném povolání je očekávaly pozemské štěstí, pohodlí a blahobyt, přece se neochvějně připravují na své kněžské povolání, k záchraně duší, při čemž je čeká mnoho odříkání a obětí.

A i kdyby měl býti život stokrát těžší, přece nikdy nevymrou pomazaní sluhové Páně vzdor pronásledování, tupení, křížové cestě a pomluvám. Hle, po dva tisíce let zkoušeli nepřátelé Církve všecko možné. Věznili papeže, biskupové byli posláni do vyhnanství, kněží vlečeni na popraviště. Co to bylo všecko platné? Všecko marno! To by si museli počínat zcela jinak!

Víte jak? Museli by uvěznit *duši* Církve, zmocnit se jí a udusiti ji! Onoho Ducha, Svatého Ducha, který líbaje mladé muže na čelo, táže se jich: »Synu můj, můžeš mne více milovat než druží lidé? Více pro mne vykonat? ... Více trpět? Mohl bys býti mým knězem?« A jinoch odpovídá nadšeně: »Pane, Tvůj jsem, Tobě patří můj život ... a i kdyby mne očekávaly pronásledování, křížová cesta, trny a suchý chléb ... jsem Tvůj!«

Nevěříte, že je tomu tak?

V krvavých dnech komunismu (v Uhrách), kdy životu každého katolického kněze hrozilo nebezpečí nebo smrt hladem, setkal jsem se s jedním gymnasistou ze čtvrté třídy. Jeho oči zářily. Během

rozhovoru přiznal se mi, že chce býti knězem. Byl jsem překvapen. »Teď chceš býti knězem, synu můj? To raději buď metařem, prodavačem novin, jenom ne knězem! Víš, co tě očekává?«

»Od dětství se připravuji na to, že se stanu knězem!« zněla chlapcova odpověď.

Tu jsem mu pohleděl velmi vážně do očí: »Víš také, chlapče, že, budeš-li knězem, můžeš i zahynout hladem?« Chlapec se na mne podíval a odpověděl mi s uzardělým obličejem: »Na tom nezáleží, pane profesore, náš Pán Ježíš bude také *tehdy* se mnou!«

Ano, On bude s tebou! A On bude s vámi všemi, milí kandidáti kněžství, kteří se připravujete na službu Páně; a On bude s vámi všemi, milí křesťané, kteří jakýmkoliv způsobem některému studentu dopomáháte ke službě Páně!

Milí křesťané! Kněžská práce nebyla nikdy lehká a pohodlná. Kdysi leckteří rodiče byli oslněni vnějším leskem a ctí. Tenkrát bylo třeba prositi: »Rodiče, když váš syn nechce býti knězem, tedy ho, proboha, nenuťte, i kdyby při tom mělo ztroskotati nejtajnější přání matčino!«

Ale když se před vás postaví váš syn se zářícíma očima a řekne: »Otče, matko, byl u mne Pán Ježíš, políbil mne na čelo a já musím jíti, musím přistoupit k oltáři, k službě Páně« — — Ó, pak za těma lesknoucíma se dětskýma očima můžete vyušit laskavý obličej Spasitelův, ó, přivíňte pak nevinné čelo svého dítěte na svá prsa, ať tedy jde trnitou cestou ve službě Kristově a požehnejte mu k tomu!

Rodiče, dejte našemu Pánu Ježíši Kristu dobré kněze!

*

Bratři, sestry, modlete se, aby Pán seslal své Církvi horlivé kněze, svaté kněze. Modlete se, aby, když zazvoní zvony, a věřící se shromáždí v kostele, aby zde našli horlivé, svaté kněze.

Zvony, vy milé nové zvony, zvoňte a jásejte, vy posvěcené zvony! Váš hlas nechť přehluší hluk chvatného velkoměstského života. Zvony, vy nové zvony, vaše práce bude mnohem obtížnější, než byla práce vašich předchůdců. Tehdy bylo na našich ulicích ještě klidněji, a duše přijímaly ochotněji milé slovo Boží. Nuže, vy nové zvony, zachvějte každým oknem, každým srdcem, volejte a přivádějte věřící ve steh a tisících do tohoto chrámu, aby zde věřící a kněží, horliví věřící a horliví kněží, svatí věřící a svatí kněží sjednoceni klečeli před Kristem, před naším Pánem Ježíšem Kristem, naším vznešeným Kristem — Králem. Amen.

VÝZNAM NAROZENÍ KRISTOVA

Milí katoličtí bratři a sestry!

Týden, který očekáváme, je nejmilejším v roce . . . O rozrušení dětí, jak počítají noci: Ještě pětkrát, ještě čtyřikrát půjdeme spát i a pak . . . pak už jsou vánoce tu! . . . o tom vůbec nemluví.

Ale i v životě dospělých projevuje se teď nervosní rozrušení: jaký chvat a spěch, peče se a smaží, kupují se dárky, slovem: radostné rozčilení . . .

Proč to všechno?

Přijde podivuhodná noc . . . Přijde betlémské dítě. Pro mnohé lidi je to, bohužel, jen sladká poesie: Hvězda, jesle, pastýři . . . My však chceme oslavovati uvědoměle, jak je to důstojno katolíků. Proto chtěl bych dnes odpovědět na tuto otázku: Proč jsou vánoce svátkem radostným, velikým svátkem? Nebo jinými slovy: *Co pro nás znamená narození Kristovo?*

Nemohli bychom důstojněji skončit kázání tohoto pololetí. Dosud byla řeč o království Kristově. Při každé příležitosti i v příštím pololetí budu dále rozvíjet tuto myšlenku. Vzhledem k akademickým prázdninám — kázání v tomto kostele po několik neděl odpadají. V posledním kázání tohoto semestru zastavme se tedy u tří důležitých otázek:

- I. Jaký byl svět před Kristem?
- II. Jaký se stal skrze Krista?
- III. Jaký by byl bez Krista?

I. Jaký byl svět před Kristem?

Lidstvo kráčelo na zemi podobno učedníkům Emauzským: skleslé a zklamané. Nemohlo poznati, jaký je pravý cíl člověka a jaký jeho úkol. Strašná modloslužba a tma ležely nad národy. My, kteří jsme od dětství vyrostli v katolickém náboženství, můžeme si těžce představit, že lidé velmi učení skláněli se před bronzovou sochou nebo před mramorovým bohem, že vzdělaní národové se modlili ke kočce, k čápu, býku a krávi. Staří Řekové a Římané uctívali duše svých předků, sochy svých císařů. Znamenitě vzdělaní Egypťané zase býky a kočky, Indové oheň. A jak bychom se museli teprve pozastavit nad ohavnou modloslužbou nevzdělaných národů?

O čem nám svědčí toto příšerné zbloudění? Svědčí nám o tom, že sám Bůh musel přijít, poněvadž lidstvo, ponechané samo sobě, ztratilo cestu a nebylo s to nalézt Boha.

Daleko tragičtější utvářela se situace tím, že nejlepší z bloudícího lidstva sami vycítili, že tu není všechno v pořádku. Velcí filosofové (Aristoteles, Platon), staří básníci (Sofokles, Horacius, Virgil) volají občas, isouce si vědomi oné nevýslovné bídy: Kdyby jen někdo přišel, aby nás zachránil! Svět čekal na Krista! Platonovi bývá připisován tento výrok: »Nevím, odkud přicházím, nevím, co jsem, nevím, kam jdu, ty neznámá bytosti, smiluj se nad mnou!« Jaká bolest vzlyká za těmito slovy!

V Korei řekla matka jednoho japonského místodržitele: »Bylo mým zvykem, že jsem chodila samotinká pod hvězdným nebem, a volala jsem k někomu, jenž sídlí nad hvězdami, k někomu, kdo je nejenom mocný, ale i stejně dobrotivý, tak, že by měl zájem i o modlitbu ubohé matky. Nevěděla jsem, čím je, pouze to jediné jsem věděla ve své bolesti: Musí býti kdesi kdosi, který může pomoci.« Nevycífuje z toho, bratři, bolestný výkřik lidské duše po Kristu? A zamyslíme-li se nad tímto toužebným vzdechem — což ani potom nepochopíme — co pro nás znamená narození Kristovo? Z duše naší vybuchují slova nadšení, jako kdysi z úst proroka Isaiáše: »Neboť dítě narodí se nám a syn bude nám dán, vladařství na rameni bude míti a nazýván bude: Zázračný, rádce, Bůh silný, otec na budoucí věky, kníže pokoje. Vladařství jeho vzroste a pokoji nebude konce; na trůně Davidově a v království jeho vlásti bude, aby je utvrzoval a upevňoval právem a spravedlností od toho času až na věky. Horlivost Hospodina zástupů to učiní.« (Is. 9, 6—7.)

II. Jakým se stal svět skrze Krista?

Co se stalo z vědy, ze vzdělání, umění a kultury skrze Krista, abych o tom mluvil obšírněji — katoličtí křesťané — na to mi chybí čas.

Vypočítával bych všeobecně známé skutečnosti, kdybych se jen letmo chtěl zmíniti o kulturním požehnání křesťanství. Musel bych se na př. odvolati na ony, vedle kostelů všude zřízované školy, v těch stoletích, kdy se o školství a duchovní pokrok, kromě Církve vůbec nikdo nestaral. Musel bych poukázati na mnichy, kteří psali po celý svůj život knihy, na řeholníky, kteří učili národy orbě a řemeslům. Celých svazků knih bylo by potřebí, abychom vylíčili vliv křesťanství na malířství, sochařství, architekturu a hudbu. Ne, bratři, o jeho vědeckém, uměleckém a hospodářském působení nechci teď mluvit.

Ale o tom se musím zmínit, co Kristus učinil z člověka v mravním ohledu.

Mravní život lidí se skrze Krista od základu změnil. My si to ani snadno nepředstavíme, poněvadž jsme v křesťanství vyrostli,

jako na př. si nedovedeme představit, jak mohli lidé žít před sto lety, když ještě nebylo železnic. Pokusme se však vžít se do oné doby. Bylo v lidech ovšem už i tenkrát mnoho ušlechtilých, přirozených rysů, ale Kristus je zdokonalil, a semeno tolika ctností rozselo teprve křesťanství, na př. čistý život (dříve uctívali dokonce bohy neřestí), rodinný život (u Římanů se rozlučovaly ženy, aby se mohly znova vdáti, a vdávaly se, aby se opět daly rozvésti), úcta k ženě (Nejsvětější Panna Maria na oltáři), snášení chudoby (dříve sevřené pěsti otroků), cena utrpení (dříve nezpoutané zoufalství), hodnocení práce (dříve krmili ryby masem otroků).

Nejjistější základy státního života (čestnost, mravnost, vědomí odpovědnosti), si stát nikdy nevypěstí (stát trestá pouze zločiny). Tak bylo křesťanství jedinou silou, která národy vzpružovala: Každý národ zakrnl, nepřijme-li křesťanství.

Křesťanství náležitě ocenilo i duši: Duše cikánského dítěte váží více než celý hmotný svět. Proto: Dělníci a prácedárci nesmí se nenávidět, všichni jsme bratři, tedy se nesmí ani národové nenávidět. Není dovoleno opuštěné a mrzáky pohodit na ulici, proto milosrdné sestry ujímají se i nevy léčitelně chorých.

Ejhle, co znamená pro svět noc Božího narození! Ó, tato noc po dva tisíce let vyzařuje světlo, řeší všechny otázky, jest odpovědí na všechno mudrování, uhlazuje všeliký nepokoj a mrzutosti. Co duchovně velikého jsme po dvě tisíciletí viděli, to všechno z Božího narození vypučelo. Co se nazývá obětavostí, ideálním pojetím života, všechno zde běře počátek. Kristus se nám stal rovným, abychom byli takoví, jako On. Bůh se stal člověkem, aby se člověk stal Bohem.

III. Čím bude svět bez Krista?

Jest možno, aby někdo vzhledem k tolika požehnáním zaujal nepřátelské stanovisko proti Kristu? Ano. Ale co pak se stane z lidstva bez Krista? Co? Poslyšte Jörgensenovo hluboké podobenství o revolucionářských stromech:

Vysoký topol vrhl pyšnou myšlenku mezi lesní stromy. »Bratři,« tak k nim mluvil, »víte, že od nepamětných časů nám patří celá země. Zvířata i lidé jsou na nás závislí. Bez nás by nemohli žít. Živíme krávu, ovci, ptactvo, včely. My jsme středem všeho, všechno žije z nás, i lesní půda tvoří se z našeho zetlelého listí. Jen jediná moc jest ještě nad námi: Slunce.

Zdánlivě závisí náš život od něho. Ale, bratři, dle mého pevného přesvědčení je to pohádka, kterou nás straší. Že bez světla slunečního nemůžeme žít? To je stará, hloupá pohádka, osvětlené moderní rostliny naprosto nedůstojná.«

Tu se topol trochu odmlčel. Několik starých dubů a jilmů s ne-libostí šelestilo listovím, mladé stromy však se všech stran souhlasně přikyvovaly.

Topol pokračoval teď povýšeným hlasem: »Není pro mě nic nového, že mezi rostlinami existuje strana tmářů, skupina starých, která této dětinské pohádce ještě věří. Ale já skládám své naděje a svou důvěru do mladého pokolení rostlin, které má smysl pro samostatnost. Musí dojít k tomu, že setřeseme jho slunce. Pak nastane teprve nová, volná generace rostlin. Vzhůru k boji za svobodu! Ty starý vrhači paprsků, tam nahoře, tvé panskví blíží se ke konci!«

Slova jeho zanikla v bouřlivých projevech souhlasu, jež přicházely se všech stran. V tomto mladistvém, se sopečnou silou propukávajícím nadšení nikdo neslyšel tiché, varovné hlasy letitých stromů.

»Zahájíme stávkou proti slunci!« pokračoval topol. »Ve dne zastavíme všechny životní úkony a přeložíme svůj život do tajuplné temné noci. V noci budeme růsti, v noci budeme i kvést, vonět a přinášeti plody. Nepotřebujeme už slunce. Chceme býti svobodni.«

Schůze byla skončena.

Druhého dne pozorovali lidé podivný zjev. Slunce zářilo v plném lesku, jeho teplé paprsky se rozlévaly s oživující silou s nebe, květiny však se sklonily s uzavřenými kalichy k zemi, stromy svésily listy, všecko se obrátilo ke slunci zády. Teprve večer se otevřely uzavřené kalichy květů, pestré květiny napjaly své krčky k bledé záři měsíční a k matnému odlesku hvězd.

Tak to pokračovalo několik dní.

Za krátkou dobu objevily se na rostlinách nápadné proměny. Obilí leželo při zemi, dříve rostlo přece vzhůru k slunci, nyní tu však nebylo žádného slunce, ke kterému by se mohlo pozvedati. Květiny pobledly, květy uschly, listí zežloutlo. Z léta stal se podzim.

Tu počaly rostliny reptati proti topolu. Ale vzbouřenec, ačkoli tu stál s kanárově žlutými, suchými listy, dodával jim ještě odvahy: »Jak jste přece nerozumné, moje sestry! Což nevidíte, že jsem teď mnohem hezčí, mnohem zajímavější, mnohem svobodnější a samostatnější, než tenkrát pod vládou slunce? Že jste nemocné? Ach, to je lež. Jste zjemnělé a zajímaví! Staly jste se osobnostmi.«

Některé nešťastné rostliny ještě věřily topolu a opakovaly stále více žloutnoucými a vadnoucými rty: »Jsme jemnější, zajímaví, staly jsme se osobnostmi.« Ale většina z nich přerušila zavčas stávkou a obrátila se opět k oživujícímu slunci.

A když přišlo nové jaro, stál tu uschlý topol s holými větvemi

jako strašák uprostřed jásajícího lesa. Jeho nesmyslná nauka byla dávno zapomenuta. Kolem dokola stoupala vzhůru k tomu starému, ale životodárnému slunci děkovná vůně rostlin, které včas poznaly svůj blud a vrcholky stromů hleděly vděčně slunci vstříc.

Ano, bratře, chceš vědět, co bude ze světa bez Krista? Pohlédni na dnešní život rodinný (hádky, rozvody, děti nejsou potřebny, děti nejsou požeňnáním, ale kletbou).

A chcete vědět, co bude z lidí bez Krista? Pohlédte jen jednou do soudních síní (a kolik hříchů neprijde vůbec na denní světlo), pohlédte jen na všechny ty vraždy a sebevraždy.

Zamyslete se nad strašlivou mravní zpuštěností (biografy, divadla, taneční sály, noční místnosti).

Zamyslete se nad tolika pověrami, hadačstvím, spiritismem, věrou ve stěhování duší.

Zamyslete se nad životem mládeže (mravní otupělost, vyzývavé chování, sebevraždy). Kolik je mladistvých zločinců. V roce 1915 a 1916 bylo souzeno v okrese budapeštského trestního soudu a jeho okolí 30.000 mladistvých zločinců (tolik, jako v 17 největších městech Anglie dohromady). Odstrašující počet. A jaké případy! Jsou napadány a vypleňovány kostely, a právě tehdy, když se zvoní večerní klekání, poněvadž se tak hluk vloupání spíše přeslechne. Nedaleko Budapešti svázali darebáci starou ženu, která hlídala svoji káď s moštěm, hodili ji do moštu, načež káď i se ženou převrátili.

Vizte, čím bude svět bez Krista.

Ale proč mluvím stále o jiných? *Odvolávám se na nás samotny.* Jak šťastný byl náš život, když Kristus byl při nás, a jak nešťastnými jsme se stali, když jsme Krista opustili k vůli hříchu.

V Písmě svatém je zaznamenána epizoda hlubokého smyslu: Apoštolé lovili po celou noc, ale ať se jakkoli namáhali na lodičce, nemohli nic chytit. Nechytili nic, poněvadž Pán nebyl s nimi. Podivuhodně opakuje se tato událost Písma svatého i v mém životě: bez Krista jest život temnou nocí, nic než bouře, práce bez výsledku, s Kristem však štěstí a mír.

Zvláštní příběh udál se jednou před výkladním oknem cukrářského krámu. Neposedný chlapec žadonil zarputile na své matce, aby mu koupila velkou, ve výkladu vyloženou tabulku čokolády. (Byla to dřevěná, hnědě natřená reklama.) »To přece není k jídlu, dítě,« upokojovala ho matka. »Ne a ne!« křičel kluk a vřeštěl. Matka ji konečně koupila a dala chlapci. S chťivým spěchem dítě po ní sáhlo a zakouslo se do ní — prask — dva zuby byly zlomeny.

Ó bratři, jak často kousneme do malované čokolády! Jak často přijde pokušení a záludně nám šeptá do ucha: »Poslyš, přikázání

Boží jsou překážkou tvého štěstí. To že bys nesměl činiti? Ale pohled, to přece naprosto nemůžeš zachovávat . . , instinkt, příroda. To přece není hřích, to je lidské. Tohle dělá už každý . . .!»

A my jsme uvěřili pokušiteli. Ach, kdybychom byli věděli, co to znamená opustit Krista!

Když Kristus ještě nebyl na světě, jak plakala tenkrát duše lidstva po Kristu! A co se děje s duší hříšníka? Ta pláče rovněž.

Ano, lahodné požitky dovedou na čas utlumiti volání duše. Ale když tě v tichém lese obestírá tak podivuhodný mír, nebo když ležíš nemocný ve svém pokoji, když se vracíš od čerstvě zasypaného hrobu drahé ti osoby do své prázdné, studené jizby, kde nástěnné hodiny neustávají jednotvárně tikati, tu v tobě cosi zapláče tak temně z hloubí, jako odsouzenec k smrti v hladomor-ně dávných hradů: »Bratře, nebuď ukrutný, nech duši přijíti na světlo, nech ji přijíti zpět ke Kristu! Bratře, co by se stalo s duší tvou bez Krista!« V takových chvílích pozdě poznáváš, že ochut-návaje zakázaného medu, pil jsi žluč pekelného jedu.

Ukradls cizí majetek — zda jsi pro to teď spokojený?

Pošlapals čest svého bližního — jsi teď proto spokojený?

Pošpinils čistou svoji duši kalem nemravnosti — jsi teď spokojený?

Pohled, odtrhl ses od Boha — jak sneseš těžké, osudné rány života, nebude-li s tebou Kristus? Jsi sirotkem, vdovou, opuštěn-cem bez přístřeší, jako kámen hozený do příkopu — jak dovedeš tak žíti, nebude-li Kristus s tebou? Když hřích, pokušení a svody lákají — jak odoláš, nebude-li Kristus s tebou?

Bratři, jen několik dní ještě a vánoce jsou tu. Potěšíme se nad blaženou radostí dětí, budeme míti radost nad vánočním strom-kem v posvátném rodinném kruhu. Ale nezapomeňme při tom na opravdovou radost: jen tehdy smíme slaviti vánoce, když Pán se narodí také v našem srdci, v našich očistěných, Kristovým záko-nům oddaných duších.

»Byť Kristus tisíckrát se zrodil v Betlémě,
jsem ztracen na věky, když nezrodí se ve mně.«

Po válce vzbudila velký zájem kniha italského spisovatele Pa-piniho: *Storia di Christo*. Autor jest jeden z nejvýznamnějších literátů v Itálii. Po desíletí byl anarchistou, ateistou a zuřivým protivníkem křesťanství. Po válce vrátil se ke Kristu, jehož kdysi opustil. Patnáct měsíců žil v samotě a v této době psal podivu-hodně krásnou knihu: *Život Kristův*.

Kniha není sice katolicky zcela nezávadná, ale je přece jen velmi poučná. Otrásající je v ní ona část, která líčí bahno sou-časné morálky. On to dobře ví, sám to přece všechno prožil. Každý

hoří nenávistí, každý krade. Všude egoismus, hniloba, krev — tak píše Papini. Všude modloslužba: Lidé uctívají boha násilí, modly peněz a neřesti. Všude na světě smrt, tlení, boj, zoufalství.

Ke konci své knihy obrací se tento bývalý anarchista a nevěrec v hluboce dojímavé modlitbě ke Kristu a prosí Ho, aby zase přišel na svět mezi lidi.

Pane můj, kdybys byl pouze Bohem spravedlivým, tedy bys nás nevyslyšel. Neboť vše, co lidé mohli Ti učinit zlého, to také učinili. Miliony Jidášů Tě již milionkrát prodaly a políbily, a prodaly Tě ani ne za pouhých třicet stříbrných a nepolíbily Tě jenom jednou. Zástupy farizeů křičí po dva tisíce let: Nepotřebujeme žádného Krista! Pryč s ním! Jak často jsme krvavě bičovali Tvoje záda k vůli penězům, abychom se dostali dál, abychom se uplatnili. Jak často jsme Tě křižovali svými žádostmi, myšlenkami a skutky. Jak často, ach jak často, milosrdný Bože!

Kriste! My jsme Tě vyhnali z našeho středu, poněvadž Tys byl příliš čistý pro nás. Kriste! My se od Tebe odvrátili, poněvadž Tys byl pro nás příliš svatý. Kriste! My jsme Tě ukřižovali a soudili, poněvadž Tys odsuzoval náš hříšný život.

A teď?

Teď, když jsme se octli na smetišti, teď vidíme, teď cítíme teprve, jak nás mučí touha po Tobě, toliko po Tobě!

Kriste! Nám chybí jen jediné, chybíš nám Ty!

Hladový si myslí, že mu chybí chléb. Ne, chybíš mu Ty!

Kdo žízní, myslí, že prahne po nápoji. — Po Tobě prahne!

Kdo je nemocný, myslí si, že mu chybí zdraví. — Ty mu chybíš!

Kdo touží po kráse ve světě, neví ani, že hledá Tebe, věčnou krásu!

Kdo touží po pravdě, touží po Tobě: po věčné Pravdě.

Kdo dychtí po míru, dychtí po Tobě, v Němž jediné nepokojné srdce nalézá klid.

Nebe a země, blahobyt a zlý osud, radost a žal, kdo pláče a kdo se směje — všechno volá po Tobě, milý Ježíši!

Pohleď jen, jakým Betlemem je naše duše. Jak čeká a čeká! Přijď, Pane Ježíši!

Tak úpěnlivě prosí Papini, konvertita.

Bratři! Mínil jsem, že ke konci kázání vám budu přátí radostné svátky. Ale ne, teď jsem si to rozmyslil a jen o jedno vás prosím: Řekněte si se mnou tiše a všele: Přijď, Pane Ježíši! Přijď, přijď, neboť jen tehdy, my Tvoji žíznicí, dychtící, znavení vyznavači budeme míti krásné, požehnané a šťastné vánoce.

»Přijď . . . Pane Ježíši . . .!« Amen.

KRISTUS A MÁ DUŠE

Drazí katoličtí bratři a sestry!

S láskou pozdravuji vás všechny, kteří jste se po krátké přestávce, na počátku druhého akademického pololetí zase znova sešli, abyste naslouchali slovu Božímu.

Ne mému slovu, nýbrž slovu Božímu. My kněží Pána našeho Ježíše Krista máme svatou povinnost zahloubat se během týdne nad některou křesťanskou pravdou, rozjímati o ní a v neděli otevřítí své srdce věřícím, kteří Krista milují a hledají: a pak smíme jen s nadějí patřiti, jak učení našeho Pána i v srdci moderního člověka mocně plápolá, jako oživující, zahřívající, osvěčující a posilující oheň . . .

Vzpomínáte si ještě na to, bratři, že jsme nedělní kázání prvního semestru věnovali rozjímání o vznešené myšlence »Království Kristova«. Když v prosinci roku 1925 ustanovil Papež Pius XI. svátek Království Kristova, důtklivě svým kněžím připomenul, aby vysvětlili věřícím všechny složky této myšlenky, aby byli náležitě poučeni o »povaze, vlastnostech a významu svátku«. Mluvil jsem již o tom, jaký význam má ve všeobecných rysech Království Kristovo, co znamená: Kristus je Králem smrti, pozemského života, věčného života, on je i Králem Církve a kněží. Pojednáme ještě o ostatních složkách tohoto námětu v tomto druhém semestru, až do konce roku, t. j. do polovice června. Kristus je Králem dětí a mládeže. Kristus je Králem rodiny, trpících, vyznavačů víry, Králem žen atd. Co tím myslíme a co z toho následuje? Hle otázky, jimiž se budeme zabývat.

Jako předmět svého dnešního kázání zvolil jsem myšlenku, jež z části shrnuje látku dosavadních kázání, z části připravuje nás na promluvy další: Kristus je Králem společnosti, králů, národů, rodin — ano, ale nezapomeňme: *Kristus je také mým Králem!*

I. Co to znamená, Kristus je mým Králem?

II. Co z toho plyne pro můj život, pro mé činy a chování?

O tom bych k vám chtěl dnes promluvit.

I.

Kristus je mým Králem! Co znamená tato vznešená myšlenka?

Především, že *má duše touží po Kristu*. Kristus je mým jediným vládcem a pánem, jemuž mám sloužiti. Nevyjádřil jsem se však zcela správně: Jehož následovati a jemuž sloužiti je nejen mou povinností, nýbrž zároveň mou nejvyšší radostí.

Mojí povinností! »Nikdo nemůže dvěma pánům sloužiti«. (Mat. 6, 24), říká Ježíš Kristus. Kdo jsou ti dva páni? Jedním je On, to vím. A ten druhý? Každý a všechno, co je proti Němu; podlost, sprostota, hřích, — svět!

Ach, mohu tu ještě býti v pochybnosti, komu mám sloužiti? Či není ztracen život toho, kdo slouží světu a ne své vlastní duši a Pánu té duše, svému Bohu?

Sloužit Bohu jest tedy mou povinností!

Ale co znamená sloužit Bohu? Mysleti na svou duši, na věčný život. Ach, jak nás poutá dnešní život k zemi! Jak málo lidí má čas — míti duši!

Jeden dobrý znalec lidí kdysi řekl: »Pozorujme jen, jaká přání má dnešní člověk. Zdraví, štěstí, peníze. Jen málokterým přijde na mysl, aby prosili také o rozum, a ten potřebujeme přece také pro život.« Rozum? A kolik jich myslí na to, aby také prosili o duši, že vůbec mají duši? Nemáme sloužiti dvěma pánům? *Opravdu nesloužíme dvěma, nýbrž jedinému: zemi, světu.*

Spisovatel Pavel Keller vypravuje pohádku o žábě. Jako by ji odpozoval na moderním člověku! Jeho žabák neměl den ode dne jiného přání, než chytati tučné mouchy a procházeti se pod paži zavěšen s hezkou žabí slečinkou. Ó, jak vhodně tato žabí pohádka znázorňuje život tak mnohých lidí! Zvláště život mladých, kteří hledají jenom zábavu, kteří si namlouvají, že jim stačí tanec, veselá noc, zpěvní síň, požitky. Postačilo by to úplně, kdybychom měli jen tělo, ale my máme přece také duši!

A právě proto, moji bratři a sestry, že máme duši, která po Bohu žízní, musíme nejenom Krista následovat, nýbrž On musí býti mou veškerou touhou, mou žádostí, mou slastí. Bůh jest duchem, má duše jest duchem. Existuje tedy mezi mnou a Bohem příbuzenství a toto příbuzenství mne táhne k Bohu. Potok jest příbuzný s mořem, proto také teče do moře. Mořská hladina se ustavičně vypařuje, stává se z ní mrak, z mraku déšť, a voda se znovu vrací k moři, nemůže dlouho bez něho býti. Postavíš-li jí do cesty překážku, na krátkou dobu ji snad budeš moci zadržet, snad ji můžeš vésti jinou cestou, ale na skrytých cestách, ve skalních rozsedlinách, i když je rozptýlena v kapičky, přece na konec se řítí tím spěšněji ke svému moři. Tak touží duše po Bohu! Můžeš jí třeba klásti překážky (překážkami jsou zakázané požitky, překážkami jsou mělké životní názory, hříchy), můžeš ji vésti bludnými cestami, marně! Ona opět zapláče: nemůže býti bez Boha.

Ano: Ryba se nemůže utopiti ve vodě, pták se nemůže ztratiti ve vzduchu, zlato shořeti v ohni, poněvadž to odpovídá — jejich přirozenosti. A já nemohu žíti bez Boha, poněvadž to odpovídá *mé přirozenosti!*

Moji bratři a sestry! Kristus je mým Králem! Víte, co to zna-

mená? Že vůbec nežiji lidským životem, nežiji-li dle náboženských pravd, neboť Bůh a lidská duše patří k sobě.

A vězte, že právě v tom je největší naše neštěstí, že život a náboženství jsou u mnohých katolíků rozštěpeny. Stojí vedle sebe a přece by se měly vzájemně prostupovati. Jednou jsme pouze kulturními lidmi, pak zase křesťany. Když se modlíme, blížíme se k Bohu, ale jakmile začneme pracovat, zapomínáme na Boha. Je mi líto, že to musím říci, ale není tomu tak? Jakmile křesťan vyjde z kostela, ničím se neliší jeho rodinný život, jeho morálka, jeho zábavy od života nekřesťanů. Ale to by nemělo býti! Ne? Ne! Když se s někým setkáme, měli bychom hned, po několika minutách vycítiti, zda je katolík, nebo ne!

Ite, missa est! Jděte, mše je skončena! Jdeme ven a tam je s katolictvím konec! A přece, teprve nyní by měla počítí slavná velká bohoslužba čínorodého náboženského života, která by se projevila čestným jednáním, pravdomluvností a věrným plněním povinností! Moji bratři, musíme opět spojití náboženství se životem!

Kdybys musel napsati svůj životopis — upřímný životopis — co bys napsal?

Snad toto: Byl jednou jeden muž, jehož duše hladověla a žíznila po Bohu, a On ji nasycoval vzduchem, větrem, zdáním. Domníval se, že peníze, kterých měl dostatek, postačí také jeho duši. Myslel si, že vnější nádhera, kterou byl obklopen, že elegantní auto ... teplo rodinného života — jsou vším. Leč duše jeho zůstala při tom pustá. Ano, dokonce tak prázdná, že se podobala bezedné hlubině, čím více do ní házel, tím zřetelněji cítil, že všechno bylo zbytečné, že to nedostačovalo ...

Jaký smutný životopis! Nebo by zněl tvůj životopis takto: Byla jednou duše ženy, hladověla a žíznila, a pila nejružnější vína života, ale žízeň, která ji mučila, nemohla býti utišena. Jako by někdo plakal v té duši, jako by někdo náruč rozpínal, jako když dítě vztahuje své ručky k matce. Ale marně: pro samé plesy, při věčném sezení v kavárnách, pro zábavy a společnosti nezbylo jí času starat se o duši ani jediné minuty ...

Jaký smutný životopis!

Bratře, nezapomeň: Kristus je tvůj Král, Král tvé jediné duše!

Náboženství spojití se životem! Kdo chce býti jenom a jenom pobožným, stává se podivínem, nejapným člověkem. Kdo se stará zase pouze o světský život, stává se hmotařem. To dvojce musí býti spolu nerozlučně spjaté: Náboženství a pozemský život, věčné a časné problémy, modlitba a práce, tento svět a onen svět musí býti ve mně harmonicky sjednoceny, ano, to je obsahem myšlenky: Kristus je mým Králem!

Tato myšlenka má však ještě jiný, neméně vznešený obsah.

Kristus je mým Králem — to znamená, že má duše touží po Kristu. Ale znamená to zároveň, že i *Kristus touží po mé duši*.

Co říkám? Kristus touží po mé duši? Co si s ní má počítí? Jaký zisk z ní má? Mám cenu v očích Kristových? Co chce Kristus, touží-li po mé duši? »Zdvihá se země vysíleného, a z kalu povyšuje chudása« (Žalm 112, 7), odpovídá žalmista. Z prachu chce pozvednouti mou ubohou duši, z prachu hříchu a vášní. Ach, jak strašlivá je hříšná duše! . . . A jak krásná jest, když v ní přebývá Kristus! Ale žalmista říká ještě dále: »Aby ho posadil vedle knížat, vedle knížat lidu svého, mezi nejkrásnější ze svého nebeského lidu . . .« Což nevidíme, jak Kristus během století dostal svému slibu? Hleď, bratře, co se stane s ubohou duší, když se zcela svěří Kristu? Pohleď jen na Petra, Jana, Pavla a Františka z Assisi, na Augustina, Ignáce, Aloise, Stanislava, Marii Magdalenu, Anežku, Cecilii, Terezii, pohleď na sv. Václava, Ladislava, Markétu, na malou Terezii, kolik bylo líbeznosti v tomto čtyřiaadvacetiletém životě!

Ano, teď počínáme tušit, jaké závratné hlubiny otevírá před námi ona tak zdánlivě prostá myšlenka: Kristus je Králem mé duše. To znamená, že má duše touží po Kristu, a Kristus zase touží po mé duši.

II.

Zde však se nesmíme zastaviti, milí bratři. Nesmíme se spokojiti tím, že pouze víme, co Kristovo království pro nás znamená, my musíme z toho také vyvoditi důsledky: Jestli Kristus je opravdu mým Králem, tedy jaké *čestné povinnosti vyplývají pro mne z toho?*

Když mne jmenují »křesťanem«, »katolíkem«, zavazuje mne toto jméno, abych žil, myslil a choval se, jak to žádá důstojnost jména Kristova.

O polském králi Boleslavovi se vypráví, že nosil malý obrázek svého otce stále na prsou, a kdykoliv se připravoval na nějaký důležitý úkol, pohleděl na onen obrázek: »Otče, za žádnou cenu světa nechtěl bych podniknouti něco, co by tě nebylo důstojno!«

Bratři moji! Kristus je Králem mé duše! — Víte, co to znamená? Obraz Kristův je vypálen do každé pokřtěné duše, žije v ní jeho obličej. Ó, ubohý Kriste! V kolika duších je Tvůj obličej zaprášený a zablácený! A přece křesťanské jméno znamená obrovskou povinnost! »Hleďte, jak se milují!« — Tak říkali pohané, když pozorovali život prvních křesťanů. »Jenom se podívejte, to jsou křesťané!« mohli by velmi často říci naši současníci, když pozorují shnilý život křesťanů!

Z této myšlenky lze vyvoditi ještě mnohem více! Nejen, že

obraz Kristův ve mně žije, nýbrž — pokud je Kristus opravdu mým Králem, žije ve mně živý Kristus!

Žije ve mně Kristus a jest tedy nutno, aby můj život byl ustavičně hořící kadidelnicí! Ve mně sídlí Kristus! Jaká to pěkná myšlenka! To tedy nesmím nikdy jíti z domu! Nesluší se přece, nechati hosta doma samotného! Jak to? Nesmím vůbec pracovat? — ale ovšem, jenže tě práce nesmí tak pohltit, abys zapomněl na Krista. A což povinnosti? — třeba je vyplnit, ale současně nesmíš zapomenout na Krista. A co zábava? — můžeš se bavit, ale Kristus ať je také při zábavě s tebou! »Kristus jest ve mně!« — Jaká žhoucí, rez ničící, plamenná myšlenka!

Ano: vždycky jsem před očima Kristovým! Ať jsem kdekoliv, ať činím cokoli, ať mluvím cokoli, vždycky! Jak čistým musím býti, když Kristus ve mně bydlí! (Na oltář stavíme také jenom zlatou nádobu.) Ve mně jest Kristus, musím tedy býti čistým!

Čistý musí býti můj úmysl, čisté musí býti mé myšlenky! Ó, Kriste můj, obstály by při zkoušce všechny moje myšlenky? Mé oko musí býti čisté! Ó, Kriste můj, obstály by při každé zkoušce — všechny moje pohledy?

Čistý musí býti můj jazyk! Ó, Kriste můj, obstály by při zkoušce moje pomluvy a moje povídání?

Čistým, čistým musí býti všechno ve mně: neboť jsem živým svatostánkem. Kristus je ve mně! Co to ještě pro mne znamená? To, že jsem nejen svatostánkem, nýbrž i monstrancí, čili, že celý můj život má býti stálou výstavou Nejsvětější Svátosti, z mého života má vyzařovati duše Kristova. Tělo jest sice moje, duše však, která se v něm kryje, — Kristova. Hlas jest můj, spodní tón však Kristův. Kdo mne vidí, má viděti Krista, ten, k němuž mluvím, měl by z tepla mých očí vycítit Krista. Dle zevnějšku není na mně nic zvláštního: jsem obyčejným, ubohým smrtelníkem, ale dle tepu mé krve musí každý vycítit, že pod tím ubohým zevnějškem bije božské Srdce!

Bratři a sestry! Někteří lidé jsou si tak podobní, že sotva lze rozeznati jednoho od druhého. Nuže, budiž ty druhým Kristem! »Žiji, avšak ne já, nýbrž žije ve mně Kristus« (Gal. 2, 20). Jsem živým obydlím Kristovým, živým královským palácem!

Často slyšíme, že dvanáct apoštolů obrátilo svět. Je to pravda, ale také ne! Dvanáct apoštolů? Nu ano: s počátku jich tolik bylo. Ale ti, jichž se dotkl oheň apoštolských duší, počali ihned plannouti a přidružili se k apoštolům. Od těchto nových vzplanuli opět noví, a tak se šířila láska Kristova jako lesní požár, jako vlnobítí, jako — nebuďte pohoršeni, bratři, jako — epidemie!

Ano, když jsem už to jednou vyřkl, využiji tohoto přirovnání obsírněji. V prvokřesťanských časech byl každý nakažen křesťanským bacilem, křesťanskou epidemií. Kdo počal s křesťanem jen

hovořiti, toho už příštího dne zachvátila svatá nemoc, tato božská epidemie: lepší, lidštější, světější, zcela jiní lidé se z nich stali.

Bratře! Kristus je mým Králem: víš, co to znamená? Musím v sobě nositi křesťanskou nákazu, křesťanskou epidemii; ať vkročím kamkoliv, ať jdu kamkoli, s kýmkoli mluvím: nakazí ho Kristova láska. Mám roznášet nemoc? Ah ne! Ale svěží zdraví, jež vede k životu věčnému! Ano, měl bych býti jasným ukazovatelem spolubližnímu, jenž ve tmě bloudí a tápá, a tak ho přivést k milujícímu srdci Ježíšovu. Nemusím to říkat, ale svým příkladem, svým životem musím uskutečňovati slova básníkova:

K vám, ó bratři, posílá mne Bůh,
bych vám ve tmách na rozcestí svítil,
tiše, jak svatojanská muška svítil,
paprskem ohně, jež Bůh ve mně vznítíl.

(*Al. Sik.*)

*

Pohled'te, katoličtí bratři a sestry, jaký živý pramen myšlenek posilujících duši prýští z této tak zdánlivě jednoduché věty: »Kristus je Králem mé duše«. To znamená, že lidská duše touží po Kristu, a Kristus, že také touží po lidské duši; ale to ukládá i vznešenou povinnost: nejenom nositi jméno křesťana, ale i žíti jako křesťan a býti živým chrámem Kristovým.

Kristus a má duše! To vysloviti je už ctí. Jest možné, že v mém dosavadním životě byl rozkol... že tyto dva pojmy byly hodně od sebe vzdálené... Jest možné...

Ale teď jdu Kristu vstříc!

A co potom zakusím? Něco neobyčejného: Kolik kroků učiním já ke Kristu, tolik jich On učiní ke mně. U každé duše, která Boha miluje, opakuje se líbezná scéna z dětství sv. Teresie.

Sv. Teresie byla ještě malým dítětem. Dojatě naslouchala čtení o utrpení Páně a v její dětské duši vzplanul vděk: »Můj Pane, jenž jsi pro mne tolik trpěl, i já chci obětovat pro Tebe svůj život...« A dítě uteklo z domova, aby kdesi v dáli mezi divochy mohlo zemřítí mučednickou smrtí pro Krista. Když tak pospíchala po silnici, zastavil ji pojednou cestu zářící, překrásný chlapec.

»Kdo jsi?« oslovil Teresii.

Malá uprchlice odpověděla bázně: »Já jsem... Já jsem... Teresie Ježíškova, a kdo jsi ty?«

»Já? Já jsem Ježíšek Terežčin!« — řekl chlapec zářivých očí a ihned zmizel...

Ježíš zmizel — ale poučil mne, že jak daleko pospíším za Ním

se srdcem rozteskněným a milujícím, zrovna tolik kroků že On učiní k nám s nemenší touhou, láskou a milostí.

Kdo jsi, Pane můj?

Jsem Kristus, který touží po lidské duši! A kdo jsi ty?

Já jsem lidská duše, která touží po Tobě, Pane můj! *Jsem Tvým poddaným, buď mým Králem! Amen.*

Milí katoličtí bratři a sestry!

Náš věk, 20. století, jest s pýchou nazýváno »stoletím dítěte«. Uznejme, že dost oprávněně. Tělesný a duševní vývoj dítěte nebyl snad v žádné době sledován s takovou pečlivou pozorností a s takovou obětavostí jako dnes. Pod nejkřiklavějšími tituly koná se většinou nesporně cenná práce, která chce zachrániti děti: Ochrana matek a kojenců, sport, hygiena, patronáty, péče o mládež, soud pro mladistvé provinilce, dětské zotavovny, zákony chránící děti, pedagogická laboratoria... Vesměs užitečné věci, vesměs cenné práce, a přece cítíme ihned, že se při tom zapomnělo na to nejdůležitější.

Jest třeba tělesné péče, jest potřeba nauky o zdraví, jest třeba dobrého mléka a slunečních paprsků, jest potřebí školy a hnutí mládeže... To všecko je potřebné a to všecko si také zaslouží drahý budoucí klenot národa, ale — to nestačí!

Nedostačí to, poněvadž dítě kromě těla má také ještě duši. Nedostačí to, poněvadž dle našeho svatého přesvědčení byla by to všecko jen poloviční práce, a nebojme se to říci, i marná práce, kdybychom vedle tělesného a rozumového vzdělání dítěte nedbali jeho duše. Drazí bratři! Tím jsem také již označil předmět dnešního kázání. Slovy co nejteplejšími chtěl bych promluvit o ceně dítěte. Rodiče mají viděti v dítěti úkol od Boha svěřený a nanejvýš čestný, o jehož svědomitým provedení budou museti vydat přísný počet před soudcem světa. Chtěl bych přesvědčiti rodiče o tom, že děti nenálezejí jen jim, také ne pouze společnosti a vlasti, nýbrž v první řadě Bohu. Čili, krátce řečeno, předmět dnešního kázání zní: *»Kristus je Králem dětí.«*

Milí bratři a sestry! Jak Pán Ježíš smýšlel o dětech, jak je měl rád, jak vysoce si jich cenil, o tom nechci teď mluvit. Stránky Písma svatého, které o tom pojednávají, jsou příliš dobře známy.

Většího přítele dětí země dosud nikdy nenosila.

Svatá evangelia jsou plná míst, která nám vyprávějí o nesrovnatelné lásce Páně k dětem. Ještě v pozdních večerních hodinách unavený Spasitel pronesl věčně památná slova: »Nechte maličkých přijíti ke mně!« — Při vjezdu do Jerusalema právě děti volaly Hosanna! a házely mu kvítí pod nohy. Jindy zase učil, že Bůh více než jiné miluje děti, a kdo se jich ujme, ujímá se Jeho samotného (Mat. 18, 8. 19. 15.) On vydává první zákon, který bere v ochranu děti, a dle kterého by bylo lepší, zavěsiti na krk žernov osličí tomu, kdo kazí duši dítěte (Mat. 18, 6). Ba, od apoštolů dokonce

požaduje, aby jejich duše byly jako duše dětí. (Mat. 18. 3; Mar. 9, 32, — 49. Luk. 9, 46—48.) On sám se rád zabýval dětmi. (Mat. 19, 13.) Žehnal jim. Děti Ho doprovázejí ke chrámu a pění Benediktus, jímž Církev pozdravuje dodnes v eucharistii k nám zavítavšího Ježíše. (Mat. 21, 15.) Jak se radoval nad dobrou vůlí jinocha (Mar. 16, 31) a jaká bolest svírala mu srdce, když viděl mládež na bludných cestách! (Ztracená ovce, marnotratný syn.) Ba i když nesl kříž, bylo mu ještě líto dětí: »Dcery jerusalemské, neplačte nade mnou, nýbrž samy nad sebou a nad dítkami svými.« (Luk. 23, 28.) Ale jaký význam má to pro nás, katoličtí bratři a sestry? Takový význam, že katoličtí rodiče mají nesmírně důležitý úkol: Musejí si vážit a milovat dítě, nesmí však vidět ve svém dítěti jen hračku, cukrovou panenku, parádu, jež má druhé dráždit k závisti, ale vidí v něm drahocenný klenot Boží, člověka, jenž je povolán k věčnému životu a jehož duši vytvářeti dle vůle Boží patří k nejčestnějším z úkolů a povinností rodičů.

I.

Milí rodiče! Jestli je pravda, že dítě není jen vaším, nýbrž také Božím vlastnictvím, — a kde jsou křesťanští rodiče, kteří by nepocítovali pravdu těchto slov? — jestli je pravda, že Kristus je také Králem dětí, pak z toho vyplývá nevýslovně důležitá povinnost, svatý úkol: vychovat dítě nejen pro časný život, nýbrž zároveň také pro život věčný.

Moji bratři a sestry! Kolik rodičů zapomíná na tuto nejdůležitější pravdu! Mnozí z nich jsou starostliví, přinášejí vše možné oběti a nedbají žádné námahy, jen aby jejich dítě bylo stále milejší, chytřejší a vzdělanější: Škola, klavír, německy, francouzsky, taneční kursy, tělocvik . . . všechno správné a dobré, ale — bratře a sestro — tvé dítě má také duši, staráš se také o ni? Nezapomeň, že dítě je Boží zástavou, Bůh je bude jednou od tebe žádati, i počet z toho, jak jsi ho vychoval.

»Mé dítě se přece učí ve škole náboženství!«, odpovíš mi. Oh, to nestačí! Co jsou mu platny ty dvě hodiny náboženství týdně, když nevidí uskutečňovati krásné pravdy náboženských hodin doma, ve společnosti a na ulici, anebo když na dítě působí příklad, který naprosto odporuje náboženskému vyučování?

»Co mám dělat? Mám mu ustavičně kázati? Stále se s ním modliti?« Ano, i to máš dělat. Mluv jen častěji o Ježíši a nech své dítě také se modlit — než přece musíš činit ještě mnohem víc, než toto. A co? Bratři a sestry, pokusím se úlohu rodičů shrnouti takto: vychovávejte děti 1. v kázni, 2. pod dohledem, 3. příkladem.

Uchovávejte děti v kázni.

Příběh kněze Heliho ze Starého zákona je vážnou výstrahou rodičům, kteří všechno přehlížejí a všechno odpouštějí. »Oznamuji mu . . . , že jsem odsoudil dům jeho na věky pro tu nepravost — tak praví Pán« — »že věděl, jak nešlechtně činí synové jeho, a netrestal jich.« (1. Král 3, 13.) Heli káral sice své špatné syny, ale ne dostatečně.

Nuže, co by teprve řekl Pán opičí lásce našich rodičů? »Opičí láska?« Odkud pochází toto hrozné slovo? Říká se, že opice miluje svá mláďata až příliš, olizuje je, ano umačkává je a usmrcuje samou láskou. Jak to? Lze z lásky někoho usmrtit? Je možné, aby rodiče usmrtili z lásky své děti? Ano, jest to možné! Mohou usmrtiti jejich duše. A jsou opravdu usmrcovány ve všech rodinách, kde je nyní provozována novodobá modloslužba: na trůně sedí 4—5letý malý tyran, zuří a bouří, vzdoruje a zmítá sebou a dva dospělí se před ním ulekaně sklánějí, obíhají kolem a pospíchají, aby vyhověli náladám drahé, malé modly. Rodiče! Nejste-li dosti silní, abyste dovedli poručiti svým dětem, abyste jim dovedli něco odříci, nedovedete-li čelit žádné jejich prosbě, rozpomeňte se jen na zbabělost Herodovu, který nedovedl odporovati šílené žádosti Herodiády, a tak proti svému vlastnímu přesvědčení dal stíti Jana Křtitele.

Děti nerozmazlovat, nýbrž je vychovávat k bezvýhradné poslušnosti, je nejen dobrá, nýbrž i křesťanská výchova. Běda ubohému dítěti později (a rovněž běda rodičům!) — nepožadují-li rodiče od něho naprostou poslušnost.

»Když však dítě pláče? Když chce něco mítí?« Nu, ať si pláče, to přec neuškodí zdraví. Rodiče, pamatujte si: jest lepší, když dítě pláče v mladých letech k vůli rodičům, než aby rodiče v pozdějších letech plakali k vůli dítěti!

Uchovávejte děti také svým dohledem.

»Jakže? Máme jim býti ustavičně v patách?« Ne, ale musíte vždycky vědět, kde se dítě v tuto minutu zdržuje, s kým se stýká, nebo čím se zaměstnává. Matky, otcové! Víte také, kdo je nejdůvěrnějším přítelem vašeho dítěte? A o čem s ním mluvívá? S jakou společností se stýká váš syn? A jaké romány čte vaše dcera? . . .

Oh, neříkejte, co říkají tak mnozí! Neříkejte: »Mé dítě je ještě tak naivní, takové malé dítě, tak nevinné, neví ještě o ničem.« Neomlouvajte tímto způsobem svoji nedbalost! Sv. Pavle, apoštole národů, cos řekl o takových rodičích? »Nestará-li se kdo o svoje a zvláště o domácí své, zaprel víru a je horší nežli nevěřící.« (1.

Tim. 5, 8.) Jakže? Svatý Pavle, znals už tenkrát dnešní ženy, dnešní matky? Znals už tenkrát moderní matky, které se baví na večírcích, na schůzích a v divadlech, mazlí se se svými psíky — ale aby se zabývaly dětmi? — ne, na to nemají času!

Jsou, bohužel, matky, které se nemohou svými dětmi patřičně zaměstnávat, poněvadž celý den musí se starati o vezdejší chléb v továrně, v kanceláři, v obchodě, takže nemají opravdu času. Na tyto teď nemyslím. Neboť ty konají, když se pozdě večer vrátí domů, alespoň to, co mohou ještě vykonat. Myslím především na onu bohatou matku, která nemá času zabývat se svým dítětem, poněvadž v lesku svých klenotů sedí den ode dne v divadle, zatím co doma její živé klenoty, její drahokamy, vychovává služka. Řekl jsem »matka«? Ne! Je to dáma, která je sice od Boha pozhnaná dětmi, která však není hodna býti nazývána matkou!

Moji bratři a sestry! Kristus je Králem dětí! Vychovávejte je pod svým dozorem!

Uchovávejte je však i svým dobrým příkladem. Bohužel, z přítomného rodinného života mizí stále víc a více krásné zvyky, které našim starým rodinám dodávaly tolik půvabu a tepla. Společně vykonávanou ranní a večerní modlitbu, náboženskou četbu, obrazy svatých na zdi, zbožné rozhovory... to známe dnes už jen z vypravování našich babiček.

»Jestli kořen svatý, tedy jsou i větve svaté« — praví apoštol. Když však kořen není svatý? Když otec a matka mají studenou, ztuhlou duši? Co má býti pak z dítěte?...

II.

Milí bratři a sestry! Ještě jsem neřekl všechno, co jsem chtěl o výchově dětí říci; věnuji dokonce tomuto předmětu i příští nedělní kázání.

Ale když už prodléváme u této otázky, která rozhoduje o osudu národa — dovolu mi, abych se dotkl nejchoulostivější rány tohoto problému. Prosím vás, nehoršete se, že to teď připomenu a že o tom budu mluvit na kazatelně přímo a jasně. Směli by zvěstovatelé božské vůle mlčeti, když plní děsu si musíme přiznati, že svatyně křesťanských rodin jsou zamořeny hříšným a bludným smýšlením? Ať probírání této otázky je sebe palčivější, sluhové Boží nesmějí nikdy v době nebezpečí mlčeti, neboť Pán lidského života ještě dnes jim přece prikazuje, co přikázal starým prorokům: »Volej, co máš hrdla, nepřestávej, zvuč jako trouba hlas tvůj pronikavě; oznam lidu mému zločiny jeho« (Is. 58, 1.). Ano, bratři a sestry, katolická Církev nesmí zavírat oči před onou odstrašující módou, jejíž hrozná záplava, zatím co utápí rodinný život v hříchu, ohrožuje národy vyhynutím.

O čem uvažujeme, drazí bratři a sestry? Uvažujeme o lásce k dětem a o nenávisti k dětem, o tom, zda jsou děti »požehnáním« nebo »kletbou« moderní rodiny.

Pokud sahají dějiny, všude můžeme viděti, že tam, kde žili čestní lidé — dítě bylo chloubou rodiny. Nechci ani připomínati starozákonného národa židovského, nechci mluvit o tom, že žena u starých Židů plakala, když jí Bůh nedal žádných dětí. Dojemně píše Písmo svaté o modlitbě Anny, matky Samuelovy: »Hospodine zástupů! Shlédneš-li milostivě na trápení služebnice své... a dáš-li mi chlapečka, dám jej Hospodinu po všechny dny života jeho« (1. Král. 1, 10).

A vzpomeňte na sv. Alžbětu, jak byla smutná, poněvadž nemohla nazývati žádné dítě svým vlastním a jak jásala, když se narodil Jan Křtitel: »I uslyšeli příbuzní, že Pán prokázal jí velké milosrdenství a radovali se s ní« (Luk. 1, 58).

Neodvolávám se více na starozákonní národ, nýbrž spíše na názor lépe smýšlejících Římanů. K jedné z nejvznešenějších římských paní, Cornelií, přišla na návštěvu přítelkyně z Kapue, velmi se chlubila svými klenoty a konečně říkala: »Ale, drahoušku, ukaž mi také své nejhezčí šperky!« A tu jí Corneliie přivedla své děti a pravila: »Pohleď, to jsou mé nejvzácnější klenoty...«

Ano, na dítě se vždycky pohlíželo jako na doplněk rodiny, jinak byla pokládána za nedokonalou. Zeptejte se někdy čestně smýšlejícího venkovana: »Máte rodinu?« Co odpoví? »Ano, pět!« Čímž myslí svých pět dětí, neboť dle jeho názoru nemůže býti o rodině vůbec řeči tam, kde není dítěte.

A v jistém smyslu je tento lidový výraz oprávněn, neboť:

Co je rodina bez dítěte? Kvetoucí strom bez ovoce!

Co jest i nejbohatší rodina bez dítěte? Zimní den bez slunce a tepla!

Co jest nejskvělejší domov bez dětského smíchu? Dunící mramorová krypta bez života!

Bohužel, šíří se nyní děsný názor, hřích, který pustoší domov: manželé se bojí dítěte! Nevýslovně smutné, když vidíme zdravé manžely, jimž by Bůh daroval děti, ale oni nechtějí žádných přijmouti, poněvadž je jim dítě břemenem a nahání hrůzu. Příšerný hřích, když zasahuje ruka manželů do svaté vůle Boží a odhání od sebe nevinná robátka, která by jim chtěl dáti. Mrazí nás, když patříme na tento velký moderní hřích, když snoubenec neb snoubenka se postaví před oltářem s úmyslem, že budou pouze manžely, ne však otcem a matkou. Děsíme se, když pozorujeme, že rodinná svatyně stává se doupětem neřestí. Rodinný dům zní prázdně. Hřbitov není až kdesi venku před městem, nýbrž uvnitř rodin, kde matka nepohupuje kolébkou, jako nejsvětější Panna, nýbrž kope hrob. Rodinná zahrada bez květin, bez vůně...

Bratři a sestry! Nechci již déle hovořiti o tomto hrozném hříchu. Kdyby alespoň každý z manželů jednou uvážil, že bude muset před Bohem vydati strašný počet z tohoto šíleného zločinu, že snížil svátost manželství v bahno hříšných požitků!

Jedno chci ještě připomenouti: musí také vydati počet vlasti! Nepotřebujeme dlouho uvažovati, co se stane s našim národem, když bude v rodinách trpěno poze jedno dítě. O několik desetiletí později — národ vymře. Budou-li tu dvě děti, nezvýší se nikterak počet obyvatelstva: Dva staří lidé zemrou a dva mladí lidé zůstanou; přírůstek jest jen tam, kde jest více dětí než dvě. A kolik jest rodin, kde jsou jen dvě děti! Nebo jedno, nebo žádné! A nejen v našich městech, v nemravném velkoměstě! Tento hřích počíná strašně zuřiti i na venkově! Dnes už, přes zákonný zákaz, jest roční počet vyhnaných plodů větší, než počet porodů živých dětí. V roce 1911 bylo napočítáno v Německu 340.000 zmařených porodů, r. 1923 — 500.000 a r. 1927 už více než jeden milion. Připadají tu tedy na pět porodů dvě vraždy nenarozených dětí.

A u nás? Počet takto zmařených dětí se odhaduje ročně na 100.000, a sedmkrát více umírá žen následkem nedovoleného zákroku, než při normálních porodech.

Jestliže si nikdo netroufal proti tomu protestovati, tedy křičí katolická Církev a pronáší slovo ochrany nevinných životů, které lidé nenechají přijíti na svět! Ach, o jak nenahraditelné hodnoty bychom byli oloupeni, kdyby byla Církev nechránila dítě! Neměli bychom sv. Františka Xaverského, neboť byl sedmým dítětem svých rodičů. Neměli bychom sv. Teresie z Lisieux, poněvadž byla devátým dítětem svých rodičů. Neměli bychom sv. Ignáce z Loyoly, poněvadž byl třináctým dítětem svých rodičů. A neměli bychom sv. Kateřiny Sienské, poněvadž byla dvacátým pátým dítětem.

Vím, vím velmi dobře, co tak mnozí proti tomu namítnou. »Hříchby byly vždycky a zlí lidé byli také v jiných dobách.«

Zajisté, byly také hříchby, ale přec ne v tak ohromujícím množství! Nikdy lidé nehřešili s takovou cynickou otevřeností. Nikdy s takovou samo sebou se rozumějící rafinovaností.

»Ano,« — řeknou opět jiní — »tobě se lehce mluví s kazatelny. Neznáš příšernou bídu dneška? Není práce! Není ani bytů! A všecko je tak drahé! Sotva můžeme žiti my dva, co pak, kdyby nás přibýlo pět, šest?!«

Bratři, sestry! Víte, co na to odpovím? Mám to snad vyvracet? Nebo zapírat? Ne! Můj obličej se zachmuřuje smutkem, neboť musím přiznati: Bratře! Máš pravdu! V mnohém máš pravdu! Strašná drahota mi není neznáma. Také dobře vím o stísněných, nedostatečných obydlích. I o malých platech vím. Ale kdybych já byl zákonodárcem, tedy bych zákonně nařídil, aby otec, pozhnaný dětmi, platil odstupňovaně menší daně a postupně zvýšil bych

příplatek na rodinu a dal bych mu přednost při obsazování místa a poskytl bych mu různé výhody, úředně bych však zakázal ona různá oznámení, v nichž jsou hledáni »bezdětní manželé«. Ano, to bych učinil . . .

Než i když toto všechno je pravda, moji milí bratři a sestry, dovolte mi říci: nemohu jednat jinak, zrovna tak, jako Církev nemůže jednat jinak! Neboť Pán nevyřkl páté přikázání takto: »Nezabiješ, budeš-li mítí obydlí!« Zrovna tak nedal šesté přikázání: »Nesesmilníš, jestliže jsi chudobný!« Ne! Nikdy tam nezní »jestliže«, nýbrž prostě: »Nezabiješ! Nesesmilníš!«

»A což když je člověk příliš chudobný? A jestli je žena churavá?«

Bratře, sestro, myslíš, že Bůh, daroval-li ti již dítě — že odepře sousto chleba pro vás? Tvá žena je churavá? Ale což nelze snášeti tělesnou chorobu snáze, s klidnějším svědomím, než aby se tento hrozný hřích přičil vůli Boží a zamořoval duši? A když už myslíte, že byste více dětí neuživili, tedy tu je jen jediné východisko: Zdrženlivost v manželství. »To je tak těžké.« Může být, milý bratře, milá sestro, ale Církev nemůže přec ustoupit. A i kdyby tu stála se svými slovy zcela samotná v tomto zvráceném světě, tedy přece pozvedne se vším důrazem svého hlasu k obhajobě manželské čistoty; staví se rovněž na stranu ještě nenarozených, nevinných dětí, neboť Kristus je také jejich Králem! A dokonce i tehdy varuje a napomíná, i když jen proto ztrácí mnoho těchto ledově studených duší, ví přece příliš dobře, že chrání tak nejen Boží zákony, nýbrž zároveň zájmy naší vlasti.

Dovolte mi, abych mluvil zcela otevřeně: právě tam, kde se nejvíce bojí dítěte, výmluva na chudobu je bezdůvodná! Kde ještě najdeme, moji drazí, v dnešních dnech rodiny s četnými dětmi? Právě v nejchudších, nejprostších vrstvách. Kde se setkáváme naopak jen s jedním dítětem, nebo kde není vůbec žádné? U oněch blahobytných, kde i více dětí mělo by dostatek jídla. Ba, až nadbytek jídla! Také koláčů by dostačilo! Mléka by bylo více než dosti! — Ale právě tam by dítě bylo na překážku, vždyť by rušilo ustavičné dámské návštěvy, věčné okázalé vystupování, bezměrné pohodlí a požitky matky!

Matky, co potom, až v »den hněvu«, v »den běd a nářku«, pozvednou proti vám své žalující malé ručky ty děti, jimž jste se nedaly ani narodit? Proti vám, před trůnem všemohoucího Boha!

Matky, matky, které nechcete mítí více než jedno dítě, mějte se na pozoru! Co potom, když vám Bůh toto jediné odejme? Co pak, až se budeš vracet ze hřbitova domů, s uplakanýma očima a s krvácejícím srdcem a reptati proti Bohu za to, že tě »tak krutě navštívil« a musíš vyslechnouti to, co odpověděl jeden kněz takové zoufalé matce:

»Řekněte mi, prosím, milostivá paní, nejste sama vinna tím, že nemáte teď za své zemřelé dítě žádnou náhradu?« a zoufalá matka neodvážila se odpovědět, poněvadž její odpověď by musela býti sebeobžalobou...

*

Milí bratři a sestry, tím uzavírám nyní své kázání. Bylo trochu delší než obvykle, vždyť i námět byl úžasnější než obvykle. Aby vám teď neuniklo ono ponaučení, nemohu skončit, aniž bych ke konci nepřipomenul strašnou legendu Pavla Kellera o Herodesovi, vražedníku betlémských dětí.

Legenda vypráví, že pokaždé 28. prosince, jakmile počne svítati v den Neviňátek, vylétnou z dvoutisíciletých hrobů betlémských malé, bílé duše. Táhnou ruku v ruce k Jerusalemu, a když se vznášejí nad dávno zapomenutým hrobem Herodesovým, počnou tyto nevinne zavražděné dívky tiše a bolestně zpívat.

Ha! Co je to, jaké strašidelné hlasy? volá v hrobě odpočívající krutý tyran a tiskne s chvěním svůj kostlivý obličej k zemi. Marne... bolestný zpěv proniká děsivě do hrobu...

Ne, to nelze vydržet! — mrtvý vyskakuje a pádí do dále. Bílý zástup dětí za ním. Ať kamkoli prchá ukrutný vrah Herodes, děti jsou mu všude v patách. Utíká na loď námořních lupičů, ale ti ho házejí ihned přes palubu. Přidružuje se v nejtmavějších lesích k bandě lupičů — než i ti ho ženou pryč — děti za ním. Teď pospíchá k popravišti, kde leží zahrabáni oběšenci. Tito však uplétají z provazů dűtky a zahánějí ho — a děti za ním... A pak... pak se náhle zastavuje v jednom malém městě před domkem, a dětem, které ho pronásledují, ukazuje dovnitř: »Pohleďte jen na tuto ženu, zde, nad její postelí visí kříž, a ona je přece zrovna tak špatná, jako já kdysi...« Ulekaná nevinátka se vzdalují, neboť dveře domu se otevírají a vylétá odtamtud malá, nevinná duše: duše právě zavražděného dítěte, jež hříšná matka nenechala přijíti na svět...

Tak vypráví legenda.

Ó Pane Ježíši, Králi dětí, *nedopust', aby tato legenda se stala v našich rodinách pravdou!* Amen.

KRISTUS A MLÁDEŽ

Milí katoličtí bratři a sestry!

Dnes chtěl bych pokračovati ve svém kázání tam, kde jsem poslední neděli skončil. Bez jakéhokoliv přechodu mohl bych dále rozvinouti zmíněnou myšlenku. Neboť i kdybych byl nedostal minulého týdne od svých milých posluchačů dopisů, krví psaných žalobných dopisů, tedy přece bych si byl toho vědom a cítím to také v hloubi srdce svého, že jsem v posledním kázání pronesl neobyčejně vážný požadavek našeho náboženství, jehož čestné splnění vyžaduje často v současné hospodářské situaci mučednické statečnosti.

Bratři a sestry, vím o tom příliš dobře! Ale tomuto Kristu Králi, jenž kdysi od křesťanů žádal mučednickou smrt, přísluší právo — žádati od nás *mučednický život*.

Ve svém dnešním kázání chci postoupiti pouze krok dopředu. »Malé děti — malé starosti, velké děti — velké starosti« říká moudré přísloví. A kdybych chtěl voliti pro toto kázání motiv, sotva bych našel nějaký vhodnější a pravdivější než tento.

»Malé děti — malé starosti.« Tímto námětem zaměstnávali jsme se poslední neděli, když jsem mluvil o tom, že Kristus je také Králem dětí, že s úzkostlivou láskou sleduje jejich kroky a jednou ve vši přísnosti povolá rodiče k zodpovědnosti, zda své děti vychovávali v kázni, pod dohledem a svým dobrým příkladem.

Když úloha rodičů již při výchově malých dětí není snadná, co mám teprve říci o oné těžké odpovědnosti, kterou mají rodiče při výchově dospívajících jinochů a děvčat? Dorůstající děti potřebují otce a matky mnohem víc, než malé děti. Povinnosti rodičů k dětem dospělým mnohem tížeji se plní než k dětem malým. Malé děti — malé starosti. Velké děti? Velké starosti! Pravdu těchto slov pocítí každý, kdo se věnuje výchově dorůstajících jinochů a dívek v moderním, pokušením prosyceném světě. Ale milí katoličtí bratři a sestry, *Kristus jest Králem také dorůstající mládeže*. Pohledme jednou tomuto obtížnému úkolu do očí:

1. Jaká nebezpečí ohrožují duši naší dnešní mládeže?
2. Jak jsou dospělí povinni pracovat, aby v drahém klenotu naší Církve a naší vlasti, totiž v duši naší mládeže byla upevněna královská vláda Kristova.

I.

Abychom lépe pochopili ono nebezpečí, jež ohrožuje duši naší

mládeže, musím vylíčiti několika upřímnými slovy stav duše dnešních 16—20letých mladých lidí. Má slova však vzlykají bolestí, když začínám mluvit o smutném duševním *zmrzačení*, k němuž dospěla velkoměstská mládež naší doby, třebaže z velké části bez své vlastní viny. Nyní se velmi často zpívá a recituje: »Věříme ve slavnou budoucnost své vlasti!«, když se však ohlédneme kolem sebe otevřenýma očima, procitne v naší duši ihned myšlenka: Můžeme opravdu věřit ve slavnou budoucnost své vlasti? ... Vždyť kdo má tuto budoucnost zabezpečit? My staří, shrbení? My jistě ne! Pak tedy — mládež. Co? Mládež? Která? Snad ona, kterou vidíme dorůstati kolem sebe? Tato mládež, která nedbá o žádnou autoritu, s kterou si neví rady ani rodiče, ani škola, ani dílna? Tito, každému ideálu se posmívající a rameny krčící osmnáctiletí starci, kteří už o životě »všecko vědí« a kteří »už to mají všecko za sebou«?! Tito klátící se, nakadeření, hýřící klackové, v jejichž očích, planoucích ohněm zvířecích pudů, hoří bezuzdná touha po požitcích?! Kteří nevezmou modlitební knihu nikdy do ruky, neboť jejich jedinou četbou jest »Večerník« a »Eros«. Kteří nikdy nezajdou do kostela, kteří ani nevědí, kde stojí národní museum, kteří však tím lépe znají »Arenu«. Jimž je neznáma městská knihovna, ale ne městské kabarety. Tito hejskové, úpadkoví, blaseovaní, strhaných nervů, jejichž jedinou ozdobou je pudr, ti, že by měli naší budoucnosti zajistiti nové tisíciletí?

Neříkejte, moji bratři a sestry, že přeháním, že jsem škarohlídem. Může být, že váš syn, vaše dcera nejsou takoví. Jestli opravdu ne, tedy na kolenou děkujte Bohu den ode dne!

Mluvíím nyní však o průměru. A průměr dnešní mládeže — buďme jen upřímní — je strašně zkažený! Vyslechněme jen až do konce roztrpčené žaloby starších mužů a žen, hořké žaloby na mládež, která neuznává žádnou autoritu, která pohrdá rodiči, všecko drze kritizuje a učit se nechce. Přečtěte si jednou soudní statistiky, dle nichž bylo před 20 lety 70 procent zločinců starších třiceti let a dnes je 70 procent ještě ne třicetiletých, ano z větší části ani ne dvacetiletých. Vyslechněte jen žaloby rodičů, dle nichž jejich děti hledají doma pouze noční útulek, neboť po celý den jsou z domova pryč, a budete se mnou souhlasiti: Stav duše dnešní mládeže je tak špatný, že nás musí naplňovat vážnými obavami.

II.

Takový je stav, moji milí bratři a sestry, taková je nemoc. Pokusme se zjistiti, *co je příčinou toho všeho a jak možno ono zlo vyléčiti.*

Odevšad slyšíme nářky: »Dnešní mládež je špatná!«

Opravdu je špatná!

Ale, moji milí katolíci, přemýšleli jsme také o tom: *co by učinilo dnešní mládež lepší, co by ji přivedlo k čistému a čestnému životu, co by ji mravně učinilo silnější?* Přemýšleli jsme jednou vážně o tom, jak by se stala hodnější?

Co učiní mládež hodnější? Snad dnešní společnost, v níž žije, a kde se idealismu při každé příležitosti jen vysmívají? Snad dnešní zábavy, biograf a plesy, při nichž jsou tak lhostejně přestupovány hranice mravních zákonů? Špatná je dnešní mládež! Ano, ale co ji má také napravit. Snad škola? Neklamejme se, milí bratři a sestry! Když započne v mladých duších věčný boj mezi ctností a hříchem, mezi dobrem a zlem, když pekelný oheň bezuzdných vášní počíná se zhoubně šířit v jejich pučícím organismu, odkud má čerpati sílu k odporu v těchto osudných, důležitých chvílích nejúpornějších zápasů? Z matematiky? Z fyziky? Z mluvnice?

Ne, ne!

Snad řekneš: »Nu z hodin náboženského vyučování!«

Z náboženských hodin? Tak, teď se blížíme trochu řešení této otázky. Ano, ty by mohly býti výborným prostředkem k výchově dětí, kdyby — kdyby téměř všechno jejich působení neničil opačný příklad doma, opačný příklad ve společnosti! Kdybych měl odpovědět na otázku: »Kdy se stane naše mládež lepší?«, tedy bych odpověděl: »Mládež se stane lepší, až doma budou podporovati výchovný vliv náboženských hodin, až příklad rodičů bude nápomocný práci náboženských hodin, jako tomu bylo kdysi, až dnešní rodiče se znova naučí nejprřednějšímu pravidlu výchovy: »Největší moudrost je vychovávat s Kristem,« potom a teprve potom se stane naše mládež lepší.

Rodiče, kteří tak úzkostlivě sledujete duševní život svých dětí, nemohu vám dát lepší radu než tuto: Vychovávejte s Kristem. Ne vábnými přísliby a ne vyhrůžkami: »Nebo tě odnese kominík«. Ani ne jediné odměnami a tresty, nýbrž hlavně s Kristem, s láskou Kristovou. Dítě, které se ve věku 3—4 let naučilo modlit a vroucně milovat Krista, dítě, které v 8—9 letech života přijalo Krista a od té doby častěji přijímá, takové dítě nepotřebujeme plísnit a bít, nemusíme je lákat přísliby, dostačí, když matka řekne: Dítě, Pán Ježíš si to přeje, Pán Ježíš ti to zakazuje.

Ó jak šťastné je dítě, k němuž matka promlouvá, jako mluvila Blanka, matka sv. Ludvíka, krále francouzského: »Můj milý synu, raději bych tě viděla mrtvého, než abys spáchal těžký hřích.« A tato slova, jak sv. Ludvík doznal, zněla mu po celý život v uších a chránila ho před hříchem.

Ó jak je šťasten onen jinoch, k němuž mluví otec, jako starý Tobiáš mluvil ke svému synu: »Slyš, synu, slova úst mých a po-

lož si je do srdce jako základní kameny. Měj v úctě svou matku po všechny dny jejího života. Po všechny dny života měj na paměti Boha a varuj se, abys nikdy nesvolil ke hříchu a nezanedbal přikázání Hospodina, našeho Boha. Jak jen budeš moci, buď milosrdný. Budeš-li mít mnoho, dávej mnoho, budeš-li mít málo, hled i z mála rád udělovati. Vystříhej se pilně, synu můj, velikého smilstva. Nedopouštěj, aby panovala v mysli tvé nebo ve slovu tvém pýcha. Dobrořeč Bohu každou chvíli a pros ho, aby řídil tvé cesty a všechny tvé záměry by došly u něho zdaru.» (Tob. 4.)

Ano, bratři a sestry, náš Pán Ježíš jest nejlepším vychovatelem, poněvadž zná nejlépe lidské srdce (sám je přece stvořil), neboť sám napřed činí to, co od nás žádá, a poněvadž nejen říká, co je dobré, nýbrž sám zároveň propůjčuje sílu, bychom to mohli vykonat. Propůjčit sílu k dobrému! Na tom záleží výsledek výchovy. Lze napsati znamenité knihy o mravnosti, jak je krásná a dobrá, jak je pro lidstvo prospěšná, ale aby někdo mravnost dodržoval, k tomu je potřebí síly nadpřirozené milosti. Šestnáct roků se zabývám mládeží. Jak často viděl jsem klopýtati děti bez náboženství. Kolik úsilí zůstává bez výsledku! Konečně našli Krista, chopili se jeho ruky, a On je zachránil. Ano, prohlašuji: Kdo vychovává bez modlitby, kdo vychovává bez zpovědi, kdo vychovává bez sv. přijímání, kdo vychovává bez Krista, nebude nikdy dobrým vychovatelem.

Milí rodiče, nestavte se mezi Krista a mladou duši. Nelekejte se, když vaši dorůstající synové a vaše dcery se častěji zpovídají a jdou ke svatému přijímání, že se stanou snad »bigotními«, »svatými«, »zpátečníky«.

Ještě nikdy jsem neslyšel, že opravdu nábožné dítě by způsobilo rodičům zármutek, ale jak mnozí už plakali, hořkými slzami plakali nad svými dětmi, které nebyly ani »svaté«, ani »zpátečníky«.

A když tedy Kristus tak nesmírně mnoho znamená pro mladé duše, když On chrání jejich oči, když On jest jejich silou a dává jim krásu, když u Něho hledají oporu v pokušení, pak vás všechny prosím, rodiče a vychovatelé, soudcové a profesori, učenci a politikové, všechny, kteří máte nějaký vliv v dnešních poměrech, *nedopusťte, aby mládež byla oloupena o Krista!*

Krista chtějí oloupit? Ale kdo je o Něj olupuje? Dnešní rodinný život o Něj olupuje: rodiče, kteří se nemodlí, rodiče, kteří nerozvázně mluví, kteří proklínají, kteří oplzle mluví (běda, jestli jsou i takoví), rodiče, kteří přenechávají výchovu služebným lidem.

»Dnešní děti neposlouchají už rodičů.« Nu, rodiče, posloucháte vy Pána Boha? Co jest rodičovská autorita? Odlesk autority božské na obličejích rodičů. Jak mají děti zachovávat čtvrté přikázá-

ní, když rodiče nezachovávají už všech deset přikázání? Ó, dětské oči nejenom pěkně září, nýbrž dovedou se i hluboce dívat i a vypořovovati. Rodiče, ani nevíte, jak vás dítě pozoruje. Vidí, že matka přikázání Božího nezachovává, vidí, že otec po léta nebyl u zpovědi a u sv. přijímání, a z ledově chladné víry rodičů šíří se pak tento mrazivý chlad i na víru dětské duše. Rodiče, nenechte mládeži uloupiti Krista!

Mládež je olupována o Krista svými přáteli, četbou, ulicí, divadlem, biografem, plakáty, obrazy. V těchto dnech bylo vydáno nařízení ministerstva vnitra, které bere trochu v ochranu pouliční morálku. Všichni rodiče a vychovatelé, kteří se lekají o své děti, všichni věřící křesťané vděčně uvítají toto nařízení, pokud nezůstane ovšem na papíře, ale bude také prakticky prováděno. Neboť je neslýcháno, co se nyní děje na ulicích našeho města. — V domě, v němž bydlím, je biograf, není lepší než všechny ostatní. A denně musím vidět, jak množství školních dětí s očima na stopkách hltá většinou pohoršující fotografie ve výkladu.

Zákon chrání stromy na ulicích, zákon chrání lavičky, telefonické vedení, chodník, nejposlednější bezcenné zříceniny, jen čistotu dětských duší nikdo nechrání. V divadlech a biografech směji býti předváděny největší nestydatosti, a nikdo nemá moci proti tomu protestovat. Jestliže však jsou připraveny žaláře a šibenice pro ty, kteří nějakou starou ruinu nechají padnout do rukou nepřátel, tedy bychom potřebovali žalářů mnohem spíše pro ty, kteří pašují svůdnické spisy do svatého hradu morální neposkvrněnosti naší mládeže. Na plakátech biografů jest napsáno: »Jen pro dospělé, dětem do 16 let nepřístupno,« ale to jen proto, aby těch, kterým není ještě šestnáct, tím více se vedralo dovnitř.

Nejzkušenější vychovatelé vyčerpávají se v neužitečné Sysifově práci, neboť jejich poctivé, dlouholeté výchovné dílo zničí jediná nestydatá kniha, divadelní hra nebo film, a musejí vidět, jak se šíří hřích se satansky rozšklebeným obličejem, jak pod jeho nohama tuhne země, pupeny hynou, červen obličeje mizí, lesk mladých očí uhasíná, páteř se pokřivuje a charakter upadá. Kostel dnes naprosto nestačí vychovat duši dítěte tak, aby si hnusila všecku špínu, když na ulici, v divadlech, ve společnosti, všude — všude pějící chvalozpěvy bezbožné frivolitě.

Nemyslete, milí bratři a sestry, že teď mluvím pouze jako kněz, který se bojí o duši mládeže. S touž hrůzou mluvím ze mne i vlastenec, jemuž je úzko nad budoucností naší vlasti. Dokud je klidně a bez odporu trpěn morální úpadek mládeže, jest jakákoli reforma školy marná, můžeme si vymýšleti nové učebné metody, děti mohou ve škole prosedět dvakrát tolik času jako dříve, všechno jest zbytečné, výsledek zůstane roven nule, když při tom budeme nečin-

ně přihlížeti, jak nesvědomití šejdiři nemravnosti trhají růměnec s obličje naší mládeže a šlechtetnost ducha.

Naši nepřátelé mají zájem o to, aby naše krev byla zamořena, naše nervy rozrušeny a naše mládež aby padala v tisících s národního stromu jako nezralé, červivé plody. Ztráta naší krve byla ve válce dosti značná, ale stokrát hojněji teče v dnešních dnech krev v kruzích naší mládeže. Ve válce se prolévala krev, dnes se krev kazí. Hyne květ národa, může však nésti plody strom, který nekvetl? Životní schopnost národa závisí na tom, zda se obrodí mládež, nebo zda se bude dále sesouvat na svahu nemravnosti do neodvratné zkázy. Ti, kteří svými spisy uvědoměle bojují proti tělesnému a duševnímu zdraví naší mládeže, vědí velmi dobře, že prvními pomocníky při dobývání země bude degenerovaná mládež, neboť jaká je dnes mládež, taková bude zítra země.

*

Milí bratři a sestry, uzavírám tím, čím jsem začal: »Malé děti — malé starosti, velké děti — velké starosti!«

Bůh postavil před bránu ráje anděla s ohnivým mečem v ruce a přikázal: Nevpuštěj nikoho! — Duše tvého dítěte je rájem. Bůh postavil před jeho bránu tebe: »Vezmi ohnivý meč do ruky a nevpuštěj nikoho dovnitř, kdo dovnitř nepatří!«

Zasloužilé dcery naší vlasti! Pomozte ke krásnější a lepší budoucnosti. Vyvedte své syny, jako to činívaly kdysi matky spartánské na pole zásluh a ctností! Probudte v nich už v útlém věku krásné a ušlechtilé touhy! Vychovejte je jako udatné, spravedlnost milující lidi, kteří dovedou dostátí slovu, prostě, učinite z nich muže. (Széchényi.)

Potřebujeme mládeže, která nehledá svou radost v bahně, nýbrž má nadbytek energie a činorodé síly, která ji uchvacuje ke krásným činům.

Potřebujeme mládeže, jež je opojena silou vůle a tvůrčí radostí.

Potřebujeme mládeže, jež s odhodlanou vůlí si chrání duši proti útočícímu nepříteli, a jež jakékoli mravní špíně dovede hrdě vrhnouti do tváře heslo své mravní neporušenosti: »Ne, ne, nikdy!«

Potřebujeme mládeže svěží a životem nezlomené, jejíž svaly jsou pružné, jejíž čelo je čisté a jejíž oči hvězdně září — co mám ještě říci? — mládeže, jejímž Králem je Kristus!

Nechceme postaviti do základů nové vlasti úpadkovou, bledou, blaseovanou mládež s vyhaslými očima, nýbrž silou kypící jinochy, v jejichž duších kvete život, září sluneční paprsek, v nichž pučí nejkrásnější poupata lidství. Mládež, která by znamenala jaro, sílu, květy, životní radost, jas a budoucnost naší ohrožené vlasti.

Moji bratři a sestry! Bude-li naše mládež zbožná, bude i naše láska k vlasti plna mladistvé síly.

Pane Ježíši, buď Králem naší mládeže! Amen.

I. KRISTUS A RODINA

Milí katoličtí bratři a sestry!

Dnešním kázáním jsme dospěli k námětu, nad nějž sotva se najde mezi současnými problémy pro kazatele palčivější a důležitější: Kristus je Králem rodiny. Po tři neděle bude předmětem mých kázání tato pravda: *Kristus je Králem rodinného života*, jedině On může ozdraviti a upevniti rozpadávající se rodinný život.

Že tato otázka je nejvš palčivá, o tom nemusím mnoho mluvit. Že se moderní rodinný život rozpadává ve svých základech, to pozorujeme každým okamžikem. Třeba je jen jíti světem s otevřenýma očima, abychom denně byli svědky strašlivých případů, jest třeba sledovati jen zprávy v časopisech a jednání v soudních síních, účastniti se rozhovorů o manželství, vyslechnouti názory lékařů a sociologů, čísti témata divadelních her a filmů, strašné množství knih krásné i nekrásné literatury, a hned se přesvědčíme, že se dnešní společnosti zmocnila nejnebezpečnější nemoc, že není palčivější rány, než rozpadávající se, ze stěžeů vyvrácený rodinný život.

Má-li člověk špatnou krev, objevují se na jeho obličejí vyrážky. Na tváři dnešní společnosti vidíme strašné vyrážky. Proč? Poněvadž její krev je zkažená. Zkažená krev? Ano, z nemocných rodin rozlila se nemocná krev do těla společnosti...

Cím je tato rána palčivější, tím její léčení musí býti vážnější. Všichni pocítujeme, že dnešní společnost je těžce nemocná a všichni navrhuji různé reformy, ale to jsou jen náplasti na otevřenou ránu. Rány vyléčiti — to je také něco, nebylo by však vhodnější, postarati se o to, aby vůbec žádná rána nepovstala? Ničiti plevel je také záslužná práce, ale nebylo by lépe postarati se o to, aby vůbec nemohl vzrůsti? Postaviti hráz proti zátopě, jest ovšem rozumné, ale nebylo by rozumnější, ucpati sám pramen?

Proto můžeme tvrditi: ozdravení rodinného života jest nejdůležitějším, ba přímo mučivým problémem současné doby. Jest příliš mnoho těch, kteří si namlouvají, že nejdůležitějším je ozdravení ulice: »Kdo ovládne ulici, tomu náleží i moc!« Jiní opět myslí, že nejdůležitější je parlament, dílna, škola, redakce...

Opravdu, bratři moji, to všechno je důležité, ale není to ze všeho to nejdůležitější. Mám vám říci, kde se rozhoduje o budoucnosti a osudu lidstva? V rodině! Ona je poslední baštou pořádku, společenského života, státu, náboženství. A právě proto jsou dnešní poměry tak strašné, poněvadž nemoc má svůj počátek v rodinném životě.

Tuto otázku rozeberu tedy v následujících kázáních. Dříve však, než se ponoříme hlouběji do této otázky, cítím se býti povinen rozptýliti některé pochybnosti svých posluchačů.

Tedy v příštích kázáních bude řeč o rozhodujících otázkách rodinného života a manželství . . . Ty chceš mluvit o manželstvích, ty, katolický kněz, který ses nikdy sám o ně nepokusil, ty přece nemůžeš mítí žádných zkušeností v tom oboru . . . Můžeš sdělití nějak užitečné myšlenky nám otcům rodin a manželům?! . . .

Ano, bratři a sestry, je to úplně pochopitelné, že by vám někomu mohla taková myšlenka blesknouti hlavou.

Ale pohleďte: Zde na kazatelně nemluvím přece já: X. Y. jako soukromá osoba. Za knězem na katolické kazatelně stojí dvoutisíciletá katolická Církev a třebaž já sám nemohu uvéstí žádných osobních zkušeností z tohoto oboru, tím více jich má dvoutisíciletá katolická Církev. Má daleko více zkušeností, než nejstarší manželé! Jasnější zkušenosti, než ohněm vášně oslepení manželé. Rozvážnější zkušenosti, než v utrpení zahořklé duše! Mohl bych také onu chytrou námitku obrátiti: Cože, kněz mluví o manželství? Ano, kněz! Jest zajisté nejvhodnější, aby tuto nevýslovně delikátní a osobních zájmů se snadno dotýkající choulostivou otázku řešil kněz, který na této otázce nemá přímého zájmu a jehož úsudek bude tedy nestranný.

Milí bratři a sestry! Kdybych chtěl do tří slov shrnouti všecko, co zabezpečuje šťastný život rodinný, tedy bych musel voliti tato tři slova: *Uira, soulad, věrnost*.

A smím-li vyjmouti tři rodiny z dob Krista Pána, tři rodiny, které jsou příkladem šťastného rodinného života, pak se musím zmíniti o třech místech: o *Káně, Narazetu, Bethanii*.

Šťastní, mladí manželé v Káně jsou východiskem mého dnešního kázání; o svaté rodině v Nazaretu promluvím příští neděli, o domově Lazara, Marty a Marie v neděli třetí.

Kána! V malé výsce mají svatbu neznámí mladí snoubenci, a k této vysoce důležité události pozvou také Pána Ježíše. Pán jde, jde k nim rád, vezme dokonce s sebou svoji Matku a své učedníky, a by uklidnil chudé manžely, kteří se octli v nesnázích, koná první zázrak. Nuže, to je ten prostý, líbezný příběh. Ale jaká hluboká nauka je skryta za tímto zdánlivě prostým zevnějškem!

Mladí lidé chtěli mít svatbu a pozvali na ni také Pána Ježíše.

Víte, bratři moji a sestry, jaké prvé chyby dopouštějí se dnes snoubenci a nemohou ji pak už napravit?

K založení rodiny je dnes kdekdo přizván: příbuzní, sousedé, kolegové, přítelkyně, pradelna, švadlena, kuchařka, všichni — jen na Spasitele zapomínají, jej úmyslně nezpovou.

Ano, v tom vězí první příčina neštěstí! To je prvá chyba, že *moderní manželství jsou uzavírána bez Krista*.

Nemyslím nyní, milí věřící křesťané, pouze na ty, kteří žijí v civilním manželství, nemyslím také na roloučené a zase nového svazku manželského se odvažující manžely. Neboť nemohu vůbec pochopit, jak křesťan se může odvážit jíti cestou rodinného života, aniž by si vyprosil a přijal svátostnou milost Kristovu, t. j. bez církevního sňatku. Vydáváš se na cestu? Tedy se pomodli jedenkrát — říká přísloví. Vydáváš se na cestu přes moře? Pomodli se dvakrát. Chceš vstoupiti do stavu manželského? Pak se modli stokrát.

Ano, manželský život vyžaduje velikých obětí: místem obětí je však oltář. Jen na oltáři obětující se Kristus může naučit obětavosti v rodinném životě. Proto vede Pán první kroky snoubenců k oltáři, proto dal manželství svátostnou důstojnost, aby před oltářem vypučel nejen nový rodinný život, nýbrž především k tomu potřebná hojná milost.

Bez Boží milosti pomáhající jest nemožné až do hrobu setrvati ve věrnosti, proto si nemůžeme představit manželství, jako pouze civilní, státní smlouvu. Ve chvíli oddavek silně bijí dvě lidská srdce, ale i nejohnivější plamen lásky pozvolna uhasne. Věrnost a láska v manželském životě však nikdy nesmějí uhasnout. A ony také neuhasnou, když budou prýštit z *pramene* věčné věrnosti a lásky, totiž z *Boha*. Čili jinými slovy: když je manželství uzavíráno s *Kristem*.

Ale — milí bratři a sestry — neuzavírají manželství bez Krista pouze ti, kteří si nevyprosí požehnání Církve. Ó nikoli! Mohou býti dokonce nádherné a nákladné církevní oddavky se skvělým průvodem, na varhanách může zníti Lohengrinův svatební pochod — a přece manželství bylo uzavřeno bez Krista.

Víte, kdo uzavírá manželství bez Krista?

Každý, kdo o manželství křesťanský nesmýšlí, s *oním svatým přesvědčením, jaké měl o manželství Pán Ježíš, a jaké Církev vždycky hlásala*.

Co jest tedy manželství? Och, zeptej se jen dnešních mladých lidí, jaký nízký a pohanský názor mají o manželství.

Co jest moderní manželství? Prvý krok k rozluce.

Co jest moderní manželství? Prozatímní akciová společnost, vybudovaná k vůli vzájemnému požitku.

Co jest moderní manželství? Vyložený obchod — »koupě a prodej«.

Od Boha že jest manželství založeno? Ne! — volají manželé, kteří bez Krista uzavírají smlouvu manželskou.

Bůh žádá věrnost až do smrti? Ne.

Bůh přikazuje nerozlučitelnost? Ne.

Děti jsou od Boha? Ne.

Děti jsou požehnáním Božím? Ne. Nýbrž soužením, hloupostí,

zpozdilostí. Biblická Rachel prosila ještě Boha takto: »Dej mi děti, jinak musím zemřítí!« Mám vám říci, jak se moderní žena umí modlit? Ne, ne, neodvažuji se to vyslovit. Takové je moderní manželství.

A jaký názor mají katolíci o manželství? Vznešený názor.

a) Vidí v něm poměr mezi Kristem a Církví,

b) vzájemnou podporu,

c) účast na tvůrčí moci Boží. Ano, daleko vznešenější než jakákoli biologie, než jakákoli sociální smlouva. Církev se nikdy nezrekne svého vznešeného názoru: Manželství jest podle vůle Boží vzájemným doplňováním muže a ženy.

Katolické manželství zůstane nejvznešenějším zřízením, které známe, kromě kostela a kláštera. Tři slova: kostel, klášter, rodina. Kostel, kde se scházejí děti Boží, klášter, kde sídlí ti, kteří se duchovně zasnoubili s Kristem, a rodina, kde vyrůstají děti Boží.

Co jest rodina — s katolického hlediska?

Zřízení, jehož úloha spočívá v tom, aby dalo děti říši Boží — Církvi, a Boží věčné říši — nebi. Rodina je předsíní kostela, rodina jest připravovatelkou cesty k nebi. — smýšlí o tom podobně také dnešní svět? Rodina úmyslně bezdětná není svatyní podle vůle Boží. A když tak se věci mají, pak nebude nejdůležitější otázka, zda nevěsta jest opravdu pěkná, opravdu chytrá, zda ženich má krásný dům nebo je majitelem auta — to všecko přichází v úvahu teprve v druhé řadě. První otázka zní: bude z něho dobrý otec, dobrá matka, bude z něho věrný manžel, věrná manželka?

Kéž by duše našich jinochů byly proniknuty takovým hlubokým křesťanským smyslem pro manželství, jako duše Štěpána Széchenyho, který dne 26. prosince 1820 modlil se ve svém deníku takto k Bohu: »Popřej, ó Bože, abych své životní dny mohl sdílet se Selinou a abych skrze ni dosáhl oné útěchy a onoho míru, který bych v sobě samém nikdy nenašel, a abych s ní zasvětil svůj život Tobě, ke Tvé slávě! Kdybych však neměl se stát skrze ni lepší a také ona se nestala lepší skrze mne, pak nás raději odluč a veď nás na jiné cesty, abychom se jednou ve věčnosti zase setkali!«

Jaký vznešený, opravdu křesťanský názor na manželství! »Abych se stal jejím vlivem lepší« a »aby ona se stala lepší vlivem mým«. Ano, to je křesťanský názor o manželství!

Avšak dosud jsem se nezmínil o všech těch, kteří vstupují do stavu manželského bez Krista. Bez Něho uzavírají manželství ti, kteří je neuzavírají před oltářem. Bez Něho, když nesmýšlí o manželství dle katolického názoru, bez Něho uzavírá je každý, *kdo v první řadě nemyslí na duchovní porozumění, na duchovní jed-*

notu a na Bohem zamýšlené, vznešené povolání rodičovské, ale hledí na to takto: Co může znamenat pro mou životní dráhu, bude-li tento můj tchánem? A jaký postup, bude-li jím někdo jiný? Kolikapatrový dům mi vynese tato partie a kolikahektarový statek ona? Do jakých vysokých kruhů budu uvedena, bude-li tento můj manželem, a jaký nádherný kožich budu nosit, bude-li jím onen? Všichni ti uzavírají manželství bez Krista! A je-li uzavřeno bez Něho, jaké požehnání může pak přinést?!

Vím, moji milí, že člověk nemůže žít ze vzduchu, a jest zcela dobré, je-li vyhlídka na krásné věno a je-li pak k očekávání nějaký postup. Ano, i na to se může myslet . . . Ale ne na prvním místě a ne na útraty duchovních hodnot a duchovní dokonalé harmonie. Neboť kdo se chce oženit pouze s míškem peněz, nebo která se chce vdát pro vysoký úřednický titul, nesmí se pak divit, když se jí bude dařit jako onomu venkovskému děvčeti . . .

Jak se dařilo tomuto děvčeti?

Měla nápadníka: bohatého, avšak hostinec pilně navštěvujícího, pití oddaného vesnického hochu. Farář se snažil děvče od tohoto sňatku odradit, že v tom sňatku nebude šťastná. Ale všechno bylo marné, děvče bylo oslněno velkým majetkem a stále znovu zdůrazňovalo: »To nic nedělá, pane faráři, oči chtějí také přece něco mítí!« Byla tedy svatba. Po několika týdnech přišla mladá manželka, do krvava zbitá, s napuchlým obličejem, a hořce naříkala, že takhle s ní zachází opilý muž, až její oči jsou zcela opuchlé. Farář odpověděl pouze: »Vidíš, dítě, sama říkalas, že oči chtějí také něco mítí.«

Tak je to, milí katoličtí křesťané! Nemůže být štěstí, nemůže být až do hrobu trvající věrnosti a vytrvalosti v takovém manželství, které bylo uzavřeno bez Krista.

A právě proto, že tolik manželství je uzavíráno bez Krista, proto celý rodinný život těžce churaví.

Co chybí dnešnímu rodinnému životu? Nemyslete si snad, že v dnešních rodinách mizí jediné vnější projevy náboženského života. Bohužel i tyto. Zmizely obrazy svatých a kříž na zdích, není svěcené vody, společné modlitby, zmizela bible se stolu. Místa svatých obrazů zaujaly nahotiny, které pohoršují dětskou duši. Na místo kříže (neboť nebyl už moderní!) připevnili nade dveřmi »štěstí přinášející« podkovu; místo společné modlitby kladou se členové rodiny k odpočinku za zvuku jazzové hudby z radioaparátu a obrázková revue nahrazuje teď rodinnou bibli se stříbrným kovááním . . .

To všechno je pouze zevnějšek. Škoda toho! Ale to by se dalo přece jen nějak napravit.

Avšak: V čem spočívá největší zlo?

V tom, že tyto zevnější znaky zmizely jen proto, že dříve již

vymizel z rodin křesťanský duch. Sv. Klement Hofbauer, tento náš milý světec, říkal o sobě s humorem: »Víte, já hned cítím, jsem-li mezi zbožnými, praktickými katolíky! Mám dobrý katolický nos...« Nuže, kdo má dobrý katolický nos — jen vstoupí do moderní rodiny a ihned cítí: zde něco chybí. Co? Vůně kadidla, duch modlitby, atmosféra nadpřirozeného života, to, co v pravdě utváří z rodinného života svatyni. Dnes je v rodinách všechno jen lidské, jen přirozené, jen světské.

V čem spočívá chyba? Kristus byl vypovězen z rodin — v tom spočívá chyba!

Když Kristus zemřel, nastalo zemětřesení. A když Kristus odešel z rodin, následovalo rovněž zemětřesení, zemětřesení, které pohřbilo rodiny pod troskami a hrozí celé společnosti zkázou.

Ale, milí věřící křesťané, zamyslete se nad štěstím rodinného života. k němuž byl pozván náš Pán Ježíš Kristus, a jenž je založen dle jeho přání.

Ale nejenom se zamysleme... je třeba více... Vyprávěl-li jsem v první části z Písma svatého, bude dobře, když i nyní povím vám pravdivý příběh. Sami pak suďte, bratři a sestry mé, zda se nerozlévá nesmírný půvab, záviděníhodná něha nad takovým rodinným životem, kde náš Pán byl povýšen na trůn.

Tento příběh se udál na visitační cestě jistého německého biskupa. Zastavil se v jednom hraběcím rodinném zámku. Po večeři bavila se ještě rodina se vzácným hostem, když nejmladší dítě asi 4—5leté, jsouc ospalé, chtělo jít spat.

Mami — řekl maličký — chce se mi spat. Požehnej mi jako jindy, a já půjdu spat.

Dítě, dnes máme velmi vzácného hosta, nejdůstojnějšího pána biskupa. Dnes ti požehná on — odpověděla matka.

Biskup tedy laskavě zavolal chlapečka k sobě a žehnaje, vztáhl své ruce nad jeho světlou hlavičku.

Ale dítě neodešlo spat... Bázlivě hledělo napravo nalevo a konečně pravilo:

Maminko, to nebylo dobré požehnání! Ty mne vždycky jinak žehnáš. Požehnej mi, jak ty to děláváš...

Tu i sám biskup byl zvědav, a pobídl matku, aby dítěti požehnala dle svého způsobu. Chlapec přinesl kroupku, vylezl matce na klín, podal jí svčnou vodu, a matka udělala na jeho hladkém čele svčnou vodou křížek a řekla: »Požehnej tě všemohoucí Bůh Otec, Syn a Duch Svätý... Dobrou noc, milé dítě!« a políbila ho. Radostně pospíchal teď do připravené postýlky...

Necítíte ono jemné ovzduší, podivuhodnou slast, jež vane z tohoto příběhu, jako vůně vánočního stromku?

Ano, kde Kristus je hlavou rodiny, tam je ještě dodnes víra

v duších, tam je i dnes ještě radost v srdcích, tam je i dnes štěstí v rodině.

*

Tu končím své dnešní kázání.

Milí bratři a sestry! Dnešní společnost jest smrtelně nemocná, poněvadž je nemocné její srdce, zatím co by z něho prýštiti měla na všechny strany zdravá krev. Nemocný je rodinný život. Manželství je uzavíráno bez Krista, proto není na něm žádného požehnání. Kristus musí býti povolán opět do rodin, chceme-li, aby rodinný krb se stal zase svatyní. Snoubenci, rodiče! Nesmírně vážná je úloha, jež vás očekává; svatá jest naděje, s níž k vám hledí vstříc Církev a stát. Já vím, příliš mnoho se od vás očekává. Musíte býti obry jako Křištof . . . Víte, kdo byl tento svatý Křištof? Nesl na svých svalnatých ramenou božské dítě přes hučící vlny. Nuže, máte býti Křištofy, kteří na trpělivých, obětavých ramenou nesou příští generaci přes vzkypělé vlny. To se ovšem podaří jen tehdy, budete-li vskutku Christofory, t. j. budete-li míti Krista ve svých duších a ve svém rodinném životě. Co mám ještě říci? To se podaří, jestli pozvete Krista jako snoubenci z Kány a jestli Kristus bude Králem vašich rodin.

Kristova vláda, Kristovo království posvěti váš rodinný život, očistí stěny a knihovnu, odstraní přílišný přepych, neřestné řeči, hnusné vtipy, posvěti kuchyňskou práci, dny velkého prádla, veselý smích dětí . . . ano posvěti i ty nejnepatrnější projevy denního života. Požehná rodinnému domovu a promění ho v ráj. A když postavíme vedle sebe mnoho takových pozemských rájů, jichž oživující teplo se bude šířiti dál jako požár uschlého trávníku, pak reformovaná rodina zreformuje také smrtelně nemocnou lidskou společnost.

Ano, Kristus zachrání rodinu, *když rodina ho uzná svým Králem. Amen.*

II. KRISTUS A RODINA

Milí katoličtí bratři a sestry!

Dříve, než budu pokračovati v pojednání minulou neděli započatém, o palčivém problému, o rodinném životě, který byl zachvácen krisí, dovoluji si, milí bratři a sestry, věnovati svůj první pozdrav jiným než vám. Ne vás, kteří už odedávna obklopujete tuto kazatelnu s nábožným nadšením a se vzornou pozorností, zdravím však nyní křesťanským pozdravem vše ony tisíce a desetitisíce, kteří dnes u svých radiových aparátů naslouchají v naší zemi i daleko za jejími hranicemi tomuto mému kázání z budapeštského universitního kostela.

Moji bratři a sestry, vy, kteří v mnoha stech stojíte a mne vidíte, jakož i ony tisíce tisíců, kteří mne nevidí a přece mne slyší, všechny vás prosím o společnou modlitbu, aby plamen lásky Boží vzplál zkrze tato slova ve velmi mnohých srdcích, ježž přišel rozdmýchat na tuto zemi Syn Boží, náš Pán a Spasitel Ježíš Kristus.

*

Milí katoličtí křesťané! Obtížný je problém, o němž jsem počal mluvit v posledním svém kázání.

Kdyby někdo hledal slovo, jimž by označil všechny ty nešťastné náhledy, všechen zmatek, všechna ta utrpení a bolesti, kletbu a tragedie naší doby, stačilo by jenom říci: *»moderní rodinný život«!* Jenom vyslov tato tři slova, a hned se zachmuří tvář každého vážného člověka. Jenom je vyslov, a každý si počne stěžovat, komu záleží na budoucnosti lidstva. »Musí přijíti pohoršení —« řekl kdysi Pán. Ale, aby pohoršení byla *na denním pořádku*, aby se stala *obyčejem*, jako denní chléb, aby se jimi denně živilo tisíce chudých i bohatých, vzdělaných i nevzdělaných, to už není normální stav, to je strašné znamení rozkladu naší společnosti. Neboť nesmíme zapomenouti, moji bratři a sestry: národové se zrodili z rodiny a s rodinou také zanikají.

Kdyby toto zlo se vyskytovalo jen u nevěřících a u nadšenců pro modní filosofii — tedy bychom si řekli: Konečně ať, co si uvažili, ať si také sami snědí! Ale není tomu tak!

Duch zkázy tluče, hřmotí, útočí i na dveře katolických rodin. Křesťanská katolická mládež vstupuje do manželského stavu bez náklonnosti svého srdce, nebo ji žene srdce, aniž by dbala hlasu rozumu; hoří v ní vášeň bez lásky a ztravuje ji láska bez věrnosti.

Manželé žijí v rodině bez dítěte, a mají-li děti, pak je nevycho-
vávají s mateřsko-otcovskou péčí.

Ano, není mučivějšího problému nad krizi našeho rodinného
života.

A přece Bůh Otec předal Kristu »všecko«. Když všecko, tedy
i rodinu. V rodině přichází na svět život tělesný jakož i duchov-
ní; mravný, náboženský život, nebo nemravný, zchátralý život.
Všechno záleží na rodině! Z rodiny vycházejí čestná, povinnosti
dbalá, pracovitá, čistá, ideální pokolení — a z ní pocházejí i sešlí
tuláci a bezbožní zločinci.

Ah, jak ohromná je dnes zkáza rodin! Co zde může pomoci? Co
tu ještě pomůže?

Minulou neděli jsme se snažili poučiti se od mladých manželů
v Káně. Dnes vzpomeneme vzorného příkladu domu nazaretské-
ho, života svaté Rodiny. Víra, soulad, věrnost — řekl jsem po-
sledně. *Uíře nás učí příklad z Kány, souladu dům nazaretský.*

I.

Milí bratři a sestry! Syn Boží žil 30 let v tichém rodinném do-
mově. Ze svých 33 let prožil tedy 30 doma, v domě rodičů!

Potřebujeme ještě většího doporučení rodinného domova?

Jistý duchaplný spisovatel říká kdesi: nejpotřebnější kázání,
které dnes musí býti opakováno, jest: lidé, zůstaňte doma!

Nuže, Pán Ježíš, který prožil třicet let v tichu nazaretském, učí
nás totéž: otcové, matky, děti — *zůstávejte rádi doma, v rozto-
milém rodinném domově!*

A čemu nás učí sv. Josef? Otcové, prodlévejte doma, v teplém,
svorném rodinném domově, pokud jen doma prodlévati můžete.

Čemu nás učí paní z domu nazaretského, Nejsvětější Panna?
Matky, manželky, učiňte všecko, aby domov byl líbezným, oprav-
du harmonickým, aby muži a dětem ani nenapadlo zaměnití svůj
domov za jakýkoli svod kaváren a kabaretů.

Svatý dům nazaretský! Jaké harmonické, dokonalé splnutí du-
ší. Šťastný rodinný domov! Existuje ještě dnes takový zázrak na
zemi? Je ještě šťastný rodinný domov v tomto temném, mrazivém,
bojem přesyceném světě?!

Dnes je život jiný než včera. Současný život je těžký a zmatený.
Ale vzdor tomu všemu, kde se duše muže a ženy spojují v Bohu,
v rodině, kde Kristus je Králem, tam nalezneme ještě dodnes štěstí
rodinného života.

Ah, nehledejme štěstí tak, jak je hledal onen prostomyslný muž.
Měl pěkný malý dům (ne palác!). Měl milé děti (čilé až radost) a
pěkný výdělek (přebytek ovšem ne) . . ale on toho všeho nedbal.
Po celý čas si nikdy neuvědomil, jak je šťastný! A tak se stalo, že

si namluvil, že je nešťasten. Stal se znenáhla nespokojený. »Půjdu hledat štěstí!« — blesklo mu jednoho dne v hlavě, a vydal se na cesty. Zapadl do veselé pijácké společnosti. Hýřil a bavil se po nocích. Chytil štěstí všeho druhu, ale chytil jenom jeho stín. Tak se o to poukoušel hned zde, hned jinde. Deset let pachtil se po štěstí: všecko bylo marné. Konečně se ho zmocnila touha po domově. Vrátil se, a když spatřil svůj dům, kynula mu ve dveřích milá, líbezná postava — na rozloučenou... »Kdo jsi?« ptá se unavený poutník. »Jsem tvoje štěstí, které jsi nepoznal. Deset dlouhých let jsem na tebe čekalo — a tys nepřicházel. Teď musím jít. Buď s Bohem, nešťastný, slepý člověče...« A ubožák zůstal tu teď jako sirotek, neboť poznal štěstí svého domova příliš pozdě...

Štěstí rodinného života? Ach, kdyby jen člověk měl pro tě porozumění a chtěl tě vidět! Štěstí rodinného života září z dětských očí, je v prvním žvatlání dětských úst, když říkají: »tata, mama«, v prvních krůčcích dítěte, když radostně jásá nad světly vánočního stromku, když modlí se dítě obejmě matku, když ho matka tajně učí přání k otcovým jmeninám... když dítě vypravuje, co se mu přihodilo prvního dne ve škole... pak první sv. přijímání... den zkoušky dospělosti... myrtový svatební věneček dívky... ach ano, existuje tak mnohé, tiché, půvabné rodinné štěstí!

»Vidět, že neznáš života!« řeknete. »Kapka radosti v něm ovšem je, ale kolik trápení!«

Ano, to je pravda, bratře, sestro! Jsou utrpení v manželském životě, jichž příčiny lze hledati jen v manželích (žárlivost, menší a větší srážky, materiální starosti, ženské nálady), kterých se však můžeme vystříhati. Na tyto vztahuje se odpověď našeho Pána, již dal Petrovi: »Ptáš se, kolikrát máme odpustit? Sedmkrát? Neříkám sedmkrát, nýbrž sedmdesátkrát sedmkrát.« Jsou brzy veselé, brzy bouřlivé dny v manželském životě, ale jestliže Kristus manžele spojil, pak odolají i nejúpornějším bouřím.

Jsou utrpení, jimž se nelze vyhnouti (nemoce, rány osudu, neštěstí, smrt), ale víra v Boha nám pomůže i zde k vítězství.

Když však není žádná víry?!

Když už není žádná víry, pak nemám ovšem co bych řekl, co bych poradil. Bdít u lůžka umírajícího dítěte — bez víry, stát u otevřeného hrobu manžela — bez víry, prožívat malá i velká muka života — bez víry: to je ovšem peklo, které se rozhořelo už zde na zemi.

Ano, potřebná je živá víra a dokonalá shoda a harmonie! Jestliže jich už není, pak nám chybí ke šťastnému manželskému životu základní kámen, jež nenahradíme ničím jiným. Jestliže chybí

manželům dokonalá shoda, harmonie a porozumění, pak nemůže býti rodinný život šťastným.

Když však, milí bratři a sestry, přijmeme tuto nauku, pak ihned porozumíme, proč se Církev tak rozhodně staví proti manželstvím, v nichž dokonalá jednota je jen těžce dosažitelná nebo vůbec nedosažitelná — myslím totiž smíšená manželství.

II.

Sotva existuje v zákoníku Církve jiný paragraf, k vůli němuž by katolické náboženství muselo zakusiti tolik kritiky, stížnosti a výčitek, jako právě k vůli tomuto stanovisku o *smíšených manželstvích*.

Že prý katolická Církev je »nesnášenlivá«, že »podceňuje jinověrce«, že »s lidmi zachází krutě« atd. . . . Myslím však, drazí křesťané, že každý musí přece nahlédnouti, když přemýšlí o této věci poněkud klidněji, že Církev naprosto nemůže jinak jednati, než právě jedná!

Zamysleme se jen docela klidně a nezaujatě nad tím, proč Církev zavrhuje smíšené sňatky!

Zavrhuje je 1. v zájmu těch, kteří manželství uzavírají, 2. v zájmu dětí.

1. Jedním z nejdůležitějších základů manželství jest — jak jsme se přesvědčili — *dokonalá shoda*. V manželství vlastně nic neplatí matematika. Dle matematiky dvě jsou dvě, $2 = 2$, v manželství $2 = 1$, žijí sice dvě osoby, ale mají při tom jen jedno srdce, jen jednu vůli, jen jednu touhu. »Dvě srdce, ale jeden tlukot!«

Kde není možná taková dokonalá jednota, tam nelze manželství schvalovati, neboť takové už jest smíšeným manželstvím. Dle toho je také vlastně smíšeným manželstvím, když české děvče se vdá za německého mladíka, smíšeným manželstvím jest, když muž je universitním profesorem a jeho žena neumí ani čísti, když hraběnka si vezme za manžela cikánského primáše, když muž je třicet let a ženě čtyřicet . . . Všecko to může býti vlastně považováno za smíšené manželství a proto také nemůže býti schvalováno. Neboť jsou-li v národnosti, ve společenském postavení, ve vzdělání a věku příliš velké rozdíly, bude těžko docíliti dokonalou duševní harmonii. Církev tyto příčiny však přece jen nepovažuje za překážky manželství, ačkoliv působí nesnáze v dosažení dokonalé shody; nemožná však nejsou. A velká shovívavost, jakož i křesťanská láska jsou zajisté s to, tyto rozdíly nějakým způsobem překlenouti. Nejsou-li však manželé jednotni v nejdůležitější otázce, t. j. v náboženství, bývá to obvyčně taková překážka dokonalého sjednocení duší, že tu sotva může býti nějaká řeč o přele-

nutí. Proto také Církev rozdíl v náboženství prohlašuje za překážku manželství.

Řekněte mi, bratři a sestry, spočívá v tom pro jinověrce, když o otázce takto uvažuje, nějaká křivda, nesnášenlivost a podceňování?

Svoji ženu musím milovat s opravdovou oddaností, ale Boha musím také milovati s opravdovou oddaností. Nejsou-li však manželé téhož náboženství, pak je to nemožné. Buď miluješ svoji ženu s opravdovou oddaností, nebo nemiluješ své náboženství! To je přece jasné. A obojí je zlo, je-li tomu tak.

Církev tedy neschvaluje smíšená manželství, poněvadž se obává, že manželé nebudou moci býti jednotni.

Nemohou býti jednotni? V čem?

a) V prvé řadě v názoru na manželství. Dle víry katolické strany jest manželství vznešenou, svatou věcí. Jednou ze sedmi svátostí, založených Pánem Ježíšem. A dle nekatolické strany?

Podle Luthera je manželství »Ein äusserlich, weltlich Ding« (docela světská záležitost). Podle Kalvína rovněž není svátostí, ale jako jiné věci, na př. zemědělství nebo holičství.

Katolík poslouchá slov Páně: »Co Bůh spojil, toho člověk nerozlučuje«, to znamená: katolík vyznává, že manželství trvá a je nerozlučitelné až do smrti. Naopak u nekatolíků je rozlučitelné! A když mu to způsobí radost nebo bude-li to v jeho zájmu — manželství nechá rozloučit a opustí katolickou stranu v manželství. Proto ve smíšených manželstvích právě katolická část jest daleko více ohrožena, než část druhá, neboť tato může uzavřítí nové manželství, katolická však nikoliv.

b) Takoví manželé nemohou býti jednotni v nejdůležitějších otázkách světového názoru. Manžel a manželka musí se vzájemně podporovati nejdůvěrnější, obapolnou láskou. Jak se to má však dítí, když protivy v těch nejdůležitějších otázkách jsou tak křiklavé? Katolická strana chtěla by se v pátek postit, nekatolická žádá maso. Katolická strana by se chtěla modlit Zdrávas Maria, druhá však nechce trpět takovou »modloslužbu«. Katolík by chtěl jíti ke zpovědi, druhý manžel se posmívá takové »pověře«. Po celý život žijí spolu, chodí spolu do divadla a do společnosti, jakmile však přijdou ke dveřím kostela — jejich cesty se dělí: co je jednomu svaté, tomu se druhý posmívá, co je jednomu svátkem, druhému je všedním dnem.

c) »Ale tak to přece jenom úplně není, řekne snad někdo. Jemný, taktní, vzdělaný manžel nikdy se nešetrně nedotýká přesvědčení druhého. Mohou tedy spolu zcela krásně a šťastně žítí, aniž by se navzájem uráželi ve svých náboženských citech.«

Jest sice pravda, že se setkáváme s jemně cítícími manžely.

kterí ve svých rozhovorech se úzkostlivě vystříhají všech náboženských sporů.

Má však tohle býti ideální stav? Když k vůli domácímu míru musejí mlčet o nejvnitřnějších citech, když po celý život úzkost zastiňuje jejich duše jako temný mrak: »Ah, této otázky se nesmím dotknout!« Co se stane, když někdo nemůže dáti najevo své náboženské přesvědčení, když se někdo musí stále obávat, že pohněvá druhého manžela, jestliže splní svoje předepsané náboženské povinnosti? Jaký bude konec toho všeho? Bohužel, nastává obvyklý případ, který se tak často vyskytuje ve smíšených manželstvích: obě strany ochladnou ve své víře a nejsou pak ani horké, ani studené, nejsou ani rybou ani rakem, ani katolickými ani protestantskými, nýbrž jen pokřtěnými lidmi bez přesvědčení.

2. Tím jsem také už poukázal na druhou příčinu, k vůli níž Církev neschvaluje smíšená manželství, ani ne těm, kteří se zaváží, že budou všechny své děti vychovávat po katolicku. Která jest ona druhá příčina?

Otázka výchovy dětí.

Jestliže manželé tolik trpí nesouhlasem svého náboženského přesvědčení, tím více ztrácejí a tím hůře dopadnou děti narozené ve smíšených manželstvích. Opakují: dokonce i tehdy, když všechny děti jsou katolickými. Všimněme si jen prvního případu: dítě je vychováno v dobrém katolickém přesvědčení. Ale čím hlubší je zbožnost dítěte, tím dříve přelétne smutná otázka přes jeho rty: »Maminko, proč nejdeš se mnou do kostela?«

Ale, bohužel, mnohem častěji nastává druhý případ. Který? Ten, že dítěti se dostává dvojí výchovy: katolické a nekatolické, tedy vzájemně si odporující. A víte, jak to končí? Co se stane, smísíme-li teplou a studenou vodu? Máme vodu vlažnou. Smísí-li se katolická a nekatolická výchova, co z toho povstane? Vůbec nic. Naprostá lhostejnost v náboženství.

Nevěříte?

Poslyšte jen, co se přihodilo jednomu milému, starému manželům. Prožívali klidně v malém zahradním domku svá stará leta. Tu jednoho jarního dne přišlo ženě na mysl: Můj starý jí tak rád zelené fazole, osázím jimi tedy zahradu a překvapím ho tak. Jakou radost mu způsobím! Učinila, co si umínila. Muž si však myslel: Naše zahrada leží ladem, nasázím hrachu, moje stará má k smrti ráda zelený hrášek. A učinil, jak si řekl.

Po několika dnech šla žena do zahrady, jsouc zvědavá, zda fazole už klíčí. Tu něco vzchází, ale to přece nejsou fazole, to je jistě plevel, řekla si, a vytrhala rostlinky i s kořeny.

Brzy nato vkradl se do zahrady muž, aby se poohlédl, zda hrách se dere už na povrch. Ano, už cosi klíčí, ale to přece není hrách, a také on vytrhal domnělý plevel.

A staří, zbožní manželé čekají a čekají ještě dodnes na úrodu.

Je zapotřebí, abych ještě dále vysvětloval, proč katolická Církev neschvaluje smíšená manželství?

A nejen katolická Církev. Stejným způsobem neschvalují je ani vážní protestanté — a právem. Když to však opravdu jinak nejde, trpí Církev smíšená manželství, ale jen pod podmínkou, že všechny děti budou katolickými. Kdo se k tomu nezaváže, není oddán, jde-li však k oddavkám do kostela jiné církve, t. j. zapře-li svou víru, tedy ho Církev vyloučí z počtu svých věřících.

»To je přílišné! To je krutost!«

Krutost? Ne. Neboť věřím-li, že katolické náboženství je pravé, pak nemohu žádné ze svých dětí vydati jinému náboženství. V příběhu o Šalomounovi chtěla nepravá matka přenechat druhé ženě polovici svého dítěte, Církev je však pravou matkou.

Ale vyloučiti? To je přece kruté! Nesmím tedy jíti ani ke zpovědi, ani mne katolicky nepohřbí?

Ovšemže ne. Kdo však začal? Neopustil jsi ty své náboženství a nešel do jiného kostela? A své děti dals napospas jinému náboženství, a tím i své vnuky a sta a sta svých potomků. A za toto byl by trest Církve příliš tvrdým? Působí ti to bolest, že nesmíš jíti ke zpovědi? A to ti nepůsobí bolest, že své dítě vydals jinému náboženství, kde ani ono, ani tvůj vnuk ani pravnuk nesmí nikdy jíti ke zpovědi? Katolický kněz nesmí tě pochovávat? To že je přílišné? A tvé dítě? Také ono nesmí býti pochováno — a tys tím vinen.

Opakuji: Když nekatolická strana se reversem zaváže, že všechny děti budou po katolicku vychovány, pak Církev trpí taková manželství a dává k tomu požehnání, ale jen s těžkým srdcem, poněvadž smíšené manželství i na revers uzavřené, není ideálním manželstvím. Ne proto, že by nenáviděla jiné náboženství, nýbrž proto, že ví, že to nemůže mítí dobrého konce.

Vinou smíšených manželství Církev ztratila už miliony duší, nejenom početně hned při narození, ale ještě více následkem ochladnutí v duších. Proto je proti každému smíšenému manželství.

Proč, vždyť přece děti budou katolické? Ano, ale jak politováníhodné je katolické dítě, jehož matka není katolická! Naprosto nechci tupit jinověrecké matky. Bůh uchovej! Jestliže ve své náboženství věří a dle něho žijí, mám k nim velkou úctu. Taková matka může býti ve všech možných věcech dítěti ideální matkou, jen v jedné věci nikoli: nemůže býti svému dítěti ideálně modlící se matkou, nemůže se modlit se svým dítětem společně.

*

Milí bratři a sestry! Pohledte, kolik otázek, kolik palčivých a časových otázek. Není jich konce, zamyslíme-li se tu hlouběji. Teprve příští neděli dotkneme se nejpálčivější rány: rozluky manželství.

Bratři a sestry, shrnu teď stručně myšlenky svých dvou posledních kázání.

Moderní život rodinný je Sodomou a Gomorhou, vpravdě katolická rodina jest Boží kvetoucí zahradou.

V moderních rodinách budují rodiče svým nenarozeným dětem rakev, v křesťanských rodinách kolébku, v níž vyrůstají dědici nebes.

V moderních rodinách netáží se po dětech, v křesťanských rodinách klečíc se modlí ještě dnes »... a požehnaný plod života tvého«.

Moderní manželé shodují se v názoru: co nejvíce vyzískat peněz a užít, pokud jeden druhého neomrzí, křesťanští manželé se spojují tělem a duší, se všemi svými myšlenkami až do hrobu.

Bratři, sestry! Ve velkoměstech bývají rozžehovány každého večera vábivě milé lampičky rodinných svatyní, a rozžehují se zároveň také lesknoutcí se reklamy ulic, kaváren, tančíren, biografů. Víte, co věští zánik dnešního lidstva? To, že lampičky rodinných svatyní nemohou již závodit s červenými světly pekelných ohňů, žhoucích reklam, které lákají tak mnohého z rodin. Ale teprve tehdy bude lidstvo šťastné, až zvítězí skromné, půvabné světlo rodinného krbu nad svůdnickým, pekelným světlem oněch kabaretů na náměstí, oněch biografů a divadel, a až onen název »hřejivý rodinný domov« se zase uskuteční.

Zachraňme bortící se rodinný život, pozvěme do rodinné svatyně Spasitele Ježíše Krista, neboť to jest účinný lék pro naši chorobu.

Jaký lék?

Tak jako prvním manželům byl ráj domovem, zrovna tak manželům, kteří Krista milují, bude domov rájem. *A bude-li domov proměněn v ráj, pak tento chorobný svět bude také uzdraven. Amen.*

III. KRISTUS A RODINA

Milí katoličtí bratři a sestry!

Když těžce nemocný leží na operačním stole a první řez již proveden, stává se někdy, že lékaři, kteří nemocného obklopují, objeví tu pravou, před tím netušenou chorobu. A když již přikročili k léčení, snaží se ze všech sil odstraniti i nově objevenou nemoc. Ovšem, trvá pak jejich práce mnohem déle, než zprvu tušili.

Právě tak se to přihodilo i mně, milí bratři a sestry, když jsem se dotkl kritické rány moderního rodinného života.

Hleďte, už třetí neděli mluvím s kazatelny o této palčivé otázce. S počátku jsem se domníval, že postačí tři kázání k osvětlení tohoto problému. Nyní však, když rána je otevřená, vidím teprve, na kolik otázek mám dát ještě odpověď. Musím tedy ještě i ve čtvrtou neděli mluvit o těchto věcech. A budu o nich mluvit také proto, poněvadž moje promluva bude znova zachycena radiem. Ani byste nevěřili, milí křesťané, jak poslední nedělní kázání v celé naší zemi velice vzrušilo lidi dobré vůle a duše, které Boha milují. Z biharského komitátu psala mi na př. židovská rodina: Otec, matka a šest dětí, naslouchavše poslednímu kázání, očekávají toužebně jeho pokračování... Člověka obestírá svatá radost, když si uvědomí, že tolik duší žízní po Bohu, že tolik srdcí po Něm touží.

Ano, naznačený problém je vlastně problémem celého lidstva. Ale i kdyby o něm bylo hovořeno sebe více, význam a důležitost této otázky nebudou přece jen dostatečně zdůrazněny. Každý cítí, že na těle společnosti nezeje nebezpečnější rány než je právě zvětřování rodinného života. Každý vážný činitel snaží se léčiti dle svého vlastního způsobu a jak to právě dovede. Není tomu dávno, kdy několik seriosních mužů se v našem hlavním místě radilo, co by bylo lze podniknouti proti nebezpečné a stále stoupající zátopě manželských rozluk. Konečně bylo možno čísti, že ministerstvo — po příkladu italském — zatíží citelnými daněmi všechny ty, kteří se neožení, kteří se vyhýbají založení rodiny. A tak podobně... Každý kuje plány, každý hledá nějaký lék.

Zcela správné! Rána, t. j. krise rodinného života, jest tak palčivá, že ať přichází pomoc odkudkoli, vždy je radostně vítána.

Není naprosto žádné zaujatosti v tom, jestliže tvrdím, že tato otázka ve své celé hloubce přece přichází v úvahu jako otázka mravní, náboženská a týkající se světového názoru člověka. Její palčivost může býti tedy zmírněna schůzemi a zákony, ale její

konečné řešení jest možné toliko tehdy, upevní-li se náboženské smýšlení. Tři sloupy manželského štěstí: víra, harmonie, věrnost, musí býti opřeny o základ náboženský.

O víře a o souladu pojednávala moje dvě poslední kázání.

Zbývá nám příklad *věrnosti* rodiny z Bethanie. Je to příklad oné vzájemné věrnosti, s jakou lnuli Maria, Marta a Lazar k Pánu Ježíši a také *k sobě navzájem*.

I.

Milí věřící křesťané! Nedaleko Jerusáléma, v Bethanii, žila milá, šťastná rodina tří sourozenců: Marty, Marie a Lazara. Pán pocítil tento útulný domov svým zvláštním přátelstvím. Rád si tam odpočinul po své unavující práci a tu obě sestry pečovaly o závod, aby mu učinily radost. Sluneční paprsky záviděníhodného štěstí zaplavovaly rodinu z Bethanie . . .

A) Milí bratři a sestry! Jak šťastná jest i dnes ta rodina, v níž otec — matka — děti pěstují ono upřímné, teplé přátelství, onu *náboženskou věrnost ke svému Pánu Ježíši*. Ani oni nebudou zbaveni utrpení, vždyť kde by se našla rodina, která by neměla svých smutných dnů? Ale přece jsou šťastní, neboť se mohou modlit: »Pane, rozpomeň se přece na naši věrnost k Tobě. Rozpomeň se, že jsi nám u svatebního oltáře slíbil, že nám propůjčíš milost a sílu, abychom mohli věrně vytrvati až do konce.«

Také rodina z Bethanie prožila své smutné hodiny jako jiné rodiny. Kdo pomůže? Jedině Kristus, přítel rodin! Všimněme si jen rodiny z Bethanie ve chvíli zkoušky. Lazar onemocněl. Ježíš je však daleko od něho. Ačkoliv ošetřují sestry svého bratra se vši pečlivostí, jeho stav se přece jen vůčihledě zhoršuje . . . »Pane, ten, kterého miluješ, je nemocen.« Tak vzkazují Pánu. Ale Pán nepřichází. (Ó, nezdá se tak často, jakoby také mne nechtěl vyslyšet?) Lazar prožívá již své poslední hodiny a nešťastné sestry úzkostlivě vyhlížejí, zda Kristus přijde. Nepřichází. Lazar umírá. A Pán stále ještě nepřichází.

Moji bratři a sestry! Což nemiloval Kristus tuto rodinu? Ó ano! Jak tedy mohl na ni seslati tak tíživý smutek? Což netušíte, moji milí, onu velkou útěchu: ačkoliv Kristus neodejme od nás každické utrpení, přece jen ví o všem, a jestliže se rozhodne, abychom něco trpěli, pak tím sleduje jistě nějaký plán. Ah, o kolik méně by bylo bolesti, o kolik více by bylo trpělivosti a radosti v rodinách, kdyby jen rodina se utíkala s každým svým neštěstím ke Kristu, to znamená, kdyby zůstala Kristu věrná! Věrná jako rodina z Bethanie.

B) *A což teprve věrnost jednoho ke druhému!*

Nemůžeme v Písmě svatém bez dojetí čísti, s jakou něžnou po-

zorností se vzájemně milovali, s jakou obětavou láskou se podporovali členové rodiny z Bethanie, a jak si shovívavě odpouštěli vzájemné lidské slabosti.

Podobně je tomu v rodině, která je věrná přikázáním Božím a ačkoliv i v ní se vyskytnou rozdíly v náhledech a nedorozumění (jsme přece lidmi), přece tam není vzdoru, není žádných prudkých srážek, žádných rozluk. Muž nezapomíná napomenutí sv. Pavla: »Mužové mají milovati své manželky jako tělo své.« (Ef. 5, 28). Slyšte jen, moji milí muži, »jako své vlastní tělo«. Nuže, onemocní-li některý úd na těle, neodhodíme ho hned, vždyť ani špatného zubu se beze všeho nezbavíme, nejdříve se ho snažíme vyléčiti, necháme ho spraviti, zaplombovati.

A jinde říká sv. Pavel: »Muži, milujte své manželky a neroztrpčujte se na ně.« (Kol. 3, 19.) Nemuč svou ženu tyranskými rozkazy! Bůh nestvořil ženu z tvé nohy, nýbrž z tvého žebra, což znamená, že není tvojí otrokyní, nýbrž tvojí družkou! Pozoruj, že se ženy srdečně usmívají. Proto cituji hned jiný výrok sv. Pavla: »Ženy buďtež poddány mužům svým jako Pánu, neboť muž jest hlava ženy, jakož i Kristus jest hlava Církve.« (Ef. 5, 22, 23.) Sv. Augustin připomíná ještě, že Bůh nestvořil ženu z hlavy mužovy, a proto nemají doma rozkazovati. To znamená, že muž nemá býti marně nazýván »pánem«; tedy i žena ho má uznati jako velitele, a muž zase nemá jen říkati ženě: moje »drahá polovička«, nýbrž manželka má býti skutečně polovičkou jeho radostí a bolestí, všech jeho myšlenek.

Věrnost v manželství! Opravdu, tak mnohé křesťanské ženy musely by se zastyděti před pohanskou Penelopou. Kdo byla tato Penelopa? Žena velkého řeckého hrdiny Odyssea. Její muž, Odysseus, byl 20 let ve válce, a po tu dobu musela odolávat útokům 108 záletníků. A když se jich nemohla zbaviti, takto velkolepě jim odpovéděla: »Nu dobře, nemám nic proti tomu. Jakmile budu hotová s touto tkaninou, tedy se vdám.«

A pracovala před očima nápadníků a vyšívala trpělivě po celý den. V noci však všechno vypárala, co ve dne vyšila . . . a po dvaceti letech vrátil se konečně její muž!

Věrnost v manželství! Starozákonní Židé kamentovali cizoložníky. Pohanští Egypťané dali muži tisíc ran, ženě však uřízli nos. Arabové vinníky sřali. Spartané! Nuže, jak tento proslulý národ smýšlel o cizoložství? Nijak! Lykurgos vydal zákony proti různým přestupkům, o tomto přestupku však, o nevěře, se vůbec nezmínil. Jeden cizinec ptal se kdysi Sparťana: »Jak trestá váš zákoník cizoložství?« »Nijak! Takového něco se u nás ještě nikdy nestalo!«

Bratři a sestry, věrnost v manželství!

II.

Jestliže však harmonický a věrný život rodinný vyžaduje tolik sebeovládání, odříkání a obětavosti, pak (domnívám se, že se vám nebude zdát podivným tento výrok) musíme vychovávat i naši mládež, naše mládence a dívky lépe než dříve, musíme uvědoměle je vychovávat *pro život manželský, který je očekává, pro harmonický život rodinný, k věrnosti, která trvá až do smrti.*

»Připravovati lépe mládence a dívky na manželský život? Jaká je to zase novota?« — ulekne se leckdo této myšlenky. »Dětem vyprávěti o manželství? Co to má znamenat?«

Ne — milí bratři a sestry — zde není řeči o nějaké smělé novotě. Chci jen z několika smutných zkušeností čerpati ponaučení.

Takovou zkušeností jest, že příčina většiny nedorozumění manželů spočívá v tom, že nejsou ani shovívaví, ani ústupní, ani smířliví. Vychovávejme tedy dítky, chlapce i dívky, od jejich útlého věku k tomu, aby v egoistické době uměli snášeti chyby, nedokonalosti a slabosti jiných. Vychovávejme je k tomu, aby uznali, že ne vždycky jiný »začal« a že druhý »je tím vinen«, nýbrž spíše »mea culpa, mea culpa«, také já mám své chyby! Vychovávejme je, aby v těch dobách bez lásky nečekali stále, že jiní budou lepší, nýbrž aby sami se snažili býti lepší! Vychovávejme je k tomu, aby v těchto dobách bez lásky nežádali stále to, co se jim líbí, nýbrž spíše to, co se líbí jiným.

Bratři, sestry! Komu není zřejmo, že když takto dvě vychované duše uzavrou manželství — bude takové manželství harmonické a věrné? Neboť žádný z obou manželů nebude toužiti po tom, aby pouze on sám byl šťastným, nýbrž, aby šťastným činil také druhého; a jestliže činí druhého šťastným, bude sám účasten nejteplejšího rodinného štěstí.

Jest ještě jiná zkušenost, moji milí, na kterou se nesmí zapomenout při praktické výchově. Příčina mnohých manželských svárů spočívá v prchlivé, přecitlivělé povaze, v nedostatku sebeovládání, v náladovosti nebo, jak se dnes mírně tomu říká: v nervositě.

Ano, opravdu — naše nervy jsou skutečně špatné! Spěšné tempo dnešního života bouřlivě bije do našich nervových vláken. Ale proto přece — bratři a sestry — nelze svalovati všecko na nervositu, co spíše bylo by lze správněji nazvati ukvapeností, slabostí vůle, nezvedeností.

Jestliže je pravda — a pravda to očividně je — že náš nervový systém je slabší než našich předků, vyplývá z toho, že tím důležitější je úloha vychovatelů; měli by tedy mládež naučit sebeovládání, rozvaze, umírněnosti. Neboť toho všeho je jim potřebí k harmonickému životu rodinnému, k věrnému, do smrti trvajícím spolužití.

Jest neuvěřitelné, k vůli jakým maličkostem a titěrnostem mohou se znesvářiti dva dospělí lidé, dva manželé, když se nedovedou ovládati. »Pohleď, drahoušku, jak tu krásně létají dva jeřábi . . .« »Pěkně, pěkně« — odpoví žena — »ale nejsou dva, nýbrž tři!«. »Jak to můžeš tvrditi? Jsou přece jen dva!« »Jsou jen dva? Když jsem to jednou řekla, tedy jsou tři!« »Ale, drahoušku, jsou jen dva!« »Což já v tomto domě nemám nikdy pravdu? (Tu počne již žena plakat.) Jsou tři! A abys věděl, tři jsou, tři!«

A konec toho? »Půjdu domů, k matince!« — Neznáte tuto báseň? Napsal ji jeden z našich největších básníků. Napsal ji jenom? Ne! Bohužel, upozoroval ji v životě.

Moji bratři a sestry! Vychovávejme se my sami v sebeovládání a trpělivosti!

Že se v tom tak velice nevycvičíme jako proslulý mudrc starověku, Sokrates, to je pravděpodobné. Jak daleko to přivedl v sebeovládání? Jeho nadmíru zlá žena Xantipa počala se s ním již záhy zrána hašteřiti. Hřmělo a blýskalo se — bouře konečně Sokrata omrzela, a šel raději z domu. Rozezlená žena vylila mu ještě z okna na hlavu plnou nádobu vody. Sokrates zůstal státi, pohlédl nahoru, a mokrý jako vodník řekl klidně: »Věděl jsem, že po bouři bývá déšť . . .«

Mám ještě uvéstí další příklady? Bylo by jich velmi mnoho. Ale jestliže tyto předcházející požadavky jsou již tak důležité, dvojnásob důležité jest to, o čem se chci nyní zmíniti, t. j. o výchově mladíků.

Není-li pravda, moji bratři a sestry, že nejspolehlivějším základem harmonického a věrného rodinného života jest a zůstane: když obě polovice, mladý muž a dívka, přistoupí k oltáři po mládí ztráveném v sněhobílé nevinnosti! Katolická Církev jest v té věci neoblomná: tak jako v manželství vidí jednu ze sedmi svátostí pro jeho vznešený účel, zrovna tak hledí na mimomanželský pohlavní styk jako na těžký hřích, jako na vzpouru proti Bohu. A tu nečiní žádného rozdílu — slyšte, moji milí — žádného rozdílu mezi mužskou a ženskou mládeží. Moderní svět — ten činí rozdíl. Moderní svět zamhuřuje nad mladíky oko pro tytéž věci, k vůli nimž dívkou pohrdá. Ne! Kristus, náš Pán, nedal dvojí morálku: jednu — volnější — pro muže a druhou — přísnější — pro ženy! Dokonale zdrženlivý, čistý život před manželstvím jest závazný pro jinocha i pro dívku stejným způsobem. Ah, o kolik by na zemi žilo mnohem šťastnějších rodin, kdyby jen tato výzva Církve byla opravdově uskutečňována.

Rodiče, vychovávejte svého syna tak, aby před manželstvím žil dokonale čistým životem!

Mám ještě dále dávatí poučení? Ano, ještě jedno vám povím. Před chvílí řekl jsem mladému muži nanejvýš vážné, hořké prav-

dy. Dívky by měly odejít s prázdnou? Nepotřebují snad žádného napomenutí? Ano, ke konci kázání dostanou i ony svůj díl.

Zkušenost nás učí, že příčinou — ano příčinou! — většiny rodinných nesvárů, nehod a rozluk jsou bezmezná materiální požadavky, náladové požitkářství, nesplnitelná přání žen. Víím, že k tomuto tvrzení budou přičiňovány různé poznámky — to je však lhostejné, musím se o něm zmíniti. Řekl jsem, vychovávejme děti k tomu, aby se učily odpouštět. Řekl jsem také: musíme jinochy vychovávat tak, aby dovedli žít čistě. A teď ještě říkám: vychovávejme dívky tak, aby nebyly příliš náročné, aby jejich touhy byly skrovnější.

Kdesi říká jistý spisovatel, že moderní ženy vyhazují lehkomyslně oknem zvláště tři věci: čas, peníze a zdraví. Když jsem to četl, domníval jsem se, že tento výrok je přemrštěný. Pak jsem však četl statistiku, v níž obchodní svět Spojených států dokazuje, že americké dámy spotřebují denně za 30 milionů krásličích prostředků (třikrát tolik než vydají na životní potřeby). Nevím, co si o tom mladí američtí muži myslí. Snad, že americké ženy jsou tak nehezké (jinak by nespotřebovaly tolik peněz na pěstění krásy), nebo si možná řeknou to, co smýšlí vážní mladí muži v Evropě: »Nemám dosti odvahy se oženiti, nemohu si dopřát takového přepychu!«

Ano, takhle myslí naši muži u nás!

Všude je slyšeti velký nářek nad tím, že mladí lidé se nechtějí ženit. Nu, buďme spravedliví, neodstrašuj je od tohoto kroku příliš náročně dámy?! »Prosím tě, to je už k nesnesení, ještě z toho onemocním, moje přítelkyně X. Y. nosí takové nádherné nové šaty. A ty říkáš, že nemáš pro mě na takové věci peníze?! Ale musíš je mít! . . .« »Tak vidíš, ona má zas nové auto. To takhle nemůže být! Kup mi také auto! Na to musíš sehnat peníze . . .« A tak dále.

Moji bratři a sestry! Dnešní dívky musí býti vychovávány ke skromnosti, ke skromnosti a zase ke skromnosti.

Já víím, dívky na to rázně odpoví a budou se omlouvat: byly bychom skromnější, byly bychom také prostší, ale kdo si nás pak všimne; zůstaneme pěkně sedět! . . .

Nuže, těmto úzkostlivým, dobrosrdečným dívkám chtěl bych dodati trochu odvahy. Děvčata! Vy nemáte snad vůbec tušení, že kolem nás dorůstá jinak smýšlející mládež, zcela jiná, než byla ona dřívější. Není jich snad ještě mnoho, ale já, jako duchovní vůdce jinochů, mohu to dosvědčit, že takoví jsou a počet těchto mladých mužů stoupá den ode dne, kteří po vítězně probíjované době mládí, ztrávené v naprosté čistotě, přistupují k oltáři! Již jsou mezi námi mladí mužové, jimž není ideálem dívka s krátkými vlasy, s mužskými způsoby a s dvojsmyslnými řečmi, nýbrž jemná.

rozvíjející se ženská duše. Jest již dost takových, kteří se nedomnívají, že dlouhé vlasy jsou »nečasové«, a kteří nepovažují za »zastaralé« a »zpátečnické« takové dívky, které netančí znamenitě šarleston. Máme mladé muže, kteří nehledí na to, zdali dívce sluší cigareta, zda umí dobře řídit motocykl, nýbrž hledají opravdu skromné děvče, které není zahrnováno úcty od švadlen, které se nepotlouká v barech, které také nenavštěvuje příliš mnoho plesů, ale takové: jež by mohlo býti svému pracovitému muži rozumnou, ohleduplnou, srdečně oddanou *manželkou*, svému domovu milou *hospodyní* a dětem obětavou *matkou*.

Moji bratři a sestry!

Toto je dnes mé poslední slovo k vám: kdybychom měli velmi mnoho takových dívek, *pak by byla těžká krise moderního rodinného života překonána!* Amen.

IV. KRISTUS A RODINA

Milí katoličtí bratři a sestry!

Jest mezi vámi někdo, kdo slyšel už příběh manželky finského vévody, Kateřiny Jagellové? Myslím, že jich je málo. Tato žena si zaslouží, abych počal své dnešní kázání jejím jménem. Je to již čtvrté kázání, jež jedná o krizi rodinného života, tím však chci zároveň tyto důležité úvahy ukončiti.

Pro dnešek nám zbyla nejdůležitější část problému, rána, která jde až na kost, nejbolestnější rána, jíž lidstvo nejvíce trpí, jejíž nebezpečné následky přivádějí lidstvo na okraj zkázy: *strašlivá epidemie manželských rozluk.*

Kdo byla ona Kateřina Jagellová? Byla manželkou finského vévody Jana Vasy. Nepřátelští Švédové vévodu zajali a odsoudili ho k doživotnímu žaláři. Kateřina se odebrala spěšně ke švédskému králi do Štokholmu a prosila:

»Dovolte mi, Veličenstvo — abych svého manžela směla následovati do vězení.«

»Ale, paní,« volá švédský král, »co vám to jen napadá? Víte, že váš muž nikdy nespátí denního světla?«

»Vím to, Veličenstvo!«

»A víte také, že od nynějška s ním nebude jednáno jako s vévodou, nýbrž jako s vězněm, jako s buřičem, který urazil krále?«

»Vím to, Veličenstvo. Přece však, ať je svobodný nebo vězeň, ať vinný nebo nevinný, Jan Vasa zůstane přece jenom mým manželem.«

Tu se srdce královo obměkčuje: »Ale, paní,« odpovídá, »myslím, že po odsouzení tohoto vzbouřence nic vás už k němu neváže... Po všem, co se stalo, jste opět svobodná...«

Kateřina na to sejmula s prstu svůj snubní prsten a pravila: »Veličenstvo! Přečtěte si to!«

Do snubního prstenu byla vyryta dvě slova: »Mors sola« — »Jediné smrt«. A Kateřina vstoupila do vězení za svým mužem a prožívala v žaláři 17 let, až konečně Erich zemřel a Jan Vasa byl opět svoboden.

Mors sola! — Jediné smrt mne od něho odloučí. Ať je zdravý nebo nemocný, bohatý nebo chudý, silný nebo neduživý, hezký nebo znetvořený, milý nebo náladový — to je jedno: on je mým mužem, kromě smrti nic mne od něho neodloučí! Mors sola — *jediné smrt!*

I.

Teď chápete již, proč jsem své dnešní kázání počal příběhem oné hrdinné ženy, mučednice manželské věrnosti. Proto, abychom se tím více otřásli *při pohledu na tu frivolní lehkomyšlnost*, kterou je zamořen názor dnešní doby o manželské věrnosti.

A nejstrašnější je vlastně to, že toto děsné zlo nepanuje pouze u nevěřících, zátopa prolomila již na mnohých místech valy Církve a zaplavila leckteré katolické území.

Když se dovídáme o úžasné velkém počtu rozvodů, musíme si tedy s děsem doznati, jak daleko jsme již došli. Ano, tak jsme dnes daleko, že staří pohanští národové cenili si manželství více než dnešní zpohanštělí lidé.

Neboť staří pohané vždy hleděli na tajemství života s jistou sklíčeností... s tajuplnou úctou. Neuctívali pouze prameny vod, nýbrž také prameny života, manželství. Když se muž a žena spojili, zdálo se, že také oni počínají tušit vznešený plán Stvořitelův: snažili se, aby tento obřad byl co nejvíce tajemný a náboženský.

Dnes však, moji milí bratři a sestry, musíme si se smutným srdcem doznati, že právě to, co pohané měli v úctě, co Kristus pozvedl ke svátostné důstojnosti, o čem sv. Pavel mluví jako o »velkém tajemství«, totiž vznešený stav manželský — že se dnes bortí v základech. Dospěli jsme již tam, kde byl Řím v době úpadku, kdy ženy nečítaly léta »ab urbe condita«, od založení Říma, nýbrž dle toho, kdo byl v onom roce jejich manželem. Dnes se uzavírá manželství, aby bylo lze dáti se rozvést, a rozvádí se manželství, aby bylo možno uzavřítí nové.

Mám uvést několik příkladů a statistik? Prosím vás, zamyslete se nad tím strašným mravním úpadkem, jenž je zřejmý již z těchto několika údajů.

Tak na př. americká statistika: Ve Spojených státech bylo v posledních 50 letech rozloučeno 2,250.000 manželství, a z toho za posledních deset let: 1.615.894 manželství! Zamysleme se nad tímto číslem: 2,250.000! V Ohiu připadá na 5.4 manželství jeden rozvod, v Oregoně na 2.6, ano jest v Americe stát, kde v jednom roce bylo provedeno 1000 rozvodů a uzavřeno jen 900 sňatků. Tu nás dělí už jen krok od manželské metody ruských sovětů. Tam se ještě nedávno zapisovala uzavřená manželství do matrik, v poslední době ani to se už neděje. Muž jde prostě na policii, předloží svůj osobní průkaz s podobenkou a na tento průkaz je přitlačeno razítko: ženatý. S kým? — to vůbec není zapisováno, s kým chce. Na jak dlouho? — dokud chce. Tak píše velký katolický deník holandský »Maasbode« dne 19. listopadu 1926.

Nu ano, Amerika a sověty! Ale ve střední a západní Evropě není ta rána tak palčivá!

Že není tak palčivá? Každý musí uznati, že i zde vývoj spěje v tyto konce.

Tak: V Rakousku bylo uzavřeno v roce 1929: 51.523 sňatků a bylo zaznamenáno: 6003 rozluky, z čehož připadá jen na Vídeň 3040 rozluk. V Maďarsku bylo do roku 1895 ze 100.000 manželství rozloučeno jen 35.5, roku 1923 již 425, tedy během 25 let stoupl relativní počet dvanáctkrát.

A v naší republice?

Když statistický úřad vydal zprávu o rozvodech a rozlukách v Československu, viděli jsme, jak naivní byly názory těch, kdož v roce 1919 projednávali manželskou reformu. Slibovali, že se upraví jenom ty nejhorší případy a »rozlučitelnost pomůže k nerozlučitelnosti«. Ale skutečnost...? Od roku 1919, kdy byla rozluka uzákoněna, do roku 1930 bylo u nás 60.302 rozloučených manželství! Velmi znepokojuje ta skutečnost, že rozluk přibývá v dělnických vrstvách a také na venkově. V roce 1930 bylo rozloučeno 5697 manželství a z toho připadá na třídy dělnické 3263, t. j. 57.2 proc. — před deseti roky jich bylo jenom 51 procent. Na velkoměsta (s více než 50.000 obyvateli) připadalo v roce 1930 32 proc. rozluk, na osady s méně než 500 obyvatel 8.8 proc. rozluk, zatím co před deseti lety bylo jich v těchto osadách 6.8 proc.!

Co bude za 25 let? Nestane se pravdou to, čemu dnes ještě nemůžeme uvěřiti? Když se totiž jeden pán zeptal: »Slyšel jsem, že budeš družbou na Helenčině svatbě,« dostal odpověď: »Ne, tentokrát ještě ne, ale jsem již zamluven, že po druhé nebo po třetí přijdu na řadu já.«

Nebo je to snad jenom přemrštěná obava, neodůvodněný pesimismus? Kéž by tomu tak bylo! Ale pochybuji!

Pohleďte jen kolem sebe na život! Muž se ženou se nepohodnou. Nepohodnou se, protože jsou lidmi. Hašteří se k vůli každé maličkosti. A konec toho? »Prosím, jestli ti to není vhod, tedy se dáme rozvést!« Ano, »dáme se prostě rozvést!«

Pohleďte jen kolem sebe na život! Přijdou milenci ke knězi, chtějí býti »oddáni«. A s dojemnou naivností vypravují, že už vlastně jednou byli oddáni, muž s jinou a žena s jiným, ale nebylo to k vydržení a tak se nechali prostě rozvésti, zde jest o tom státní potvrzení. Ano, dali se »*prostě rozvésti*« a chtějí býti znovu oddáni. »Ale, prosím, pane faráři, proč se tak divíte?«

Přijde nový statkář do vsi, nebo nový úředník do města. Navštíví faráře a farář návštěvu opětuje. A teď teprve vyjde najevo, že pán má už třetí ženu a žena druhého muže... ovšem, že ujišťují faráře, jak milují Církev — a že chtějí býti i dále »věrnými dítkami« Církve. Ostatně se stanoviska státu všechno je v pořádku — »*Dali se prostě rozvést*«. Ano: »dali se prostě rozvést!«

Jděte jen jednou ulicemi a naslouchejte, když jdou ze školy dvě děvčátka — na př. gymnasistky V.—VI. třídy: Nesou v rukou školní brašnu a tím nejpřirozenějším tónem si vykládají — o čem? — o své matematické úloze? Kde pak! Jedna říká: »Víš, miláčku, kdybych měla takového muže — tedy se dám prostě rozvést...« Tak: »dá se prostě rozvést«.

II.

Nuže, zamysleme se, milí bratři a sestry:

1. *Co říká Kristus, náš Pán, o rozluce a*

2. *co říká o rozluce lidský cit pro čest.*

1. Především jest zcela jasné, že Bůh-Stvořitel chtěl mít manželství uzavřené mezi *jedním* mužem a *jednou* ženou, jako nerozlučný svazek. Stvořil jednoho muže a jednu ženu, čímž chtěl naznačiti, že mezi nimi vyvolává k životu manželství. Jest pravda, že ve Starém zákoně mohlo býti manželství v jistých případech rozloučeno, ale tenkrát ještě nebylo svátostí a Bůh připustil rozluhu.

Kristus Pán pozvedl manželství ke svátostné důstojnosti, dal mu opět původní ideální čistotu, jednotu a nerozlučnost.

Zákon Mojžíšův dovoloval v jistých případech rozluhu, a proto také ptali se fariseové Pána Ježíše: »Jest dovoleno člověku propustiti manželku svou z příčiny kterékoliv?« Tu pronesl Kristus Pán věčně památná slova: »Pro tvrdost srdce vašeho dopustil vám Mojžíš propouštěti manželky vaše, ale s počátku nebylo tak. Co Bůh spojil, toho člověk nerozlučuj!« (Mat. 19, 6.) Pravím však vám: kdo propustí manželku svou a pojme jinou, cizoloží, a kdo pojme propuštěnou, cizoloží.« (Mat. 19. 9.)

A že tomu apoštolé zcela jasně rozuměli, vysvítá ze slov sv. Pavla: »Žena provdaná připoutána jest zákonem k muži — proto za života mužova bude slouti cizoložnicí, oddá-li se muži jinému.« (Řím. 7, 2, 3.)

Nuže, lze mluvit ještě jasněji?

Jediné, co může Církev učiniti, když už jsou všechna vlákna přetrhána, jest toto: rozlučuje sice spolužití, ale ne manželství, takže manželé nemohou uzavřítí nové manželství. »Těm však, kteří jsou v manželství, prikazuji, nikoliv já, nýbrž Pán, aby manželka od muže neodcházela. Odejde-li však, zůstaň nevdanou aneb se smíř s mužem svým« (1. Kor. 7, 10—11) — říká sv. Pavel.

Milí katoličtí křesťané! Když jen trochu vážně přemýšlíme o tomto přísném katolickém názoru, i náš rozum nám praví, že Církev jinak ani jednat nemohla. Manželskou rozluhu nepřipouští ani lidská *důstojnost*, ani *blaho společnosti*, ani *blaho dětí*.

a) Lidská důstojnost. V manželství si dva lidé vzájemně náleží,

vstupují spolu v tak úzké spojení, že důvěrnějšího si lze sotva představit. »Já jsem tvůj, a ty jsi má!« Kam by se však poděla důstojnost, cit pro čest člověka, kdyby vzájemné sebeodevzdání bylo ujednáno na výpověď, na lhůtu? Kdyby směli muži odhazovati své ženy jako obnošené šaty, pak by člověk byl snižen na pouhé zboží; a jestli bude kdy svět, v němž špatnost zvítězí a manželství bude moci býti dle libosti kdykoliv rozloučeno, nesmí se již tento život nazývati lidským životem, a tato společnost lidskou společností!

b) Sejmi se sudu obruč a rozpadne se. Obruč, která drží lidstvo pohromadě, jest — nerozlučitelné manželství. Když se rozpadne rodina, rozpadne se také společnost. Může býti dokonalá oddanost a společná práce mezi těmi manžely, kteří se musí stále obávat: druhá část mne může kdykoli opustit, a co já jsem našetřila, užije druhá?

c) A to jsem se ještě nezmínil o tom nejsmutnějším. Co bude z dětí, jejichž rodiče se nechají rozloučit? Stal se takový případ jednomu učiteli náboženství. Setkal se s bývalou žákyní, se šestnáctiletým děvčetem. Ptá se jí:

»Jak se daří?«

»Děkuji, dobře.«

»Co je nového doma?«

»Nebyla jsem už dávno doma. Víte, prosím, že jsem dosud byla u své matky, ale ta se nechala rozloučit a po druhé se vdala. Nevlastní otec mne měl rád. Nyní se nechala matka znova rozvésti a po třetí se vdala, ale tam jsem ji přece nemohla následovat.«

»U nevlastního otce však také nemůžeš zůstat. Vrať se ke svému pravému otci.«

»K němu nemohu, neboť se zase znova oženil. Má děti a je rád, když mne nevidí.«

»A kde nyní bydlíš?«

»Jsem u své známé. Jednou zde, po druhé zas jinde.« Velká slza kanula po tváři ubohého dítěte bez domova, které přece na tom viny nemělo.

Moji bratři a sestry! Viděli jste již mladé ptáče, vyhozené v bouřlivém dni z hnízda? S jakým žalostným křikem pohlíží ulekaně kolem sebe. Zrovna tak toto ubohé dítě. Koho má milovat? Otce? Ale u něho sedí jiná žena, která není jeho matkou! Matku? Ten, kterého má u sebe, není jeho otcem! Ubohé děti, jichž rodiče žijí a ony jsou přece opuštěnější než sirotci. Je div, že jejich rozbourená duše je nešťastná? Rodiče! Vy hašteřiví rodiče, vy, kteří žádáte rozluky, když už vás nemůže nic odstrašit, buďte pamětlivi aspoň ohroženého štěstí svých dětí.

Němé číslice úřední statistiky opět mluví, a výmluvně: V roce 1930 bylo v Československu postiženo rozlukou 3081 dětí mlad-

ších čtrnácti let, 2409 dětí pod deset let, 1152 dětí pod šest let.
Kdo odhadne, co bolesti skryto za těmito číslicemi?

III.

Hleďte, bratři a sestry, takové následky má rozluka. Nu, to všecko je nám dobře známo. Idea je vznešená, ale život! Strašný život, který ničí všecko ideální!

a) Věříme a víme, že manželství je nerozlučitelné, a je to tak dobře. *Ale když se manželství nezdaří?* Ani potom se nesmí rozloučiti? Přicházejí ovšem strašné chvíle v životě. Žádné utrpení, žádné peklo na zemi nemůže býti přirovnáno k nešťastnému manželství. Ani takové nemůže býti rozloučeno? Alespoň v tom případě mělo by naše svaté náboženství dovoliti rozluku. Něžná žena čistého srdce dostane pijáckého, surového muže, pracovitý, pilný muž má lenivou, rozmařilou ženu — tu jest život peklem. Ani tehdy nelze se dáti rozloučiti?

Moji bratři a sestry! V životě dějí se někdy strašné věci. A přece nelze se nechat rozloučit. Nejde to, alespoň ne tak, aby bylo možno uzavříti nové manželství. Neboť, kdyby to jen jednou, jedenkrát bylo přípustné — pak by bylo po všem. Když hráze se přetrhnou, kdo zastaví povodeň? Lidé by se pak opouštěli navzájem právě tehdy, když by měli býti na sebe co nejvíce odkázáni: v nemoci, ve stáří. Máme o tom příkladů dosti: moderní státní zákony umožnily rozluku, a ejhle, čím snadnější rozluka, tím více rozporů a hádek. Kdyby všichni věděli, že se nebudou moci rozloučit, všecko marné, musíme spolu žítí až do smrti, zvykli by na sebe. Ale takto, při každé maličkosti padne věta: Nelíbí se ti to? Tedy se necháme rozvésti!

Nezapomeňte na jedno, moji milí: manželství není obchodní smlouva: dodám ti 100 metrických centů pšenice, ty mi na to dáš zálohu, podepíšeme to a všecko je v pořádku. Nýbrž: manželství jest svátostí! Svátostí, skrze niž se dostává manželům milost a síla, aby snášeli dobré i zlé životní osudy. Je-li dosti dobré vůle, jistě dovedeme snášeti s pomocí milosti Boží, s porozuměním a trpělivostí i nezdařené, ne zcela šťastné manželství.

»Ale když už ho nemiluji! Když musím při něm tolik trpět. Mám přece také právo na štěstí! A kde je moje štěstí? Nebylo by to ukrutné a nespravedlivé?«

Milý bratře, milá sestro, rozumím tvým hořkým steskům, ale nevíš, co říkáš. Tak mluvíš, jako bys nevěřil v život věčný. Jakže, Bůh by mohl býti ukrutný, mohl by býti nespravedlivý? Věděl, kolik utrpení s sebou manželství přináší, a přece nedovolil rozluku. Pán Ježíš není ukrutný, ale vyžaduje od nás oběť, ano, oběť. Nejen v tomto případě, nýbrž také jinde. Chce, abychom raději

trpěli, než abychom spáchali hřích. Chce, abychom raději trpěli, než abychom zapřeli svou víru. Někdy žádá krev i život, jako od mučedníků, a jindy žádá utrpení, jako od nešťastných manželů. A to vše činí nikoli z umíněné náladovosti, nýbrž pro obecné blaho, k užítku a prospěchu lidstva.

»Pro obecné blaho? Mé štěstí je přece přednější! Co mi záleží na lidské společnosti! Žiji pro sebe, chci být sám šťastným!«

Ne, příteli, nemáš pravdu. Při každém kroku můžeš se přesvědčit, že jednotlivec musí pro obecné blaho přinášeti oběti. Jsi lékařem? Jsi knězem? — musíš jíti k nemocnému, který má nakažlivou nemoc, i kdybys to zaplatil svým vlastním životem. Jsi vojákem? Musíš setrvati na svém místě, i kdybys měl při tom zemřít. Může voják v míru pyšně vykračovati na ulici a jakmile přijde nějaká bouře a je válka — zbaběle utéci domů k mamince? Mohou tedy manželé, dokud se rozplývají v lásce, skláněti k sobě hlavičky a šeptati si sladká slova, a při prvním nedorozumění a nesnázi se vzájemně opustit a »utíkat domů k mamince?«

Ne. Manželství nesmí být rozloučeno.

»Což Církev ještě nikdy manželství nerozloučila? Vždyť já sám mám známého, který měl dvakrát svatbu. V kostele? Ano, v katolickém kostele! A tam je hrabě X., také jeho manželství bylo rozloučeno, jenom že oni měli k tomu mnoho peněz, velmi mnoho peněz...«

Řekněte, neslyšeli jste ještě nikdy taková podezření?

Bratři a sestry! Mluvím upřímně. Platné a dokonané manželství Církev *ještě nikdy* nikomu nerozloučila.

»Ale přece, tento člověk byl po druhé oddán, muselo tedy první manželství být rozloučeno.«

Ano, byli oddáni, ale manželství nebylo rozloučeno, nýbrž Církev prohlásila a dokázala, že první manželství nikdy nebylo platným. Tedy ne ona, nýbrž nějaká překážka zabránila platnosti uzavřeného manželství. Byla-li tedy v kostele uzavřena také »druhá« manželství, znamená to jen, že první oddávky nebyly platné. Ale k rozluce platného a dokonání manželství nedošlo v Církvi během 2000 let ani jedenkrát.

*

Taková je nauka Církve o nerozlučitelnosti manželství.

V dějinách katolické Církve opakuje se den ze dne ona vzrušující scéna, jež se udála svého času mezi Herodesem a Janem Křtitelem a jež sv. Jana stála hlavu,

Herodes Antipas zapudil svou právoplatnou manželku, aby mohl uzavřít nový sňatek s Herodiadou, ženou svého nevlastního bratra, knížete Filipa. Jan řekl tyranovi do očí: »Není dovoleno

tobě mít manželku bratra tvého.« (Mar. 6. 18.) A co následovalo potom? Potom následoval žalář, následoval meč, následovala mučednická smrt a prorok obětoval svůj život za nerozlučitelnost manželství.

Bratři a sestry! Po dva tisíce let opakuje se tato tragická událost, že Církev neochvějně vytrvává a se vši odhodlaností hájí manželskou nerozlučnost, i tehdy, když předvíдалa, že tak ztratí celou zemi, i tehdy, když předvíдалa, že ji očekává výsměch, neporozumění, a často i ztráta tisíců duší.

Než to je lhostejné. Nelze jinak. Nemohla jednat jinak, nechtěla-li opustit Krista, svého Pána.

Poděkujme vděčně naší svaté Církvi za tuto přísnost. Její neoblomnost zdá se býti tvrdou, její zákon příliš těžký. Ale neustoupí. A každý vážně myslící člověk políbí proto ruku katolické Církvi, která ve zmatku lidských slabostí, egoismu a všedních názorů zůstává věrna svému přesvědčení. Zatím co drobící se společnost říká: necháme se rozvést, zatím co každé jiné náboženství trvá si trvati na výroku Páně: Co Bůh spojil, toho člověk nerozlučuj!

Naše svatá víra ví zcela dobře, že z nerozlučitelnosti manželské vzniká velmi mnoho tragedií a utrpení, ale ví také příliš dobře, že by vzniklo mnohem více zla z toho, kdyby manželství bylo rozlučitelné, tak jako ví, že by nebylo lze dožítí život až do konce bez kříže Kristova.

Moji milí, dnes se tak lehkomyšlně háže strašným slovem: »Když se ti něco nelíbí, dáme se rozvést!«

Tak? Dáme se rozvést? A nepřijde ti na mysl vznešená přísaha, kterou jsi před oltářem složil s tlukoucím srdcem na kříž Pána Ježíše?

Tak? Dáme se rozvést? A nevidíš, jak hrozné povstávají tragedie z tohoto zoufalého kroku?

Tak? Dáme se rozvést? A nepozoruješ, jak na tebe pohlížejí tvoje děti se slzami v očích, tvoje děti, které se stanou sirotky ještě dříve, než zemrou jejich rodiče, ano, stanou se nejopuštěnějšími sirotky vůbec?

Dáme se rozvést? Necítíš, že trosky zřícené rodinné svatyně nenávratně pohrbí lidskou společnost, kulturu a civilizaci?

Dáme se rozvést?

Ne, nedáme se rozvést! Neříkej: jsme vzájemně přesyceni a nemůžeme se už snést, ty si jdi napravo, já půjdu nalevo.

Ale: podejme si ruce — tak — a teď pojďme oba ke Kristu.

Pane Ježíši, buď Lékařem, Posvětitелеm a Králem churavého, moderního života rodinného. Amen.

TRPÍCÍ KRISTUS

Milí katoličtí bratři a sestry!

»I chápali se kamení, aby házeli na Něho. Ale Ježíš se skryl a vyšel z chrámu« (Jan 8, 59).

Jaká hluboce smutná tragika promlouvá k nám z těchto slov. Strašlivá tragedie lidí tehdejších i dnešních.

Jest oprávněná tato hrozná výčitka, že kamenujeme toho, kdo nám prokazuje dobrodiní?

Jsme skutečně zatíženi tou strašnou kletbou, že právě k těm nejlepším jsme nejnevěděnější?

Jest pravdou ona neuvěřitelná zaslepenost, že lidé křičeli na Pána Ježíše: »Nechceme, aby tento nad námi panoval!« načež se On před nimi skryl a zanechal nás samotny?

Právě předcítaná událost z evangelia nás o tom přesvědčuje. Událost jen z evangelia? Bohužel ne. Dokazuje to i současný život, jenž je vzpourou člověka proti Bohu. Kristus zmizel, odešel od nás, a my vidíme, jak daleko lidstvo dojde, když zvedne kámen proti svému Králi, Ježíši Kristu.

Kristus nebyl jen po čas svého pozemského života trpícím Králem, ale i dnes musí tolik od nás trpěti. Nejen rozběsněný židovský národ chtěl Krista kamenovati, kamenují ho v moderním životě tisíce a statisíce hříchů. A přece tento trpící Král byl nejen tehdejším národům oporou a silou, nýbrž je také dnešnímu, na pokraji propasti se zmítajícímu lidstvu jedinou nadějí. To bude předmětem dnešního kázání.

Postavme se pod kříž trpícího Krista Krále, a když vidíme, že tento svatý kříž někde kolísá nebo dokonce již padl, snažme se ho zase s vřelou láskou vztyčiti.

I.

Milí katoličtí bratři a sestry!

Zamyslíme-li se nad dějinami lidstva, zjistíme plni úžasu, jak často se opakovala ona truchlivá událost dnešního evangelia: lidé se chápali kamení proti Kristu. Jak často se opakoval ukrutný rozsudek Velkého pátku: »Nechceme, aby tento nad námi panoval!« Jak často se opakoval v minulosti po dobu 2000 let! Pouze v minulosti? Kdyby tomu tak bylo! Ale pohledme jen kolem sebe, po širém světě a na každém kroku uslyšíme hrozná slova: *»Nechceme, aby tento nad námi panoval!«*

»Nechceme!« — křičí moderní manželé. »Do manželství nemá Církev co mluvit. Chci býti šťastným dle svého vkusu.«

»Nechceme!« — tak křičí lehkomyšní mladíci a dívky. »Užívejme bezstarostně rozkoší a radosti. Šesté přikázání? Hlouposti! Zaostalý středověk, to vynalezli kněží.«

»Nechceme!« — tak křičí politikové v mnoha zemích. »Náboženství a politika nemají nic společného, moderní státní život nemůže přece dbáti náboženských přikázání.«

»Nechceme!« — křičí také muži v masce vědy. »Moderní věda přece už dokázala, že náboženská nauka je neudržitelná!«

»Nechceme!« — křičí malíři, sochaři a umělci. »Co? Má náboženství právo zakazovati naše obrazy, říkati, že jsou nemravné? Což *l'art pour l'art* (umění pro umění), to neznamená nic? Co má umění společného s mravností? Umělec si nenechá vázati ruce zastaralými pravidly.«

»Nechceme!« — tak křičí literatura a tisk. »Moderní tisk se nenechá omezovati vybledlými mravními zákony!«

»Nechceme!« — křičí bankovní ředitelé, obchodníci, továrníci. »Moderní obchodní a živnostenský život nesmí býti v žádném případě utiskován desaterem.«

»Nechceme!« — křičí zaslepení dělníci. »Náboženství slouží pouze kapitalistům a strašně málo mu záleží na chudých.«

Ó ubohý Kriste! Ty trpící Kriste Králi! Pohleď jen s kříže dolů! Jest všechno již proti Tobě? Co Ti zbývá ještě? Parlamenty Ti nepatří, knihovny Ti nepatří, divadla a biografy Ti patří tím méně — tisk také ne. Ani banky, ani továrny, ani dílny, ani rodiny. Co Ti tedy ještě zbývá? Jen a jedině kostel, svatostánek. Kdyby se jim podařilo také odtamtud Tě vykamenovat, tedy bys neměl opravdu ani stopy vlastního místa.

Ale pohleďte, moji bratři a sestry, z tohoto svého posledního místa, jak se zdá, neustoupí. Svatostánek patří ještě Jemu, a co vidíme? Odtamtud podniká dnes své nové výboje. Když se už zdálo, že celý moderní svět vyloučil Krista ze svého středu, když se již zdálo, že pro Něho není už na zemi místa, když to vyhlíželo tak, jako by byl kříž Kristův již povalen zasypán prachem minulosti a smetím neřesti, když lidská duše došla až tam, že místo kříže Kristova začala opět uctívat pohanská božstva, tu vydal se Kristus na výboj — v této době — ze svého nepatrného místa ve svatostánku, aby dobyl zase churavý, neduživý lidský život — aby ho znova dobyl a uzdravil.

Moji bratři a sestry! V roce 70. po Kristu Římané dobyli a zničili Jerusalem, při tom zasypali křesťanům svatá místa hlinou a smetím. Také hrob Krista, našeho Pána, byl zasypán. Na Golgotě, kde Pán trpěl, vystavěli chrám Venuši a Jupiterovi, a jejich sochy postavili na vrchol hory kalvarské. Na místě Kristova ukřižo-

vání sochy pohanských bohů. Konečně přišel císař Konstantin a císařovna sv. Helena. Dali strhnouti pohanské chrámy a se svatých míst odstranili všechno smetí. Po delší namáhavé práci byl ob-
jeven konečně skalní hrob — nedaleko od něho tři kříže — pak hřebíky a nápis. — Tři kříže! Ale který z nich je křížem Kristo-
vým? Jistě jeden ze tří, ale který? To nikdo nevěděl. Konečně
dotkli se všemi třemi těžce nemocného. Při doteku třetího kříže
byl nemocný uzdraven. Máme kříž Kristův! — jása vítězně celý
křesťanský svět. Máme zase kříž Kristův!

Moji bratři a sestry! Těžce nemocný dotkl se kříže Kristova a
byl uzdraven. Není mezi námi někdo nemocný? Co, někdo? My
všichni jsme nemocní, nemocná je celá lidská společnost. Také
nyní stojí pohanské modly na místě kříže Kristova. Chceme se
uzdravit? Není jiného léku, nežli postavit Kristův kříž všude tam,
kde kdysi stál a kam se dnes vloudily pohanské modly.

II.

1. Moji bratři a sestry! Musíme vztýčiti zhroucený kříž přede-
vším *ve své vlastní duši, ve svém nejuvnitřnějším soukromém ži-
votě!* Víte, jaké to bude mít následky? Jakmile kříž Kristův bude
skálopevně státi v mé duši — budu míti před sebou sloup, o který
se mohu opřít v hrozivých bouřích života.

Pohleďte, moji milí! Ukřižovali Krista Krále. Jeho vlastní dílo
tak zdánlivě zaniklo. Zaniklo opravdu? Oh ne! Právě ukřižování
upevnilo jeho trůn. Vy, suroví vojáci, kteří jste vtiskli na Jeho
hlavu trnovou korunu, věděli jste, co činíte? Nevěděli jste to!
Vy, vojáci, kteří jste před ním posměšně skláněli kolena, ty, Pi-
láte, který stylisovals takto nápis na kříž: »Ježíš nazaretský,
král židovský,« věděls, co činíš? Ne, nevěděli jste to! Ani jste
netušili, že v oné minutě římská říše byla otřesena v základech a
její místo zaujala královská říše Ukřižovaného.

Kříž byl kdysi dřevem potupy, a dnes nelze ani žehnati bez
znamení kříže. Ó svatý kříži! Kolik uhasínajících očí k tobě již
hledělo a nalezlo v tobě sílu! Ó svatý kříži, jak často zachvívala
mou duší tvá žehnající, strhující síla! Není-liž pravda, bratři,
sestry, když před notou je křížek, znamená to, že se musí v tónu
stoupat. Kříž Kristův nás táhne vzhůru. Kdo nezakusil, když roz-
zuřený orkán pokušení strhoval ho téměř až k zemi, že pevně
zatknutý svatý kříž pozvedl ho opět k výšinám dokonalejšího
života?

Který trpící a bojující spolubližní nezakusil to, co se přihodilo
svatému Václavu? Jedné zimní noci kráčel tento svatý král od
jednoho pražského kostela ke druhému. Doprovázal ho pouze
jediný sluha, který si však brzy stěžoval, že je mu velmi zima.

»Vstup jen do mých šlépějí a uvidíš, že ti nebude zima!« řekl sv. Václav — a sluha ihned pocítil, jak ze stop bosého krále vyvěrá příjemné teplo. A už mu nebylo zima.

Synů můj, dcero má — tak říká ukřižovaný Král — truchlíš nad tím, že cesta, jež vede k životu, jest těžká, nevýslovně těžká? Hleď, vstup do mých šlépějí. Uvidíš, že jsem ti cestu již připravil, obejmeš-li kříž, tedy nepadneš.

Moji bratři a sestry: vztyčme především kříž ve své vlastní duši!

2. A pak vztyčme kříž také v *rodině*! Dnešní rodiny se stydí za kříž. Za akty se nestydí, nahota je neuráží, ale kříž Kristův? — ach, to nepatří do moderního salonu. »Moderní salon!« Co nám říká moderní salon? Jsou v něm zbožňovány peníze, pýcha, ješitnost, smyslnost, láska a pohodlí. Moderní salon není obyčejně ničím jiným, než obchodem sedmi hlavních hříchů — ano, ano, *tam* kříž nemohl zůstat.

Kdysi bylo viděti kříž v pokoji každé křesťanské rodiny, před očima Ukřižovaného rostlo dítě, s kříže dostávalo se síly a útěchy muži prací unavenému, ke kříži hleděla doma starostlivá matka.

Dnes kříž byl z rodin odstraněn. Proč byl odstraněn? Poněvadž kříž může zůstat jen tam, kde žije duch Ukřižovaného. Ach, Bože můj! Tento duch je však duchem lásky, duchem obětavosti. Jak však řadí v dnešním rodinném životě kletba sobectví a nelásky!

Víte, čemu učí kříž? »Nejdříve jiní a pak teprve já!« A víte, čemu učí dnešní egoismus? »Nejdříve jsem já, potom zase já a pak teprve jiní.«

Lze smířiti tyto dva názory?«

Víte, na jakých základech stojí křesťanská rodina a na jakých rodina dnešní? Křesťanská rodina stojí na základu obětavosti. Co znamená býti křesťanským otcem? Pracovati pro jiné od časného rána do večera! Co znamená býti křesťanskou matkou? Starati se a obětovati se po celý den pro jiné. Co znamená býti křesťanským dítětem? Poslouchati s uctivostí a láskou rodiče, nejdříve přichází na řadu otec, pak matka a pak — na posledním místě já.

Jak to však bývá v dnešním rodinném životě? Není kříže na stěně (to je ovšem jen zevnějšek). Ale proč tam není? Poněvadž atmosféra je taková, že kříž, hlásající oběť, by se tam vůbec nehodil. Oběť? Eh! »Čím méně oběti, tím více požitku!« — to je zásadou. Proto také nepotřebují v rodině žádného dítěte, proto také ona změkčující výchova, která rozmazluje a všechno odpouští, proto rozklad rodiny, proto ona spoušť moderního rodinného života. Ach, Ty trpící Kriste, zachraň naše umírající rodiny tím, že je naučíš zase obětavosti! Ano, vztyčme v dnešních rodinách vyvrácený kříž.

3. Jest však také potřebí povýšit kříž *ve škole*. Každou školu

zbudovala Církev, počínaje školou obecnou, až k universitě. Rodina jest přirozenou vychovatelkou národů. Církev zase vychovatelkou duchovní. Komu tedy přísluší právo vychovávat děti? Otci, matce a knězi. K čestnosti, k vytrvalosti, k pracovitosti, k čistému životu lze však vychovávat jen a jedině pod křížem.

Cestovatelé po Orientě vyprávějí o pozoruhodných poměrech na universitě v Kahýře. Studuje tam 44.000 mohamedánských studentů. Vstupuje se do ohromné síně se sloupovým. Kamenná podlaha je obložena rohožemi: tam se studenti učí, tam se stravují, tam také spí. Na různých vyvýšených místech vpravo a vlevo sedí profesor a kolem něho na zemi jeho žáci: Turci, Egypťané a Habešané. Ale všichni se učí jen z jedné knihy, všech 44 tisíc. Z jaké knihy? Z koranu! To je jejich mluvnice, jejich mravouka, jejich dějepis a jejich právnícká věda, to je jejich filosofie a paleontologie. A když jeden evropský turista, který je pozoroval, nad tím žasl, pošeptal mu průvodce do ucha: »Chemie je důležitá, Allah však je ještě důležitější!«

Má pravdu, bratři a sestry! Chemie je důležitá, technika je důležitá, lékařství je důležité, každá věda je důležitá, ale Bůh jest nejdůležitější!

Také my jsme si toho byli kdysi před časem vědomi! Kdysi se zvedal uprostřed měst a vsí kostel, na místě z daleka viditelném a na kostelní věži zářil kříž Kristův. Dnes můžeme často pozorovati, že věda bojuje proti náboženství, že výrobky techniky zatlačují do pozadí kříž na kostele, že nyní dospívající generace uctívá místo kříže vymoženosti techniky.

Ale víte, co nás očekává, půjde-li to tak dál? Jestli neuznáme, že nad vědou a technikou jest vyšší Pán, před nímž i *ony* by se musely skloniti? To, že učený člověk se stane zločincem, a technika, která nebude vyznávat Boha, bude vynalézati jenom prostředky na zničení národů!

Bohu díky, v každé naší škole aspoň po dvě hodiny týdně jsou žáci účastni mravně-náboženské výchovy a náboženského vyučování, pokud rodiče ještě chtějí. Ale náboženské vyučování mělo by býti páteří každé výchovy. Ó, ty trpící Králi, rozestři své zraněné ruce nad našimi školami, přivíň ke svému trpícímu Srdci nevinné duše našich dětí!

4. Bratři, sestry, zvedněme vyvrácený kříž! Jest třeba povýšiti kříž *v dílnách a továrnách!*

Čteme-li dějiny středověkých cechů, nemůžeme se dost vynadiviti, jak se kdysi rozlévalo líbezné světlo náboženství nad všemi dílnami, nad každým místem práce a nad dušemi dělníků. Staří nehleděli na práci jako na dobývání chleba, nýbrž také jako na bohoslužbu.

A právě proto, že byla bohoslužbou, zaujímal také kříž v každé

dílně své čestné místo. Dělník pohlédl na kříž a čerpal z něho sílu, svědomitost, radost k práci a vytrvalost. Mistr hleděl na kříž, a ten pohled ho učil spravedlnosti, lásce k bližnímu a lidskému jednání. Ne, ne, ve stínu kříže nemohlo se dařiti ani podvodu, ani amerikanismu, ani třídní nenávisti, ani třídnímu boji, ani lichvě, ani zkracování na mzdě, ani nelidskému vykořisťování dělnictva . .

Pak přišel nový svět: »Náboženství nemá co činiti s prací, s morálkou a obchodem . . . pryč s křížem!« Byl tedy odstraněn! A výsledek? Tygr necení tak zuby proti lvu, jako dnešní dělník proti chlebedárci, proletář proti buržoovi, chudý proti bohatému. Sociální otázka stala se strašným problémem, naši nejlepší lidé láskou si hlavu jejím řešením, jedno však je jisté: jestli jednou bude vůbec rozřešena, tedy jediné a jen skrze kříž, to znamená, že může býti rozřešena jen obětí, vzájemnou láskou a trpělivostí. Ó, Ty trpící Kriste Králi! Tvůj kříž musí býti znovu zavěšen v dílnách, v kancelářích, v továrnách, nechceme-li, aby celá lidská společnost zanikla.

*

Milí katoličtí bratři a sestry! Když švédský básník Strindberg viděl již smrt před očima, žádal na konci svého, v nejrůznějších zmatcích prožitého života, aby mu dali vyrytí na náhrobní kříž tento nápis: »Ave crux, spes unica!« »Buď pozdraven svatý kříži, naše jediná naděje!« Ano, moji milí, kříž trpícího Krále jest stále ještě naší jedinou posilou, naší pýchou, naší útěchou. Daří se nám jako sv. Pavlu: »Nevím mezi vámi nic jiného, nežli Ježíše Krista, a to Ukřižovaného.« (1. Kor. 2, 2.) Kříž obsahuje celou naši dogmatiku, naši mravouku, naši věrouku, náš katechismus, naši sílu, naši naději, naše štěstí.

Ah, také u nás to vyhlíží jako tehdy, když Římané zasypali svatá místa hlinou. Moderní pohanství znovu zasypalo Krista; znovu byly postaveny místo kříže pohanské sochy nenávisti, zbožnění peněz, nemravného života. Jsme křesťany, ale kříž se nám už ztratil: nechápeme, že kříž je hlasatelem oběti, jenž i v nepatrných věcech nás učí vytrvalé věrnosti. Jsme křesťany, ale chybí nám Konstantin, který by zase vynesl kříž Kristův ze zapomnění na světlo a povýšil ho na trůn. Na trůn? Bojujeme mezi výkyvy věčného zemětřesení. Kymácejí se trůny vládnoucích rodin . . . Krvavá pěst revoluce buší na dveře králů . . . a my chceme vzdor tomu všemu intronisovat a povýšit kříž na trůn? Ano, chceme! Neboť jinak zahyneme!

Milí katoličtí bratři a sestry! Dnes je v celé katolické Církvi smrtná neděle, my však máme zvláště smrtnou neděli. Předevčírem (dne 1. dubna večer o $\frac{3}{4}$ na 7 hod.) zhroutil se zde na této kazatelně nástupce apoštolů (bisk. Prohászka), jenž snad jako žádný

druhý v této zemi, rozněcujícími slovy vzpřímil znovu v tolika duších zhroucený kříž. Bolestně pocíujeme onu prázdnotu, kterou zanechal svým odchodem v našich duších; naše srdce se svírá, jakmile vzpomeneme oné ztráty. Ale naše zarmoucená duše se opět vzpřimuje, když pohlédne na kříž, pro nějž náš velký biskup tolik pracoval. Stat crux, dum volvitur orbis! Všecko na světě pomine, všemu bude konec, ale kříž Kristův stojí věčně!

Věřící milovali svatého biskupa Augustina, sv. Augustin zemřel; milovali sv. biskupa Karla Boromejského, a sv. Karel zemřel; milovali jsme biskupa Otakara Prohászku, a Prohászka zemřel. On zemřel, kříž však dosud stojí, kříž, vítězné dědictví Kristovo, žije. My, lidé, přicházíme, jdeme a umíráme, ale *kříž Kristův nesmí odumřít!*

Náš zesnulý biskup pronesl na této kazatelně tuhnoucími rty tato poslední slova: »Lidé, nedělejte si žádné vlastní mravní zákony, žádný nový zákoník. Bůh nám ho už dávno dal ve svém svatém evangeliu!« Nuže, hlasujme, moji milí! Ale nesmírně vážně, neboť toto není žádná fráze: Pohlédte, tam na oltáři je Král. Přejete si, aby nad námi tento Král panoval? Přejete si to? Ó, tedy řekněte: Přejeme si to, přejeme si to opravdu!

Muži, ženy! Chcete, aby Kristovo božské Srdce panovalo v rodině, aby se rozlévaly nad námi nebeský mír a blaženost, aby nám opět vypučela radost šťastného rodinného života? Chcete? Ano, chceme!

Otcové, matky, chcete, aby nevinné duše vašich dětí vyrůstaly a sílily ve stínu kříže? Ano, chceme!

Jinoši a dívky, chcete se přimknouti k něčemu s pevnou nadějí v bouřlivých letech svého mládí? Přimkněte se ke kříži Kristovu. Chcete opravdu? Chceme!

Bratře a sestro, nechceš se zhroutiti v životních bojích? Nechceš v temných dnech pod ranami osudu zblouditi na cestě života? Přeješ si, aby tvá duše, tato bledá, chudokrevná květina, se rozvinula ve slunečních paprscích věčného života?

Přeješ-li si to, bratře a sestro, pak pohleď jen, tu, několik kroků před námi leží velký biskup, pojď, poklekni se mnou k mářám našeho zesnulého nejvyššího pastýře, ku patě kříže a modli se s opravdu dojatou duší:

Kříži svatý, ty naší vlajkou buď
v každíčkém boji a tísni:
My slabí jsme; ty sílu v srdci vzbud',
ať věčnou kdysi slavíme tě písní.

Amen!

UKŘIŽOVANÝ KRISTUS

Milí katoličtí bratři a sestry!

Velký pátek! . . .

Není smutnějšího dne v roce, bratři a sestry, není dne vážnějšího. Velký pátek!

I kdyby se jarní slunéčko sebe líbezněji usmívalo a nás hladilo, na naši duši spočívá přece jen těžký mrak. Tak jakoby se slunce znovu zatmělo, jakoby se země znovu zachvěla, jako tenkrát o prvním Velkém pátku. Je to jediný den, v němž se neslouží mše svatá a není takových služeb Božích, při nichž by nehořely ani svíce na oltáři. Tak smutné jsou ty dnešní obřady, tak dojemný je zpěv Církve, tak tajuplné mlčení zvonů! . . .

Truchlíme. Oplakáváme Velkého Mrtvého. Ano, zemřel náš Pán! Rozloučil se s námi po životě plném útrap, nemohl ani skončit život mezi svými milými, nezemřel na měkkém lůžku, nýbrž na dřevě potupy a hanby, na kříži. Tam vypustil duši za posměšků Židovstva, vyčerpán utrpením těla a duše, opuštěn všemi. Tam trpí po celé hodiny na hrubém, tvrdém dřevě kříže. Tam za nás trpí, tam za nás umírá.

A dnešního dne seskupují se kolem kříže všechny národy světa. Zdá se, jakoby se na okamžik zastavil srdeční tep spěšného života naší doby, a ten horečný lidský zrak, jenž se denně jenom chytivě po kusu chleba dívá a po výdělku pátrá, dnes neodolatelně táhne temně zastřená Golgota k oněm tam k nebi čnějícím třem křížům.

Krvavé znamení kříže Kristova pronikavě volá do dějin tohoto úplně zapomínajícího a bez oddechu se kupředu řítícího světa. Nyní teprve pocítuji, že není vznešenějšího životního cíle, vyššího lidského povolání, že si nelze ani mysliti krásnějšího životního úkolu, než ten, na nějž nám poukazuje kříž Kristův: zachrániti svoji duši.

Dvě úžasné pravdy hlásá mé duši krvavý kříž, obět Velkého pátku: Hleď:

I. *Jak velice On mne miloval* a II. *Jak málo já Ho miluji.*

I.

Jak velice On mne miloval!

Jak velice? Tak, že za mne zemřel! . . . »Miloval mne a dal svůj život za mne!« To je přece láska!

a) Když někde v domě leží nemocný, není-li pravda, chodíme po špičkách! Veřeje jsou naolejovány, aby nevrzaly. Jak natřásáme

nemocnému podušku, častěji upravujeme pokrývku, jak starostlivě nasloucháme tepu, vzdechům a na očích mu chceme poznat jeho přání . . .

Nu dobře, také my jsme připravili našemu Velikému Nemocnému lůžko, lůžko kříže. Také my jsme mu dali podušku, na níž má složit k smrti unavenou hlavu — byla to trnová koruna. Místo obvazu a vaty — ostré hřebíky a kopí, místo uzdravujícího léku — ocet a žluč, místo ohleduplného šepotu — bouchání kladiv, místo tiché modlitby — vzteklé kletby. Ó, dobrotivý Ježíši, to sis tedy zasloužil, abychom Tě přibili hřeby na dva trámy, tak jako kdysi přibíjeli na sloup jestřába nebo netopýra pro postrach ptactva! Tebe, Syna Božího, Jenž sestoupils s nebe, abys nás lidi, válející se v hříchu, pozvedl výše a abys nám ukázal, jako věčnou odměnu, skvoucí říši svého Otce! A my Tě k hanbě světa přibili na kříž! Na Tvých žehnajících rukou otevřeli jsme krvavé potůčky! Tvé svaté nohy probodli jsme hřeby! Na Tvém Srdci, jež pro nás bilo, kopím jsme vbodli krvavou růží!

Hle, jak velice On mne miloval!

b) Kde jest fantasie, jež by dostihla skutečnosti, kde je mateřské srdce, které by mohlo vymysleti takovou lásku, jako byla ta, jež Krista k vůli nám přivedla na kříž! Kde jest plápol k oblakům šlehajícího ohně, který by mohl býti obrazem nekonečně žhoucí lásky Ježíšova nejsvětějšího Srdce!

Když byl na Kalvarii vyzdvižen na kříži, tu visel jako zkamenělá, modlící se socha mezi nebem a zemí, aby svým zraněným, krvavým tělem zaclonil svět, aby chránil všechny lidi, aby chránil i mou hříšnou duši, aby mne skryl před hněvem Božím, aby svýma oběma rozpiatýma pažema od nás odvrátil padající blesky trestajícího hněvu, aby nám, jako do nebe volající Smírce, vyprosil odpuštění. Ó, pohleďte na Syna člověka, moji bratři a sestry, jak sklání hlavu na trnitou podušku, jak krvavýma očima, plnýma slz, úpěnlivě hledí k nebi, jak jeho vzdychajícím prsům uniká o milost úpící tichý šepot: »Otče, odpusť jim . . .« Každému, všem bez výjimky. Pohleď jen, nedbá sama sebe, nedbá své nevýslovné bolesti, nýbrž myslí na nás, na mne. Hle, jak velice mne miloval!

c) On mne miloval . . . miloval . . . My jsme dobře věděli, že ve Vykupiteli světa bude spočívatí nesmírná láska. Ale kdo by byl od něho tolik očekával? Věděli jsme ovšem, když Bůh hříšnému lidstvu slíbil v ráji Mesiáše, že tento příslib byl odleskem jeho láskyplného srdce. Ale tolik . . . tolik přece jen nikdo nedoufal. Po- cítovali jsme, když Jezulátko se na nás usmívalo, když Syn Boží žil mezi námi jako bratr, když nás učil, uzdravoval a těšil, my cítili jsme, jak v tomto srdci plane láska k lidem. Cítili jsme to, když vyprávěl podobenství o milosrdném samaritánu, o uvítání marnotratného syna, o dobrém pastýři, který hledá ztracenou ovci, my jsme

cítili teplo planoucí lásky v jeho srdci. Ale tolik, tolik . . . co pro nás podstoupil na kříži, tuto — všechny hranice přesahující, bezmeznou lásku, která snáší beze slova ukrutné rány, bičování olověnými kuličkami, plivání a výsměch, bodání trnové koruny a muka kříže — tuto lásku jsme poznali teprve dnes.

Tak miluje Bůh — nekonečně, bezmezně!

Nechá se přibíti na kříž, dává si otevřít rány, a pak něžně přivinuje mou duši k sobě. A stojím tam u paty kříže jako v závratí, a duše se zmocňuje svatého opojení, když cítí, jak splývá na ni drahá, svatá, božská Krev, jak ji očisťuje, omývá a vypaluje z ní veliké hříchy. Chtěl bych skrýti v dlaních svoje smutné čelo a plakat, hořce vzlykati, nemohu však — milující Ježíš mne přičaroval k sobě, slovo Spasitelovo mne nutí, abych na Něho hleděl, nemohu oči odvrátiti od Něho. A přece, sotva jen pohlédnu na Něho, již pocíťuji výčitku: Hleď, jak jsem tě miloval, milovals také ty mne? . . . (Prohászka.)

II.

Ano, milí bratři a sestry, tento zkrvavený kříž dovede však vyprávěti také o něčem jiném, nejen o tom, že Bůh mne nadmíru miloval, nýbrž také, *jak já Ho málo miluji.*

a) Jest Velký pátek a lidé přicházejí do kostelů a odcházejí. Ah, milí bratři, dva tisíce let stojí kříž a lidé přicházejí a odcházejí, a mnozí nevědí, jak by se k němu měli zachovat. Jsou lidé, jichž srdce ani dnes nemůže změkknouti. Jdou nevšimavě kol kříže, jim smrt Páně neznamená nic, ani jeho život, ani jeho učení. Jejich jedinou touhou jsou peníze, prostřený stůl, oddání se požitkům . . . Duše? Náboženství? Bůh? Modlitba? Kříž? . . . To jsou pro ně nerosozumitelná slova . . . Jsou takoví lidé. Ale ty, bratře, sestro, není-li pravda, ty nepatříš k takovým?!

Pak jsou jiní, které dojíká na chvíli kříž a krvavá oběť Kristova, ale lekají se důsledků, bojí se obětí . . . »Ne, ne, Ježíši Nazaretský, k Tobě se přece nemůžeme přidružit! Že máme odumřítí sami sobě? Že v nás mají vymřítí nízké, pudové žádosti? To by znamenalo zahájit proti tělu věčný boj, ustavlně býti na stráži. Ne! To nevydržíme! Bezťak musíme víc než dosti pracovat! Musíme pracovat k vůli svým ženám a dětem, musíme bojovat o denní chléb, bojujeme o své zaměstnání, o budoucnost, bojujeme pro svůj národ . . . ne, ne, Ježíši Nazaretský, nezlob se proto, ale pro Tebe už naše duše není, pro Tebe nemáme ani času, ani energie, ani chuti . . . Pohleď, proto přece nejsme ještě špatní, vždyť se leckdy přezehnáme, tu a tam se podíváme také do Tvého kostela, přiznáváme se, že jsme křesťany, ale víš, ty boje tohoto pozemského života jsou tak těžké! . . .«

Jsou takoví lidé, bratři a sestry, ale vy, není-li pravda, k nim nepatříte?

Ani k těmto ne? Tedy kam vlastně?

Jest ještě třetí skupina. Také ti zůstanou státi pod křížem . . . Co, že zůstanou státi? Ne, oni pokleknou! Pokleknou? Modlí se. Pouze se modlí? Ne! Nýbrž celý svůj život měří křížem, jejich pozemské bolesti shoří v bolestech Ukřižovaného . . . v Tom, jenž vzal na sebe všechna utrpení, všechny hříchy, posměch, nevěd, opuštěnost, rány, krev, smrtelný boj, jen aby kráčet před námi, aby nám ukázal cestu. Není-li pravda, bratře, sestro, ty patříš k těmto? Nebo nepatříš-li dosud k nim, tedy se k nim přidruž dnešního dne!

b) Milí věřící křesťané! Od té doby, kdy kříž byl po prvé vztyčen na Velký pátek mezi nebem a zemí, už nikdy nebylo možno na něj zapomenout. Nějaké stanovisko musí ke kříži zaujmouti každý. Pohled na nebeského Otce: přijímá oběť svého Syna. Hleď na anděly: rozechvěni klanějí se u kříže svému visícímu Pánu. Pohled na nepřátele, jak se rouhají, jak nenávidí. Pohled — na koho? Pohled jen na sebe samého, ano, na sebe samého, bratře, sestro! Kde stojíš ty? Řekni, kde stojíš ty? Mezi Kristovými nepřáteli, kteří Ho nenávidí, kteří mu klnou? Ach, snad přece ne — jinak bys nebyl vůbec sem přišel. Ale kde stojíš? Snad mezi vojáky, kteří se utábořili u paty kříže, a zatím co se nad nimi dokonávala děsná tragédie světových dějin, oni se oddávají hře v kostky, jako by se nic nedělo! Bratře, sestro! Uvažuj, zda snad nejsi mezi vojáky?

»Říkají, že Kristus pro mne zemřel. Nu tak tedy zemřel! Nemám nic proti tomu.« Nu, takhle hrubě přece ještě nemluví! Ne, ne, tak nemluví, ale tak *myslím*, tak *jednám*, tak *žiji*, jako by mi byl Kristus docela cizí, jakoby mne Kristus nezajímal, jako bych si myslel . . . ach, mám to vyslovit? — že . . . Krista nebylo vůbec škoda!

Na Kristu vůbec nezáleželo, co na tom, že jednu noc Krista bili a zle s ním nakládali, ale mě by bylo škoda, kdybych svému zhýčkanému tělu nepopřál vše, kdykoli zatouží i po něčem hříšném.

Na Kristu nezáleželo, že byl vystaven v rouchu bláznovském k posměchu před zdivočelou luzou, ale záleží na mne, aby se mi nikdo neposmíval k vůli náboženským úkonům.

Na Kristu nezáleželo a jaká škoda, když mu byly vraženy do čela trny, ale mně by to působilo nepříjemnost, kdybych se musel trochu ovládati a přemáhati.

Na Kristu nezáleželo, že za mne obětoval svou poslední kapku krve, ale mne by bylo škoda, kdybych mu obětoval půl hodiny, kterou trvá mše svatá.

Na Kristu nezáleželo, a nebylo Ho škoda, když zkrvácený klopýtl na kamenité cestě, ale mne by bylo škoda, kdybych se ubíral strmou cestou ctností.

Krista nebylo škoda, když Jeho ranami poseté tělo bylo přibito na kříž, když Jeho nejsvětější Srdce bylo probodeno kopím, ale mne by bylo škoda, kdybych musel trochu trpět pro Krista, kdybych musel zachovávat jeho přikázání.

Nu, řekni, bratře, sestro, myslíš opravdu takto? Není ti líto tohoto ubohého, bolestmi se svíjejícího Krista?!

S padlým koněm na ulici máš soucit, máš soucit s ptáčetem, vy-padlým z hnízda — a s Kristem soucitu nemáš?

Co, tobě, že je Krista líto? Kdyby ti Ho bylo líto, pak bys ne-mohl takhle žít!!

*

Moji bratři a sestry! Když jsme přistoupili ke dřevu kříže, ó, milý Ježíši, nedopusť, abychom se zase vzdálili. Tvá chudoba budíž mojí chudobou! Tvé bolesti ať jsou pramenem mého po-lepšení! Tvá trnová koruna ať obejme dvě srdce: Tvoje a moje! Tvé slzy, Tvá krev ať promění neplodnou, kamenitou cestu mého života v úrodné pole! V Tvé žhavé lásce ať roztaje led mého srdce! Ah, Pane můj, Pane můj! Když Tys trpěl, stala se má duše čistší. Když Tys proléval svou krev, můj trest se zmenšil. Když Tebe ponořili do moře muk a utrpení, ušel jsem věčnému zavržení. Když Tys pro mne zemřel, počal jsem já žít!

Moje smýšlení bude tedy ode dneška docela jiné. Tebe bylo škoda, když Tě korunovali trním, Tebe bylo škoda, když Tě ukřižovali. Ale mne nebude škoda, nebude škoda mých námah, když budu bojovat o bezhříšný život. A kdybychom i každou chvíli museli útokem potíratí pokušení, těžký boj života vítězně dokončíme, jen Ty nám pomoz, ukřižovaný Králi!

Moji drazí, nyní poklekněme zase pod křížem a prosme Pána: ať uvolní své zraněné ruce a nohy a sestoupí s kříže, ať přijde ke mně a ke každému z nás, ke svým ohroženým věřícím, ať přivine naše chvějící se tělo ke svému Srdci, ať vtiskne svůj krvavý obličej do naší duše, ať nám Ho už nic a nikdo z duše nevezme.

Pane náš, náš Ukřižovaný Králi, kráčeť celou naší společností, našimi rodinami, našimi jizbami s parketami i s hliněnou podlahou, z nichž byls už tak často vypuzen! Pane můj, Ukřižovaný Králi, kráčeť uprostřed naší mládeže a žehnej jí, aby patřila Tobě. Ó, ukřižovaný Ježíši, kráčeť postupně ke všem, k věřícím i nevěřícím.

Nejsvětější Ježíši, kterýs nás miloval až k smrti, Ty máš na nás právo. Ty máš právo žádati, abychom my, Tvou smrtí vykoupené dítky, láskou žhoucí, vděčností planoucí, v nehynoucí úctě a pokorně Ti zpívali píseň chvály a díky, Tobě našemu dobrému Bohu a Spasiteli:

Klaníme se Tobě, Pane Ježíši Kriste a dobrořečíme Tobě, že svatým Křížem svým svět jsi vykoupil! — Amen.

I. KRISTUS A NAŠE UTRPENÍ

Milí katoličtí bratři a sestry!

Když o první velikonoční neděli na sklonku dne obestíralo němé zoufalství shromážděné, zaleknuté a bezradné apoštoly, ozářilo je náhle světlo v beznadějně temnotě a jako léčivý balsám kanulo do jejich zarmoucených duší slovo Páně: »Pokoj vám!« (Jan 20, 19.) A s tímto slovem Vykupitelovým rozlil se zároveň líbezný pokoj v duších lidí nešťastných.

Tento úryvek evangelia se dnes předčítá, moji milí, a k této myšlence chci se v dnešním kázání opět a opět vraceti, chci vám poukázati na našeho Pána, jako na Těšitele, Krále trpících, a v souvislosti s tím chci zároveň uvažovati o nesmírném problému: o utrpení.

Jest jistě vždycky časové mluvit o utrpení, ale nikdy to nebylo tak časové, jako v našich dnech. »Žítí — znamená trpět«, to bylo vždycky pravdou, ale nikdy ještě takovou očividnou pravdou, jako dnes. Po tisíciletí, od té doby, kdy déšť padá na zemi, padají také hořké slzy trpících, ale takový rozvodněný příval bídy a hořkosti jako dnes neprotékal ještě v žádné době tímto slzavým údolím. Jako komáři dorážejí večer na rozžatou lampu, tak dorážejí starosti na naši duši: co budeme jísti, co bude z našich dětí, co skrývá pro nás budoucnost?

Člověk již zkoušel vše, aby odstranil utrpení — avšak marně. Kolikrát měnil státní útvary, měnil společenská zřízení, kolikrát se snažil v rozkoších utopiti svoji bolest a zapomenouti na smutek v hluku dne! . . . ale marně: aby neproléval slzy, tomu se člověk nemohl nikdy odnaučiti — a musíme, bohužel, říci — že nic ho už od toho neuchrání. Ah, ty staříčká zeměkoule, kdyby tě bylo lze stisknouti jako houbu, co by z tebe teklo? Jen slzy a hořkost, jen vzdechy a krev! Utrpení nerozlučně srostlo s lidským životem.

Je-li však tak úzce srostlé, pak se mu musíme také podívat do očí. Nemůžeme-li utrpení uniknouti, pak se alespoň snažme trochu mu porozumět; ne-li zcela jasně, tedy alespoň pokud lze — snažme se vniknouti do onoho nesmírného problému lidských osudů! Milí bratři a sestry, tomuto námětu věnuji dvě kázání. Dnes: proč je utrpení na světě a jak naň máme pohlížet se svého křesťanského stanoviska; a příští neděli: jakou pomoc nabízí mi v utrpení Kristus, Král trpících?

I.

Milí bratři a sestry! Cítím, že první otázka, kterou musím zod-

pověděti — ach, kolikrát ještě budu muset odpovídati na tuto otázku, vždyť tak často slyšíme nářky nesčíslných nešťastníků! — jest: *Proč nám Bůh sesílá ránu za ranou, tolik utrpení, tolik navštívení*, že jest jimi lidský život až přesycen? A právě mně! Mně, jenž jsem se mu snažil vždycky věrně sloužiti. Mně, který zachovávám věrně ve všem jeho přikázání! Jak jen může býti Bůh ke mně »tvrdým«, tak »přísným«, ach — mám to vyslovit — tak »ukrutným«?!

Lidé, kteří zápasí s materiálními starostmi, zklamání lidé, ti, kdož vlekou kříž nezdařeného manželství, soužením zmučení lidé, ti všichni co chvíle volají: »Jak krutý je Bůh, že na nás sesílá tolik utrpení.«

Bratři, sestry! Kdo by neměl soucitu s trpícím? Kdo by se ne-snažil odpověděti na tyto obtížné otázky?

Co říkáš, bratře? Proč je Bůh tak »tvrdý«? Proč je tak ukrutný? Což nevíš, že *většina utrpení nepochází od Boha*, to znamená, že On nechce, aby člověk tolik trpěl?

On nechce? Jak tomu mám rozumět? Tak, že dnešní svět není takový, jak ho chtěl Bůh původně mítí, jak ho stvořil, nýbrž, že lidský hřích zasáhl do jeho vznešených plánů, a následkem tohoto zásahu, následkem dědičného hříchu sténá nyní celý svět: neživá příroda zrovna tak jako živá. Jaká pozoruhodná myšlenka: i kdyby naše svaté náboženství vůbec ničeho neučilo o prvním hrozně chybném kroku lidstva a jeho následcích, o dědičném hříchu, vidouce tolik nespravedlnosti a tolik utrpení ve světě, sami bychom došli k závěru, že tu není něco v pořádku, že lidský život nemohl vyjít ze vznešené ruky Stvořitelovy v takové formě, ale že hned na počátku musela býti spáchána hrubá chyba.

Ano, moji bratři a sestry, musí to býti řečeno zcela rozhodně a zcela otevřeně, že již nevýslovně mnoho utrpení bylo na zemi a stále ještě je, které však Bůh ani nechtěl, ani nechce, jehož původcem jest člověk, a jediné zlý člověk, lidská lakotnost, sobectví, lidská pýcha.

Mám uvést nějaké příklady? Jen tak docela nahodile jeden, dva?

V Římě jsem viděl ohromné Koloseum, tyto i ve svých troskách ještě hrůzu vzbuzující zbytky cirkusu, kde kdysi každého večera, před krvežíznivým národem a císařem zazníval strašný pozdrav na život a na smrt bojujících gladiátorů: »Ave Caesar, morituri te salutant! Buď zdrav císaři, ti, kdož jdou na smrt, tě pozdravují!« Pak se vrhli tito muži proti sobě — lidé! — aby se navzájem vraždili; druzí zatím — lidé! — se tím bavili! Uznáte sami: Toto přece Bůh nechtěl!

V Tunisu je ještě dnes ukazováno tržiště na otroky, se sloupy a železnými kruhy, k nimž byli přikováni otroci — naši spolu-

bližní s nesmrtelnými dušemi! A Cato, moudrý Cato, píše na jednom místě: »Člověk se musí vyznati v tom, kdy je třeba prodati starý dobytek a staré otroky!«

Slyšte: nejdříve dobytek a pak teprve otroci! No, toto přece Bůh nechtěl!

Že jsou to prastaré příklady? Že dnes není ani otroků ani gladiátorů?! Dobře. Poslyšte tedy příklady ze současné doby!

Tu je zoufalá vdova, sotva že může ještě plakat. Má syna, který ustavičně pije, matku vydírá, ale nemá pro ni jediného dobrého slova . . . Nu, toto přece Bůh nechtěl!

Tu jest otec. Má šest dětí, šest hladových dětí. Přijal by jakoukoliv práci. Jakoukoli! Ale nikdo ho nechce. Bledé děti pláčí zatím hladem . . . Nu, toto přece Bůh nechtěl!

Budeš ještě stále říkati, příteli, že Bůh je »tvrdý«, poněvadž sesílá na lidi tolik utrpení? Sesílá? Ne, ne! Příčinou nevýslovných muk, utrpení a tolikeré bídy jest člověk sám, zkažená lidská přirozenost. Že pozemský život je tak hořký, to zavinili většinou lidé!

Vím, předem vím, co na to odpovíš. Říkáš, bratře a sestro: jestliže Bůh většinu utrpení »nechce«, *tedy ho přece »dopouští«*, *dovoluje to*, dívá se na to, jak člověk trpí. *Proč to »dopouští«*? *Jak se může dívat na utrpení?* . . .

Ó, to je něco jiného! To je již pravda! Bůh by mohl svým ustavičným zásahem měniti řád a zákony přírody. Nedávno o velikonoční neděli zřítíl se v Lisabonu kostel, přeplněný věřícími křesťany . . . Sténání a nářek 400 zraněných proniká až k nebi. Nemohl to Bůh zaříditi, aby puklé zdi zůstaly ještě nějaký čas státi? Kdyby to učinil, 400 lidí by uniklo utrpení. Ano, mohl by to učinit. A přece to neučiní.

Nedělá ničeho, abychom byli uchráněni od všelikého zla. Hledí na to, jak trpíme. Dopouští, abychom trpěli. Lze však proto hned tvrditi, že nás Bůh nemiluje? Ó ne! Řekněme spíše: Když Bůh přihlíží, jak jeho nejmilejší tvorové prolévají slzy, když Bůh dopouští, aby lidský život byl plný útrpení, pak proto musí patrně míti důležité důvody, sleduje tím vznešený cíl.

A víte, co je nejkrásnější známkou opravdové duše křesťanské? Snad to, že netrpí? Naprosto ne. Také ona trpí, také ona vzlyká. Ale nenaříká, nereptá, nemalomyslní, nýbrž snaží se porozuměti, co od ní Bůh chce, když dopouští, aby na ni přišlo to nebo ono neštěstí. »Bůh jest mým dobrým Otcem« — to vždycky budu vyznávat. A když přihlíží k tomu, že tolik trpím, sleduje tím patrně nějaký cíl.

II.

Pohledme, bratři a sestry, jaký plán může míti Bůh, když dopouští utrpení.

a) Když hloubám jen svým přirozeným rozumem, už tehdy dospěji k pozoruhodným závěrům.

Proč Bůh dopouští, abych tolik trpěl? Nezřídka jen proto, aby ochránil *náš tělesný život, naše zdraví*. Proč bolí špatný zub? Kdyby nebolel, nechal by každý zuby zkazit. Proč bolí spálenina? — Abychom se varovali spálení. Jdu nyní dále a ptám se: K čemu je smrt, toto nejhorší pozemské utrpení? Proto, abychom měli rádi pozemský život, nejvyšší vešdejší dobro. Kdyby smrt nebyla tak strašná, nesčíslní lidé by lehkomylně odhazovali svůj život.

Ano, tak odpovídáme na tuto otázku. Ach, není-liž pravda, to je hubená odpověď. Ale křesťan proniká svou odpovědí daleko hlouběji.

b) Víš, příteli, co říká víra, čím totiž může býti utrpení a rány osudu? Bleskem v ruce Boží.

Snad právě to je *jeho poslední prostředek*, aby zachránil tvou duši. Ach, bratře, sestro, teď se dotýkám živé rány tolika dnešních lidí. Jsou lidé, jichž záhubou jest pozemský blahobyť. Lidé, kteří se tak zařídí pro tento život, a jen pro tento život, že nechtějí uvěřit, že zde na zemi jest všecko jen počátkem, krátkou zkouškou, nedokončenou prací: takoví jsou hluší a slepí pro všecko, co nejsou peníze, bohatství a požitky, hluší pro všecko, co mluví o Bohu, o náboženství a o věčném životě.

Řekni, neznáš nikoho, na koho by se toto přirovnání hodilo? Neznáš nikoho, jemuž se velmi dobře daří a jenž se zajímá o každou malichernost na světě: o své boty, o svého psíka, o svůj kožík, o své auto, o svůj slunečník, zkrátka o vše možné, jen o svou jedinou a nesmrtelnou duši nikoli.

Když Herodes nechal zavraždit svého syna z bázně, aby ho nepřipravil o trůn, zvolal císař Tiberius, zhnusen touto ukrutností: »Raději bych chtěl býti Herodovým vepřem, než jeho synem!« Ach, kdyby byl znal dnešní lidi, jistě by řekl: »Raději bych chtěl býti pokojovým psíkem, než duší člověka, neboť o psíka se starají více, než o svou vlastní duši!«

Co musí Bůh učinit, aby probudil takové lidi? Opravdu nemá jiného prostředku, než aby seslal zkoušku a utrpení.

Jedna vznešená paní přišla kdysi, nařikajíc, ke zkušnému, starému zpovědníku. »Důstojný pane, tento svět mne zcela pohlcuje. Dělán všecko, co jen mohu, ale svých starých hříchů se nemohu zbavit. Všecko jsem už zkoušela: duchovní cvičení, zpovědi, všecko bylo marné. Jest ještě pro mne nějaká záchrana? Co by mne jen mohlo zachránit?«

»Co by vás mohlo zachránit, milá paní?« odpověděl staříčků kněz, »jen a jediné veliké neštěstí.«

Paní odpovědi nerozuměla. Ale záhy jí přece porozuměla. Po-
zbyla velkou část svého jmění, její příbuzní zemřeli, a teprve pak

našla její bloudící duše cestu k polepšení, a tak našla opět svého Boha.

Hleď, bratře, sestro, utrpení může býti v ruce Boží pluhem, který hluboko oře, který zase zkypří zemi, tvrdě a zpupně udupanou blahobytem. Velmi mnoho našich bloudících bratrů a sester přivedlo utrpení a kříž nazpět k odstrčenému Bohu. Kolik jich může říci se Chateaubriandem: »J'ai cru parce que j'ai souffert.« »Uvěřil jsem, poněvadž jsem trpěl.« Tak mnohý zachází se svým Bohem jako s kamny: v zimě se u nich ohřívá, v létě na ně ani nepohlédne. Hvězdy jsou též stále na nebi, ale vidíme je jen v noci. Zrovna tak mnozí postřehnou ve své mysli světlo věčnosti teprve tehdy, když utrpení zastřelo jejich život černou záclonou.

c) Ale já přece nejsem nevěrec, řekneš. Nezasluhuji, aby mne Bůh přiváděl k sobě bičem utrpení. Co na mne Bůh chce, když přece jen na mne sesílá strasti?

Jest možno, můj milý, že u tebe sleduje jiný cíl. Pod centovým břemenem utrpení snaží se tě snad *zdokonalit, učinit tě krásnějším, utvořit z tvé duše vzor*. Není hlubší, vzácnější a cennější lidské duše, než ta, která mnoho trpěla. Stálý blahobyť činí člověka hrubým (Goethe), bezcitným k bídě, plýtkým, zatvrzuje srdce, činí člověka zpupným a nadutým. Utrpení naopak činí ho hlubokomyslným, soucitným, pokorným, sblížuje s Kristem.

Ano, utrpení může býti uměleckým dílem Boha na mramoru mé duše. Také mramor, kdyby mohl, by naříkal, když pod údery kladiva sochařova odletují odštipky. Ale, není-liž pravda, kdyby umělec chtěl mramor »ušetřit«, pak by nikdy nevytvořil nádherné umělecké dílo.

Utrpení může býti dolováním Boha v mé duši. Bůh v nás hledá zlato, zlato však není obyčejně na povrchu, nýbrž musí býti dobýváno trudnou prací z hlubin.

d) Ale *utrpení může znamenati v ruce Boží také trest*. Svatá spravedlnost vyžaduje: kdo hřešil, ať také pyká. Nezměnitelnou skutečností jest, že člověk musí hřích nějak odčinit. Buď zde, nebo na onom světě.

»Kdo hřešil...« Ach, odvážím se tvrdit, že jsem nikdy nezhřešil? Odvážím se? Ne? A když jsem zhřešil, pykal jsem také již za to? Ó moji milí, kteří trpíte, nezapomeňte: jest mnohem lépe odpykati si trest zde, jest lépe říci se sv. Augustinem: »Zde, zde, Bože můj, bij, pal a muč, jen na věčnosti mne ušetři!«

Znáte jméno proslulého francouzského básníka Francois Coppée? Bez Boha prožil svůj dlouhý život, pak se obrátil. Na smrtelné posteli trpěl strašná muka. Modlil se snad, aby brzy přestala? Naopak. Slyšte jen: »Je veux une longue agonie,« — »Můj Pane, přeji si dlouhý smrtelný zápas,« — tu zmlkl na okamžik, pak dodal: »Car je crois en Dieu et à l'immortalité de l'ame,« —

»Přeji si dlouhé umírání, těžké utrpení, neboť věřím v Boha a v nesmrtelnost duše.«

»V ruce Boží může utrpení znamenati také trest.« Dobře, tomu rozumím. Ale jak si mám potom vysvětlit, že právě ti nejlepší, kteří nemají hříchů, jsou tak často postiženi neštěstím, zatím co skuteční zločinci, kteří nikdy v životě neučinili ani sebe méně dobrého, projásají svůj život bez žalu. Kde je tu nějaké vysvětlení? Kde je tu spravedlnost? Máte pravdu, milí bratři a sestry. Nemá-li tento život žádného pokračování, pak není na vaši otázku odpovědi, pak není žádné spravedlnosti. Věřím-li však, že pozemský život bude pokračovat před Bohem, pak se mi také na tuto otázku dostává odpovědi. »Čestní lidé musí v tomto životě tolik trpět.« Proč? Proto, že nebudou trpět v životě věčném, neboť za své hříchy, které kdy spáchali, — kdo se odváží tvrdit, že nikdy nehřešil — si odpykali už v tomto životě. »Zlým se zde daří dobře.« Proč? Poněvadž se jim nebude ve věčném životě dobře dařit, a za onu trochu dobra, které snad přece vykonali — neboť někdy i oni něco dobrého udělali — dostalo se jim odměny již v tomto životě.

Pohleďte, bratři a sestry, tak se snaží trpící člověk, trpící křesťan rozřešiti nějak tuto obtížnou otázku: jak spojití zátopu utrpení, které zaplavuje svět, s dobrotou nebeského Otce, který bdí nad námi? Lepší odpovědi než tuto nenajdeme: Bůh si nelibuje v našich utrpeních, tak jako se rodiče neradují z toho, když musí svým dětem něco odříci nebo je musí potrestati. Činí-li to přece, mají k tomu svůj dobrý důvod. Rodiče vychovávají, polepšují, ochraňují a posilují tímto způsobem své dítě, a nebeský Otec vychovává rovněž tímto způsobem lidskou duši.

Teď se už tedy jaksi rozlévá světlo nad problémem utrpení.

Pouze jaksi?

Ano, pouze trochu. Vzдор všemu hloubání a vysvětlování musíme přece doznati, že tu docela jasně nevidíme, že jest tu řeč o jakémsi mysteriu, o tajemství, které člověk nikdy dokonale nepochopí.

Často a často musíme říci: my tomu nerozumíme, my to prostě nechápeme. Proč nerozumíme všemu na tomto světě? Poněvadž jsme svět nestvořili. Co sám jsem zhotovil, tomu rozumím, události v tomto světě dokonale chápe jedině a jen Stvořitel světa.

Již sv. Augustin vyjádřil tuto myšlenku, když přirovnal lidský život k perskému koberci, na němž vidíme jen rub. Všimni si jen krásného orientálního koberce: jaká umělecká jednota květin, postav, barev, jež se vzájemně proplétají. Ano, ale pohlédneme-li na rub? Jen bezladná směs. Zrovna tak je to s životem. Vidíme pouze jeho rub: barvu, vlákna, čili jednotlivé jeho části. Velká, jednotící myšlenka jest v rukou Božích. U tkalcovského stavu

lidského života sedí věčný Bůh, jehož úmysly jsou nám neznámy, jehož myšlenky nejsou našimi myšlenkami, jehož cesty nejsou našimi cestami.

Že jsme však v ruce Boží, že žádný vrabec nespadne se střechy, a že ani jediný vlas nespadne s naší hlavy bez vůle Boží, že ani rány, ani bolest, ani utrpení mne nemohou odloučiti od Boha — to je pravda, již se nezřeknu.

*

Moji bratři a sestry! Nedávno setkal jsem se s dobrým známým, který je soudcem vrchního zemského soudu. Nespatřil jsem ho od loňského léta. Jeho jediný syn, vysokoškolák, byl kdysi jedním z mých nejlepších žáků. V létě byla celá rodina na zotavené. Rodiče stojí na břehu jezera, syn se koupe ve vodě. Pojednou beze slova se potápí, bez jediného výkřiku o pomoc, před očima rodičů. Příštího dne byl 19letý hezký jedináček nalezen jako mrtvola. A já se setkal s jeho otcem včerejšího dne po prvé. Při takové příležitosti snažíme se říci nějaké útěšné slovo. Otec mne však předešel. Pozoruhodně bolestným hlasem řekl (zakusili jste již, jak se chvěje hlas muže, který se snaží utlumit bolest?): »Důstojný pane, ve svém strašném neštěstí děkuji ještě Bohu, že byl k Ladislavovi tak dobrý! Téhož dne ráno byl u zpovědi a u sv. přijímání. A my, matka a já, chodíme každý měsíc téhož dne ke zpovědi a ke sv. přijímání, a lidé, kteří nás znají, žasnou, že jsme tuto strašnou ránu mohli tak snést.« Tak mluvil otec chvějícím se hlasem, ale já bych byl nejraději zvolal: Lidé, vy trpící, vy osudem navštívení bratři a sestry, pojďte a uče se od tohoto truchlícího otce.

Příteli! Těžký jest tvůj život?

Příteli! Rozestřela se nad tebou temná noc?

Příteli! Vyplakals již do poslední slzičky své žhoucí oči?

Nuže: Poklekni se mnou před Bohem, vlož své zmučené čelo do jeho rukou, do rukou nebeského Otce, a pokus se pomalu, soustředěně a s rozvahou šeptati modlitbu zbožného básníka:

»Duši-li svírá bolu tíže,
odnáším též ji před Tebe,
se Srdcem Tvým mne v lásce svíže,
zásluhou bude pro nebe.«

Pane můj, Tvá vůle se staň, i když mě to bolí sebe víc, a i kdybych ničemu z toho nerozuměl, staň se jen Tvá svatá vůle. Pane, my vytrváme věrně po Tvém boku. »Kdo tedy nás odloučí od lásky Kristovy? Soužení anebo úzkost? Hlad nebo nahota? Ne-

bezpečensví nebo pronásledování nebo meč? Neboť jsem přesvědčen, že ani smrt, ani život, ani andělé, ani knížata, ani mocnosti, ani věci přítomné, ani budoucí, ani síla, ani výška, ani hloubka, ani které jiné stvoření nebude nás moci odloučiti od lásky Boží, která je v Kristu Ježíši, Pánu našem.« (Řím. 8, 35—39.)
Amen.

II. KRISTUS A NAŠE UTRPENÍ

Milí katoličtí bratři a sestry!

Minulou neděli jsem pojednával o nesmírně obtížné otázce: o problému lidského utrpení. Není také jiného námětu, který by zajímal tak mnohé lidi, jako tento, neboť těžko bychom našli někoho, na něhož by nepohlédla příšera utrpení a bolestného navštívení pohledem, pod nímž se až krev v žilách zarazí.

Ach, utrpení jest nerozlučným druhem každého pozemského poutníka v tomto slzavém údolí. Je nejenom nesnadnou hádankou pro myslícího člověka, nýbrž je i zkušebním kamenem pro zbožnou duši.

Ano, ano, utrpení není jen slovem, s nímž bychom si mohli lehkomyšlně zahrávat. Jest to tvrdé, obsahem těžké, hořké slovo, velmi často zdánlivě bezúčelná, nesnesitelná zkouška — jak jsme se minulou neděli dověděli — a jak praví správně podivuhodná moudrost Písma sv.: »Co ví ten, jenž nemá trpkých zkušeností?« (Sir. 34, 9.)

Kdo ještě nic netrpěl, neví, že na neschůdné cestě utrpení můžeme objeviti své lepší »já«, svou duši a svého Boha, kterého jsme ztratili na bezstarostné silnici blahobytného života.

Kdo ještě nikdy netrpěl, neví, jak lze ve vlastní bídě porozuměti utrpení druhého, jak lze ostrými nůžkami bolesti rozstříhati tkanivo malichernosti, sebelásky a sobectví, jak se lze státi duší, která ráda odpouští, všechno chápe a vždy je laskavou.

Kdo ještě netrpěl, neví, jak se v utrpení můžeme očistit od hříchů, jak si lze odpykati chyby a napravit minulost. Ano, mužně snášené utrpení činí člověka cennějším, utrpěné příkoří milejším, sebepokoření větším — jedním slovem: S Bohem prožité utrpení prohlubuje naši duši.

Ale, jen s Bohem prožité utrpení!

Říkáme: nic člověka nemůže učinit větším, než velká bolest. Ano, ale jestli ji snášíme v duchu Kristově.

Neboť jsou lidé, které utrpení činí vzdornějšími, zahořklejšími, — tito netrpí v duchu Kristově.

Jsou takoví, kteří následkem utrpení stávají se surovými a nelidskými. Jsou takoví, které utrpení proměňuje v ledovou sochu, v živou mrtvolu, — tito všichni netrpí s Kristem. A jsou konečně takoví, jichž duše pod tíží utrpení se stává jemnější, hlubší, laskavější, ocelovější: to jsou ti, kteří se učí ve svém utrpení od Krista, Krále trpících.

Tak jsme dospěli k námětu dnešního kázání: trpět musíme vši-

chni, býti člověkem znamená tolik jako trpěti. Snažme se porozuměti této podivuhodné moudrosti: *Jak musíme trpěti dle vůle našeho Pána Ježíše Krista?*

I.

Moji bratři a sestry! »Kristus je Králem trpících.« Víte, co to především znamená? Víte, moji milí, jaké síly se tu derou na povrch, jakmile si jasně uvědomím ve dnech, kdy rána za ranou dopadá, že *Kristus mne předešel na krvavé cestě utrpení?* Nuže, pohledte! Říká se, že na jaře, když kvete réva, zároveň v hloubi sklepa se pohne víno a začne kvasit, vyciňuje nějak, že venku kvete réva, z níž pochází. Jak jen to mám říci? Víno »sympatisuje« s révou. Sympatie znamená však »soucítění«.

Říká se, že bouří-li nad širým oceánem orkán, že se zachvívá také hladina jezera, klidně dřímajícího mezi horami, vyciňuje nějak boj velkého moře, vždyť v něm má svůj původ. Horské jezero sympatisuje s oceánem.

Nuže, bratři a sestry, »Kristus je Králem trpících,« to znamená, že hledím s rozlíčeností, chápu duši na muka trpícího Spasitele, vždyť Jeho a moje duše jsou přece sestry. Tenkrát budu cítit s Kristem sympatii, když »soucítění«, tato soustrast duše, uklidní moji netrpělivost a pomůže mi snést příval valících se na mě životních útrap. Lahodné světlo uprostřed nejtemnější noci rozežene děsivé myšlenky smrti a pomíječnosti, ale jen tehdy, jestli s Kristem sympatisuji, což znamená, umím-li s Kristem trpěti.

Bratře, i když s tebou život tak ukrutně nakládá, bratře, uzrává-li v tobě děsná myšlenka: až sem a dále ne, to není možné už déle snášeti! Bratři, sestry, vy všichni trpící lidé, ó naučte se této životní moudrosti, tomuto spolucítění s trpícím Spasitelem. Když se vám život stává nesnesitelným, sáhněte — po čem? — snad po revolveru, abyste si na nějakém tichém místě vpálili kouli do hlavy? Ne! Kupte si křížek, položte ho před sebe a napište na něj prostá, ale vřelá slova básníka: »Když hluboká noc se nad tebou snáší, když trpíš, když se svíjíš, když ses octl »v tenatech jako vysoká zvěř«, uvaž jen, co trpěl Pán, oč nevýslovně více trpěl!«

Ó, jaká to křesťanská útěcha se skrývá v myšlence: Oč více než já trpěl sám Bůh!

Jednomu mému spolubratru se stalo cosi zvláštního. Procházel se na břehu Rýna a potkal starou matičku: »Nu, jak se daří?« zeptal se. »Špatně, velmi špatně,« odpověděla žena. »Dům nám vyhořel, děti jsou v Americe, má bída je veliká.« Kněz jí chtěl říci několik slov útěchy, ale stařenka s milým úsměvem pokračovala

ve své řeči: »Pán Ježíš byl po celý život bez domova, tak zlé to přece jenom se mnou není. On chodil bosý, tak daleko to se mnou také ještě nedošlo. On měl trnovou korunu, já ne.« Více neřekla. Nevyciřujete z tohoto příběhu, moji milí, jaká životodárná, vítězná síla koluje v křesťanství? Necítíte, že Kristus je opravdu Králem trpících, že křesťanství je opravdu největším dobrodincem trpícího lidstva? Ó, kéž by se balsám takového smýšlení rozlil na všechny naše rány. Život je krutý, život je děsný. Naše srdce ustává bít, když slyšíme každou chvíli ne o vybájených, nýbrž o skutečných tragediích. Přimknu-li se však ke kříži, zvítězím nad životem. Nemoc ovšem zůstane, nezdařené manželství, hrubý manžel zůstanou, zůstane nesnášlivá žena, zůstane marnotratný syn, ale hrot je ulomen, útěcha mne obestře a nebeská pomoc mi učiní život snesitelný.

Následování Krista usnadňuje utrpení. Proto si zvolil život tak přesycený utrpením, aby mohl říci: »Pohleďte a vizte, zda jest bolest, jako bolest má? (Sir. 1, 12.) Co ty trpíš, to jsem já už dávno a mnohem více trpěl a trpěl jsem to pro tebe. Jsi chudobný? Já si chudobu zvolil dobrovolně. Dotýkají se tvé cti? A co učinili se mnou? Víš, jak mne bili do obličeje? Víš, jak jsem stál před Herodesem v rouchu blázna? Pohleď na mne na kříži! Všecko mne opustilo, i nebesa. Pláčeš? Nu, dobře, hleď smísiť své slzy s mými, a nebudou tak hořké. Tvůj kříž je těžký? Vlož ho jen na má ramena — dva ponese me jej lehčeji. Bodá tě trní života? Hleď, co obestírá mé zkrvavené čelo?

»Často jsou právě ty cesty, po nichž mne vede Pán, příliš těžké, neschůdné, trnité,« řekneš. Ano, milý příteli, kdo by to mohl popírat? Ale: nesnesitelně těžké? Ne! Nesnesitelně těžké jen tomu, kdo nemá víry. Máš-li však víru, že nitky tvého života se sbíhají do rukou Božích; máš-li víru, že je tu někdo, kdo na tebe nezapomíná, i když tě všichni opustili; když tě už nikdo nemiluje, že On tě miluje; když všichni spí, že jeho oči přece jen bdí — máš-li takovou křesťanskou víru, tedy zvítězíš nad životem.

Nuže, pohleďte, bratři a sestry, jakou cenu má naše víra právě v utrpení.

Když se ve svém utrpení přimkne k trpícímu Kristu, zůstane sice život stále ještě »slzavým údolím«, ale nebude »domem pláče«. I pak budu ještě prolévat slzy, ale nebudu si zoufat. Budu i nadále ještě naříkat, ale můj nárek bude modlitbou, vznešenou modlitbou. Utrpení zůstane i potom, ale ne beznadějnost, neboť víme, že »ne bolest, ale zoufalství usmrcuje, ne síla, ale víra život udržuje.«

II.

V těch slovech máme i odpověď na výčitku, které používají tak

rádi povrchní lidé: *smí opravdový křesťan vůbec naříkati?* Smí utíkat před nemocí a smrtí.

Moji bratři a sestry! Chtěl bych mluvit velmi zřetelně. Ó ano: lidská přirozenost utíká před bolestí, uhýbá se utrpení a bojí se smrti.

Smrt — pomíjejičnost! Tato myšlenka sráží každého člověka, i toho, jemůž štěstí přeje, jenž snad jiného zármutku v životě neměl (jestli ovšem takový člověk je vůbec někde na světě). Neovavnul vás nikdy ještě stísňující dech pomíjejičnosti? Někdy pomíjejičnost světa bleskne se strašlivou jasností mozkem. Mám shrnouti dějiny lidstva ve tři slova? Také tvé dějiny? Rodíme se, trpíme, umíráme. Staletí přicházejí a odcházejí, lidé se rodí a umírají, města vzrůstají a zase mizí, vládnoucí rody stávají se mocnými a zase padají, všechno spěje vstříc pomíjejičnosti. Také já jsem vstoupil kdysi do světa a vykřikl jsem — a jednou vykřiknu a odejdu zase se světa:

On sort, on crie — c'est la vie;

On crie, on sort — c'est la mort.

Přijdeme na svět s výkřikem — to je život;

S výkřikem zas odejdem — to je smrt.

Bylo by děsné, kdyby život byl jen jako obraz vložen do rámu utrpení a nesahal dále, kdyby život znamenal tak málo. Ale my víme, že tomu tak naprosto není a přece nás mrazí, vzpomene-li na smrt. A není třeba se nad tím farizejsky pohoršovat, vždyť sám Bůh vlil nám lásku k životu.

Nedávno podivně psal jistý spolupracovník berlínského deníku o svých zkušenostech v Lurdech. Píše v úžasu, že nemůže pochopit, co v Lurdech viděl: zbožní, velmi věřící lidé, putují k tomuto proslulému milostnému místu a všichni prosí o zdraví, aby nemuseli ještě zemřít. Není to nelogické? — ptá se novinář.

Oh, můj milý, který se takto můžeš tázat, řekni mi jen: nebyls ještě nikdy nemocný? Nikdy ses v 39 stupních horečky bezesně po celou noc nezmítal na lůžku? Chtěl bys spát, dřímeš sotva pět minut, . . . ulekaně se vzbudíš. Tvé žhoucí ruce svíjejí se na pokrývce jako dva neklidní hadové, . . . hledíš na hodiny: půl druhé. Ach, přijde vůbec jednou ráno? . . . Řekni, milý příteli, což nebyls nikdy tak nemocný? Neboť, byl-lis už nemocný, pak tě jistě nebude pohoršovat, že trpící, nemocný se chytá každého stébla, od kterého si slibuje ulehčení, — proto přece nezapírá svou katolickou víru. Sám náš Pán a Spasitel řekl ve svém strašném smrtelném zápase: »Otče, možno-li, odejmi tento kalich utrpení ode mne.« A ty žádáš, aby dobrý křesťan nepocíťoval žádné bolesti? Ty žádáš, aby srdce kohokoli, kdo věří ve věčnost, zůstalo u hro-

bu svého milého bezcitným? Ne, v tom nespočívá katolická víra. Také my se svíjíme bolestí, ale — nezhroutíme se. Také my pláče nad hrobem, ale — nemalomyslníme, spíše položíme trpícího Beránka na hrob.

Jistě nerozumíte, co tím míním. Tento týden byl jsem ve Stoličním Bělehradě, abych pořádal pro studenty exercicie. Kdo dnes přijde do Stoličního Bělehradu, nemůže opomenouti navštívit hrob velkého biskupa Prohászky. Brzy zrána šel jsem na hřbitov. Jeho hrob je zasypán věnci a květinami. A víte, co mi průvodce vyprávěl, že bylo o velikonocích nalezeno na hrobě mezi květinami? Malý čokoládový beránek, zaobalený ve staniolu. Přineslo jej z vděčnosti panu biskupovi malé dítě. Ó ty prostá, malá, dětská dušičko, jistě ani netušíš, jaká nádherná myšlenka se skrývá za tímto činem: Beránek Boží je na hrobě našeho mrtvého. Trpící Ježíš těší trpícího člověka.

Hleď, bratře, sestro, ačkoli zůstanu neochvějně katolíkem, přece jen mne bolí ta neb ona rána, utrpení, ale nikdy se nezřeknu tohoto svatého přesvědčení: Co mi Bůh vezme, to mi zase s úroky vrátí. Kdy? To nevím. Jak? To nevím. Ale jedno vím, že mi vše vrátí s úroky. Jsem katolíkem a přece mne bolí utrpení, ale z každého utrpení slyším znít útěšná slova Páně: »Znám skutky tvé i práci a trpělivost tvou, a že máš trpělivost a mnoho snášels pro jméno mé a neustals.« (Zjev. 2, 2-3.) A nikdy nezapomenu na druhou pravdu: Pán neopustí nikoho, kdo Ho sám neopustí, a jest dokonce i tehdy s námi, když na nás zdánlivě zapomněl.

Jak miloučká jest ona scéna, již čteme v životopise sv. Kateřiny.

Strašná pokušení mučila sv. Kateřinu Sienskou, potila se takřka krví ve svém těžkém boji, a přece v duši nezakolísala. Konečně přece jen zvítězila a v její duši rozlila se líbezná radost vítězství. »Ach, Pane můj,« žalovala teď Spasiteli. »kde jsi byl, když jsem bojovala s tak strašnými pokušeními!« »Ve tvém srdci,« odpověděl Pán. »Jak to bylo možné?« zvolala Kateřina užasle. »Mé srdce bylo plné nejstrašnějších myšlenek a ty jsi byl tam?« Spasitel odpověděl: »Měla jsi zálibu v pokušeních, nebo ti působila bolest!« »Ó, a jakou bolest mi působila!« odpověděla Kateřina. »Nu, vidíš, dcero má, že tě tyto myšlenky bolely a tvému srdci nezpůsobily žádné škody, to jsem učinil já. Já, jenž jsem i tehdy zůstal v tvém srdci a dopustil jsem pokušení, poněvadž ti bylo k užítku.«

Človče, myslí vždy na dobro, aby ses nebál poslední hodiny. která tě povolá s tohoto světa. V nebi bude blaženým ten, kdo ve svém krátkém pozemském životě mnoho trpěl.

Víte, kdo řekl tato vážná slova? Královna Alžběta, která ve svém krátkém pozemském životě nevýslovně trpěla. Hleď, každý člověk trpí, ale jen křesťan umí trpět, každý člověk umírá, ale jen křesťan umí správně zemřít. *

Milí bratři a sestry! Příběhem o Taulerovi, středověkém mystikovi, končím své dnešní kázání.

Tento hluboce zbožný básník setkal se jednou se žebrákem, jemuž přál upřímnými slovy: »Dobrý den.« Žebrák odpověděl: »Dobrý den? Ještě nikdy jsem neměl špatného dne.«

Tauler počal vysvětlovat: »Chtěl jsem říci, aby ti Bůh dal štěstí.«

Žebrák řekl: »Mám stále štěstí.«

Opět mu to vysvětloval Tauler: »Rozuměl jsem tomu tak, aby se ti splnila všechna tvoje přání.«

»Nu, vždyť se děje všechno, co si přeji, a jsem při tom také šťastný,« odpověděl v hadrech oděný, hladovící muž. Nyní se už Tauler nezdřel, aby nedal najevo svůj údiv: »Ty jsi šťastný? Vždyť nejsou šťastni ani ti, kteří mají všeho hojnost.«

»Ale já, jak vidíš, jsem spokojen. Víím, že mám Otce v nebi, který to myslí se mnou nejlépe. Když mne mučí hlad a zima, když se mi posmívají nezvedení kluci, říkám si pouze: Otče, ty tomu chceš, tedy i já tomu chci. Tak se stává vždycky to, co chci.«

»A kdyby tě Bůh svrhl do pekla? Chtěl bys i tehdy to, co chce on?« zeptal se Tauler.

A žebrák odpověděl: »I tehdy. Neboť mám dvě paže: odevzdanost do vůle Boží a lásku. A kdyby mne Bůh chtěl svrhnouti do pekla, pak bych Ho objal těmito dvěma pažemi a nepustil bych Ho už: stáhl bych Ho s sebou do pekla. A chtěl bych býti raději s Bohem v pekle, než bez Boha v nebi.«

Moji bratři a sestry! Náš život na zemi jest ustavičným bojem a utrpením, mukou, ale to ještě není peklo.

A i kdyby bylo! Chopme se ruky Krista, našeho Pána.

Ano, Pane, trpím, ale vytrvám. Vytrvám po Tvém boku, až víra se změní v patření na Tebe, moje touha ve skutečnost, krátké pozemské utrpení ve věčnou nádheru, až *tento život, plný utrpení, se změní v nevadnoucí věnec věčného života. Amen.*

KRISTUS A VYZNAVAČI VÍRY

Milí katoličtí bratři a sestry!

Truchlivé zprávy dolétají k nám přes oceán z nového světa. Zprávy, při jejichž doslechu jímá naši duši tichá bolest, a proto téma dnešního kázání je zcela časové.

Nejenom čteme, že ve Spojených Státech severoamerických vystoupila z břehů jedna z největších řek světa, Mississippi, a zničila statisíce příbytků — naše soustrast těmto trpícím spolubližním! V téže době však, jak čteme, v sousedství Spojených států, v Mexiku, vystoupil z břehů veletok lidské bezbožnosti, který hrozí celé tamější katolické Církvi úplným zničením — náš soucit pronásledovaným, trpícím katolickým bratřím a sestrám! V Mexiku zuří krvavé pronásledování křesťanů, kdo ví, kolikáte už od ukřižování našeho Pána? V Mexiku jest dnes, v roce 1927, zakázáno veřejně vyznávatí Krista. V Mexiku, v této čistě katolické zemi, nesmí býti dnes, roku 1927, sloužena ani mše svatá, nesmí se zpovídati, chodit ke sv. přijímání, nikdo nesmí nosit na krku ani malý křížek. V Mexiku byli v letech 1926 a 1927 popravováni 18—20letí jinoši pro svou víru, a jejich posledním slovem byl výkřik: »Ať žije Kristus Král!« Biskupové byli vrženi do žalářů, a není tomu dávno, co přinesl londýnský »Universe« zprávu, že mexická vláda nechala zastřelit tři novokněze, jménem Correa, Solas a Rueda. V Mexiku se uskutečňují slova našeho Pána — kdo ví po kolikáté: »Vpravdě pravím vám, vy budete plakati a naříkati, svět však se bude radovati.« Vždycky tak bývalo, že věrní následovníci Kristovi bojovali, plakali, trpěli, zatím co svět, nepřítel kříže, zuřil, radoval se a triumfoval. Avšak i druhá část Kristových slov se splnila: »Budete truchliti, ale zármutek váš se promění v radost.« Ano, Kristus Král nikdy své věřící neopustil, z krve mučedníků vypučel nový křesťanský život, a kdo ztratil svůj pozemský život pro Krista, získal za to život věčný. Nuže, to je předmětem mého dnešního kázání: *Kristus je Králem vyznavačů víry.*

I.

Milí bratři a sestry! Slova našeho Pána Ježíše se uskutečnila dříve než první křesťané tušili a chápali. Sotva se Spasitel rozloučil s tímto světem, sotva opustil mladou Církev, hned se nad nimi rozpoutala bouře. bouře, jejíž zuřivý uragán hrozil vyrvati slabou rostlinu Církve. Vy všichni jste již slyšeli o *pronásledování křesťanů v prvních třech stoletích*. Jsou vám přece známa ona tři

století, kdy římscí císařové využili své moci, aby utopili křesťanství v krvi, aby ho zničili a vykořenili ze světa.

Všecka muka, utrpení a ukrutnosti, jaké sobě mohla vymyslet lidská fantasie, všech použili proti křesťanství. O všechno se pokoušeli, a přece se jim to nepodařilo: Kristus bděl nad těžce postiženým stádem.

Pojďte se mnou, milí bratři a sestry, pojďte na několik minut do nádherných zahrad prvního pronásledovatele, císaře Nerona, kam proudil každého večera římský dav, aby si prohlédl podivné osvětlení. Osvětlení, jaké tato bědná zeměkoule málokdy spatřila. Když slunce zmizelo za pahorky Říma a nastala tma, zapálili v Neronově zahradě vysoké, smolou polité topoly, a na vrcholku každého stromu hořelo a praskalo tělo spoutaného křesťana. Zdálo se, jako by z hlučení jásajícího davu, z praskání jasně hořících stromů, ze sténání trpících křesťanů zaznívalo slovo Páně: »Vpravdě pravím vám, vy budete plakati a naříkati, ale svět se bude radovati.« A příštího dne a třetího dne a po celé týdny stále takové hořící oběti, nové pochodně, nové zástupy křesťanských mučedníků posílány v náruč smrti!

Anebo, pojďte se mnou, moji milí bratři a sestry, k představením do římského Kolosea. Četl jsem již mnoho o děsném utrpení našich hrdinných mučedníků, ale víte, kdy jsem si v duši po prvé utvořil jasný a zřetelný obraz o krvavých dramatech pronásledování křesťanů? Tehdy, když jsem prvně vstoupil do římského Kolosea, do toho, třeba v troskách, přece jen ještě hrůzu vzbuzujícího cirkusu. Na jeho gigantických zdech zvedá se poschodí za poschodím, jedna lože za druhou. Jedna část cirkusové arény stojí ještě dnes: úděsné cely podzemních labyrintů, klece v dvouposchodové výši. V kobkách šediví starci, mladé, krásné panny, zdatní jinoši: křesťané tu prožívají pod závorami svou poslední noc, zatím co vedle v klecích znova a znova řvou vyhladovělé šelmy k údesu všech.

A tu jsem si představoval takový mučednický večer. Nakradené zlato, mramor, ženy, otroci a umělecká díla Evropy, Asie, Afriky, všechno sem bylo sneseno římským národem, který měl světovládu. Všecko spěchá do cirkusu: císař se svou družinou, vestálky, důstojníci a lid, moře lidí. Pojednou ustává hluk a ruch, slovo umírá na rtech, oči všech jsou upřeny k jednomu dveřím, jimiž vstupuje do arény malá skupina a kráčí do středu cirkusu. Jaká to děsná scéna. Vedle zdatných mužů a silných, svalnatých mladíků, šediví starci, kvetoucí dívky, mladiství hoši. Když dospěli do středu, otvírají se ihned padací dveře, a už se řítí po celé dny hladovějící šelmy africké pouště. Uprostřed klesá skupina na kolena. Již jen okamžik, již jen poslední modlitba: *Kyrie eléison, Christe eléison* — poslední znamení kříže — a již drásají drápy lva jejich těla, již

se lámou jejich kosti v zubech tygra. Krev. Všude jen krev. Krev mučedníků prosakuje pískem. A v ohlušujícím jásotu diváků, za řevu lvů, trhání svalů a praskotu kostí, jako by Kristus Pán krvavými potoky vpisoval do arény slova: »Vpravdě pravím vám, vy budete plakati a naříkati, ale svět se bude radovati.«

A tak to pokračovalo po celá tři století. Není muk, není trýznění, kterých by nebylo použito proti křesťanům. Ne sta, ale statisíce bylo mučedníků, kteří největší klenot na zemi, svůj život, dali za Krista, kteří nespáchali žádného jiného zločinu, žádného jiného na světě, leč že byli následovníky Kristovými a že nechtěli Krista za žádných okolností opustit.

Mnohdy se zdálo, jako by pronásledovatelé měli zvítězit. Jeden císař, Dioklecián, nechal již dokonce raziti peníze s nápisem: »Nominē christianorum deletō« (Na památku vyhlazení křesťanského jména). Ale Kristus bděl nad postiženým stádem. Když byl jeden mučedník popraven, vyvstávali a hlásili se z řad diváků noví: »Také já jsem křesťan!« Krev mučedníků byla životodárným májovým deštěm na poli Církve. Po staletí zůstali neochvějni, neboť v jejich uších znělo povzbuzení sv. Petra: »Miláčkové, nedivte se tomu soužení, které na vás přichází ke zkušeni, jako by se vám přiházelo něco nového, nýbrž majíce účast v utrpeních Kristových, radujte se, abyste také při zjevu slávy jeho se zaradovali s plesáním.« (1 Petr 4, 12-13.)

II.

Ale, moji bratři a sestry, sotvaže počneme mluvit o osudu prvních mučedníků křesťanských, naskytá se nám bezděčně otázka: *žije také ještě hrdinná obětavost prvních mučedníků v jejich potomstvu*, v dnešních křesťanech, i v nás samých? Doutná v nás alespoň jiskřička oné lásky ke Kristu, jež sílila mučedníky až na popraviště, až k smrti? Je nutno, moji milí, abychom si uvědomili toto: pronásledování náboženství Kristova v žádném století, nikdy neustalo, trvá stále ještě v celém světě.

Ovšem, nyní nejsou již katolíci pronásledováni lvy a tygry, nejsou ponořováni do vařící smoly, přivazováni k hořícím sloupům, lámání na kolech a utápění, tyto mexické ohavnosti patří k výjimkám. Jestliže však tento civilisovaný svět nepronásleduje křesťany pomocí lvů a tygrů, tedy to činí jiným způsobem, který jest však daleko nebezpečnější než zuby tygrů a drápy lvů, zbraněmi posměchu, podceňování, úsměšků, zatvrzelého mlčení a zatlačování do pozadí.

Ano, kdo chce dnes uprostřed moderního pohanství zůstatí věren přikázáním našeho Pána a předpisům naší svaté katolické Církve, musí býti připraven na hrdinství prvních křesťanských mu-

čedníků. Nenechají ho roztrhati lvy a tygry, je však leptán výsměchem a hanou, nadávají mu středověkých zpátečníků a bigotních tmářů. A že tyto zbraně odstrašují víc než tlamy lvů, je vidno z toho, že mnohem více lidí odpadá z tohoto důvodu od Krista, než kdysi, když byli dávání napospas divokým zvířatům.

Pronásledování křesťanského světového názoru trvá i dnes, kam se však z nás poděla neohroženost prvních křesťanských mučedníků? Oni dali život pro Krista, a my se stydíme pokleknouti v kostele na kolena, sejmuti klobouk s hlavy před kostelem. Chtěli bychom to sice učinit, ale co by tomu řekli lidé? Mučedníci obětovali život za Krista — a já byl bych už častěji šel ke zpovědi a sv. přijímání, cítím, že toho duše moje potřebuje, už jsem chtěl jíti, ale — bojím se, vždyť co by na to lidé říkali? Dobře vím, že jistá zábava kazí mravy, že to neb ono divadelní představení, že ona kniha nebo obraz poskvřňuje sněhobílou čistotu mé duše, vím, že spáchám hřích, půjdu-li tam, nebo budu-li to čísti. Chtěl bych se rád vyhnouti, ale co by tomu řekli lidé? Jsi zpátečník, bigotní člověk. A tak tedy naslouchám takovým řečem, čtu takovou knihu a jsem přítomen takové hře, a docela klidně strpím, aby mé náboženství bylo zesměšňováno, jen aby se mi nikdo neposmíval . . .

Aby se mi nikdo neposmíval! K vůli posměšku, zlobnému pohledu, k vůli špatně chápanému přátelství zrazuji svou duši, zrazuji Krista, onoho Krista, jehož první křesťané neopouštěli ani v mukách, připravujících je o smysly, a to nejen silní mužové, ale i ženy a starci, ba i děti. Ani sv. Felicitas s kojencem v náručí, ani 86letý Polykarp, ani 13letá Anežka. Sv. Anežka opakovala i ve strašných bolestech: »Pane můj, zachovám Ti svou víru, Pane, Tobě se zasvěcuji. Ty všemohoucí, Ty zbožňování hodný, Ty největší úcty hodný, věčně velebím Tvé svaté jméno.«

A jak snadno mohli dosáhnouti svobody! Jen jedno slovo: neznám Krista, neklaním se Kristu! A ihned byli by odehnali šelmy, ihned polili by hořící hranici vodou, ihned by je vytáhli z ledové vody, do níž byli hozeni se svázanýma rukama a nohama. Ale toto slovo jim neuklouzlo. Na hořící hranici, pod úderem meče, ve vroucím oleji a v roztaveném olovu, v zubech tygrů a lvů, jsouce trháni žhavými kleštěmi, v pekelných mukách zůstali věrni Kristu.

Moji bratři a sestry! Prosme Krista, Krále vyznavačů víry, aby uprostřed tisícerych pokušení moderního života také v nás vzbudil obětavost starokřesťanských mučedníků, jejich neohroženost, s jakou pohrdali smrtí, a lásku ke Kristu.

Ano: žhoucí lásku k našemu Pánu Ježíši Kristu, neboť moji milí, na tom závisí všechno.

Co dodávalo prvním křesťanům vytrvalosti a neohroženosti? Lásku ke Kristu, jež plála v jejich nitru.

Ty sv. Kateřino, co ti dodávalo síly, když tě k vůli Kristu lá-

mali na kole a když jsi svou jasnou hlavu, která obrátila na víru 50 pohanských filosofů, sklonila pod sekerou kata? Láska ke Kristu.

A ty svatá Cecilie, co ti dodávalo síly, když tě chtěli udusiti v páře, a když pak na tvůj sněhobílý krk dopadla sekera katova, a tys ještě několik dní trpěla touto smrtelnou ranou?

A ty svatá Lucie, zrazená svým snoubencem, že jsi křesťankou a pak mečem probodená?

A ty svatý Pankrácí, proč neobětovals pohanským bohům? Co tě sílilo, že jsi vytrval při Kristu, vždyť jsi přece věděl, že tak ztratíš svůj čtrnáctiletý mladý život?

Ty svatý Simeone, co tě sílilo, když ve věku 120 let po dlouhých mukách s nezlomenou duší vytrpěls ukřižování?

A ty svatá Anežko, poupě vznešené, bohaté rodiny! Ó, ty třináctiletá krásná panno! Proč jsi prohlásila svému nápadníku, synovi místodržícího: »Já se zasnoubila s Ježíšem Kristem, mým Pánem,« vždyť jsi přece věděla, že bude pak pod tebou zapálena hranice...? Proč jsi říkala: »Já jsem nevěstou Toho, jemuž slouží andělé!«? A co ti dodávalo síly, že jsi bez ustání volala do praskajících plamenů: »Hleď, už jdu k Tobě, jehož miluji, jehož jsem hledala, po němž jsem vždy toužila«?

Co jim k tomu dodávalo síly? Co? — Planoucí láska ke Kristu!

Ó, kéž by se k nám zase vrátila hrdinná láska mučedníků, neboť — bratři, sestry, nezapomínejme na to — máme jí dnes zapotřebí při každém kroku!

Chcete vědět kde?

Smrti zhrdající odvaha, svaté sebeobětování, hluboká láska ke Kristu, jakou měli křesťanští mučedníci, žije v každém věřícím křesťanu, jenž přes všechen výsměch a sesměšňování prostředí, v němž žije, dovede zůstat věrný svému náboženství a Ježíši. Tato mučednická vytrvalost žije v čistých duších, které i uprostřed nekonečné morální špíny a zpustlosti velkoměsta dovedou bez úhony projíti kol nástrah a svůdnických lákadel.

Tato mučednická odvaha žije v onom americkém děvčeti — její jméno je Mis Grace Minfordová — jež se před několika léty vrátila z protestantismu do katolické Církve a stala se pak dominikánkou. Před nedávnem zemřel jí otec, který své jmění, dosahující výše 12 a půl milionu dolarů — závratná suma! — odkázal své dceři, ale s podmínkou, že musí opustiti klášter! A co na to odpovědělo děvče? »Můj nebeský Otec jest ještě bohatší, než můj otec pozemský a od Něho se mi dostane také větší odměny!« — a tím pozbyla dědictví. Toť opravdové bohatýrské mučednictví! (Schönere Zukunft, 1. května 1927.)

Tato neohroženost mučednice žije v oné osobě (znám ji dobře), které se měl splniti poslední dívčí sen: mohla se stát nevěstou, měla

nápadníka, ten byl však jinověrec. A dívka odřekla a až do dneška zůstala starou pannou, ale Kristu se nevěrnou nestala!

A neohroženost mučedníka žije v onom katolickém muži, úředníku, zaměstnanci, který i dnes neochvějně setrvává ve své katolické víře, snad ještě s větší odvahou a s větším sebevědomím, než kdysi to muži dělali, ačkoliv katolický křestní list mu naprosto není příznivým doporučením při povýšení nebo materiálním zlepšení. Hledte, bratři a sestry, jak jest nám i dnes ještě zapotřebí hrdinné lásky mučednické!

Tato láska mučedníků musí pronikati naše srdce, aby tíživé denní starosti nepřekážely náboženskému rozletu naší duše. Srdce mučedníka musí býti vytrvalé, odevzdané a obětavé, aby v různých životních bojích a utrpeních nikdy neodvrátil své oči od Krista, aby nikdy nevstoupil na cestu hříchu, aby nikdy nezapřel Krista! Neboť slova našeho Pána Ježíše Krista: »Vy budete plakati a svět se bude radovati!« — nebyla jen kdysi, nýbrž i nyní jsou pravdou. Opravdu, tak tomu bylo vždy, že věrní následovníci Kristovi trpěli, zatím co lidé tohoto světa, vlastně následovníci bezbožnosti, jásali. Jen způsob se změnil. Kdysi si pomáhali drápy lvů, dnes se chopili kleští posměchu, dříve zuby tygrů, dnes jazykem pomluv. Kdysi bylo třeba pro Krista zemřítí, dnes se zdá příliš, až příliš těžkým po boku Kristově *žiti* a vytrvati.

III.

Ale Bohu díky, proroctví Krista, našeho Pána, nekončí pouze předpovědi o pronásledování. Jest tu i druhá část a ta nás tolik utěšuje. »Vy budete truchliti, ale zármutek váš se promění v radost,« — v radost, která nebude mít konce.

A jestliže vidíme, jak se během dějin uskutečnila první část této předpovědi, musí nás ve všech zkouškách utěšovati to, že *i druhá část stane se pravdou*. Kristus předpověděl, že jeho Církev bude pronásledována, a že každý, kdo ho chce následovati, musí vzít na svá bedra kříž, aby tak šel v jeho šlépějích; ano, to řekl! Ale i to řekl, že jeho jho je sladké a břímě lehké a že brány pekelné Církev nepřemohou. Jeho následovníci budou ovšem truchliti, ale jejich zármutek se promění v radost. Dvoutisícileté dějiny Církve svědčí, že tato slova Kristova se uskutečnila.

Co všechno už prožila katolická Církev, a přece stále ještě žije v nezmařitelné síle!

Mezi prvými 32 papeži zemřelo jich 30 mučednickou smrtí, a přece máme stále ještě papeže!

Císař Hadrian postavil na Kalvarii sochu pohanské bohyně Venuše a sochu Jupiterovu na hrob Spasitelův... a kdo dnes mluví o Venuši? A kdo uctívá dnes Jupitera? A na Golgotě zemřelému

božskému Spasiteli tolik milionů lidí vzdává svůj nadšený hold.

V jednom zuřivém shromáždění francouzské revoluce bylo odhlasováno, že není Boha. Uprostřed vražedných pohledů měla pouze jediná ustaraná matička tolik odvahy, aby pozvedla svou vrásčitou ruku a hlasovala pro Boha: »Pour Dieu, pour Dieu!« A není-li pravda, proto Bůh zůstal stále ještě Bohem! Ve francouzské revoluci byl křesťanský letopočet škrtnut, od té doby neměla býti tedy čítána léta od Kristova narození; zpusťlá herečka byla povýšena na oltář a uctívána jako bohyně . . . a přece stojí ještě dnes oltáře a Kristus je stále ještě milován a uctíván!

Ano, moji bratři a sestry, už jsme si zvykli naříkat, jak špatný a zkažený je svět! Opravdu, strašná jest duševní plochost, jíž trpí velká část dnešního lidstva, a v níž uvízli naši spolubližní ve velkých městech. Ano, kdo by mohl popírat, že tolik lidí pozbylo víry, že tak mnohá v mravním životě ztroskotavší duše kolem nás se svíjí a bloudí. Bohužel, je to pravda! Ale! Ale to je jen jedna strana mince. Ona má ještě jinou, mnohem krásnější stránku, a plnou naděje.

Mezi tisíci pokušeními moderního velkoměstského života jest těžko setrvati při tvrdých příkázáních křesťanského života, a co můžeme současně viděti, moji milí? Vidíme, jak se naplňují slova prorokova: »A jsou ještě tisíce těch, kteří nesklánějí kolena před Bálem!« Je jich tisíce tisíců, kteří den ode dne, s hrdinstvím hodným starých mučedníků, vítězně bojují, zde v Budapešti, uprostřed nespočetných pokušení velkého města! A to musíme uznati, milí bratři a sestry! Neboť jestliže to neuznáváte vy, tedy postřehnou náboženskou horlivost budapeštských katolíků mezi námi žijící cizinci. Vy ani netušíte, jaké chvály se dostává naší náboženské horlivosti, když provázíme některého známého, který je příslušníkem cizí národnosti a sedíme ve voze elektrické dráhy, jedoucí kolem kostela a polovina cestujících smekne klobouky, dámy se poznamenají křížem a jedoucí vojáci uctivě salutují.

Před dvěma týdny prodléval mezi námi jeden z největších řečníků Německa a naslouchal v tomto kostele kázání. Nerozuměl si ce ničemu, ale po službách Božích přišel ke mně a pravil: »Příteli, obecenstvo, které vás poslouchá, je velkolepé! Jak dává pozor! V jakém tichu! To imponuje!« Kdybychom však vstoupili do jiných katolických kostelů našeho města, naskytl by se nám týž obraz: naplněný kostel, vážně zbožní křesťané, četní kající a komunikanti . . .

Ano, ano, to přece řekl Kristus Pán v dnešním svatém evangeliu: »Vy budete plakati a naříkati a svět se bude radovati, vy budete truchliti, ale zármutek váš se promění v radost!«

*

A tak jsme dospěli, moji bratři a sestry, k uživotnění dnešního kázání.

Kalich hořkosti byl pro Církev vždycky naplněn až po okraj. Krev, v níž ji nepřátelé hned při jejím zrození vykoupali, teče stále, a přece žije stále ještě k smrti uštvané křesťanství; a nejenom že Církev žítí nepřestala, nýbrž nikdy v oněch dvou tisících let neměla tolik vyznavačů, jako dnes.

Vládnoucí rody přicházely a mizely, národové povstávali a zanikali během tisíciletí a tak často napadená, zle pronásledovaná Církev ještě stále nepřemožena vzdoruje bouřím času, ačkoliv se neopírá o moc zbraní, o děla a bajonety, ačkoliv nemá ani pozemské moci, ani bohatství, jen jediné slovo se vznáší nad ní, velký příslib jejího Zakladatele: »Brány pekelné jí nepřemohou!«

V oněch chodbách, v podzemních katakombách, kde křesťanství po tři sta let se skrývalo, zní děkovná modlitba tisíce křesťanských poutníků. Na místě paláce císaře Maximiniána, který připravil nejkrvavější pronásledování, stojí dnes nádherný kostel, lateránská basilika. Množství kostelů, obrazů, soch a svátků oslavuje dnes tisíce mučedníků. A tam, kde stál hrob krvežíznivého, pomateného Nerona, zvedá se dnes chrám nejpožehnanějšího, nejoblíbenějšího lidského tvora, nejblaženější Panny Marie (S. Maria del Popolo).

Nad hrobem prostého rybáře, jež svět k vůli učení Kristovu před dvěma tisíci lety přibil hlavou dolů na kříž, zvedá se nyní nejkrásnější chrám světa, basilika sv. Petra. A plaménky věčných lamp na hrobě sv. Petra jako by psaly druhý díl proroctví Kristova na mramorové stěny: »Vy budete truchliti, ale zármutek váš se promění v radost!«

Než tato úcta jest vlastně jen jejich pozemskou odměnou za to, že se ke své víře hlásili. Jaké odměny je učinil Kristus Pán v nebi účastnými, to jednou naznačil slovy: »Kdo mne vyzná před lidmi, toho i já vyznam před Otcem svým...« této odměny nechápeme, nanejvýš ji můžeme tušiti.

Ale jedno vím!

Vím, že tábor následovníků Kristových a bezbožníků stojí ještě dnes proti sobě.

Vím, že vstoupit do šlépějí Kristových znamená dnes tolik, jako odříkání, oběť, zatím co je tak snadné — život promarniti.

Vím, že věrní následovníci Krista museli vždy trpěti, zatím co zpustlíci jásali.

Ale také to vím, že *jest cennější na tomto světě trpěti společně s Kristem, než radovati se s hříšníky!*

Teď mi odpověz, můj milý bratře, milá sestro: Koho si vyvolíš? Krista nebo hřích?

Jdi za Kristem a žij dle Jeho svaté vůle! Amen.

KRISTUS A LIDSKÝ ŽIVOT

Milí katoličtí bratři a sestry!

Před lety — v době, kdy v naší vlasti náboženská vlažnost ovládla všechny a jakákoli křesťanská myšlenka ztuhla v led — povstal na budapeštské universitě spolek mládeže »Universitní společnost«. Členové tohoto akademického kroužku prováděli skutkem křesťanské myšlenky, kdykoli toho bylo třeba, s odvahou hodnou uznání, a že zůstali této myšlence také vždycky věrni, dokázali dnes tím, že se shromáždili zde před oltářem Páně, aby oslavili své jubileum.

To je právě prvním měřítkem vážného křesťanského smýšlení, že ono proniká a zjemňuje každý projev pozemského života. V řadě svých kázání o království Kristově jsme nyní dospěli k pojednání o lidském životě. Co to znamená: »Kristus je Králem lidského života?« Myslím, že pojednání o této otázce prospěje nejen mým milým, stálým posluchačům, nýbrž zároveň také může poskytnouti přítomným členům »Universitní společnosti« povzbuzující a posilující myšlenky k další práci pro rozšíření křesťanského světového názoru.

Kristus je Králem pozemského života. Pojednání o této otázce, zjištění účelu pozemského života, správné hodnocení tělesné výchovy, jest v dnešní době nutné z dvojího důvodu. Nutné proto, abychom mohli s katolického hlediska správně posouditi ona nejmodernější hesla: pěstění těla, sport, hygiena, kult těla . . . a při tom nezačali přeceňovati, ba přímo zbožňovati pozemský život. Ale jest třeba o tom mluvit také proto, abychom snad nepropadli druhému extrému, abychom s pozemským životem lehkomyšlně nezačázeli, abychom si ho lehkomyšlně nekazili a života si nebrali, jak to, bohužel, činí tolik lidí dnešní doby.

Ano, s úžasem si uvědomujeme, že u nás jsou rozšířeny oba tyto extrémní názory: na jedné straně přímo pohanské vyžití, bezuzdný luxus, ustavičné pohodlí, ba změkčilost, a na druhé straně zase lehkomyšlné odhazování života, ohromující počet sebevrahů.

Proto bych chtěl dnes ve svém kázání pojednati o tomto námětu a odpovědět na otázky: jaký účel má lidské tělo, co je dovoleno ohledně lidského těla, jakou zodpovědnost nám ukládá pozemský život, nebo jinými slovy, co znamená: *Kristus je Králem pozemského života.*

I.

a) Milí katoličtí bratři a sestry! *Katolická Církev vždycky*

důstojně a vážně pojímala pozemský život a vážila si lidského zdraví. Ona nikdy neřekla, jak mnozí dnes neprávem říkají, že »zdraví je největší poklad na světě« (poněvadž duši ceníme mnohem více); ale zároveň přiznává, »že zdraví je nejvyšším dobrem pozemským«, a že není jenom dovoleno, ale že je nutno přinést také oběť k vůli zdraví, a že nikdo nemá práva zkracovati ani o jediný den dobu, již nám božská Prozřetelnost na této zemi vyměřila.

Podle katolického názoru jsme povinni co nejpečlivěji se starat o zdraví a dobrý vývin tělesný. Je přece známo, že s chorobným tělem bychom nemohli správně plniti své povinnosti, které nás čekají na zemi. Musíme si přece věčný život zasloužiti zde na světě! Zasloužiti si ho čestnou prací, splněním životních povinností. K tomu však potřebujeme zdravého, silného těla! Ti, kteří zdůrazňují slova: tělesná kultura, hygiena, pěstění těla atd., nejsou nikterak nuceni vraceti se do pohanského Řecka, mohou zcela dobře zůstat i v katolickém Římě.

Ano: katolická Církev mluví sice ustavičně o životě věčném a povzbuzuje nás také stále k získání života věčného, a přece ani v nejmenším tento pozemský život nezanedbává! Dle učení našeho svatého náboženství není jen duše člověka svatou, nýbrž i jeho tělo je svaté, poněvadž je přece darem Tvůrce Boha!

Proto nakládala Církev s lidským tělem vždycky s posvátnou úctou a váží si ho také dosud. Při křtu svatém dotýká se křestní vodou nejdříve těla — to je první přivítání Církve; olej biřmujícího biskupa dotýká se také těla; při svatém přijímání dotýká se Kristovo Tělo těla lidského, a při pohřbu, jako poslední pozdrav, dotýká se našeho těla opět svěcená voda, již je pokropeno. Pro nás není pozemský život trestem, jak to hlásá mlhavé učení asiatské o vtělení. Ne! Pro nás je život pozemský, život tělesný nejen velkým darem, nýbrž také velkou zodpovědností: můžeme si v něm dobýti života věčného.

b) »Ale vždyť přece katolická Církev žádá, abychom byli sami k sobě přísnými, abychom se ovládali a se přemáhali . . .«

Ano, to žádá! Ale ne k vůli sebezapírání samému, nýbrž, aby uchovala rovnováhu mezi tělem a duší, jež byla porušena dědičným hříchem. Od té doby se tělo kloní k hříchu a vlády duše nad tělem možno dosíci jen přísným sebeovládáním.

Že však Církev pozemský život stále vysoko oceňovala a že zdůrazňovala jeho důležitost, ba dokonce jeho velikou důležitost, o tom svědčí celé její dějiny. Církev vždycky pozvedla svůj hlas, kdykoliv toho bylo zapotřebí, aby posílila úctu k lidskému tělu a pozemskému, člověka důstojnému živobytí. Byly mysteriosní sekty (gnostikové, manicheovci), které pohlížely na lidské tělo jako na nástroj zlého ducha a na pozemský život jako na muka. Církev

je označila jako bludaře. Zrovna tak zavrhl jako bludaře všechny blouznivce, kteří špatně si vykládají slova Spasitelova především žádali naprostou chudobu a každému předpisovali, aby rozdal svůj majetek. Církev velmi dobře věděla, že nejen velký blahobyť je nepřitelem věčného života, nýbrž i stejným způsobem velká chudoba a bída. Nezřízený pozemský blahobyť změkčuje, veliká bída zatvrzuje, blahobyť zezpupňuje, bída roztrpčuje, blahobyť dusí náboženské nadšení duše, bída je zase proměňuje v led. Aby se mohl v člověku projevit náboženský život, musí mít zabezpečeny alespoň nejnnutnější životní podmínky. Ano, to Církev věděla vždy a to také stále hlásá.

II.

Tedy tedy také rozumíme, moji bratři a sestry, přísným zákonům Církve, jimiž vždy chránila lidský život, jimiž hlásala nedotknutelnost lidského těla a cenu pozemského života.

Kdo své zdraví zanedbává — hřeší. Kdo si před odvodem usekne prst, aby ušel vojenské povinnosti, hřeší tímto sebezračením. Kdo odvrhuje život, který si sám nedal, nad nímž není pánem, páchá jeden z největších hříchů!

Proč je sebevražda tak strašným hříchem?

a) Poněvadž sebevrah sahá na poklad, který mu nepatří, to jest na život, a dopouští se hříchu, který nemůže už nikdy odčinit: neboť po smrti jest každá náprava nemožná.

Naše svaté náboženství zná příliš dobře všechny ty přecitlivělé důvody, jimiž dnešní zvrácený duch času snaží se obhájit sebevraždu a obestírá ji kouzlem jakési hrdinnosti; zná dnešní děsnou hospodářskou situaci, a přece nemůže ustoupiti se svého přísného stanoviska a pokládá sebevraždu vždy a za každých okolností za jeden z největších hříchů!

Moji bratři a sestry! Chci mluvit jasně a srozumitelně: nikoho nezavrhujeme, neboť soud přenecháváme Bohu. A o tom, zda náš nešťastný, duševně zhroucený spolubližní v onom okamžiku, kdy pozvedl vražednou ruku, byl ve stavu zodpovědnosti, ví toliko Bůh.

A přece. Církev nemůže ustoupit od svého zásadního stanoviska, nemůže slevit v tom, že život může vzíti jen a jedině ten, kdo nám ho dal, totiž Stvořitel, a že ani nemoc, ani smrt našich milých, ani ztráta majetku, ani nešťastná láska, ani hanba, ani úpadek, ani jakékoli navštívení na světě nedávají nám práva, abychom si vzali život.

b) »Ale život patří přece mně, jest mým nejvlastnějším majetkem. Mohu si s ním dělat, co chci!« tak řekne některý náš zoufalý spolubližní.

Ne, bratře, sestro! Máš obraz některého slavného malíře. Koupils ho, tedy patří tobě. A smíš ho snad zničit, když se ti zachce? Ne. Obraz patří sice tobě, ale zničit ho přece jen nesmíš, chrání ho státní zákony památkového úřadu. Také život patří tobě, ale ne tak, že bys s ním mohl libovolně nakládat.

c) »Když však život je tak těžký! Nemám žádné radosti. Musím se ustavičně trápit!«

Ani tehdy ne. Tento pozemský život jest jistě velmi nedokonalý, ale to je přece jen stav přechodný. A když utrpení tebou zachvívá, smutně nalaďuje a vynucuje slzy, tomu všemu dobře rozumíme. Ale přetrhout, zničit život — ne! Nikdy!

d) »Když se však kolem mě všechno zřítílo? Když lpí na mém životě peněžní zpronevěry, podvod, strašné břemeno, když se vlny nade mnou uzavírají. Nechť aspoň tímto způsobem odčiním svou vinu.«

Rozumím ti, příteli. Každý hřích volá po smíru. Ale řekni, je tohle smír? Že prostě za sebou přirazíš dveře? Že jakékoli odčinění svých chyb činíš nemožným? Ne. Ale to je smír: když máš odvahu znova začít svůj zmařený život, jenž ti od nynějška bude poskytovat už jen nepatrné radosti. To je smír, když máš odvahu spáchaný hřích odčinití trudnou, mnohaletou prací. Ale, dovol mi to říci, to není smír, nýbrž zbabělost, když chceš svému pochybenému životu učinit konec koulí z revolveru, to není dostiučinění, nýbrž útěk před dostiučiněním a zvrácený, bludný názor.

III.

A když se, moji bratři a sestry, kol sebe trochu poohlédneme, s úžasem se přesvědčíme, že tento zvrácený názor o sebevraždě je mezi lidmi morově rozšířen. Šíří se — od kdy? — od té doby, kdy zklamání v lásce je tak častým zjevem? Od té doby, kdy tolik studentů propadá? Od té doby, kdy se nedaří obchodům? Ne. Takováto zla eksistovala vždycky. Sebevražda je tak rozšířena od té doby, co náboženské smýšlení, náboženský život jest mezi lidmi oslaben.

Pozemský život pozbyl cenu. Jak to? Jak k tomu došlo? *Tak, že jsme nejdříve zapomněli na život věčný.* Zní to tak podivně a přece je to pravda: sloupem pozemského života, jeho silou a páteří je právě život věčný.

Jest pravda, že má sebevražda nesmírně mnoho příčin: neštěstí, hmotné starosti, nemoc, zklamání. Ale kdo by nevěděl, že většina sebevrahů by se neodhodlala k tak strašnému kroku, kdyby v nich byla živá víra náboženská, kdyby si byli vědomi zodpovědnosti před Bohem a měli naději, která v Bohu kotví.

Pohledte, bratři a sestry, jaká důležitá nauka, jaká vyzkoušená

pravda: lidský život a pořádek společnosti potřebují tak velice náboženské podpory, a každý, kdo oslabuje vliv náboženství, podkopává základy společnosti!

Společnost — bez náboženství, stát — bez náboženství, toť mrtvola. Nemohu nalézt jiného slova. Kdo odděluje tělo od duše, je vrahem. Lidský život a náboženský život patří k sobě, jako tělo a duše. Tělo jest státem — jeho cílem je pozemské štěstí národa. náboženství je duší — jeho cílem jest věčné štěstí národa. Dnes narážíme leckde na nesmyslné počínání: stát nedbá náboženství, nestará se o ně, náboženství není duší státu. Pohleďme jen jednou kolem sebe, co se stává z lidského života bez Krista. Ó, mohl bych vám vyprávěti po celé hodiny neuvěřitelné případy. Jen tak nazdařbůh se zmíním pouze o některých, z nichž již bude zřejmo, moji milí, jak člověk zesuroví, jak jeho duševní ušlechtilost poklesne, jak s jeho obličejem vymizí lidské rysy, jakmile na své pozemské pouti odmítne ruku Pána Ježíše.

Někdy se dlouho zamyslím nad docela malou novinářskou zprávou. Nedávno na př. oznámily poštovní úřady severoamerických států, že zavedly na zkoušku novotu, která se zcela dobře osvědčila, a proto jest nyní vřele doporučována. Jaká novota? Popel, který zbyl po spálení mrtvoly, dopravuje pošta za směšně levný peníz, pod nápisem »Vzorek bez ceny«. Každý tedy může za směšně levný obnos svěřit poště popel svého milého zesnulého — jako »vzorek bez ceny«. Je na tom tak něco podivného? A přece jsem přemýšlel nad touto zprávou celé čtvrt hodiny. Necítíte, že je v tom něco zlého? Že v názorech lidí není všecko v pořádku?

Ve Varšavě zemřel nedávno proslulý bandita. Jeho pohřbu se účastnilo ohromné množství lidí. Dříve byla účast na pohřbu chápána jako pocta mrtvému, proto se říkalo pohřbu »poslední pocta«. Dnes zemře vůdce lupičů nebo se zoufalec stane sebevrahem, a fantastickými novinářskými zprávami vybičovaní hysterikové a poblázněné ženy obětují hodiny a dny, aby se mohli účastnit pohřbu. Velcí učenci, umělci, otcové rodin, kteří plní své povinnosti do posledního dechu, až k hranicím nejzazší svědomitosti, jsou doprovázeni sotva hrstkou lidí na své poslední cestě. Jakmile se však někdo stane vrahem nebo sebevrahem, ilned se objeví v časopisech jeho podobenka, a na jeho pohřebním průvodu se tísňí zástupy lidí. Necítíte, bratři a sestry, že zde v názoru lidí nastal nebezpečný obrat?

A ještě časovější případ. V New Yorku zemřel nedávno jeden z nejnebezpečnějších lupičů a jeho rakev byla doslova zasypána horou květin a věnců. V Německu byl zatčen proslulý lupič a dopraven do Berlína. Když tam přijel, očekávalo ho už množství lidí s ohromnými ovacemi. Ještě před dvaceti lety musela policie zločince chránit, aby nebyl lidmi lynčován. Dnes musí policie lidem

zabraňovat, aby od samé radosti nenosili zločince na rukou. Necítíte, že je tu něco v nepořádku?

Ale nemusíme chodit pro příklady do ciziny. Není strašné, když čteme, že zde ve velkoměstě je prý »Klub sebevrahů«, který ve svých pravidelných schůzích doporučuje svým členům jeden z největších hříchů — sebevraždu?

Jaká strašná, zdrcující skutečnost — a nikdo si toho nechce všimnout, že pod mosty velkoměstskými jsou zbudovány záchranné stanice se záchrannými čluny, které ve dne v noci očekávají dobrovolné kandidáty smrti. Což nevycituje nikdo z těchto zdánlivých malicherností, jak strašlivá je moderní kultura bez Krista? Nevycítujete z toho všeho, k jakému úpadku vede nevěra?

A což teprve ostatní, přímo fantastické věci! Děsné je strádání a bída, ale v téže době má nějaký cirkus ve třech dnech statisíce příjmů, vystavuje-li narozenou zrudu. A různé »magnetické« ženy, »media« a »hypnosou« léčící podvodníci jsou přímo obléhání. A tak dále.

Což necítíte, že zde něco nesouhlasí? V čem vězí chyba, moji milí bratři a sestry? V tom, že jsme zapomněli na Krista. Krále pozemského života, poněvadž o pozemském životě a jeho úkolech nesmýšlíme v duchu Kristově.

Buďme si upřímní: jen Kristus může nás vyléčit. Nedávno se konala v Budapešti úřední porada: jak by bylo lze zabránit strašnému přívalu sebevražd. Uznávám, že každá výzva, každý navržený plán je dobře míněný, ale nemyslete si, že jsem zaujatý, když pravím, že jenom jeden návrh bude mít skutečný úspěch.

Jsme povinni učiniti všechno, co jen na ochranu lidského života můžeme učinit. Můžeme a smíme mít se sebevrahy soustrast, ale nemá býti dovoleno psát o sebevrazech sáhodlouhé články a romantické popisy. Ať se pohřbu sebevraha účastní pouze příbuzní a blízcí známí. Napněme kol zábradlí mostu ostnatý drát. postavme pod most policejní motorové čluny, všechno je to dobré, ale víte, kdy toto všechno bude korunováno úspěchem? Pouze tehdy, až lidská duše nebude pít ze špinavých, shnilých vod kanálů, nýbrž ze zdrojů živoucích vod, až názory současných lidí budou proniknuty vážným, náboženským přesvědčením, že pozemský život je Bohem určenou zkušební dobou, Bohem stanovenou službou na stráž, odkud nesmíme zbaběle utíkat, kde musíme neochvějně vytrvat, ať je bláto nebo bouře. sluneční záře nebo mráz, ve štěstí nebo neštěstí, přísně plnice svěřené povinnosti.

»Kdo máš uši, slyš. Tomu, kdo zvítězí, dám jísti se stromu života, který jest v ráji Boha sameho« (Zjev. 2, 7.)

*

Milí bratři a sestry! Tak jsme dospěli k závěru dnešního kázání.

O čem jsme pojednávali? Kristus je Králem pozemského života, a jediné v Kristu zakotvená živá víra může mi pomoci, abych se probodoval tímto tvrdým životem.

Když se šplháme po příkré stezce nad závratnou propastí, potřebujeme opory. Příkrou stezkou jest život, oporou je víra.

Jest nám zapotřebí hybné síly, když chceme zapřáhnout stroj k užitečné práci. Stroj jest život, hybnou silou je víra.

Jest zapotřebí mírného deště, který by prosákl zemi pilnou prací obdělanou až k zasetým semenům. Setí jest pozemská práce, tvůrčí síla je víra.

Jest nám zapotřebí ranního slunce, které nadějně ozáří obličej v temné noci tápajícího pocestného. Nocí jest pozemský život, plný bojů, sluncem, které vzbuzuje naději, je víra.

Moji milí! Nikdy dříve neviděli jsme tak zřetelně, jako dnes. obrovský boj o lidstvo: Zoufalý boj mezi Bohem a ďáblem, mezi dobrem a zlem, mezi křesťanským a pohanským názorem.

Bojovat po boku Kristově, toť úkol člověka důstojný, žítí bez Krista, toť »vzorek bez ceny«.

Nuže, volme tedy!

Kristus anebo antikrist?

Bůh nebo satan?

Království Boží, či peklo už zaživa na zemi?

Ne, ne, Pane! Mé tělo i má duše patří Tobě. Dej mi sílu, zdraví, dej mi čistou duši i zdravé tělo, abych každou prací svého pozemského života Tě mohl chválit.

Harfou chtěl bych býti, která o Tobě zpívá píseň.

Ohněm chtěl bych býti, který rozpaluje Tvoje láska.

Dubem chtěl bych býti, jen Ty mne udržuj, ať rostu rovně k nebi.

Mořem chtěl bych býti a Tvoje hloubka mne naplní.

Tvým poslušným dítětem chtěl bych býti v tomto pozemském životě, *abych jednou mohl býti Tvým šťastným dítětem ve věčném životě.* Amen.

V Kristu milovaní bratři a sestry!

Na počátku pátého století po Kristově narození zažil Řím děsné dny: Zkázonosné stěhování národů převalilo se přes něj bouřlivé a hordy Alarichovy oloupily, zpusťily kdysi tak bohaté město do úplné chudoby. Vznešení pohanští Římané obvinili z toho křesťany. »To všechno se stalo k vůli vám!« vytýkali křesťanům.

»Co? K vůli nám?« ozval se sv. Augustin ve své knize »De civitate Dei.« K vůli nám? Říkáte to patrně proto, že jsme zavrhlí modly?! Právě naopak: poněvadž je ještě tolik model, poněvadž v ně stále ještě věříte, právě proto jsme takto trestáni . . .«

Moji bratři a sestry! Také kolem nás to praská a vše v dnešním světě. Snad proto, že jsme křesťany? Ne, spíše proto, že jimi nejsme, poněvadž nenásledujeme Krista dokonale! Dnešní lidstvo, dnešní společnost, dnešní rodina má ještě stále množství model. Kolkolem panuje modloslužba, pohanská hesla, pohanské názory, pohanské vyžití, a proto chvěje se svět v základech. Během celoročního cyklu našich kázání pojednávali jsme postupně o nejružnějších projevech lidského společenského života a zabývali jsme se jimi podrobněji, a došli jsme k poznání, že lidstvo zcela jistě zahyne, jestliže se zřekne Krista. V dnešním kázání pojednám o jiném námětu, o námětu, jehož důležitost jest nade vši pochybnost zřejmá. Chci promluvit o ženské otázce pod názvem: Kristus je Králem žen.

Ženská otázka jest zajisté jedním z nejvíce projednávaných problémů dnešní doby. O ženě mluví lékař, mluví o ní politik, sociolog, mluví o ní přemnoho divadlo a literatura. Nuže, s katolické kazatelny může býti o ní také jednou promluveno! Zejména si všimněme, jaký názor má na ženu náš Pán Ježíš Kristus a jeho Církev. V dnešním kázání chci odpověděti na tyto dvě otázky:

1. Čím se stala žena skrze Krista a
2. Čím by byla bez Krista? Příští neděli promluvíme o tom: čím se stala matka skrze Krista a čím by byla bez Něho.

I.

Moji milí bratři a sestry! Víte, zač žena děkuje Kristu Pánu? Pohleďte tedy, jaký *úděl byl přisouzen ženě před Kristem!* Jakou ponižující úlohu měla i ve vzdělaných vrstvách řecké společnosti!

Jest známo, že největší část řeckého obyvatelstva pozůstávala z otroků. Poněvadž většině otroků nebylo manželství dovoleno.

proto převeliké části řeckých dívek nebylo možno vůbec se vdávati. A když se nemohly vdávati, tedy se oddávaly nejpustší nemravnosti. A manželství otrokyně, pokud bylo vůbec dovoleno, mohl pán podle libosti rozloučiti.

Snad aspoň v salonech bohatých byl osud ženy příznivější? Naprosto ne! Řecký jinoch požíval veškerého duchovního vzdělání své doby, řecké děvče se však učilo jen zpívati a tančiti. Vzhledem k tomuto ohromnému duševnímu rozdílu mezi mužem a ženou nemohlo ovšem dojíti k onomu porozumění a stmelení, k oné dokonalé duchovní harmonii, bez níž šťastné manželství není myslitelným. Zvláště když uvážíme, že si řecký mladík nevolil manželku sám, nýbrž že mu ji určoval jeho otec.

A což teprve postavení ženy v manželství samém? Měla v domě od manžela oddělené obydlí a své obydlí vyjma náboženských úkonů — nesměla nikdy opustiti. Zvláště ustanovený strážce bděl nad tím, aby žena nikdy neodešla z domu. Kdykoli si to manžel přál, mohl ženu propustiti. Žena nesměla uzavřít obchod, nesměla nic koupiti, nesměla učiniti závěť. Když ovdověla, stal se nejstarší syn jejím poručíkem...

Ale snad našla radost aspoň u svých dětí? Ani to ne! Řecký otec měl právo pátého dne po narození dítěte buď je přijat, nebo je nechat usmrtiti. A opravdu, když dítě churavělo, nebo když to bylo děvče, neuvažoval otec dlouho, jako hospodyně dnešních dnů neuvažuje dlouho o tom, které si z malých kofátek ponechá. Strašné, než přece pravdivé! Řecká žena neměla ani cti, ani svobody, ani lásky, neměla žádného práva. Že tento, k nejvyššímu kulturnímu stupni dostoupivší řecký národ, byl tak velice vzdálen lidskosti a mravních výšin, to nebylo vinou národa samého, ale bylo to znamením lidské bídy, která bez Krista tápala ve tmách. A jestliže tak žalostný byl osud ženy u nejvzdělanějšího národa starověku, totiž u Řeků, jak bychom mohli očekávati něco jiného u barbarských národů. Můžeme se diviti, že muži si kupovali ženy, a že otec prostě prodal dceru nápadníkovi? Že panoval stav mnohoženství? Že veškerou práci konala žena!?

Ano, temná, velmi temná noc spočívala nad ženou v dobách před Kristem!

A do této temné noci zasvitlo líbezná světla betlémské hvězdy! Kristus přichází, radujte se všichni vy utiskovaní, hříšníci, chudí, vy děti, ženy — radujte se!

Zač žena děkuje Kristu? Především, že muž s ní vůbec rozmlouvá jako se sobě rovnou. Ano, moji bratři a sestry, nedivte se tomuto výroku. Židovskému zákoníkovi nebylo dovoleno, aby uznal ženu hodnou jediného slova, i kdyby to byla jeho vlastní sestra. Nuže, Kristus Pán tento ponižující předpis zrušil. Vzpomeňte si, co Písmo svaté píše o události, kdy Pán mluví se ženou ze Samaří.

Když učedníci vyšli z města a viděli Ježíše u studnice Jakubovy, jak mluví se ženou, Písmo svaté píše toto: »Jeho učedníci se divili, že mluví se ženou.« (Jan 4, 27.) Ale Pán si toho nevšímal, a to byl první rozhodný krok k mravnímu ocenění ženy, k pravé emancipaci ženy.

Pak známe divukrásná podobenství Páně, v nichž tak často vzpomíná ve vši lásce starostí, utrpení a různých prací žen. Velký mudrc Sokrates, když jeho společnost počala mluvit o filosofii, kázal ženám z místnosti odejít, aby nerušily učené rozhovory mužů. Kristus však, světlo světa, vítal také mezi svými posluchači ženy, také matky, a tím učil, že mají rovnocennou nesmrtelnou duši jako muži. Opravdu, Kristus je Králem žen!

A mám ještě vzpomenouti i ostatních činů Páně? Mám vzpomínati milujícího Srdce Páně? Mám ještě dále říkati, zač žena děkuje Kristu? Pohleďte jen, když truchlící vdově křísí k životu jejího jediného syna — jak má soucit s plačící matkou! Pohleďte jen, jak promlouvá ve vši lásce ke kající, hanbou se zardávající Magdaleně a nedbá nenáivistných pohledů fariseů, jimiž ho probodávali; jakou soustrast měl s touto polepšenou hříšnicí! A poslyšte ještě, jak zahanbuje nadutost fariseů, když mu přivedli přičinu přistiženou cizoložnici, aby ji kamenovali, — s jakou odpouštějící láskou k ní mluvil! A pohleďte jen, když se vleče na své poslední cestě zalit krví, ve chvíli, kdy sám potřebuje útěchy, zapomíná na svůj osud a utěšuje plačící ženy! Ó, mám vám ještě říci, zač děkuje žena Kristu, onomu Kristu, jenž světil rozšíření radostné zprávy o svém zmrtvýchvstání ženám, které navštívily Jeho hrob?

A moji milí, jak si Kristus Pán vysoce vážil ženy, *tak sobě ženy váží také Církev*, která je mezi námi dále tajuplně žijícím Kristem. Člověk není s to vypočítati bohaté požehnání, jež pramení ženám z přesvědčení Církve.

Církev už v prvních křesťanských stoletích povolala ženy k službám ve všech odvětvích křesťanského milosrdenství; ba dokonce jsou jim ve středověku přístupny i akademie. Není tedy přístup k duševnímu vzdělání, jakož i povznesení ženy teprve vymožeností osvícené, novější doby. nýbrž »temného«, vysmívaného středověku! Ano, máme pro to důkazy! Důkazy z doby, kdy psal takový Rousseau d'Alambertovi, že v ženě není žádné schopnosti, že nerozumí umění, kdy takový Kant prohlásil, že žena potřebuje vědění o vesmíru jen tolik, že také existují jiné světy a jiné krásy než je ona, říkám, v té době, ano ještě před touto dobou, ve 12. století Církev připouštěla na universitách v Salermu, v Bologni a Padui také ženské profesory. Je třeba po tom všem ještě dokazovati, že Kristus Pán první poukázal na dokonalou krásu ženské duše, a že se žena teprve skrze Krista stala tím, čím jest: rovnocennou

družkou a doplněním muže?! Jen ten, kdo stojí na půdě Církve, může napsati, co píše Štěpán Széchenyi »krásným duším současných žen«:

»To nevýslovně krásné a ušlechtilé, co lidstvu dodává ceny, je vaším dílem. Vy nesete na svých rukou malou generaci do života a vychováváte je v dobré občany. Z vašich ušlechtilých pohledů čerpá jinoch sílu ducha a rozhodnou odvahu . . . Vy jste strážnými anděly občanských ctností a národa . . .«

II.

Když už jsme, moji milí bratři a sestry, dospěli postupně ve svých myšlenkách až sem, naskytá se nám jiná důležitá otázka: vědí dnešní lidé, a zvláště dnešní ženy, jak vznešený názor o nich měl Kristus Pán? A bohužel s lítostí musíme doznati, že ušlechtilý křesťanský názor o ženě — často vinou ženy — *stále více ztrácí na obsahu* a pozvolna se proměňuje v prázdnou frázi.

Jistý filosof řekl kdysi, že fráze je prázdným lískovým oříškem, to znamená: skořápkou bez jádra, hnízdem bez ptáčka, ulitou bez hlemýždě, domem bez obyvatel. Jest opravdu bolestným doznáním, že v moderním společenském životě, také idea o ženě se stala »již« takovou frází. V křesťanském světě znamenala žena vždycky cosi vznešeného, nyní se stává děravým oříškem, počíná ztráceti svůj někdejší význam.

Existuje trojí názor o ženě: první jest hluboce ponižující, druhý lehkomyšlně prázdný, povrchní, třetí vážný křesťanský názor.

a) První jest ponižující, stále ještě se udržující pohanský názor. Uvedu jediný křiklavý případ toho druhu. Perský šach přicházel častěji před světovou válkou do Karlových Varů. On sám užíval v plné míře krás tohoto nádherného lázeňského místa, ale ničeho o nich nevěděly jeho ženy, jichž vždy po jeho příchodu bylo několik dopraveno v uzavřeném voze z nádraží do hotelu, kde po celou dobu pobytu zůstaly uvězněny. Když nastoupil zpáteční cestu, odvezli zase jeho ženy v uzavřeném voze. To je zlý úděl, horší než úděl loveckého psa.

Pohleďte jen, co se stává z ženy bez Krista!

Neboť tento ponižující názor o ženě nemá, bohužel, jen perský šach! . . .

b) »Ale Evropané nehledí přece na ženu, jako na předmět smyslnosti!« Ano, ale víte, jak většina našich mladých mužů pohlíží na ženu? Jako na loutku a drahou hračku. A nemálo našich drahých děvčat nemyslí o sobě jinak; už jako malé děti byly opravdu vychovány jako loutky! Změkčile, lehkomyšlně, jsouce ušetřeny kdejaké námahy a oběti. »Vždyť je to dítě!« — omlouvali ji, když školní úloha byla těžší, nebo když musela dříve vstávati, aby mohla

jíti na mši svatou. Stále více a více se vžívala do iluse, že děvče je narozeno jen k tomu účelu, aby jedlo, spalo, oblékalo se, bavilo se a aby ve společnosti dovedlo duchaplně hovořiti. »Vždyť je to děvče!«

Pak se vdá. Vdá se, ale chudinka — netroufá si nechat vyřítí ani svůj monogram na stříbrný příbor, neboť kdo ví, zda by ho brzy nemusela změnit? Když jsem to po prvé uslyšel, nemálo jsem nad tím žasl, ale co máme teprve říci, když v dnešní době jsou uzavřena manželství, v nichž není radno nechat označiti ani prádlo monogramem, poněvadž se neví, jestli »věčná věrnost« potrvá do dne velkého prádla?!

Ubohá, ubohá moderní žena! Vdá se . . . A zůstane tím, čím byla: malichernou, milou hračkou, pěknou ozdobnou rostlinou (z níž není žádného užitku). Milá, dokud jsou vyplňována všechna její přání; náladová, vzlyká a pláče, když muž odmítne její prosbu.

Tak se vyvinul tento žalostný ženský typ, jenž nemá jiného přání, žádné jiné myšlenky, než se oblékati, čím kratší šaty, tím delší náušnice, střevíčky z hadí kůže, klobouk z kůže telecí, pravidelná manikura, divadlo . . . a konec a nic víc!

Nedávno musel jsem sám slyšeti z úst takové ženy: »Ah, můj božínku, (božínku!!!), kdyby se mi alespoň jednou podařilo dostat se z postele před desátou!« Hleďte, to je druhý typ. Ubohá, ubohá dnešní žena!

c) Nuže, když už jsme vycítili, že ani názor harémový, ani pojetí ženy jako okrasné květiny nejsou správné, pak teprve dovedeme oceniti křesťanský názor na ženu. Neboť, Bohu díky, jsou ještě vážné, křesťanské ženy. Jaká je tato křesťanská žena? Co soudí křesťanství o povolání ženy?

Pohleďte trochu hlouběji do této otázky, zkoumejme, co již *Starý zákon* soudí o muži a o ženě?

Po pádu prvních lidí slyšíme slova Páně: »Poněvadž jsi poslechl hlasu své ženy, a jedl se stromu, s něhož jísti jsem ti byl zakázal — pro tento tvůj čin zlořečená budiž země; s námahou budeš se z ní živiti po všechny dny svého života. Trní a hloží bude ti ploditi . . . V potu tváře jísti budeš chléb, dokud se nevrátíš do země . . . Ano, prach jsi a v prach se navrátíš!« (1. Mojž. 3, 17—19.)

Nuže, takové je povolání muže ve smyslu Božích přikázání. My muži vzděláváme zemi, pro ženu bylo by to příliš těžké. Vynášíme z dolů na povrch železo a uhlí; od nás závisí život průmyslový a hospodářský, my sejeme a sklízíme, trháme skály a budujeme z jejich trosek dům, objevujeme, ohrožení tisícerým nebezpečím, nové díly světa, překlenujeme dravé řeky, vrtáme tunele pro železnice, vyhlubujeme průplavy — neboť dle vůle Boží jest muž *pracovníkem, dělníkem světa*.

A čím je žena?

Poslyšte dále slova Páně: »Není dobré býti člověku samotnému, učinme mu pomocnici, jemu podobnou,« (Mojž. 2, 18.) A Bůh stvořil první ženu. Pro sebe? Ne! Pro muže!

Po prvním pádu řekl však Pán: »Rozmnožím tvé útrapy při těhotenství . . . pod mocí muže budeš, on bude nad tebou panovati.« (Mojž. 3, 16.)

Co si tedy máme mysliti o ženě? Chceš to vědět? Zeptej se toho, kdo ji stvořil! »Všecko pěkné! Ale moderní společenské poměry zapráhly také ženu do veřejného života! Musí jíti do práce, musí choditi do továrny, musí si dobývati chleba . . .« Ano, je to, bohužel, pravda, a přece: moderní život nemůže si osvojiti právo, aby nad slovo Boží povyšoval slovo své, a cíl, který Bůh určil ženě, nemůže změnití žádný člověk na světě! A jaký je ten cíl? »Učinme mu pomocnici jemu podobnou.« Žena je tedy *pomocnicí* muže. Byla jí a musí jí zůstat. Jak mu pomáhá? Tím, že jest matkou! Tím, že jest vychovatelkou dětí. Tím, že o domácnost pečuje, že ošetřuje nemocného. »Ženy nikdy nevyniknou ve vědě a v umění nad prostřednost. Kdo se vměšuje do práce druhého — falšuje přírodu!« (Výrok Széchenyův).

A co emancipace? Rovnoprávnost žen? A jiná podobná hesla? Ano, před Bohem jsou si muž a žena zcela rovni. Mají stejnou duši. Stejný věčný cíl. Přijímají také tytéž svátosti. Stejná lidská důstojnost. »Ó, tys ale naivní!« — řekne snad někdo. — O to se dnes nejedná. Ne? Oč tedy? O sociální rovnoprávnost, to znamená: opičiti se ve všem po muži! Má-li muž klíč od domu, tedy ho musím míti také já. Kouří-li on cigarety, tedy kouřím také já, jde-li on do kavárny, jdu také já, řídí-li on auto, i já ho mohu řídit, nosí-li on krátké vlasy, tedy i já! . . .

Ne, ne, moji bratři a sestry, takovou rovnoprávnost si Bůh nepřál. Ne? Odkud to víš? Odtud, že Bůh je právě Bohem pořádku, a kde jsou dva lidé a jeden z nich neporoučí, tam nemůže býti žádného pořádku. Tedy: muž jest — ne pro své zásluhy, nýbrž z vůle Boží — ve společenském řádu první; žena — ne proto, že by byla bezcennou, nýbrž z vůle Boží — *pomocnicí* muže a ve společenském řádu druhá.

Nuže, tomu nás učí už Písmo svaté Starého zákona!

A čemu nás učí Nový zákon? Především tomu, že žena požívá téže lidské důstojnosti jako muž.

»Všichni, kteří jste byli v Kristu pokřtěni, Krista jste oblékli. Tu není žida ani pohana, není otroka ani svobodníka, není muže ani ženy, neboť všichni jste jeden v Kristu Ježíši.« (Gal. 3, 27.)

Ano, ale týž svatý Pavel zdůrazňuje na jiném místě mužovo prvenství. »Hlavou každého muže jest Kristus, hlavou pak ženy muž.« (1, Kor. 11, 3.) »Vyučovati však ženě nedopouštím ani pa-

novati nad mužem, nýbrž býti v tichosti. Neboť Adam byl stvořen první, potom Eva.« (I. Tim. 2, 12.)

Abychom se o tom přesvědčili, potřebujeme pouze nahlédnouti do života svaté rodiny v Nazretě. Kdo tam byl, po lidsku řečeno, prvním? Kristus, potom nejsvětější Panna Maria, pak sv. Josef. Bylo tomu tak? Ne! Nýbrž prvním byl sv. Josef, druhým nejsvětější Panna Maria, třetím Ježíš Kristus! Jaký vznešený příklad pořádku v rodině!

Nuže, jest nám zapotřebí ještě jasnější řeči? Muž je hlavou, a zdaž hlava nemá vládnouti? Žena jest pomocnicí! Tak to stojí psáno a když nějaké hnutí chce učiniti z pomocnice panovnici — marně to jmenujeme emancipací žen — je to vzbouření, stávka a revoluce proti Bohu Tvůrci!

Dle toho žena politicky činná nemůže býti křesťanským ideálem. Žena na lidových shromážděních, žena v kanceláři ... žena v továrně ... žena při pouličních demonstracích ... žena na barikádách — není křesťanským ideálem. Všude jest silná, kde ji Bůh chtěl míti, a všude jinde je slabá. Muž patří veřejnému životu: tam ať pracuje! Žena patří rodině: tam ať pracuje! A kdo převrací tento řád, převrací nejen Tvůrcovy myšlenky, nýbrž zároveň i základy lidského společenského života.

*

Milí bratři a sestry! Zde chtěl bych své dnešní rozjímání ukončiti.

Nedávno vypsals jeden francouzský list zajímavou soutěž. Kdo vystižně zodpoví otázku: »Proč je ve vězení více mužů než žen?« Víte, kdo získal cenu? Ten, jenž dal tuto duchaplnou, znamenitou odpověď: »Proto je ve vězeních více mužů než žen, poněvadž ve chrámech je více žen, než mužů.« Znamenitá odpověď a přiléhavá. A táži-li se dále: »Proč je v kostelích více žen, než mužů?« — musím odpověděti asi takto: poněvadž žena instinktivně cítí, zač děkuje Kristu.

Ano, mojí milí! Kristus pozdvihl ženu z jejího ponižujícího někdejšího stavu. Jaká tedy šílená sebevražda, když se žena vzdává své zbožné víry, již za tolik vděčí! Kdyby nebylo Krista, byla by žena ještě dnes člověkem druhého řádu! Kdyby nebylo Krista, ještě dnes byla by žena opovrženou otrokyní. Kdyby nebylo Krista, ještě dnes byla by žena tvorem, který je vydán na pospas náladě mužově. Ženy, pohleďte tedy zřetelně: pro každého člověka jest strašným neštěstím, ztratí-li víru, ale pro nikoho takovým neštěstím, jako pro ženu. Ano, jestli se nevěra na někom vymstí, pak jistě v první řadě na ženě! Neboť za důstojnost, za svou čest, za své lidsky důstojné bytí vděčí Kristu.

Vy politování hodné ženy, které hltáte ideje módních filosofů ve frivolních románech a v oplzlých divadelních hrách, uvažte již jednou, co se z vás stane, zvítězí-li módní teorie! Co se z vás stane, zvítězí-li dokonalá rovnoprávnost žen, když zvítězí »na zkoušku« uzavřené manželství, když zvítězí rozlučitelnost manželství a tak dále!

Rozhlédněte se jen trochu kolem po dnešním světě, co se stává z ženy, která nemá víry, ani náboženství, jejímž Králem není Kristus? Žena, jejímž Králem není Kristus, podléhá vládě módy a hedvábí, jejím králem jsou líčidla, jejím králem jest kavárna a lehkomyšlný život, jejím koncem je mravní bankrot! Běda ženě, která kromě peněz a krásy nemá ničeho více! »Žena, která nevěří v Boha, jest schopna všeho zlého.« (Széchenyi).

A naopak, co Kristus může učiniti z ženy, ze slabé, něžné ženy, to jsem viděl minulého léta. Víte kde? V Lisieux. Když jedeme do Paříže, musíme přece také shlédnouti hrob největšího dobyvatele světa — hrob Napoleonův v kostele Invalidů. Zvědavci přicházejí a odcházejí . . . Klobouk na hlavě . . . turisté s Baedekrem v ruce, žvaní a baví se. »Ah, vidíš, miláčku, zde odpočívá slavný Napoleon . . .« A pak jdou dále. Sednou si do tramvaje a za půl hodiny dostihnou Versailles, palác Ludvíka XIV., krále »Slunce« . . . »Ah, miláčku, toto byla ložnice slunečního krále! Skvostné, že! . . .« a jdou zase dále . . . Pak usednou do vlaku a vystoupí po dvou hodinách v Lisieux a jdou ke hrobu sv. Terezie; jest ozdoben květinami, nevidíme zde Baedekra v rukou cestujících, nýbrž modlitební knihu, neslyšíme povídání, nýbrž srdečné modlitby . . . ne klobouk na hlavě, nýbrž rozjímání. Jaký ohromný rozdíl, kdybychom hleděli jen světskýma očima: Napoleon a malá Terezie! Ludvík XIV. a malá Terezie! — velikán, který utlačoval svět, a pokorný, skrytý život! Ano! Ale ti tam byli velcí bez Boha, Terezie naopak, je velká v Bohu!

Jak to říká básník?

Bez Boha — je duše chudičká a bédná.

Bez Boha — toť loďka bez kotvy.

V Bohu — je bohatá a velká.

Ne, ne, Pane! »Bez Boha je duše chudičká a bédná.« Ne, nechci býti takovou duší! »Bez Boha — toť loďka bez kotvy«, bouří zmítaná skořápka. Ne, ani tou nechci býti! Ale duší »v Bohu bohatou a velkou«. K Bohu se přimknu, Boha chci milovat, s Bohem chci žíti a zemříti!

Toho potřebuji!

To chci!

To také učiním! — Amen.

KRISTUS A MATKY

V Kristu milovaní bratři a sestry!

V Paříži sněmovaly katolické mužské spolky, v jejichž přípravě byl komitét byl navržen otázka, zda lze také k této konferenci povolit přístup ženám. Mnozí byli pro, jiní zase proti . . . Konečně se zvedl starší pán a navrhl, aby byl ženám přístup dovolen, neboť dnes není prý žádného rozdílu mezi mužem a ženou, »dnes už není žen!«

Nastal rozruch . . . údiv, ale starý pán pokračoval:

»Ano, tvrdím, že dnes už není žen. Ženské pokolení se vyšínulo z kolejí normálního vývoje . . . Znali jsme ženu, jaká bývala dříve. Znali jsme ji, Matkou Boží počínajíc a končíc sv. Jenovefou (patronka Paříže), znali jsme ženy, které nadchly Rafaela, Murilla, Shakespeara; znali jsme »paní« středověkých rytířů; znali jsme ženu, která byla opěvována Corneillem a Racinem a mnoha jinými . . . ale dnes? Dnes už žena neexistuje!«

»Či smíme nazývat ženou onu bytost,« zvolal dále rozhorleně starý pán, »která nyní chodí kolem nás na ulicích, která — a to jen tušíme, má snad také nějaký oděv na těle? Má snad býti ženou ona bytost, jež na nás pošilhává drzími koketními pohledy z pod klobouku, staženého až k očím?! Tato hrdinka motocyklu, tato nalíčená akrobatka, která chce v rekordech předstihnouti muže — ta má býti ženou? Žena je řidičkou auta, zahání chodce stranou a na ubožáka, který s omluvami si očišťuje zastříkaný klobouk, se jen osopí slovy: »Kdo neumí chodit po ulici, ať zůstane doma!« To že je žena?! Není už něžného pohlaví, není už ženy . . .«

Milí bratři a sestry! Tak mluvil a horlil starý pán. A i když cítíme, že v těchto slovech je trochu nadsázky a roztrpčenosti, přece — kdo by si troufal tvrdit, že nejsou zcela pravdivá? Správně poznal nebezpečí: že žena v dnešní společnosti, v současném veřejném životě vykojila a že se dále řítí cestou, která se od křesťanského ideálu ženy stále víc a více vzdaluje.

V minulém nedělním kázání mluvili jsme o ženském problému všeobecně, dnešní kázání bude pojednávat o nejkrásnějším povolání ženy, o mateřské důstojnosti. »Kristus jest Králem matek,« takový je název dnešního kázání, v němž si chceme zodpovědět tyto dvě otázky:

- I. *Čím je mateřská důstojnost zásluhou Krista Pána?*
- II. *Čím by byla bez Krista?*

Milí bratři a sestry! Bůh dal každé bytosti na světě zvláštní úkol, zvláštní poslání. Co je prvním, nejvyšším, nejvlastnějším povoláním ženy? Povolání mateřské! A to nejen ve fysickém, nýbrž i v morálním slova smyslu. To bych chtěl zvláště připomenouti těm dívkám, které nezaviněně se nemohly provdati, zdůrazniti, že i ony mohou zrovna tak dobře splnit své ženské životní povolání, jako matky. Neboť obětavost, tak vlastní povaze žen, nerozvíjí se jenom v ženě-matce, která po celá desítiletí se vyčerpává výchovou svých vlastních dětí, nýbrž vrozená mateřská láska projevuje se také u milosrdných sester ve vytrvalé péči o nemocné, u učitelek, když vychovávají své žáky, u řeholních sester, když se obětují pro děti opuštěné, tato vrozená obětavost je pramenem nadšení pro krásné činy milosrdné lásky a charitativní činnosti žen.

A) V předešlém kázání jsem poukázal na to, za co za všechno žena vděčí Kristu, dnes bych chtěl obzvláště upozorniti na to, *zač Kristu vděčí manželka a matka*. Při narození Pána Ježíše zrodila se také důstojnost mateřská. A to proto, že Kristus Pán znova přikázal jednotu, svatost a nerozlučnost manželství. Věčně památnými zůstanou jeho slova, jež stojí před branou rodinné svatyně jako serafové s ohnivými meči: »Což jste nečetli, že ten, který stvořil člověka, na počátku mužem a ženou je učinil?« A řekl: »Proto opustí člověk otce svého i matku svou a přidrží se manželky své, a budou dva v těle jednom. Nuže, co Bůh spojil, člověk nerozlučuj.« (Mat. 19, 4-6.) A jinde říká Pán Ježíš: »Každý, kdo propouští svou manželku a bere si jinou, cizoloží, a kdo si bere propuštěnou od muže, cizoloží.« (Luk. 16, 18.) Ženy, matky, což nevyciřujete onu tak úzkostlivou lásku k vám, jež vložila našemu Pánu tato slova do úst?

A ještě něco. Ministr vnitra vydal nedávno rozumné nařízení, aby se nikdo již neopovažoval obtěžovati ženy na ulicích. Víte, kdo vydal první nařízení na ochranu ženy a mnohem přísnější, než je nařízení ministrovo? Náš Pán Ježíš Kristus, když vyslovil věčně památná slova na ochranu ženy: »Slyšeli jste, že řečeno jest starým: Nezcizoložíš: Já však pravím vám, že každý, kdo hledí na ženu, aby ji požádal, již cizoložil s ní v srdci svém.« (Mat. 5, 27-28.) Ženy, matky, což necítíte, zač vděčíte Kristu?

Když chceme odpověděti na otázku: Zač děkují matky Kristu? musíme říci:

a) Děkují mu především za nerozlučnost manželství. Jak smutně by to dopadalo se ženou ještě i dnes, kdyby muž se mohl rozejíti se svou manželkou, kdykoli by se mu zachtělo. Žena dává vše, co má, v obětavé službě muži a dětem: svou krásu, svou sílu, své mládí. A když její краса odkvete, tak ji prostě odhodíme? Ó jak

mnozí by to učinili, kdyby to bylo možno. Bratři a sestry! Kato-
lická Církev musí často nespravedlivě snášeti výtky od těch, kteří
se nechali státně rozloučit a pak chtějí uzavřít nové manželství,
že je prý katolické náboženství ukruté, zastaralé, bez srdce, po-
něvadž je nechce ještě jednou oddati. Sestry, ženy, uznejte to
přece: naše svaté náboženství vás právě tím chrání, a v tomto pří-
padě chrání i vaši lidskou důstojnost.

b) A zvláště vy, matky, musíte býti Církvi vděčné. To, že muž
nemá již práva vytrhnouti vám z náručí vaše děti a nechat je
umřítí hladem, je zásluhou našeho Pána Ježíše Krista. Téhož
Krista, který své žehnající ruce skládal stejně na hlavy chlapců,
tak i děvčat, a který řekl: »Kdo přijme jedno pachole takové
ve jménu mém, mne přijímá.« (Mat. 18, 5.)

c) Zač děkují matky Kristu? Musí mu býti vděčny za nejsvětější
Pannu, Matku Boží, jejíž úctyhodná postava hledí se stěn nádher-
ného dómu i nejchudšího vesnického kostelíka s toužou láskou, a
vyzývá lidi celého světa, aby měli v úctě matky. Co Církev do-
vedla ušlechtilého vytvořit v umění a liturgii, v malířství a so-
chařství, ve zlatnictví, v hudbě, zpěvu a poesii, to všecko položila
k nohám Panny-Matky, a po celém světě rozšířená úcta k Matce
Boží jest zároveň základním kamenem úcty k matce, úcty křes-
tanské mateřské důstojnosti.

B) »Křesťanská matka!« Jest třeba vyřknouti toto slovo, a již se
probouzí přede mnou celé moře myšlenek.

»Křesťanská matka!« Jest třeba jen vyřknouti toto slovo, a již se
vynoří přede mnou množství bezesných nocí, starostí, prací a život
plný obětí.

»Křesťanská matka!« — a přede mnou plane největší láska, jež
kdy v lidském srdci mohla sídliti.

Zač za vše děkuje lidstvo sebeobětování matek. Kde je řečník,
jehož slovo by bylo dosti vřelé, kde spisovatel, jehož pero by bylo
dostí vzletné, kde básník, jehož píseň by byla tak úchvatná, aby
mohl velebiti zásluhy matek! Pohleď na učence, jenž jediné ma-
teřské péči vděčí za své postavení. Pohleď na kněze, jež na stupně
oltáře uvedla láska matčina. Pohleď na nešťastníka, zbloudilého,
jež vzpomínka na plačící matku zadrží na cestě hříchu před na-
prostým pádem. Pohleď na manžela, vyčerpaného životním bo-
jem, jak se večer vrací domů k smrti unaven a jak jeho unavené
čelo uhladí k veselé náladě laskavá ruka milé manželky a radost-
ný smích dětí. Pohleď na matku, jež po celé noci bdí nad postýl-
kou svého nemocného dítěte, viz, jak modlitba matek ustavičně
stoupá k nebi, pohleď jen, pohleď, a snad porozumíš — ne ty to
jen vytušíš, co znamená láska mateřského srdce, co znamená ideál
křesťanské matky.

Opravdu: z přirozených darů nemůže Bůh poskytnouti lidem

většího daru, než je zbožná, křesťanská matka. Dítě může vyrůst v sametu, v hedvábí, můžeme vyhověti každému jeho přání, splniti, co mu vidíme na očích a na ústech, a přece jen bude nešťastné, jestliže jeho matka je lehkomyšlná, nedbalá a nábožensky vlašná. A naopak, dítě může vyrůst o suchém chlebě a v zalátaných šatech, a přece bude šťastné, stokrát šťastnější, jen když má matku, která miluje, je zbožná a křesťanská matka.

Nuže, sestry, ženy, které se nazýváte matkami, buďte opravdu křesťanskými matkami. Jeden z mých kněžských přátel pochovával matku. Doprovázeti matku ke hrobu, to je jistě bolestná chvíle. Její šestnáctiletá dcera vrhla se ke hrobu: »Maminko, vezmi mne s sebou!« Srdcervoucí scéna. Ale zároveň, jaká chvála zemřelé matky. Matky, takové máte býti: až jednou zemřete, ať nezůstane po vás jenom bolest, nýbrž také hluboká touha a krásný vzor k následování, takže, když si vaše děti na vás jenom vzpomenu, už je to povzbudí k modlitbě, vleje jim naději a odvrátí od zlého.

Ano, takový je ideál křesťanské matky, a pokud bude křesťanství na světě, vždycky bude požívat mateřská důstojnost úcty. Pohleďte, bratři a sestry, jak vysoko pozvedl Kristus Pán mateřství.

II.

Ale, moji milí, jak se to všechno mění v hroznou poušť, když žena zapomene, že Kristus je Králem matek.

Jestliže jsme před chvílí slyšeli, k jaké duchovní výši pozvedl Kristus Pán mateřskou důstojnost, pak uvažme, jak se rozpadá na střepy a jak hyne majestát a důstojnost matky bez Krista.

Matka a dítě! Pohleďte jen na úchvatný obraz Madony: Matka Boží s Jezulátkem v náručí. Můžeme si představit krásnější výjev, větší radost, dokonalejší lidský ideál? Kdyby dějiny umění jednou zjistily, kterou myšlenkou byli malíři nejčastěji inspirováni, myslím, že by zvítězil obraz Nejsvětější Panny s Jezulátkem v náručí. Ano, v mateřské důstojnosti spočívá nejkrásnější úloha ženy.

A je to tím hroznější, bratři a sestry, že v nynější době strašná móda zamožila nákazou světový názor dnešních lidí, móda, jež vědomě olupuje ženy o jejich vznešenou důstojnost mateřskou. Je opravdu až bolestné pomyšlení na to, jaká to móda se šíří v dnešním pohanském, Kristu odcizeném světě.

Jaká móda?

Stalo se módou vyhýbati se mateřství, stalo se hanbou: býti matkou. Také dříve se vyskytoval tento hřích mezi lidmi, ale nebyl dosud nikdy epidemickou nemocí, do té míry rozšířenou módou. A to je tím nebezpečnější, že stane-li se u žen něco módou,

to je přece známo, nelze to vyvrátit ani nejsilnějšími argumenty. Každý rozumný člověk se musí pozastavit nad tím, že ochromující síla módy zmitá svou všemohoucí diktaturou ženami z jednoho extrému do druhého a že pod vlivem módy klesáme na úroveň nevzdělaných národů.

Pohledte jen na takovou »módní dámu«, a přesvědčíte se, že mám pravdu. Její oblek není vlastně už oblekem, nýbrž spíše zástěrou — jako u divochů. Opičí kožišina lemuje její oblek jako u divochů. Krátce ostříhanou hlavu zdobí široká ptačí péra — jako u divochů. Na krku visí sklo a falešné perly — jako u divochů. Ve Francii a v Americe setkáváme se s ženami, které nenosí ani rukavice ani punčochy, ale nechávají si po každé malovati na sobě rukavice a punčochy odpovídající barvě obleku — jako u tetovaných divochů.

Všechno tak, jako u divochů. Jen v jednom se ještě odlišují. V čem? V morálce. Jsou snad divoši špatnější? Ne, špatnější jsou moderní ženy!

Srdce se mi svírá, když tuto myšlenku jen vyslovím: když přehnaně moderní žena se snaží ve všem napodobiti necivilisované, polodivoké národy, pak ať následuje také jejich ctnosti. Ano, dnes ve druhém tisíciletí po Kristu, jsme dospěli tak daleko, že bychom mohli býti spokojeni s většinou evropských žen, kdyby jejich názory mravní a jejich život odpovídal aspoň mravům divokých národů.

Je to snad nadsázka?

Poslyšte jen, co se přihodilo mnichovskému arcibiskupu kardinálu Faulhaberovi v létě roku 1926 v Americe. Po eucharistickém kongresu v Chicagu byl zaveden do rezervace indiánského kmene. Indiáni s velkou radostí přijali velekněze a předvedli před církevním knížetem své národní tance. »Mohu říci,« píše kardinál, »že všechny indiánské ženy byly slušně oblečeny.« Jeden misiónář řekl kardinálovi: »Devětatřicet let jsem mezi nimi, ale nemohu si vůbec stěžovat na nedostatečný oblek.« To pravil misiónář o divokých Indiánech. Mohli bychom to po každé tvrditi o návštěvnicích našich kostelů? U tak zvaných divochů, u polovzdělaných nebo nevzdělaných přírodních národů jsou cestovatelé velmi často svědky dojemných případů manželské věrnosti a obětavé lásky mateřské. Směli bychom se odvážiti říci totéž o společnosti křesťanské Evropy? O oné moderní rodině, kde se bojí dítěte, kde se před ním chvějí?

Bratři a sestry! Slyšeli jste už, není-liž pravda, jak za jarního jitra skřivan zvonivými trylky zpívá, jak slavík tluče, jak zpěváci Boží štěbetají a jásají a jak vesele poletují. Proč? Proč to? K radosti svých mláďat. Ptačí zpěv, stavění hnízda, jakákoli poesie života jest pro ně, pro mladé. Srdce vlka změkne, divoké srdce tygra

změkne v džungli, když očekává mláďata. »Omnia vincit amor,« láska vítězí nade vším. Nade vším? Ó, to jsem se zmýlil: není s to zvítězit nad lidským sobectvím a tvrdostí. Jsou matky, které očekávají děti s nenávisť, ba zabraňují jim přijít na svět. Divoké zvíře nechá se často usmrtit, chráníc svá mláďata, moderní civilisovaná dáma raději usmrtí své vlastní dítě, usmrtí je chladnokrevně, s vypočítavostí, ze sobeckosti, jen aby nebyla rušena ve svém pohodlí.

Ach, pohleďte, pohleďte jen, co se stává ze vznešené idey o matce od té doby, kdy lidstvo se zříká Krista.

Moji bratři a sestry! Býti matkou znamenalo vždy mnoho sebezapírání, odříkání, obětí. Býti však matkou v dnešní době, znamená často býti hrdinkou, mučednicí. Když si manželka dovolí býti matkou v dnešních časech, musí býti připravena na nejneuvěřitelnější útoky. Manžel, přítelkyně, sousedka, modistka, kadeřnice — všechny se snaží moudře ji poučit a umučit ji bodavým výsměchem: to přece je zastaralý názor, to už není zvykem, to už není módou.

Matky! Víte, na co si máte v takových chvílích vzpomenouti? Vzpomeňte na kletbu Krista, našeho Pána, kterou proklél neplodný fíkovník. Měly byste vzpomenout na nejsvětější Pannu. Když se z andělského pozdravu dověděla, že porodí dítě, tu z přemíry radosti zazněla s jejich rtů radostná píseň »Magnificat anima mea Dominum« — »Velebí duše má Hospodina, neboť veliké věci učinil mi ten, jenž jest mocný.« Pohleďte v takových chvílích k Matce Boží, jež povzbuzuje k vytrvalosti a ukazuje nám své božské Dítě. Ó, patřte při takové příležitosti na pozemskou vlast, jež s prosbou se sklání před vámi, před svými uchovatelkami. A pak popaťte na věčnou vlast, kterou si vysloužíte, a to vám říkám s důrazem, ne zábavou a divadlem, ne tancem a toaletami, ne společenským vystupováním ani vědou, nýbrž dle rady apoštoly (I. Tim. 2, 15) »svědomitým plněním svých mateřských a manželských povinností!«

*

Milí katoličtí bratři a sestry! Dnešní své kázání chtěl bych ukončit děsnou událostí, zapsanou v druhé Knize královské (1, 8—14) ve Starém zákoně.

Saul, král židovský, potrestal jednou Gabaonské neobyčejně přísně a ti mu to zase krvavou ukrutností odplatili: přivedli na vrchol hory dva jeho syny a pět vnuků a pověsili je na šibenice, a — což bylo tehdy trestem zvláště strašným — nedovolili je ani pohřbít.

A nyní přijde teprve ona úžasná scéna: objeví se Respha, žena Saulova, aby střežila sedm mrtvol. Noc všechno obestírá a zdrcený

matka bloudí kolem jako strašidlo v bílém rouše mezi sedmi šibenicemi. Hyeny vyjí, šakalové již čekají na mrtvoly, žena zapaluje oheň v temné noci, křičí, aby zaplašila divoká zvířata. Nastává den: hladoví dravci poletují kol mrtvých, žena až do večera ustavičně háže po nich kamením a zahání je. Tak stojí na stráži po celé dny a po celé týdny u mrtvol sedmi jinochů.

Víte, moji milí, jak dlouho tam zůstala? Šest měsíců. Až konečně — konečně i Gabaonité ustoupili. Ti, jejichž pomstychtivost nemohla uspokojiti strašná smrt sedmi jinochů, ti se sklonili před nevidanou hrdinností mateřské lásky. Sňali sluncem vysušené mrtvoly a dovolili, aby byly pochovány.

Není-liž pravda, drazí, v srdci této matky planula hrdinná láska k dětem. A přece tato matka ochraňovala před nepřítelem jen těla mrtvých dětí. A vy, křesťanské matky, máte chrániti živé, nesmrtelné duše!

Ženy, moje milé sestry, odhodlejte se býti matkami, i když to není v dnešní společnosti módou. Zvolte si za Krále — Pána Ježíše, na něhož zapomínati se stalo v současné společnosti také velkou módou.

Matky! Dnešní rodinný život churaví, a vy byste ho mohly vyléčiti.

Matky! Společenský život je nemocný, a vy byste ho mohly uzdraviti.

Matky! Nemocné je celé lidstvo, a vy byste je mohly zachrániti.

»Pán nebes dejž poznati ženám jejich vznešený úkol, a rozkvět vlasti bude zaručen,« — tak napsal jednou Štěpán Széchenyi. Dodejme k tomu ještě: nejen rozkvět vlasti, nýbrž také Církve.

Pane Ježíši, dej nám katolické ženy, katolické matky, které by Tě uznávaly za svého Krále, a tvář země bude obnovena: nastane šťastný rodinný život, šťastný společenský život, a rozkvetne znova také štěstí v lidském životě. Amen.

ČÍM JEST NÁM KRISTUS?

V Kristu milovaní bratři a sestry!

Roku 1888 byl uspořádán v Římě sjezd na památku jedné revolucionářky. Zatím co slavnostní řečník pěl chvalozpěvy na Lucifera, kdosi vykřikl: »Evviva Satana! — Ať žije satan!« A z pěti tisíc hrdel zaznělo jako ozvěna: »Bůh je mrtev, ať žije satan!«

Moji bratři a sestry! Děsíme se této neuvěřitelné surovosti duše, tohoto zbožňování ďábla. Není však strašné množství hříchů v dnešních dnech podobným zbožňováním ďábla?

Co všechno už bylo podniknuto proti Bohu! Francouzská revoluce zbavila Boha trůnu, a ve veřejném shromáždění prohlásila, že Boha nepotřebuje. Žasneme nad takovým rouháním. A tisíceré rouhání v našem století, co je to jiného, než praktické provádění tohoto revolučního prohlášení po celém světě. Byla snad zpuštěnost francouzské revoluce horší, než to, co se děje dnes na př. ve Vídni, kde zpívají školní děti: »Ich bin kein Christ, ich bin ein Sozialist — nejsem křesťanem, nýbrž socialistou!«?

O všechno možné se pokoušelo lidstvo proti Bohu, a všechno bylo marné!

Před nedávnem napomínal nás sv. Otec Pius XI.: »Lidé, zpět ke Kristu, jemuž Bůh dal jméno, které je nade všechno jméno: Neboť není jiného jména pod nebem, daného lidem, v němž bychom měli spasení býti.« (Sk. ap. 4, 12.)

Jednotlivci — zpět ke Kristu! Společnosti — zpět ke Kristu! Národové — zpět ke Kristu! Děti, jinoši, ženy muži — zpět ke Kristu! Rodinný život, politický život, hospodářský život, mravní život — zpět ke Kristu! Tisk, divadla, umění, literatura, továrny, banky, živnosti, obchod — zpět ke Kristu! Lidé, zahynete, když neuznáte Krista za svého Krále.

Milí bratři a sestry! Všecka kázání tohoto školního roku směřovala k této myšlence. A nyní, když akademický rok blíží se ke konci a já budu mítí příští neděli poslední kázání, vynasnažím se ještě v tyto dvě neděle shrnouti pronesené myšlenky a na královské tváři Pána našeho Ježíše Krista, abych tak řekl, dokončiti poslední tahy.

Krista Pána jen ten opravdu miluje, jen ten mu zůstane věrný ve všech situacích života, kdo Ho zná. A čím lépe Ho známe, tím raději Ho máme.

Pane, můj Bože! Dnešní kázání chtěl bych použiti k tomu, aby Tě všichni poznali dokonale. Na podkladě Tvých slov chci teď živě namalovati Tvůj obličej, svrchované úcty hodný. Stojíme

před Tebou s duší žíznicí, se srdcem rozbolněným, plni dobré vůle. Sta z Tvých X... věřících nyní naslouchají, sta Tvých Tě hledajících duší. Pane, listujeme ve Tvém evangeliu, řekni nám přece: *Kdo jsi?* Co říkáš sám o sobě?

*

1. Otevírám evangelium sv. Jana a čtu tam slova, jež Pán pravi sám o sobě: *»Já jsem dveře.* Vejde-li kdo skrze mne, bude zachován.« (Jan 10, 9.) Jaké pozoruhodné přirovnání Pána Ježíše! On je dveřmi, a skrze ně procházejí, mohu býti spasen. *»Skrze Něho,«* to znamená, když se dívám na svět Kristovýmá očima, když chápu svět jeho rozumem, když uznávám za potřebné to, co On uznává, když nelpím celým srdcem na tom, čím On pohrdá.

Hleděti na svět Kristovýmá očima! Jaká spasitelná směrnice pro život skrývá se v této zdánlivě tak prosté myšlence.

Proč přišel Kristus na svět? Aby vytvořil nový druh lidí, druh lidí, kteří bojují o věčný život. Kristus Pán při všem pamatoval jen na tento cíl, jak vidět: z jeho života, kázání, utrpení, smrti, založení Církve. Pohleďte jen, bratři a sestry, Kristus byl vševědoucí a přece jen nezjevil ani jedinou přírodovědeckou pravdu, poněvadž ji nepovažoval za svrchovaně důležitou. Kristus byl všemohoucí, a přece nezdokonalil ani techniku, ani průmysl. Kristus byl věčnou krásou, a přece nevytvořil ani jediný obraz, ani jedinou sochu, ani báseň, ani hudební skladbu. Kristus byl věčnou láskou a přece neučil, jak lze vyléčit rakovinu a souchotiny, jak se musí operovat rány. Kristus měl dítě nanejvýš rád a přece nás nepoučil, jak je máme vyučovati. Proč ne? Poněvadž věděl, že to všecko není nejdůležitější. Co tedy pokládal za nejdůležitější? Jak musíme věřiti v Boha, jak se máme modlit, poslouchat rodičů, mluvit pravdu, uchovati si čisté srdce, to znamená: jak musíme na svět hledět očima Kristovýmá. On je dveřmi, a pouze ten, kdo jimi projde, bude spasen.

2. Zeptejme se Ho dále: Rci nám, ó Pane, kdo jsi? A Pán odpovídá na jiném místě: *»Já jsem pastýř dobrý.«* (Jan 10, 11.)

Kristus je můj pastýř, který mne nikdy neopustí, který před bližícím se mým nepřítelem nikdy neuteče, který dává svůj život za ovce své. Smím se zoufale zhroutit, když vím, že Kristus jest mým starostlivým pastýřem? Ó ne, když vane vítr, je hladina moře zvlněna, a když bolest pálí, také mé čelo je plné vrásek, to je přirozené, a přece zoufati nesmím. Nesmím také plakat? To ano, ale bouřit se nesmím. Také květina sklání něžný kalich k zemi, když prudce vane kol ní zuřivý uragan, a tak jako její rosná slza padá k zemi, tak smím také já plakati, ale ne bez naděje, ne

zdrčen, nýbrž s vědomím, že moje padající slzy budou zachyceny rukou dobrého pastýře.

Ale vzpomínka na dobrého pastýře nás nejen potěší v neštěstí, ale dá nám také sílu ve všech pokušeních. Jaká síla bude nám oporou, když v pokušeních si připomeneme: Kristus, který mne tolik miloval, dobrý pastýř, který dal život za mne, toto ode mne žádá a toto mně zakazuje. Smím tedy zoufati, smím býti malomyslným, nevěřícím, když nyní ke mně promlouvá sám Kristus, který za mne podstoupil smrt? Kristus je dobrý pastýř.

3. Ptáme se dále: Rci nám, ó Pane, kdo jsi? A Pán odpovídá: *„Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti. Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten přináší ovoce mnoho, neboť beze mne nemůžete činiti nic. Jestliže kdo ve mně nezůstane, vyvržen bude ven jako ratolest, i uschne a seberou ji a vrhnou na oheň a shoří.“* (Jan 15, 5-6.) Tak znějí slova Páně.

Kristus je vinným kmenem a my jsme ratolestmi. Jaká vážná výstraha a zároveň jaké povznášející ocenění! Ratolest vinná žije jen tak dlouho, dokud v ní proudí životní míza. Má duše žije také jen tehdy, dokud ve mně koluje síla Kristova. Jsem-li opravdu bratrem nebo sestrou Kristovou, pak bije ve mně Jeho srdce. Vavříin potřebuje skalní stěny, a když se k ní může přimknouti, pak přináší květy. Když se však plazí po zemi, tu jenom živoří. Břečtan potřebuje mohutného dubu. Když k němu přilne, tu radostně vssává oživující sluneční paprsky, jestli nemá opory, pak hyne. Také já jsem vavříinem — Kristus je mou skalní stěnou. Také já jsem břechtanem — Kristus je mým dubem. Když se k němu pevně přivinu, pak se já savě budu pln radosti pnouti nad tímto špinavým, bědným, zármutkem přeplněným životem.

Jakže? Tedy smí také dobrý křesťan užívatí tohoto pozemského života? Smí se ze života radovati? Ovšem že smí, a jak velice! Každá slušná zábava je mu dovolena.

Tedy dobrý křesťan nemusí býti bez radosti a smutný? Ani zdání! Naopak. Ten, jehož duše je před Bohem v pořádku, ať jest nejveselejším mezi lidmi. Ratolest, jež vyrůstá na vinné révě, má růsti s radostí a zdravě. Rozkvět křesťanského života nastane teprve tehdy, jestliže lidem dokážeme, že k dosažení pravé radosti není zapotřebí žíti hříšně, ani nemravně, ani bezuzdně. Někdo může býti přísný sám k sobě, tvrdý a bezohledný jako sv. František z Assisi, a přece může jeho duše přetékat štěstím, jako duše tohoto světce, který hovořil s ptáčky, kázal rybám a hladil divokého vlka. Ale na to nesmím zapomenout, že Kristus je vinným kmenem a já jsem ratolestí, to znamená, že jsem bratrem Kristovým.

Jsem bratrem Kristovým, tedy hlavu vzhůru!

Jsem bratrem Kristovým, mé oko budiž tedy čisté!

Jsem bratrem Kristovým, každé mé slovo musí býti pravdou!

Jsem bratrem Kristovým, dobrým budiž každý můj skutek!

Jsem bratrem Kristovým, jsem tedy povinen žítí dle vůle Kristovy!

Jasným musím býti v nitru, jasným zevně, můj život, mé skutky, má slova musí zářit. Jsem bratrem Kristovým, nechci tedy nic mysliti, nic mluvit, nic činiti, nic milovat, co Kristus by nemyslel, nečinil a nemiloval, neboť On je vinným kmenem a já ratolestí.

4. Rci nám, ó Pane, kdo jsi? A Pán odpovídá: »*Já jsem světlo světa*, kdo mne následuje, nebude choditi ve tmách, nýbrž bude míti světlo života.« (Jan 8, 12.)

Bratři, zdá se mi, že slyším již námitku: Jak to? Kristus že je světlem světa? Jsou přece miliony těch, kteří o Něho nedbají, kteří jdou vedle něho s pohrdáním. Miliony, kteří ani křesťany nejsou.

Opravdu, moji milí, také dnes žije tolik lidí bez Krista. Ale ti buď o Kristu *ještě nic* neslyšeli, nebo o něm slyšet nechťejí. Tito druzí však hlásají bezděčně, jak nesmírně veliký je Kristus: Dva tisíce let již proti Němu bojují a přece nejsou s to, aby od Něho odloučili jeho věřící. Ti však, kteří o Něm dosud nic neslyšeli, rádi se k Němu přidružují, jakmile ho poznali. Opravdu: čím jest světlo takového Buddha (i kdyby jeho život byl sebe ušlechtlejší), který z nicoty přišel a do nicoty zase zmizel, v přirovnání se světlem Kristovým?

Co Mohamed proti Světlu světa? Velice málo čerpal z oněch pramenů, které buď z Krista tryskají nebo ke Kristu vedou. Ten, jenž pije z jeho pramenů, žízní ještě víc, než před tím. Dítě betlémské říká o sobě, že je také pramen živých vod, a kdo z těch pije, v tom se projeví žádost po věčném životě. Kristus říká o sobě také, že je světlem světa a kdo ho následuje, ten nebloudí ve tmách.

Chceš věděti, bratře, sestro, zda Kristus je skutečně světlem světa? Pomysli jenom, jak strašně temný a pustý byl by svět, kdyby nám Pán Ježíš odňal svoje dary a od lidí se odvrátil!

Co by se stalo ze světa, kdyby se propadla města, kdyby zmizely některé země a moře? Svět by existoval také potom.

Co by se stalo ze světa, kdyby zničeny byly železnice, parníky, elektřina, radio . . . velké vynálezy? Nu, i bez nich bychom mohli žít.

Jaké by to byly světové dějiny, kdyby nám pochybělo velkých učenců a mudrců? Nu, nějak bychom si bez nich také věděli rady!

Ale co by se stalo s lidstvem bez Krista? Bez Krista by odešla duše z těla lidí, a co by pak ještě zůstalo, byly by jen trosky, zřícenina v obklopujících nás tmách.

To proto, poněvadž Kristus je světlem světa!

5. Rci, ó Pane, kdo jsi?

A Pán odpovídá: »*Já jsem chléb života*: Kdo přichází ke mně,

nebude lačněti a kdo věří ve mne, nebude žízniiti nikdy!« (Jan 6, 35.)

Opravdu Kristus je chlebem života a bez Něho by život byl nesnesitelným. Kdyby nebylo Krista, co by si počal člověk se svými hříchy? Kdyby nebylo Krista, kdo by pak ještě dbal chudých? Kdyby nebylo Krista, kdo by omezoval přehmaty silných, kdo by pozvedl opět hlavu plnou starostí? Není-li Krista, kdo ochrání něžná poupata rodících se lidských životů? Není-li Krista, na koho upře svůj zrak zápasící duše uprostřed bouřlivých pokušení? Není-li Krista, ke komu se přimknou nemocní a umírající? Ano, Pane a Bože náš, my víme, my se přesvědčujeme při každém kroku, že jsi chlebem života, a kdokoli Tebe následuje, ten nezmírá hladem, kdo v Tebe věří, ten nikdy nežízni!

6. Rci, ó Pane, kdo jsi? A Pán odpovídá: *»Já jsem cesta, pravda a život!«* (Jan 14, 16.)

Lidstvo mělo velmi mnoho učitelů, ale takového učení nehlásal ještě nikdo; žádný člověk se neodvážil takto mluvit. Mnoho lidí snažilo se již urovnat cesty lidstvu, měli jsme už nesčíslné ukazovatele cest, ale žádný se neodvážil říci, že On sám je pravdou, cestou, buďte takoví, jako já, následujte mne!

Nuže, bratři a sestry, jestli je Kristus cestou, pak každý, kdo žije bez Něho, bloudí bez cíle a sešel s cesty. Jestli je Kristus pravdou, pak marně dychtí po pravdě ten, kdo ji hledá mimo Něho. Jestli je Kristus životem, pak je každý život chudokrevný a zhyne každý, kdo chce žít bez Krista.

A toto pravidlo neplatí jen pro život jednotlivce, nýbrž stejným způsobem i pro život celých společností, celého lidstva, státu. Nejen jednatel, ale i stát to cítí, když jeho cesty a zákony se kříží s cestami a zákony Kristovými, a zase naopak, stát cítí požehnaní nauky Kristovy, jestliže jí zůstane věrný.

Cítí to? Jak to cítí?

Tak, jako to pocítují jednotlivci. Kristus sice neodnímá od nás těžkosti života a starosti o výživu, ale propůjčuje nám k tomu sílu a osvěžuje ducha. Každý, kdo kráčí po cestách Kristových, jest čestný ve svých činech, spolehlivý ve svých slovech, obětavý v lásce k bližnímu. A stát, který uznává Krista jako svého Krále, má spravedlivé zákony a dbá o blaho svých občanů.

Kdo by nepozoroval, že právě dnes potřebuje lidstvo nejvíce tohoto ducha Kristova?

Dnes?

Ano, dnes. Neboť čím více přibývá lidí na světě, čím obtížnější je rozdělení práce a rozčlenění společenských tříd, tím větší jsou třenice, tím slepější vášně. Dnes člověk mnohé ovládl na světě: máme v moci vzduch, v naší moci je blesk — ale lidské vášně nejsou v naší moci, ty může spoutati jedině síla Kristových zákonů.

Moji bratři a sestry! Kristus je cesta, pravda a život, nejen pro jednotlivou duši! Ne! Kristus je životem rodin, životem společnosti, životem státu!

7. Rci, ó Pane, kdo jsi? A Pán odpovídá:

»Já jsem vzkříšení a život; kdo věří ve mne, byť i umřel, živ bude.« (Jan 11, 25.)

Tato slova Páně dávají odpověď na naše největší duševní úzkosti. Marně Kristus neměl vševidoucí oko: On viděl do hlubin naší duše, On viděl naše nejtrpčí boje.

»Dobře, Pane! Chceme Ti zůstat věrni. Chceme Tě následovati! Ale pohled — přijde konec, konec pozemského života! Co potom? Co se s námi stane po smrti?« ...

A nyní slyšíme Kristovo slovo plné naděje — jako by kanul na ránu hojící balsám: »Kdo věří ve mne, byť i umřel, živ bude!«

Bude žít? Můžeš, můj Pane, způsobiti, aby mrtvý žil?

Ano. Vždyť nejednou na to kladl důraz za svého života.

Je pravda, Pane, že jsi utišil bouři na moři ... Ale kdo je zmítán protivenstvím, mohl by říci: »Co mi to prospěje, když mne bouřlivé moře pohltní!«

Je pravda, Pane ... kdysi byli uzdraveni nemocní, kteří se dotknuli jenom lemu Tvého roucha ... »Co mi to pomůže, když již po léta bez naděje churavím!« — mohl by zavýčítat souchotinářský mladík.

Ano, Pane můj, Ty jsi křísil mrtvé ... »co mi to pomůže, když přece jsem musela pochovat manžela, dítě!« ... pláče vdova.

Není-liž pravda, moji milí, mnozí takto žalují, ale neprávem! Pán Ježíš přece také ve svém životě neutišil každou bouři, neuzdravil každého nemocného, nevzkřísil všechny mrtvé! Za tím účelem nepřišel na svět. Když poroučel moři, nemoci a smrti, učinil to jen proto, aby ukázal, že mu vskutku »byla dána veškerá moc na nebi i na zemi,« a že nad každým nezdarem, nade vší pomíjejícností, nad každou zkázou, nad smrtí vítězí síla Kristova, že On jest vzkříšením a životem a že ten, kdo v Něho věří, »byť i umřel, živ bude!«

Kdyby Kristus chtěl, i dnes by mohl zachrániti tonoucí na moři. Kdyby chtěl, mohl by i dnes uzdraviti všechny nemocné. To On však nechce!

Nuže, co chce?

Káže nám samým: Vybudujte ve svých duších a ve světě — Království Boží. Říší milosrdné lásky a důvěry, zakotvené v Bohu. Pracujte k tomu, aby má láska obestřela celý okresek zemský ... Zemřete ... ale já se zase vrátím, a pak od vás odejmu všechny bědy a osuším každou slzu ... »Já jsem vzkříšení a život, kdo věří ve mne, byť i umřel, živ bude!«

*

Hleďte, moji bratři a sestry! Listovali jsme v evangeliu, a na každém z jeho listů byl svatý božský obličej Pána Ježíše krásnější, zářivější, teplejší, úchvatnější.

Nejen abstraktní rozumování, nýbrž i hlasité požadavky denního života nás učí: Já člověk, dnešní člověk, člověk XX. století, potřebuji nezbytně náboženství, potřebuji Boha, myšlenku na věčný život, královskou vládu Kristovu. Pane Ježíši, kdo Tě zná, ví všecho; kdo Tě nezná, neví vůbec nic!

Kdybych nebyl katolíkem z přesvědčení — říká francouzský básník Bourget — stal bych se jím už proto, abych měl observatoř, balkon, s něhož bych mohl shlížeti na chudokrevné, nemocné moderní idee.

Ano, bratři a sestry, my potřebujeme Krista — nebo zbloudíme v životě. Potřebujeme Krista — nebo se shroutíme pod tíhou utrpení. Potřebujeme Krista — nebo se rodinný život rozpadne a pohřbí pod svými troskami celou lidskou společnost. Potřebujeme Krista — bez Něho zahyneme!

Ale my nechceme zahynouti!

Pane, Ty jsi branou, ó dovol mi, abych skrze ní ve svém životě prošel a vyšel!

Pane, Ty jsi dobrým pastýřem, dovol, abych směl býti Tvoji poslušnou, přítulnou ovečkou!

Pane, Ty jsi vinným kmenem, kéž bych byl ratolestí, žijící z Tvé svaté mízy!

Ty jsi světlem světa, ó kéž bych Tě následoval, vždycky jen Tebe, v tomto temném životě!

Ty jsi chlebem života, chci se sytití tímto životodárným pokrmem!

Ty jsi cestou, pravdou a životem, veď mě cestou pravdy k božskému životu!

Ty, Pane můj, jsi vzkříšení a život, *ó věřím v Tebe na tomto světě neochvějně, abych s Tebou po životě pozemském mohl věčně žíti!* — Amen.

AVE REX!

V Kristu milovaní bratři a sestry!

Za několik minut zazní při slavné mši svaté »*Te Deum*« a profesoři i studenti naší university budou s radostným srdcem děkovati Bohu za všechna přijatá duchovní i materiální dobra v uplynulém akademickém roce.

Cítím, že dnešní den zavazuje také mne k dvojímu díkůvzdání. Jsem povinen díkem Pánu Bohu, jenž mým nedělním kázáním, slabým, prostým lidským slovům, propůjčil sílu. Musím poděkovati také vám, v Kristu milovaní bratři a sestry, kteří jste se účastnili v stále rostoucím počtu, se stále vzrůstající pozorností mých kázání.

Ne pouhými slovy chtěl bych vám projevit svou vděčnost. Chtěl bych ji spíše vyjádřit tím, že ve svém posledním kázání vám načrtnu obraz vedoucí myšlenky svých letošních kázání, které pojednávaly: o Království Kristově. Chtěl bych vykreslit před vámi božský obraz Pána našeho Ježíše Krista a dáti vám jej pak na památku pro dobu, kdy nás navzájem odloučí školní prázdniny.

Jakmile v září počne nový školní rok, s pomocí Boží budou zde zase zahájena kázání, a kazatelna bude ve staré lásce očekávati letošní milé posluchače, všechny bez výjimky. Do té doby uplynou však měsíce, snad měsíce těžkých duševních bojů. A my nesmíme klesnouti. Budeme obklopeni společnostmi, která zapomíná na Krista, ale my nesmíme zapomenouti na věrnost ke svému Králi — Kristu. Pohledme tomuto svému Králi ještě jednou do očí . . . dlouhým, hlubokým pohledem.

I. *Můj Pane, co o Tobě soudili lidé dokud jsi žil na světě?*

II. *Můj Pane, co o Tobě soudili během dvoutisíciletí?*

III. *Můj Pane, co o Tobě soudím já?*

Bratři a sestry, na tuto trojí otázku chci dáti odpověď v dnešním kázání.

I.

Co soudili o Kristu, dokud žil na světě?

Když pročítáme evangelium, postřehneme ne bez úžasu, že názory o Kristu už za jeho pozemského života byly rozdílné; vždycky měl přátele, ale i nepřátele. Byli takoví, kteří jeho slova a skutky obdivovali a s nadšením ho následovali, a byli i takoví, kteří říkali, že »má ducha zlého« a »že svádí národ!« . . .

Kde vězí příčina těchto různících se názorů? Zajisté v tom, že

v osobě Kristově byly takové protiklady, v ní se sjednocovaly tak neobyčejné rysy, že si lidé o něm nemohli utvořit jednotný úsudek. Nám je tajemství této záhady známo: my víme již, že Kristus Pán byl zároveň *Bohem a člověkem*; víme to právě z oněch protiv, kterými byl jeho život prokán a které by zůstaly jinak nepochopitelnými. Ale jeho současníci nemohli to ještě vědět, oni se toho musili dopátrati vlastní zkušeností.

Že život našeho Pána byl plný podivuhodných protikladů, mohli pozorovati na každém kroku!

Chci se zmíniti jen o několika...

Když se narodil, byl tak chudý, že ani jesle, do kterých byl vložen, nemohl nazvati svými vlastními. Ale současně září nad ním jasná hvězda, která k němu přivede krále, aby se mu poklonili.

Jest skrytý ve chlévě, nikdo o něm neví. Ale v tutéž chvíli sestupují s nebe andělské sbory a zpívají »*Gloria*« ke cti světu neznámého dítěte.

Sotva je schopen pozvednouti ručku, nemluvě ani o tom, že by mohl někomu škodit — a už ho chtějí zabít. A opět jsou to andělé, kteří ho ochraňují na jeho útěku!

Kým mohl býti tento Kristus? Mohl býti pouze člověkem?

Ale pozorujme dále!

Nikdy nechodil do školy, a přece už ve dvanácti letech poučoval nejpřednější z národa, a oni žasli nad jeho moudrostí.

Vždycky byl poslušným dítětem, a přece zůstal bez dovolení v chrámu a když ho jeho rodiče našli, řekl, že je v domě svého Otce.

Kdo tomu rozumí? Kdo je tento Kristus?

Po třicet let žil ve skrytosti, sotva že někdo o něm věděl; pak počne učit a ve třech letech způsobí takový duchovní převrat, jako žádný jiný, ani před ním, ani po něm.

V poušti káže Jan Křtitel pokání a křtí. Také Kristus jde k němu a nechává se pokřtiti jako ostatní hříšní lidé. A v tu dobu otevírá se nebe. Je slyšeti slova nebeského Otce: »Tento jest Syn můj milý, v něm se mi zalíbilo.«

Kdo tomu rozumí? Mohl býti tento Kristus jen pouhým člověkem?!

Jest chudý, naprosto nic nemá, neví kam by hlavu složil. A přece říká lidem: »Opusťte všecko — k vůli mně: opusť svůj dům, svého otce, své sourozence, všecko — k vůli mně!« A lidé to opravdu učiní, činí to bez odmluvy — k vůli němu, k vůli chudobnému. Koho se dotkne jeho laskavá ruka, ten se uzdraví. Na koho padne jeho pohled, ten je zatopen světlem. On poručí bouřlivému moři, a ono se tulí k jeho nohám jako poslušný pes. Zavolá do hrobu, kde počíná hniloba a rozklad, a již koluje v tepnách svěží krev, již zase bije srdce ještě před chvílí mrtvé. Chvěje se v bolesti na

Olivetské hoře, ale když pohlédl na vojáky, tento pohled je sráží k zemi. Umírá opuštěn, zesměšněn a v téže době volá setník: »Opravdu, toto je Syn Boží!« Jest položen do hrobu a zapečetěn — ale hrob si Ho nemůže ponechat — živý Kristus z něho vychází.

Nu, řekněte, viděli jste kdy takového člověka? Nebo řekněte raději: byl to lidský život? Ne! Tak jako je nebe vyvýšeno nad zemí, tak povznesen byl Kristův život nad rámec lidského života.

II.

Nuže, jako se názory o Kristu křížily již za jeho pozemského života, *tak se děje i v dějinách dvou tisíců let po Něm.*

Od této doby, co byl vztyčen na Golgotě Kristův kříž — jest pro lidstvo velkým vykřičníkem. Kristus, jemuž byly ruce probodeny, pozvedl osu země z jejích ložisek, a od té doby není jména, jež by po celém světě bylo tolik jmenováno jako svaté jméno Pána našeho Ježíše Krista.

a) Zamysleme se nad tímto podivuhodným jménem: Ježíš Kristus! Dvě slova, vlastně dvě neznámá, cizojazyčná slova. Cizí? — ach, co to říkám! Není slova, které by bylo tak známé, a více milované! Zvláštní zjev: Krista odsunouti stranou je nemožno, nevšímavě přejíti kol Krista — je nemožno! Buď s ním, nebo proti němu — ale nějaké stanovisko musí každý zaujmouti.

Nejen za svého života, nýbrž i v dějinách měl vždycky přátele. Kristus jest rozcestím duší, středem světových dějin, kol něho se všechno seskupuje, vedle něho všechno velkolepé v lidstvu se scvrká v nic. Egypští králové budovali obrovské pyramidy, staří vladaři vystavěli nádherné budovy, a přece jejich jméno je dnes skoro neznámo, jejich umělecká díla jsou už jen ssutinami, ale malá, chabá lampa z betlémské jeskyně zahřívá ještě ustavičně lidské duše!

Kolik velkých mužů žilo na světě, kteří sobě se zeměmi a říšiemi hráli jako děti s míčem, a kdo ví o nich dnes? Bylo mnoho vynikajících učenců, ale jejich následovníci je předčili. Jen o Něm, o odchovanci prostého tesaře, mluví ještě všichni, jej nepředčil nikdo!

Žili muži, kteří objevili nové díly světa, ale čím jsou všichni vedle Krista, který objevil celý nový svět: nesmírný svět duše! On je počátek času, on je středem celého světa. Není jen částí dějin, nýbrž bez Něho není dějin vůbec. S ním počíná letopočet, vždyť tenkrát počalo obnovení lidského pokolení: v chladné jeskyni betlémské, na olivetské hoře, na krvavé Kalvarii. Skrývá v sobě cosi, co ani věda, ani umění, ani filosofie, ani blahobyť, ani kultura nemohou nikdy nahradit, ani doplnit! Všecko se opotřebovuje, ze všeho vystřízlivíme, všechno nás zklame, všechno zestárne — ale učení Kristovo se neopotřebovuje, z lásky Kristovy nevystřízlivíme

nikdy a za žádných okolností, přátelství Kristovo nás nezklame, rysy Kristova obličej nezeslátnou!

b) Ale Kristus měl vždycky i nepřátele!

Jak často přicházeli noví mesiáši, kteří chtěli lidským duším ukrásti Krista, ale nepodařilo se jim to! Během dvou tisíciletí se opakovala tolikrát dnešní »moderní hesla«: »Ano, ovšem, kdysi byla Kristova nauka jistě dobrá a cenná, ale pro dnešního člověka, jenž žije v době letadel, radia, jest nauka Kristova už zastaralá. Co chcete s tímto bledým, krvavým potem politým Kristem!«

Potřebujete přece trochu světských radostí, ale slyšte jen, čemu Kristus vás učí:

»Kdo chce přijíti za mnou, zapři sebe sám a následuj mne!« Následovati Ho? Krvácejícího Krista?

Toužíte po nádheře a moci, a On říká: »Učte se ode mne, neboť jsem tichý, a pokorný srdcem!« Ne! Pro dnešního člověka jest Kristus odbyt!

Ano, měl nepřátele, ale nemohli mu nic vytknouti. Kristus zůstal všem lidem všech časů zbožňováním hodným ideálem.

Človče! On tě naučil pravému lidskému životu! Človče! On objevil tvou duši, do té doby neznámý poklad. On ti ukázal, že ji musíš zachrániti za každou cenu, abys žil na věky.

Pohleďte, bratři a sestry, jsou lidé, jimž imponuje síla. Nuže, zde je síla Kristova, jež pozvedla svět od základů! Jsou lidé, kteří jsou více lidmi citu, nuže, tu jest láska Kristova, jež zachvátila svými plameny a svým žářem celý svět. Jsou lidé, kteří se kloní k vnitřní rozjímavosti, nuže, Kristus učil, že nejdrahocennější poklady musíme hledati v hlubinách své duše!

Když mluvím nyní o úctě během století, tu před mýma duchovníma očima vyvstává nádherný obraz: dvě tisíciletí tvoří rámec a v něm kráčí Kristus. Nekonečný zástup Ho následuje: Jaké množství, jaký zpěv! Slyším slabé dětské hlásky: Hosanna Tobě, náš božský Králi, který jsi kdysi bral dítky do své pozeňnané náruče, a jenž jsi dětská léta proměnil v ráj . . . Slyším píseň mládeže: Hosanna Tobě, náš božský Králi, který jsi naši mladou duši zasnoubil se svojí . . . Slyším píseň dívek a paní: Hosanna Tobě, jenž jsi ženy osvobodil ze starého otroctví . . . Slyším zpěv mužů: Hosanna Tobě, jenž jsi upevnil rodinný krb, jenž jsi posvětil práci vlastní rukou, jenž jsi stanovil mravní ideály . . . Slyším píseň trpících! Hosanna Tobě, který jsi nesl svůj kříž a padl pod ním, jemuž však z očí září síla, abychom i my mohli nésti svůj životní kříž . . . Pak vidím poklekati hříšníky . . . a ti volají: Ó, Synu Boží, Ty jsi nedopustil, aby na hříšnici bylo hozeno kamenem, doufám, že se zastaneš i mne! Vidím umírající, jak upírají své hasnoucí oči na kříž: Ó, Synu Boží, který jsi pro nás zemřel, není-li pravda, i mne přijmeš do své věčné říše! (Klug.)

c) Milí bratři a sestry! Chtěl bych vaši pozornost soustřediti na něco zvlášť nápadného a pozoruhodného! Od té doby, kdy se náš Pán Ježíš objevil na zemi, rozděluje jeho jméno celé lidstvo na dva tábory: Jsou takoví, kteří slyšíce toto jméno, sklánějí hlavu a klesají na kolena; jiní je slyší a již se rozlévá na jejich rtech výsměch a tupení. Jsou takoví, kteří přejdou kolem mne, kněze Kristova, a uctivě pozdraví: Pochválen buď Ježíš Kristus! Pozdravují mne? Ne! Ještě mne nikdy neviděli, pozdravují Krista! A jsou takoví, kteří jdou kolem mne, plivající hnusem na zem. Nenávidí mne? Ne! Nikdy mne ještě neviděli, ale nenávidí Krista! Jsou takoví, kteří přiznávají, že On je nejvyšším ideálem, jež si lze jen představit; jiní zase říkají: co je mi po něm, co mi na něm záleží! Miliony lnou k němu s láskou, jaké dosud nezakusilo žádné srdce lidské, a miliony nenávidí ho nenávisť, jakou nebyl ještě žádný člověk nenáviděn. To je pozoruhodná skutečnost, na níž se myslící duše marně snaží dáti si odpověď.

Podivný je úděl člověka: jestliže jsme toužili v životě po lásce, dosáhli jsme jí vždycky nedokonale, a i když mi je láska údělem, co mi to prospěje, když při smrti je všemu konec! Víím: budou se za mne modlití, moji milí budou na mne v dobrém vzpomínati. Ale čas, není-li pravda, ten rychle letí, hrob pohltí vše, vzpomínka bledne, památka mizí — ještě chvíle a pak zapomenou na tebe všichni ... To je úděl lidské lásky ...

A milí bratři a sestry, z tohoto všeobecného zákona jest jen jedna výjimka: Náš Pán Ježíš Kristus! A že Kristus nebyl jen pouhým člověkem, nýbrž daleko více, to poznávám z toho, že je Kristus dnes, po téměř dvou tisících let, stále ještě nenáviděn a milován.

To by u pouhého člověka nebylo možné.

A kdyby byl sebe větší, sebe lepší a ušlechtlejší, i kdyby byl sebe horší, po několika týdnech, měsících a rocích nikdo by Ho nemiloval, ani nenáviděl! Nanejvýš, že by tu zůstala ještě jeho památka, ale kdo by Ho nenáviděl? Kdo nenávidí císaře Nerona (ačkoliv byl ukrutný a krvežíznivý), kdo nenávidí Batu Hana, který nájezdem Tatarů zničil naše země? Kdo nenávidí sultána Solimana? A přece ti lidé žili později než Kristus! Zemřeli a tím také pomínula nenávisť. A kdo miluje vynikající veleduchy: Aristotela, Platona, krále Přemysla, Goetheho ... Kdo je ještě miluje? Jsou mrtví. Vzpomínáme na ně s úctou, ale kdo je ještě miluje?

Jenom Kristus je i dnes nenáviděn, Kristus je i dnes milován. Je nenáviděn? Mám uvést několik případů? Nu, neslyšeli jste ještě žádné kletby proti Kristu? Neviděli jste ještě nikdy krví zalité oči u lidí, jakmile slyší mluvit o Kristu a o křesťanství? Nevíдите, jak pronásledují Jeho svaté náboženství? Není psáno tisíce tisíců knih, pojednání, časopisů a básní, jež Krista nenávidí, jeho

učení se posmívají a chtěli by lásku k Němu v duších vyhubit, aby po ní nebylo ani stopy? Jest snad moderní pohanská nemravnost něčím jiným, než nenávisť ke Kristu? Nikdy jste ještě neslyšeli o tajemnostech zednářských loží, které Krista nenávidí? Ano, kdo po dvoutisíciletích je tak nenáviděn, ten nemůže býti pouhým člověkem!

Ale Kristus je také milován! Vidím tisíce dětí, jichž srdce počne radostně bušit, když slyší o Jezulátku. Tisíce a miliony těch, jichž srdce, sotvaže jen zaslechnou jeho jméno, radostně ožije, duše se potěší. Tisíce a miliony lidí říkají v těžkých chvílích: »Z lásky k Tobě, o Ježíši!« Tisíce a miliony lidí říkají: »Veliké je pokušení, ale přece hřích nespáchám, poněvadž Tě, můj Ježíši, miluji.« A jsou mladé, krásou kvetoucí dívky, které si zastrou hlavu závojem řeholní sestry a odřikají se radostí života se slovy: »Můj Ježíši, miluji Tě!« Jsou jinoši, kteří hořící srdce a nadšenou duši kladou při kněžském svěcení do rukou biskupských se slovy: »Pane, zříkám se pozemské slávy, nádhery a pohodlí, a to všecko z lásky k Tobě Ježíši, poněvadž Tě miluji!«

Ano: Kdo za 2000 roků po smrti tak je milován, ten nemůže býti jen obyčejným člověkem!

III.

A nyní přichází třetí otázka, nejdůležitější a nejpalcivější: Čím je Kristus mně? Neboť pro mne není rozhodující, co o něm soudili, dokud na světě žil, také ne to, co o něm říkají dějiny, nýbrž: *co o něm soudím já. Co znamená Kristus pro mne?*

Chtěl bych odpovědět třemi slovy: On je: a) mým Pánem, b) Králem, c) Bohem.

a) Mým Pánem! Dovolme Kristu, aby byl Pánem našich duší. Kdysi hledal Kristus své učedníky u jezera Genezaretského, mezi celníky a rybáři. Dnes je hledá jinde: v dílnách, ve školách, v továrnách, v kancelářích, v kuchyních, v učebnách. Není tak malé chaty, není tak nádherného paláce, aby tam nehledal své učedníky: jinochy a dívky, muže a ženy. Nikdo není příliš mladý, nikdo příliš starý, nikdo příliš vznešený nebo prostý, nikdo tak chudý nebo bohatý, vysoce vážený ministr nebo neznámý žebrák, že by nemohl býti učedníkem Kristovým, že by nemohl vložit svou upracovanou, chvějící se ruku do silné ruky našeho Pána, že by nemohl ponořit svůj bázlivý pohled do oka Spasitelova a říci mu: Můj Pane, můj Mistře! Zde jsem, Tvůj jsem! Dej, abych se Ti stále víc a více podobal, abych byl nejen starší věkem, nýbrž i den ode dne zralejší duchem, přívětivější, čistší — slovem, abych se stal opravdovým křesťanem.

Ó, když mne utrpení těžkého kříže sráží k zemi, řeknu si i pak

ještě ve vši lásce: »Můj nejdražší Spasiteli, z lásky k Tobě!« Když hřích se plíží, když hřích mne tak velice láká, hrozí strhnouti mne do záhuby, řeknu si v pevné odhodlanosti: »Můj nejmilejší Ježíši, toho neučiním z lásky k Tobě!« Když je mi tak těžko vyplnit povinnosti, řeknu si: »Můj nejmilejší Ježíši, učiním to z lásky k Tobě!«

Říkám to? Říkám to tak? Jestli ano, pak Ho uznávám za svého Pána.

b) Ale Kristus je také mým Králem.

Což za svého života nebo po své smrti založil zde na zemi nějaké království? Ano, království duší. A to všude, kde na zemi nějaký člověk s napětím všech sil bojuje proti záplavě hříchu, všude, kde je někdo, kdo kleslému podá ruku a osuší slzy, kdo vzpřímí bezradné hlavy, tam všude kraluje Kristus Král.

c) Kristus je také mým Bohem.

Mým Bohem, jehož nejsvětější tvář si kreslím do své duše při denních modlitbách. Mým Bohem, jehož rány, pro mne krvácející, vřele líbám. Mým Bohem, jehož trním korunované čelo pro mne prolilo tolik krve, jemuž jsem svými hříchy způsobil tolik utrpení. Hle, čím jest mi Kristus! V jeho srdci ať bije mé srdce, jeho touha budiž mojí touhou, každá má myšlenka budiž v jeho službách. Kristus je pro mne měřítkem: co On na to říká? A proto všechny své názory připodobním jeho jednání. Každé jeho milostné zavolání chci beze slova následovati. Kéž by jeho ctnosti skryly mé chyby, kéž by mne jeho pokora vyléčila z domýšlivosti, jeho skromnost budiž mým bohatstvím, jeho trpělivost budiž olejem na mou podrážděnost.

Ano, moji bratři a sestry! Kristus není pro nás jenom člověkem. Ani ne jenom dobrým, svatým člověkem. Jest naším Bohem. V to věřím, věřím v to neochvějně.

Dejme pozor, aby nám Kristus nemusel činiti výčitky a říkati o nás, co je psáno na dómě v Lübecku:

»Jmenujete mne Mistrem — a přece neptáte se mne.

Jmenujete mne Světlem — a nevidíte mne.

Jmenujete mne Pravdou — a nevěříte mi.

Jmenujete mne Cestou — a nejdete touto cestou.

Jmenujete mne Životem — a netoužíte po mne.

Říkáte, že jsem moudrý — a nenásledujete mne!

Říkáte, že jsem krásný — a nemilujete mne.

Říkáte, že jsem bohatý — a neprosíte mne.

Říkáte, že jsem věrný — a nehledáte mne.

Říkáte, že jsem milosrdný — a nedůvěřujete mi.

Říkáte, že jsem ušlechtilý — a nesloužíte mi.

Říkáte, že jsem všemohoucí — a nectíte mne.

Říkáte, že jsem spravedlivý — a nebojíte se mého soudu!«

Čím je mi Kristus? Pouze setřelým obrazem? Dobrým člověkem, který kdysi žil? To nestačí. Pouze milou památkou? To nestačí. Velkým filosofem, který kdysi žil? To nestačí. Nejsvětější na světě? To nestačí. Kristus je pro mne: žijící skutečností, opravdovým životem, v němž žiji a se pohybuji, který jde se mnou, od něhož se nemohu odloučit. Nemohu? Ach ne, ani se nechci odloučiti! Kristus rozevívá obě ruce, jsem pod Jeho ochranou ve dne i v noci. Když pracuji, pomáhá mi, když pláči, pláče se mnou. Když se raduji, raduje se se mnou. Kriste, jsi mým Pánem, Králem i Bohem!

*

Milí bratři a sestry! Dne 18. května roku 1927 shromáždily se v Římě mezi troskami Kolossea zástupy lidstva. Italská královna se svými dcerami, italský ministr kultu, významní lidé z Říma, rektor university, velitel vojska, vojsko, fašisti, skauti, nesmírné množství lidí. Co tam dělali? Světil se v Kolosseu znova postavený kříž, a zatím co se tisícíhlavý zástup modlil s pohledem upřeným na cirkusovou arénu, prosycenou krví prvních křesťanů, zasypávala kroužící letadla deštěm květů Kristův kříž, jenž se vítězně zvedal nad zbožným zástupem.

Na Kristův svatý kříž padaly květy.

Ano, existuje člověk, kterého i po smrti máme ještě rádi. Jest kdosi, jehož hrob po dvou tisíciletích není ještě zapomenut. Existuje kdosi, na něhož vzpomínají denně miliony lidí při mši svaté. Je člověk, do jehož dvoutisíciletých šlépějí vstupují sta milionů, aniž by byli kdy znaveni. Existuje kdysi dávno zesnulý člověk, jehož nejmenší slovíčko, jež kdysi vyřkl, zde mezi námi stále ještě zní. Jest kdosi potupně zavražděný a ten po dva tisíce let visí na kříži, před nímž se však po dvou tisíciletích vrhají den co den na kolena miliony, aniž by se styděly políbit jeho zkrvavené nohy. Jest jeden zbičováný, usmrcený, ukřižovaný člověk, který byl potupně popraven a který hledal apoštoly, mučedníky a následovníky. Přál si jich a také se mu jich dostalo, a dnes ještě má jich statisíce. Žije kdosi — — — a to jsi Ty, můj sladký Ježíši, který jsi mne pokřtil, který mne od dětství vedeš, který mi odpouštíš hříchy, který mne svým svatým Tělem živíš. Tys naším Pánem, Králem, naším milovaným Bohem!

Jsi naším Mistrem — proto Tě posloucháme!

Jsi naším světlem — jdeme za Tebou!

Jsi krásným — tedy Tě milujeme!

Jsi všemohoucím — tedy Tě uctíváme!

Jsi naším Pánem, jsi naším Bohem, jsi naším Ježíšem — proto se Ti klaníme!

Ave Rex! Pozdravujeme Tě, božský Králi, Ježíši Kriste, Pane náš! Amen.

OBSAH:

	Str.
Předmluva .	5
Kristus, náš Král . . .	7
Kristus a moderní člověk	14
Kristus a smrt . . .	19
Královské právo Kristovo .	26
Kristus a pozemská vlast	33
Kristus a věčná vlast .	41
Kristus a Církev .	49
Kristus, král kněží . . .	56
Význam narození Kristova	64
Kristus a má duše .	71
Kristus a děti .	78
Kristus a mládež .	86
Kristus a rodina (I.) .	92
Kristus a rodina (II.)	93
Kristus a rodina (III.) .	107
Kristus a rodina (IV.) .	114
Trpící Kristus	122
Kristus a naše utrpení (I.) .	134
Kristus a naše utrpení (II.) .	142
Kristus a vyznavači víry	148
Kristus a lidský život .	156
Kristus a ženy .	163
Kristus a matky .	171
Čím je nám Kristus?	178
Ave Rex! .	185

Dr. Tihamér Tóth

KRISTUS A PROBLÉMY DNEŠKA

Nákladem a tiskem

Společenské knihtiskárny v Přerově

1935